

Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår

Resultater fra spørreundersøkelsen 2020

Norman Anderssen
Helga Eggebø
Elisabeth Stubberud
Øystein Holmelid

UNIVERSITETET I BERGEN

likestillingssenteret
KUN

Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår

Resultater fra spørreundersøkelsen 2020

Publisert: Juni 2021

Skrevet av: Norman Anderssen,
Helga Eggebø, Elisabeth Stubberud
og Øystein Holmelid

ISBN (digital): 978-82-91713-71-7

ISBN (trykt): 978-82-91713-72-4

Universitetet i Bergen
Institutt for samfunnspsykologi
Postboks 7807
5020 BERGEN

TITTEL: Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020	OFFENTLIG TILGJENGELIG: Ja
FORFATTERE: Norman Anderssen, Helga Eggebø, Elisabeth Stubberud og Øystein Holmelid	PROSJEKTANSVARLIG (SIGN): Norman Anderssen
PROSJEKT: Levekår blant skeive https://www.uib.no/lhbtis-levekar2020	OPPDRAGSGIVER: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
NØKKELORD: Lhbtis, skeiv, transperson, cisperson, levekår, diskriminering, nasjonal spørreundersøkelse	KEYWORDS: Lgbtiq, queer, transgender, cisgender, living conditions, discrimination, national survey
SITERING: Anderssen, Norman, Helga Eggebø, Elisabeth Stubberud og Øystein Holmelid (2021) «Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020». Bergen: Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen.	FORSIDEBILDE: Stock illustration ID:1137457376, av yewkeo. Hentet fra istockphoto.com
ANSVARLIG INSTITUSJON Universitetet i Bergen Institutt for samfunnspsykologi Postboks 7807 5020 BERGEN	ANTALL SIDER: 139

INNHold

FORORD	3
FORFATTERNE	4
SAMMENDRAG	5
SUMMARY	5
1 INTRODUKSJON	6
1.1 «Levekår blant skeive»	6
1.2 Sentrale begreper	10
1.3 Teoretiske perspektiver	11
1.4 Forskning på levekår blant lhbtis-personer	13
1.5 Koronapandemiens betydning for prosjektet	23
1.6 Rapportens oppbygning	24
2 METODE	25
2.1 Design	25
2.2 Oversampling	25
2.3 Styrkeberegninger	26
2.4 Utvalget	26
2.5 Spørreskjemaet	28
2.6 Operasjonalisering av seksuell orientering og kjønnsidentitet	30
2.7 Etikk.....	31
2.8 Statistiske analyser	33
2.9 Gyldighet og pålitelighet	33
2.10 Sammenlikninger med 2013-undersøkelsen og med EU-tall	34
2.11 Arbeidet med spørreundersøkelsen	35
2.12 Leseguide for resultatkapitlene	36
2.13 Forkortelser i tabeller og figurer	37
3 BESKRIVELSE AV UTVALGET	38
3.1 Seksuell orientering	38
3.2 Kjønnsidentitet.....	38
3.3 Krystabeller seksuell orientering og kjønnsidentitet	39
3.4 Alder.....	41
3.5 Inntekt	42
3.6 Utdanning.....	44
3.7 Hovedbeskjeftigelse	45
3.8 Bosted.....	46
3.9 Barn.....	47
3.10 Troende	47
3.11 Å tilhøre andre minoritetsgrupper	48
3.12 Kapitteloppsummering.....	51
4 TRIVSEL OG NETTVERK	53
4.1 Livstilfredshet	53
4.2 Forhold til foreldre og søsken	55
4.3 Nettverk og ensomhet	56
4.4 Kapitteloppsummering.....	58
5 DISKRIMINERING OG VOLD	59
5.1 Utsatthet på arbeidsplass og studiested.....	59
5.2 Diskriminering på ulike grunnlag	68
5.3 Diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet.....	76
5.4 Mobbing	79
5.5 Trusler, vold og overgrep	81
5.6 Kapitteloppsummering.....	88

6	HELSE	91
6.1	Selvvurdert helse	91
6.2	Funksjonsevne og arbeidsevne.....	93
6.3	Celleprøve og mammografi	96
6.4	Selvmordsatferd.....	97
6.5	Psykisk helse.....	99
6.6	Alkoholbruk.....	101
6.7	Kjønnsbekreftende behandling	102
6.8	Oppsummering	104
7	FRITID OG ORGANISASJONSLIV	106
7.1	Fritidsaktiviteter.....	106
7.2	Medlemskap i organisasjoner.....	108
7.3	Oppsummering	109
8	ÅPENHET OG FORHOLD TIL SEKSUELL ORIENTERING OG KJØNNSIDENTITET	111
8.1	Åpenhet.....	112
8.2	Forhold til egen seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.....	118
8.3	Oppsummering	119
9	OPPSUMMERING AV RAPPORTEN	121
9.1	Hovedfunn.....	121
9.2	Om prosjektet «Levekår blant skeive».....	121
9.3	Metode	122
9.4	Begrensninger ved undersøkelsen	123
9.5	Beskrivelse av utvalget	123
9.6	Hovedfunn for de ulike gruppene	124
9.7	Levekårstema	127
9.8	Sammenliknet med EU-tall og 2013-tall	130
9.9	Fremtidige nasjonale levekårsundersøkelser blant skeive	132
	REFERANSER	133
	VEDLEGG 1	
	VEDLEGG 2	
	VEDLEGG 3	
	VEDLEGG 4	

Forord

Dette er den fjerde nasjonale levekårsundersøkelsen blant lesbiske kvinner, homofile menn og bifile kvinner og menn, denne gang utvidet til også å omfatte personer som bryter med normer for kjønn, altså transpersoner. De tidligere undersøkelsene var i 1978, 1999 og 2013. Rapporten inngår som én av tre i paraplyprosjektet «Levekår blant skeive» som vi har gjennomført på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). De andre to rapportene er «Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019) og «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud» (Langeland, Eggebø, Anderssen og Stubberud 2021). Både foreliggende rapport og de to andre rapportene som inngår i hovedprosjektet «Levekår blant skeive» er gjennomført på bakgrunn av at Stortinget i mars 2017 ba Regjeringen sette i gang en ny landsdekkende undersøkelse av levekår blant skeive.

Prosjektet som helhet er et samarbeid mellom flere institusjoner, og prosjektgruppen som har arbeidet med denne rapporten har bestått av Norman Anderssen (UiB), Helga Eggebø (Nordlandsforskning), Elisabeth Stubberud (KUN og NTNU) og Øystein Holmelid (UiB). Vi vil takke Elise Halvorsen (UiB) for stor hjelp med piloteringen av skjemaet, staben ved Bufdir v/ Anna Harnæs Foss, Erle Inderhaug, Nora Mehlsen og Eirik Aimar Engebretsen for innspill og god oppfølging underveis, Toralf Fagertun (Nordlandsforskning) for fleksibel formateringsinnsats, og May-Britt Sande (UiB) og Anlaug Lid (UiB) for rask og smidig administrativ støtte. Takk også til Henrik Høidahl (Opinion AS) for godt samarbeid. Vi vil også takke Miltos Pavlou ved Research & Data Unit, European Union Agency for Fundamental Rights for at han ga oss tilgang til den danske versjonen av spørreskjemaet som de hadde utviklet. Vi vil videre takke deltakerne i referansegruppen, bestående av representanter fra Kulturdepartementet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Venstre, Høyre, Senterpartiet, Forskerkollektivet, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Rosa Kompetanse, FRI, Skeiv Ungdom, Salam, Forbundet for transpersoner i Norge, Helseutvalget, Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens og Bufdir. Disse har gitt verdifulle innspill til prosjektet enten tidlig i prosjektet, mot slutten eller begge deler. Og sist, men ikke minst, vil vi si takk til Kirsti Malterud (UiB) for super tilbakemelding på rapportutkast. Vi har satt stor pris på innspillene fra alle, men ingen av dem som har bistått er ansvarlig for veivalg, upresisheter m.m. som måtte ligge i rapporten. Til slutt vil vi takke alle deltakerne i undersøkelsen som tok seg tid til å svare på spørreskjemaet som danner grunnlaget for denne rapporten.

Bergen, Bodø, Trondheim 21. juni 2021

Norman Anderssen (prosjektleder)

Helga Eggebø

Elisabeth Stubberud

Øystein Holmelid

Forfatterne

Norman Anderssen (dr.psychol.) er professor i sosialpsykologi ved Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen (UiB). Han er også knyttet til Allmennmedisinsk forskningsenhet ved NORCE Norwegian Research Centre. Hans forskningsfelt er befolkningens holdninger til lhbtis-personer og helse- og levekår blant lhbtis-personer og andre utsatte grupper (barnevernsbarn, pasienter innen psykisk helsevern). Han var prosjektleder for «Seksuell orientering og levekår» som ble ferdigstilt i 2013.

Helga Eggebø (ph.d) jobber som forsker II ved Nordlandsforskning og har doktorgrad i sosiologi fra UiB. Hun forsker på migrasjon, aldring, likestilling og diskriminering. Eggebø har dessuten arbeidet mye med levekår blant ulike grupper skeive og ledet forskningsprosjektene «Skeiv på bygda» og «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn». Eggebø har et stort engasjement for forskningsformidling med omfattende foredragsvirksomhet og populærvitenskapelige publikasjoner.

Elisabeth Stubberud (ph.d) jobber som førsteamanuensis ved NTNU, og har doktorgrad i kjønnsforskning. Stubberud har blant annet forsket på tema knyttet til migrasjon, kjønn og seksualitet, etnisitet og tilhørighet, vold og hatefulle ytringer, og har jobbet utstrakt med interseksjonalitet. Hun har jobbet med prosjekter om levekår blant skeive enslige mindreårige asylsøkere, skeive med innvandrerbakgrunn og unge skeives bruk av kommunale helsetjenester.

Øystein Holmelid (mastergrad i psykologi) er ph.d.-kandidat ved Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen på et prosjekt om betydningen av skiftarbeid for søvn og kognitive endringer.

Sammendrag

I denne rapporten presenterer vi funn fra en nasjonal spørreundersøkelse om levekår blant lesbiske kvinner, homofile menn, bifile kvinner, bifile menn og transpersoner (N=2059, hvorav 1045 lhb-personer og 232 transpersoner). Dette er første gang transpersoner er med i en slik spørreundersøkelse om levekår. Heterofile og cispersoner er også inkludert i undersøkelsen, og svarene fra lhbt-personene er sammenliknet med svarene fra heterofile og cispersoner. Hovedfunnene i undersøkelsen kan oppsummeres i tre punkt: 1) Transpersonene rapporterte om levekårsutfordringer og erfaringer med ulike former for diskriminering. Samtidig rapporterte de også om stolthet og støtte, og deltakelse i organisasjonsliv, skeive organisasjoner og vennenettverk. 2) Lesbiske kvinner og homofile menn rapporterte i stor grad om levekår på lik linje med heterofile kvinner og menn, men er noe mer utsatt for psykiske helseplager. Analysene viser små og få forskjeller mellom heterofile og lesbiske kvinner. Forskjellene mellom heterofile og homofile menn er også relativt små, men på flere punkt var det signifikant flere homofile menn enn heterofile menn som rapporterte om levekårsutfordringer. 3) Blant bifile menn og kvinner var det høyere andeler som rapporterte om levekårsutfordringer enn blant lesbiske kvinner og homofile menn og heterofile kvinner og menn. I 2013 ble levekårsutfordringer blant bifile kvinner trukket fram. I 2020-utvalget finner vi tydeligere levekårsutfordringer blant både bifile menn og kvinner.

Summary

In this report we present findings from a national survey about living conditions among lesbian women, gay men, bisexual men and women, and transgender people (N=2059, including 1045 LGB and 232 transgender people). This is the first time transgender people are included in a national survey on living conditions in Norway. Heterosexual and cisgender people are also included, and responses from the lgbt-participants were systematically compared to responses from heterosexual and cis-participants. Main findings can be summarised as such: 1) Transgender people reported important challenges in their everyday life. At the same time, they also reported pride, receiving support, and participation in organisations and networks. 2) Lesbian women and gay men reported mostly living conditions similar to heterosexual women and men, but were more vulnerable regarding mental health. The analysis indicated few differences between lesbian and heterosexual women. Differences between gay and heterosexual men were also relatively small, but on some parameters gay men reported significantly more challenges in their everyday life. 3) Significantly more bisexual women and men indicated challenges in their everyday life, compared to lesbian women and gay men, and compared to heterosexual women and men. In an equivalent survey from 2013 bisexual women stood out as more vulnerable than the other groups. In the present survey, this was the case also for bisexual men.

1 Introduksjon

Denne rapporten handler om seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår og presenterer resultatene fra en landsdekkende spørreundersøkelse der formålet har vært å kartlegge levekårene til lhbt-personer sammenliknet med heterofile og cispersoner. Spørreundersøkelsen ble gjennomført våren 2020, og 2059 personer deltok. Vi har anlagt en bred tilnærming til begrepet levekår, og deltakerne har besvart et omfattende spørreskjema om arbeid, utdanning, inntekt, bosted, trivsel, helse og organisasjonsdeltakelse. Dessuten har deltakerne fått spørsmål om det å tilhøre ulike minoritetsgrupper, erfaringer med diskriminering og vold, og spørsmål om åpenhet når det gjelder seksuell orientering og kjønnsidentitet.

Denne levekårsundersøkelsen bygger på levekårsundersøkelsen «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen og Malterud 2013). En viktig forskjell fra 2013 og de resultatene som presenteres her er at analysene omfatter transpersoner. Dette er den første landsdekkende spørreundersøkelse om levekår som også inkluderer transpersoner. I analysene av datasettet har vi sammenliknet deltakernes svar på tvers av grupper basert på deres selvrapporterte seksuelle orientering (heterofile menn, homofile menn, bifile menn, heterofile kvinner, lesbiske kvinner og bifile kvinner) og deres selvrapporterte kjønnsidentitet (cispersoner, binære transpersoner og ikkebinære transpersoner). I tolkningen av resultatene vektlegger vi levekårsforskjeller mellom gruppene heller enn forekomster.

1.1 «Levekår blant skeive»

Denne rapporten utgjør én av tre rapporter fra forskningsprosjektet «Levekår blant skeive». I de følgende avsnittene beskriver vi bakgrunnen for prosjektet som helhet og de andre rapportene som inngår her.

Bakgrunnen for prosjektet «Levekår blant skeive» var at Stortinget i mars 2017 ba Regjeringen om å sette i gang en ny landsdekkende spørreundersøkelse på lhbtis-feltet. Samme år lyste derfor Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) ut midler til et forprosjekt som skulle berede grunnen for gjennomføringen av den landsdekkende spørreundersøkelsen. Utlysningen spesifiserte et todelt forprosjekt bestående av a) en kvalitativ forstudie og b) et forslag til forskningsdesign inkludert spørreskjema for en landsdekkende spørreundersøkelse om levekår blant skeive.

Forprosjektet ble tildelt Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen, som har samarbeidet med Nordlandsforskning og KUN. Forprosjektet resulterte i rapporten «Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge» (Eggebo, Stubberud og Anderssen 2019). Formålet med forstudien og rapporten var todelt: For det første utgjorde rapporten en forberedelse til spørreundersøkelsen og inkluderte en rekke anbefalinger til utforming av spørreskjemaet. For det andre hadde studien som formål å gi relevante beskrivelser av utfordringer og ressurser blant skeive i ulike livsfaser og med ulike bakgrunner. I så måte skulle den gi et bidrag til forskningen på levekår og livskvalitet blant lhbtis-personer.

På bakgrunn av forprosjektet utløste Bufdir oppdraget med hovedprosjektet, fortsatt til Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen i samarbeid med Nordlandsforskning og KUN. Hovedprosjektet består av spørreundersøkelsen – som denne rapporten omhandler – og studien «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud» (Langeland, Eggebø, Anderssen og Stubberud 2021).

Samlet sett undersøker vi i «Levekår blant skeive» følgende problemstillinger: Hva er levekårsstatus for ulike grupper lhbtis-personer i Norge? Hvordan skiller levekårene seg eventuelt fra tidligere år, fra befolkningen ellers og levekårene til lhbtis-personer i Europa? Disse overordnede problemstillingene belyses med utgangspunkt i både kvalitative og kvantitative data.

Informasjon om prosjektet «Levekår blant skeive» publiseres på <https://www.uib.no/lhbtis-levekar2020>

1.1.1 «Skeive livsløp»

I rapporten «Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019) har vi analysert intervjuer med nærmere 100 skeive om livene deres. Basert på disse intervjuene utforsket vi skeive liv på tvers av ulikheter i identitetskategorier og livssituasjoner. Vi spurte oss om det i det hele tatt gir mening å snakke om skeive som én gruppe, og svaret på det spørsmålet er både ja og nei: I rapporten om skeive livsløp løfter vi fram noen overordnede erfaringer vi identifiserte som felles for skeive, samtidig som vi også viser bredden i tema og erfaringer og hvordan ulikheter kan henge sammen med alder, sosial bakgrunn, religion, innvandrerbakgrunn, funksjonsevne og etnisitet.

I analysene har vi utforsket identitetskategorier, sammensatte identiteter, diskriminerings-erfaringer på tvers av diskrimineringsgrunnlag, nære relasjoner, åpenhet og utfordringer og ressurser i skeive liv. I intervjuene med skeive var ulike begreper for kjønns- og seksualitetsmangfold et viktig tema. Et hovedpoeng i dataene var at mange deltakere beskrev en ambivalens til begreper som homofil, lesbisk, bifil eller transperson: På den ene siden tok mange avstand fra det de oppfattet som stigmatiserende identiteter. På den andre siden var identitetskategoriene en måte å bli forstått på og nyttig som grunnlag for rettighetskamp, politisk mobilisering og sosial organisering. I intervjuene fremkom altså mangfold, motstand og ambivalens knyttet til ulike begreper for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Et sentralt poeng i rapporten var å se på hva det var folk trakk fram som viktige hendelser, begivenheter og erfaring når de skulle fortelle om seg selv som skeive mot slutten av 2010-tallet. Til tross for de mange ulikhetene mellom deltakerne, var det noen overordnede tema som gikk igjen og fremsto som betydningsfulle på tvers av generasjoner og livssituasjoner: 1) Erfaringer med å føle seg annerledes, 2) negative møter, 3) utforskning av identitet knyttet til seksualitet og kjønn, 4) å komme ut som skeiv overfor sine nærmeste, 5) å komme inn i skeive fellesskap og 6) refleksjon rundt slektskap og familie, inkludert vurderinger om å få barn. Dette var altså noe intervjudeltakerne trakk fram på tvers av alder, enten det var ganske unge folk som snakket om relativt ferske erfaringer eller det var eldre som snakket om erfaringer langt tilbake i tid. Disse seks temaene fremstod som fellestrekk enten folk hadde vokst opp i Norge eller andre land og

også på tvers av andre minoritetsposisjoner (se også Stubberud, Eggebø og Anderssen akseptert for publisering).

Som allerede nevnt skulle «Skeive livsløp» også være en forberedelse til spørreundersøkelsen og inkluderer en rekke anbefalinger til utforming av spørreskjemaet (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019: 92-95). En viktig lærdom var at man bør utvise varsomhet når det gjelder hvilke betegnelser som brukes for seksuell orientering og kjønnsidentitet, og hvordan man kategoriserer deltakerne. En annen lærdom var at man bør kartlegge og vurdere betydningen av sammensatte identiteter. Det innebærer å stille spørsmål om tilhørighet til andre diskrimineringsgrunnlag, herunder urfolk, nasjonale minoritetsgrupper, hudfarge, tilhørighet til religiøse minoritetsgrupper og funksjonsnedsettelse. Videre vurderte vi det slik at temaet åpenhet om seksuell orientering og kjønnsidentitet fortjente betydelig plass i spørreskjemaet. Utformingen av spørreskjemaet omtales nærmere i kapittel 2, og spørreskjemaet er vedlagt rapporten.

1.1.2 «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling»

Rapporten «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilstand» (Langeland med flere 2021) hadde følgende utgangspunkt: Norske myndigheter har inkludert interkjønntematikk i sitt arbeid på lhbt-feltet og i-en er tatt med i akronymet som benyttes av myndighetene. Med interkjønn menes personer som er født med kjønnskarakteristika som ved fødsel eller senere i den kroppslige utviklingen ikke samsvarer med tokjønnsmodellen. Noen interesseorganisasjoner i Norge og internasjonalt har også tatt i bruk interkjønnebegrepet. Rapporten «Livssituasjonen for personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling i Norge» (Feragen, Heggeli og Wæhre 2019) viste imidlertid at de fleste med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling som var intervjuet ikke identifiserte seg med begrepet interkjønn, eller satte sin diagnose i sammenheng med skeives kamp for rettigheter og anerkjennelse. Vi ønsket i delprosjektet om interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling å vite mer om personer i Norge med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling som identifiserte seg med interkjønnebegrepet, og hvordan de posisjonerte seg når det gjelder identitet, politikk og helsetilbud. Vi ønsket også å inkludere personer med tilhørighet til pasientorganisasjoner. Formålet med rapporten er å belyse ulike forståelser av interkjønn/variasjon i kroppslig kjønnsutvikling og ulike synspunkt på helse, rettigheter og levekår. Det å inkludere aktører fra både det skeive feltet og fra pasientorganisasjoner i en og samme undersøkelse er – så vidt vi vet – ikke gjort i annen forskning tidligere og kan sies å være et bidrag til forskningen på feltet.

I rapporten analyserer vi et kvalitativt datamateriale basert på samtaler og møter med få personer, herunder ett fokusgruppeintervju og tre individuelle intervjuer med personer som selv har variasjon i kroppslig kjønnsutvikling som er aktiv i en interesseorganisasjon på feltet. Mens Ferhagen, Heggeli og Wæhre (2019) belyste bredden av levekårsutfordringer blant personer som de hadde rekruttert gjennom helsevesen og pasientorganisasjoner, vektla vi å undersøke og sammenlikne identiteter og posisjoner på feltet.

Rapporten har fire hovedtema: 1) interkjønnebegrepet, 2) ulike organisasjoner og posisjoner på feltet, 3) kontroverser om kirurgi og 4) deltakernes møter med helsevesenet. Når det gjelder interkjønnebegrepet inkluderte studien personer som identifiserer seg med denne betegnelsen

og som oppga at de foretrakk interkjønn – eller det engelske begrepet intersex – foran variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. For enkelte var interkjønn en identitetskategori som plasserte dem innenfor en skeiv og normkritisk kontekst, og det å bryte med normer for kjønn var en posisjon de ønsket å inneha. Enkelte påpekte at de oppfattet interkjønn som et begrep som kan være egnet til å samle mennesker med ulike erfaringer og identiteter til en felles rettighetskamp. For andre deltakere representerte interkjønnbegrepet noe man ikke ville identifisere seg med, og viste til en annerledeshet som de oppfattet som uønsket og som en motsetning til egen kjønnsidentitet. Én deltaker brukte ordet «freakshow» for å illustrere denne negative annerledesheten som vedkommende assosierte med begrepet interkjønn.

I datamaterialet var det deltakerne med tilknytning til skeive organisasjoner som identifiserte seg med interkjønnbegrepet, mens deltakere med tilknytning til pasientorganisasjoner stilte seg mer negative til interkjønnbegrepet. Disse ulike organisasjonene legger til grunn forskjellige forståelser av kjønn, og dette har konsekvenser for hvordan interkjønn/variasjon i kroppslig kjønnsutvikling forstås. Mens flere av de skeive organisasjonene i Norge jobber ut fra et normkritisk perspektiv som utfordrer tokjønnsmodellen, legger pasientorganisasjonene gjerne til grunn en biologisk forståelse av mennesker som inndelt i to kjønn og hvor variasjoner sees på som et avvik som kan utløse en medisinsk diagnose. Noen av deltakerne med tilknytning til skeive organisasjoner indikerte at det var vanskelig å ha en god dialog med andre aktører uten at disse fikk vite mer om og tok inn over seg normkritiske perspektiver. For personer med tilknytning til pasientorganisasjoner kunne det fremstå som problematisk og uønsket å bli assosiert med skeive perspektiver. Imidlertid uttrykte alle deltakerne i denne studien en åpenhet og interesse for å ha mer dialog mellom ulike aktører på feltet.

De ulike posisjonene og forståelsene av kjønn som vi finner i vårt datamateriale ble særlig satt på spissen i diskusjonene om hva som er «nødvendig medisinsk behandling» for personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Menneskerettighetsaktører og interesseorganisasjoner internasjonalt omtaler enkelte kirurgiske inngrep som gjøres på barn med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling som Intersex Genital Mutilation (som en parallell til Female Genital Mutilation), altså kjønnslemlestelse. På den måten omtaler man noen av de praksisene som andre aktører oppfatter som «medisinsk behandling», som «tortur» og «grove menneskerettighetsbrudd». Andre deltakere derimot påpekte at det å ikke få foretatt kirurgisk behandling som barn ville kunne være en stor belastning for barnet. Videre at det ville kunne ha negativ innvirkning på levekår å måtte leve med og forklare sin variasjon i kroppslig kjønnsutvikling, og at dette ikke ville være barns beste.

På tross av ulike posisjoner var det et tydelig fellestrekk i deltakernes beskrivelser, og det gjaldt problematiske møter med helsevesenet. Det syntes å være enighet om at det er viktig med god og nøktern informasjon til både foreldre og barn, og at dette gjerne er mangelvare i helsevesenet. De aktuelle diagnosene er sjeldne, og helsepersonell flest ble oppfattet som å mangle relevant kunnskap. Enkelte deltakere beskrev erfaringer med å bli utsatt for en sensasjonsaktig stemning blant helsepersonell. Flere beskrev mangelfull informasjon. Flere beskrev også hvordan de kunne hatt behov for et samtaletilbud, ikke bare informasjon om hormoner, diagnoser og medisiner. Disse funnene støtter oppunder Ferhagen, Heggeli og Wæhre (2019) sine anbefalinger om et bedre helsetilbud. De levekårsstemaene som perkte seg

ut som sentrale i forskningsprosjektet om interkjønn/variasjon i kroppslig kjønnsutvikling, var selvbestemmelse over egen kropp, gode møter med helsevesenet og adekvat medisinsk behandling.

1.2 Sentrale begreper

I det følgende diskuterer vi noen begreper som er sentrale på feltet og i denne rapporten, nemlig levekår på den ene siden, og begreper for kjønns- og seksualitetsmangfold på den andre siden.

1.2.1 Levekår

Levekår kan defineres som «økonomiske, sosiale, mellommenneskelige og personlige forhold som utgjør betingelser for og uttrykk for hvordan mennesker lever sine liv» (Anderssen, Buer, Olaniyan og Malterud 2016: 8). Levekårsundersøkelser gir et helhetsbilde av befolkningen med fokus på forskjeller mellom grupper basert på en måling av for eksempel helse, sysselsetting, arbeidsvilkår, økonomiske ressurser, utdanning, familie, sosiale relasjoner, bosted, politisk deltakelse og trygghet fra vold og kriminalitet (NOU 1993:17: 8-9). I artikkelen «Ressurser, behov og subjektiv livskvalitet» har Barstad diskutert levekårsbegrepet, og han gjør et skille mellom levekår definert som henholdsvis «forskjellige aspekter ved en persons livssituasjon som skal måles så objektivt som mulig» og livskvalitet som omhandler «kvaliteten på de indre opplevelsene» (Barstad 2011). Anderssen og Malterud (2013) anbefalte å legge til grunn en utvidet forståelse av levekår for skeive som omfatter tre ulike aspekter: 1) Den klassiske levekårstradisjonen der man fokuserer på strukturelle forhold, 2) livskvalitetstradisjonen der man i sterkere grad også vektlegger personlige opplevelser og 3) befolkningens holdninger til lhbt-personer, fordi disse holdningene er avgjørende for lhbt-personers hverdag og erfaringer med diskriminering. Den foreliggende rapporten bygger som sagt på 2013-undersøkelsen og den forståelsen av levekår som ble lagt til grunn der bortsett fra at prosjektet i 2020 ikke omfatter kartlegging av befolkningens holdninger til skeive. Dette fordi holdningsundersøkelsen fra 2013 er fulgt opp i andre undersøkelser (Barne- ungdoms- og familiedirektoratet 2018). 2013-prosjektet omfattet også andre empiriske delprosjekter, herunder erfaringer med å skjule sin seksuelle orientering og dokumentasjon av skeive liv.

1.2.2 Begreper for kjønns- og seksualitetsmangfold

I prosjektet «Levekår blant skeive» har vi valgt å benytte «lhbtis-person» og «skeiv» som samlebetegnelse for personer som på ulike måter kan sies å bryte med hetero- og/eller cisnormer, det vil si antakelsen om at mennesker tiltrekkes av det andre kjønn og utvetydig kan kategoriseres som enten menn eller kvinner. Lhbtis er et akronym for lesbiske kvinner, homofile menn, bifile (menn og kvinner), transpersoner, interkjønnpersoner og skeive. Skrivemåten er i rask endring i Norge og andre land, ikke minst når det gjelder kjønnsidentitet og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling (Liszewski, Peebles, Yeung og Arron 2018). I noen år var det mest vanlig med betegnelsen «LHB» og «LHBT» med store bokstaver. Senere har først «q» og så «i» kommet til, og noen ganger legges det til en «+». Forvaltningen i Norge bruker i skrivende stund samlebetegnelsen lhbtqi. Vi har valgt å benytte akronymet «lhbtis» i stedet for lhbtqi, fordi det engelske ordet «queer» – som q-en står for – har en godt etablert norsk oversettelse i form av ordet «skeiv». I foreliggende rapport bruker vi derfor *lhbtis* når vi omtaler feltet samlet,

men når vi viser til konkrete undersøkelser eller begivenheter, legger vi oss oftest tett opp til det som da var relevant betegnelse. I denne rapporten benytter vi samlebetegnelsen lhbt-personer om de skeive som har besvart undersøkelsen, ettersom analysene inkluderer lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Interkjønnpersoner/personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling inngår ikke i analysene i denne rapporten.

De ulike samlebetegnelsene på feltet omfatter en lang rekke ord og begreper for kjønns- og seksualitetsmangfold. «Transperson» for eksempel, omfatter «en mangfoldig gruppe med individer som krysser eller overskrider kulturelt definerte kjønnskategorier» (van der Ros 2014). Dette inkluderer personer som omtaler seg selv med begreper som for eksempel «transkvinne», «transmann», «kvinne-til-mann», «mann-til-kvinne», «person som er født i feil kropp» eller «ikkebinær» (Anderssen med flere 2016; van der Ros 2014: 12). Som vi har beskrevet i avsnittet om rapporten «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud» (Langeland med flere 2021), er også «interkjønn» et kontroversielt begrep som det er ulike meninger om blant personene begrepet viser til.

I spørreundersøkelsen stilte vi flere spørsmål om kjønn, kjønnsidentitet og seksuell orientering hvor deltakerne hadde mulighet til å velge fra lister med mulige betegnelser eller skrive inn den betegnelsen de selv foretrakk. Bakgrunnen for dette var at undersøkelsen skulle være i tråd med det økende mangfoldet av identitetskategorier som benyttes av skeive i dag, og undersøkelsen bygger i så måte på innsikter fra «Skeive livsløp» (Eggebo, Stubberud og Anderssen 2019). Vi har stort sett lagt deltakernes selvidentifisering til grunn. Dette er en annen måte å kategorisere på enn i undersøkelser der man har kategorisert basert på informasjon om tiltrekning eller seksuell praksis.

Selv om vi har lagt selvidentifisering til grunn, har det likevel vært nødvendig å gjøre forenklinger for å kunne sammenlikne svarene fra ulike grupper. Gruppene vi har delt inn i etter seksuell orientering er: heterofile menn, homofile menn, bifile menn, heterofile kvinner, lesbiske kvinner og bifile kvinner. Gruppene vi har delt inn i etter kjønnsidentitet er: cispersoner, binære transpersoner og ikkebinære transpersoner. Begrepet cisperson viser til personer som identifiserer seg med det kjønnnet man ble tildelt ved fødselen. Begrepet binær transperson refererer til personer som ikke identifiserer seg med det kjønnnet man ble tildelt ved fødselen, men som oppgir å ha en identitet som (trans)mann eller (trans)kvinne. Begrepet ikkebinær transperson viser til personer som har en kjønnsidentitet som bryter med tokjønnsmodellen og som dermed ikke har en identitet som (utelukkende) verken mann eller kvinne, men som heller definerer seg som kjønnsflytende eller uten kjønn. I kapittel 2 går vi grundig gjennom hvordan vi har operasjonalisert seksuell orientering og kjønnsidentitet i spørreskjemaet (se også vedlegg 2).

1.3 Teoretiske perspektiver

Oppdraget som denne spørreundersøkelsen inngår i innebar at vi skulle ta hensyn til og respektere de ulike forståelsene av seksualitet og kjønn som vi har i det norske samfunnet i dag, og at vi skulle ta hensyn til at flere diskrimineringsgrunnlag kan virke sammen. Vi vil derfor kort gjøre rede for hva disse føringene har betydd for undersøkelsen og analysene, samt si noe om vår egen epistemologiske og teoretiske posisjon.

1.3.1 Pragmatisk kulturorientert tilnærming

Vi anlegger et pragmatisk kulturorientert perspektiv når det gjelder å forstå vår samtids identiteter og begreper når det gjelder kjønn og seksuell orientering. Det innebærer at vi forstår både kjønn og seksuell orientering som begreper og forestillinger i endring over tid og sted, men samtidig at de er stabile nok i en gitt kulturell sammenheng til at de gir mening og identitetsmuligheter for personer i deres liv og livsløp (Anderssen og Malterud 2013). Vi anser identiteter som muliggjorte av vår kultur og samfunn og som foranderlige. Samtidig anerkjenner vi at kategorier kan fungere som stabile størrelser som gir mening og retning i folks liv, og som det derfor er hensiktsmessig å benytte i levekårsundersøkelser.

1.3.2 Interseksjonalitet

Juss, teori og politikk på diskrimineringsfeltet har hatt tradisjon for å fokusere på ett og ett diskrimineringsgrunnlag av gangen. Kjønn, etnisitet, funksjonsevne, alder, seksuell orientering og kjønnsidentitet har gjerne vært behandlet hver for seg i lovverket, blant forskere og i sosiale bevegelser (Bredal, Eggebø og Eriksen 2020; Eggebø, Karlstrøm og Stubberud 2020). I løpet av de siste tiårene har imidlertid diskrimineringsforskningen i økende grad tematisert hvordan ulike former for diskriminering samvirker, og sammensatt diskriminering er også inkludert i diskrimineringslovgivningen (Prop. 81 L (2016–2017)). I den akademiske litteraturen har begrepet «interseksjonalitet» fått en sentral rolle, blant annet i kjønnsforskningen. Begrepet interseksjonalitet ble lansert av Kimberlé Crenshaw (1989) som en metafor for hvordan ulike former for makt og marginalisering samvirker. I kjølvannet av dette har det vokst fram en forståelse av at de ulike diskrimineringsgrunnlagene må sees i sammenheng (Borchorst med flere 2012). Det har også oppstått et behov for forskning som undersøker hvordan ulike former for diskriminering samvirker. Ifølge Stephanie Shields har vi som samfunn og forskerfellesskap en «plikt til å studere vitenskapelig de problemene og temaer som påvirker folk sine levde erfaringer» (Shields 2008, vår oversettelse), og interseksjonalitet er et viktig teoretisk perspektiv i denne sammenhengen.

De fleste empiriske studiene av interseksjonalitet har så langt vært kvalitative studier, men det er også gjort et økende antall kvantitative studier som legger til grunn et interseksjonelt perspektiv (Bowleg 2008). De for tiden mest sofistikerte kvantitative, kausale analyser av interseksjonalitet baserer seg på flernivå- og multippel regresjonsanalyse (Scott og Siltanen 2017). Til tross for vår interesse for samvirkende diskrimineringsgrunnlag, har ikke spørreundersøkelsen hatt som hovedformål å kartlegge interseksjonelle prosesser. Men som Eggebø, Karlstrøm og Stubberud (2020) har argumentert for har vi likevel inkludert spørsmål om andre diskrimineringsgrunnlag enn det å være skeiv (se kapittel 2, 3 og vedlagte spørreskjema).

1.3.3 Utsatthetsperspektiv versus ressursperspektiv

Forskning viser at skeive på noen områder har flere levekårsutfordringer enn befolkningen ellers (se neste del). Disse forskjellene er det viktig å dokumentere, samtidig som det er viktig å understreke at det er mange skeive som har gode levekår. Hovedbildet fra «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen og Malterud 2013) var at de fleste lhb-personer lever gode liv på lik linje med heterofile, selv om det også fremgår at en noe høyere andel lhb-personer rapporterte om ulike former for levekårsbelastninger. Bakgrunnen for spørreundersøkelsen i 2020 var at

myndighetene ønsker å forstå og dokumentere omfanget av levekårsutfordringer blant lhbt-personer. I tillegg til dette mener vi det er viktig å dokumentere på hvilke områder og blant hvilke grupper lhbt-personer vi finner *gode* levekår. For eksempel har vi, i tillegg til å stille spørsmål om diskriminering, vold, skam og stigmatisering knyttet til seksuell orientering og kjønnsidentitet, stilt spørsmål om stolthet, støtte og tilfredshet.

Vi vil også minne om at det å være utsatt for ulike former for forskjellsbehandling og diskriminering ikke nødvendigvis medfører psykiske helseproblemer og dårlige levekår. Flere nord-amerikanske studier tyder på at skeive som tilhører rasialiserte minoriteter (for eksempel svarte og personer med bakgrunn fra Latin-Amerika) opplever flere levekårsbelastninger og mer diskriminering enn hvite skeive (Balsam med flere 2015; Kim og Fredriksen-Goldsen 2017; Kim, Jen og Fredriksen-Goldsen 2017; Whitfield, Walls, Langenderfer-Magruder og Clark 2014), men at disse erfaringene ikke nødvendigvis medfører høyere forekomst av fysiske og psykiske helseplager (Cyrus 2017; Kim, Jen og Fredriksen-Goldsen 2017). Forfatterne bak de sistnevnte studiene peker på at dette muligens kan forklares med beskyttelse i form av støttende nettverk. Med dette som bakgrunn har det vært viktig i spørreundersøkelsen å kartlegge relasjoner, nettverk og organisasjonsdeltakelse.

I vår studie har det også vært sentralt med en nyansert inndeling av grupper etter seksuell orientering og kjønnsidentitet. Formålet med dette har vært å nyansere deltakernes skeive identiteter, og for å unngå og usynliggjøre eventuelle levekårforskjeller mellom ulike grupper lhbtis-personer. Hvis vi ikke hadde sammenliknet ulike grupper i undersøkelsen kunne levekårsutfordringer blant bifile kunne bidra til å skape et inntrykk av at alle skeive møter like store utfordringer.

1.4 Forskning på levekår blant lhbtis-personer

Denne rapporten bygger på og er et bidrag til empirisk forskning på levekår blant skeive i Norge. I dette avsnittet vil vi oppsummere sentrale funn fra den eksisterende levekårsforskningen. Denne forskningen er også gjennomgått i forfatternes tidligere forskningsarbeider (se Anderssen med flere 2016; Anderssen og Malterud 2013; Eggebø, Almli og Bye 2015; Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019; Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018). I de følgende avsnittene vil vi i noen tilfeller beskrive design og utvalg i de aktuelle undersøkelsene, fordi dette er sentralt for å forstå hvordan vi kan vurdere og sammenlikne resultater.

1.4.1 Norske undersøkelser

Den første levekårsundersøkelsen blant norske lesbiske kvinner og homofile menn ble gjennomført på midten av 1970-tallet og var basert på et utvalg av 215 menn og 86 kvinner som var medlemmer av Det norske forbundet av 1948 (Bergh, Bjerck og Lund 1978). Undersøkelsen viste blant annet at de fleste hadde positive erfaringer med å være åpne, men at flere menn enn kvinner skjulte sin seksuelle orientering. Over 80 % av deltakerne oppga dessuten at de aksepterte sin seksuelle orientering (Bergh, Bjerck og Lund 1978). I 1999 publiserte NOVA en rapport om levekår og livskvalitet blant selvrekutterte lesbiske kvinner og homofile menn. Studien omfattet også en holdningsundersøkelse blant majoritetsbefolkningen (Hegna,

Kristiansen og Moseng 1999). Denne levekårsundersøkelsen viste at de fleste deltakerne var åpne om sin seksuelle orientering. Den viste også at deltakerne hadde flere levekårsutfordringer enn befolkningen for øvrig, blant annet høyere forekomst av psykiske helseplager, selvmordsforsøk og høyere forbruk av alkohol (Hegna, Kristiansen og Moseng 1999).

«Seksuell orientering og levekår» (Anderssen og Malterud 2013) besto av fire empiriske delprosjekter: 1) En landsomfattende spørreundersøkelse der svarene fra lesbiske, homofile og bifile ble sammenliknet med heterofile, 2) en landsomfattende undersøkelse av befolkningens holdninger til lhbt-personer, 3) en kvalitativ studie av det å skjule sin seksuelle orientering, og 4) et dokumentasjonsprosjekt om skeive liv. Funnene fra spørreundersøkelsen viste at det alt i alt var små forskjeller i levekår mellom heterofile og lhbt-personer. De fleste skeive i utvalget så ut til å leve gode liv på lik linje med andre. 9 av 10 deltakere oppga at de ikke hadde opplevd diskriminering på arbeidsplassen. Få rapporterte om vold og trusler. Samtidig viste undersøkelsen også at lhbt-personer er mer utsatte for psykiske lidelser, selvmordstanker og selvmordsforsøk, og her skilte særlig bifile kvinner seg ut negativt.

Den nasjonale holdningsundersøkelsen som inngikk i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen og Malterud 2013) viste at 4% av kvinnene og 16% av mennene i Norge hadde generelle negative holdninger til lesbiske og homofile. Samtidig uttrykte langt flere at de var negative når man stilte mer spesifikke spørsmål. For eksempel stilte et klart flertall av norske menn (62%) seg negative til at to menn kysser på offentlig sted. Det er mer enn dobbelt så mange som stilte seg negative til at en kvinne og mann kysser på offentlig sted (24%) (Anderssen og Slåtten 2013). Bufdir gjennomførte i 2017 en ny nasjonal holdningsundersøkelse med mange av de samme spørsmålene som ble benyttet i 2013-undersøkelsen. De nye tallene viste at få kvinner og stadig færre norske menn hadde negative holdninger til lhbt-personer. Det ble oppsummert med at selv om holdninger til lhbt-personer har blitt mer positive, har 1 av 5 negative holdninger til personer som skifter mellom kjønnsuttrykk (Barne- ungdoms- og familiedirektoratet 2018). En undersøkelse om hatefulle ytringer i et selvrekuttert utvalg viste at lhbt-personer rapporterte om betydelig større omfang av hat og trusler og påvirkes mer negativt av dette enn befolkningen for øvrig (Fladmoe og Nadim 2019).

I Statistisk sentralbyrås undersøkelse «Livskvalitet i Norge 2020» (Støren, Rønning og Gram 2020) ble det stilt spørsmål om seksuell orientering, og det rapporteres om forskjeller i levekår mellom skeive (lhbt-personer slått sammen til én gruppe) og befolkningen for øvrig. Resultatene viste at homofile, lesbiske, bifile og personer med annen seksuell orientering enn heterofil skåret signifikant lavere på alle indikatorer på subjektiv livskvalitet. Dette i likhet med arbeidsledige, personer med lav inntekt, personer med lav utdanning og personer med nedsatt funksjonsevne. Lhbt-personer i utvalget skåret også dårligere enn befolkningen ellers når det gjelder positive følelser, psykisk helse og tilfredshet med bosted (Støren, Rønning og Gram 2020: 43). I artikkelen «1 av 3 skeive lite tilfreds med egen psykisk helse» (SSB 2021) gjennomgås resultatene fra «Livskvalitet i Norge 2020» med et særlig fokus på lhbt-personers livskvalitet. Resultatene viste at skeive hadde dårligere økonomi enn befolkningen ellers, men at dette i mindre grad gjaldt lesbiske og homofile enn bifile og personer med annen seksuell orientering. Lhbt-personer har flere psykiske plager enn befolkningen ellers, og det gjelder i særlig grad for de unge. Videre var

det en høyere andel av de skeive som opplever ensomhet og mangel på mening og mestring i hverdagen (SSB 2021).

I tillegg de kvantitative undersøkelsene vi har referert i avsnittene over, finnes det også en rekke kvalitative studier av levekår blant lhbtis-personer i Norge (for eksempel Bjørkman og Malterud 2009; Bjørkman og Malterud 2012; Malterud og Bjørkman 2016; Synnes og Malterud 2019). Studiene «Åpne rom, lukkede rom» (Elgvin, Bue og Grønningsæter 2014), «Alene og skeiv» (Stubberud og Akin 2018), «Dobbel dose annerledes» (Høibråten 2018) og «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn» (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018) har vist at skeive med innvandrerbakgrunn opplever flere levekårsbelastninger enn den skeive befolkningen for øvrig, og er i særlig grad utsatt for sosial marginalisering fordi de risikerer å bli ekskludert både fra etniske minoritetsmiljøer og skeive miljøer. Kvalitative undersøkelser tyder også på at skeive samer og skeive med nedsatt funksjonsevne kan oppleve doble marginaliseringsprosesser (Grønningsæter og Nuland 2009; Stubberud, Prøitz og Hamidiasl 2018). Av rapporten «Usynlig og selvlysende. Å være lesbisk, homofil, bifil eller transperson med nedsatt funksjonsevne» (Grønningsæter 2012) fremgår det at disse gruppene gjerne blir møtt med taushet og usynliggjøring. Mens noen kjemper for å bli sett, kjemper andre for å unngå synlighet fordi det medfører negativ oppmerksomhet. Den kvalitative undersøkelsen «Skeiv på bygda» viser et todelt bilde: På den ene siden fortelles det om mobbing, ensomhet og utenforskap, men på den andre sida viser studien at det også går an å leve gode skeive liv på bygda (Eggebø, Almlie og Bye 2015).

Et fellestrekk ved de ovenfor nevnte studiene er at de beskriver marginaliseringsprosesser som kan oppstå når man bryter med normer for kjønn og seksualitet og i tillegg innehar en annen strukturelt underordnet posisjon i samfunnet. Dette kan utvilsomt innebære økt risiko for levekårsbelastninger og diskriminering. Men forskningsrapportene viser også at man kan oppleve sin identitet som berikende og en kilde til fellesskap og tilhørighet.

Levekårsforskningen blant skeive i Norge har så langt i begrenset grad omfattet transpersoner, med noen hederlige unntak: 1) En nasjonal og representativ spørreundersøkelse blant alle norske studenter der livstilfredshet blant transpersoner ble sammenliknet med det som gjaldt for andre studenter (Anderssen, Sivertsen, Lønning og Malterud 2020), 2) den kvalitative studien «Alskens folk» (van der Ros 2013), 3) levekårsstudien fra Agder (Stokke med flere 2018), og 4) en doktorgradsavhandling (Sørli 2017).

I 2020 publiserte Anderssen med flere en kvantitativ studie blant studenter (N=49 960 cispersoner og 91 transpersoner). Blant disse rapporterte studentene som var transpersoner om lavere livstilfredshet, mer ensomhet, flere symptomer på psykiske belastninger, mer selvskading og høyere forekomster av selvmordsatferd.

Rapporten «Alskens folk» er en viktig kilde til kunnskap om transpersoners livsvilkår. Datagrunnlaget i rapporten var tre fokusgruppeintervjuer med til sammen 19 personer, hvor det ble snakket om komme ut-prosesser, erfaringer med helsevesenet og barn og unge voksnes erfaringer med spørsmål rundt kjønnsidentitet. I rapporten fremheves to hovedfunn: For det første at mange transpersoner møtes med manglende kunnskap om og lite forståelse for kjønnsidentitetstematikk på skolen, arbeidsplassen, i familien, helsevesenet og andre offentlige

institusjoner. Dette får negative konsekvenser i form av intoleranse og transfobiske holdninger, diskriminering, utestenging, stigmatisering og trakassering. Slike negative møter har uheldige konsekvenser for levekår. Videre var det en årsak til at mange deltakere hadde valgt å aldri komme ut, og at de som hadde gjort det gjerne hadde betalt en høy pris. For det andre fremhever rapporten at helsepersonell ser ut til å mangle tilstrekkelig kompetanse på kjønns mangfold og transpersoners utfordringer og behov. I rapporten pekes det på at det har skjedd en utvikling over tid som gjør at de yngre deltakerne i større grad hadde opplevd å bli møtt med toleranse, informasjon og hjelp enn de eldre. Av levekårsutfordringer dokumenterte rapporten også betydelige belastninger knyttet til psykiske helseplager og utsatthet for vold, trakassering og diskriminering på grunn av kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (van der Ros 2013).

Østlandsforskning og Likestillingssenteret publiserte i 2018 en undersøkelse av levekår blant skeive i Agder (Stokke med flere 2018). Rapporten er basert på analyser av kvalitative intervjuer med til sammen 14 personer og en spørreundersøkelse som ble besvart av 791 personer, herunder 154 transpersoner. Utvalget som besvarte spørreundersøkelsen var selvrekruttert og inkluderte lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Resultatene fra spørreundersøkelsen viste eksempelvis at 1 av 3 lesbiske, homofile og bifile menn i utvalget hadde oppsøkt hjelp på grunn av psykiske helseplager, mens det var en enda høyere andel som rapporterte om dette blant bifile kvinner og transpersoner (Stokke med flere 2018: 67). Videre viste resultatene at halvparten av transpersonene oppga at fastlegen kjente til deres kjønnsidentitet (Stokke med flere 2018: 72). I de kvalitative intervjuene ble temaer som annerledeshet, ensomhet, å komme ut, sosiale relasjoner, aksept i samfunnet og møter med helsevesenet tematisert (Stokke med flere 2018: 29-56). Flere deltakere opplevde at det å være skeiv ikke var forenelig med kristne familieverdier, og flere fortalte om opplevelser av sosial eksklusjon og manglende selvaksept på grunn av dette (Stokke med flere 2018: 40-42). Deltakerne fremhevet også at de mente helsevesenets kompetanse på kjønnsidentitetstematikk ikke var god nok (Stokke med flere 2018: 52-56).

Anniken Sørli har skrevet en doktorgradsavhandling som tar for seg transpersoners juridiske status og samfunnsmessige livsvilkår (Sørli 2017). Avhandlingen ser nærmere på møter mellom individer og lov, og utforsker hvordan norsk lov operasjonaliserer retten til kjønnsidentitet, og hvordan denne operasjonaliseringen passer med transpersoner sine behov for anerkjennelse. Sørli har gjort kvalitative intervjuer med foreldre til barn som er transpersoner samt voksne transpersoner. I analysene fokuseres det på fire begivenheter i livet hvor kjønn settes i spill: Korrigering av juridisk kjønn i barndommen, møtet med kjønnsbinære strukturer på skolen, transspesifikk helsehjelp og det å bli foreldre. Avhandlingen problematiserer både kjønnsnormer i samfunnet og hvordan lovttekster kan bidra til å både reprodusere og endre disse normene.

Det er verd å merke seg at når det gjelder transpersoners livsvilkår har det skjedd viktige endringer den senere tid. Noe av det viktigste som har skjedd er endringer i Verdens helseorganisasjons (WHO) sin diagnosemanual ICD, altså den internasjonale klassifikasjonen av sykdommer og helserelaterte problemer. I ICD-11 som ble godkjent av WHO i 2019, ble flere ulike transdiagnoser tatt ut og erstattet med «kjønnsinkongruens». Kjønnsinkongruens er ikke lengre klassifisert som en psykisk sykdom, i motsetning til det som var tilfelle i ICD-10, men ligger nå inn under et kapittel om problemstillinger eller utfordringer knyttet til kjønn og seksuell helse.

Det anerkjennes at kjønnsinkongruens kan medføre psykisk smerte eller andre former for plager, selv om ikke kjønnsinkongruens i seg selv er en sykdom. Selv om ICD-11 ikke er fullt ut inkorporert i norsk praksis, har spesialisthelsetjenesten utformet diagnosekoder i tråd med ICD-11 som gjelder fra 2020.¹ ICD-11 er formulert på en slik måte at også ikkebinære har rett til helsehjelp på lik linje med andre transpersoner (se Bolstad 2019). Det er viktig at framtidig forskning tar for seg hva som blir implikasjonene av disse endringene i diagnosemanualen, herunder vurderinger av hvordan ICD-11 inkorporeres i norsk praksis, og hva dette har å si for transpersoners livsvilkår i Norge.

Det er lite forskning fra Norge på levekårene til interkjønnpersoner/personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling, og den første levekårsundersøkelsen kom i 2019 (Feragen, Heggeli og Wæhre). Undersøkelsen er basert på kvalitative dybdeintervjuer og belyste et bredt spekter av tema, herunder erfaringer med helsevesen og behandling, begrepsbruk, erfaringer med åpenhet, identitet, seksualitet og seksuell orientering, diskriminering, relasjoner og familie, utdanning og arbeid og psykisk helse. Mange deltakere fortalte om god livskvalitet, samtidig som det også fremgikk at gruppen kan ha større risiko for å få psykiske plager enn andre. Personer som er født med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling kan oppleve utfordringer knyttet til seksualitet, kjønnsidentitet og forholdet til egen kropp (Feragen, Heggeli og Wæhre 2019).

1.4.2 Levekår blant lhbt-personer i andre sammenliknbare land

Når det gjelder lhb-personer, er det gjort en rekke studier av levekår blant lesbiske, homofile og bifile (lhb-personer) i Europa, Nord-Amerika og Australia som viser at disse gruppene i mange land og på mange måter gjennomsnittlig sett har det bra. Men samtidig avdekker disse også enkelte levekårsutfordringer sammenliknet med befolkningen ellers, ikke minst når det gjelder psykisk helse (Bostwick, Boyd, Hughes og McCabe 2010; Conron, Mimiaga og Landers 2010; Fredriksen-Goldsen med flere 2013; McNair, Szalacha og Hughes 2011; Salway med flere 2019; Sandfort, Bakker, Schellevis og Vanwesenbeeck 2006; Veenstra 2011).

I Sverige har Folkhälsomyndigheten gjennomført datainnsamlinger med vekt på selvrapportert helse blant lhb-personer sammenliknet med heterofile personer siden tidlig 2000-tallet. Tallene har vist at flertallet av lhb-personer i Sverige har god eller meget god helse, men andelen med dårlig helse er likevel høyere enn blant heterofile. Bifile kvinner og homofile menn peker seg ut ved å ha mest belastninger. Flere lhb-personer rapporterte om god og meget god helse i 2012 enn i 2005 (Folkhälsomyndigheten 2014).

En dansk undersøkelse fra 2009 viste at det samlet sett er relativt få forskjeller i levekår mellom gruppene skeive og heterofile, men at lhbt-personer hadde noen flere plager og bekymringer enn befolkningen ellers (Gransell og Hansen 2009). En nyere dansk undersøkelse (Følner, Kalmark og Aagesen 2020) av utfordringer og stigmatisering blant lhbt-personer viste at de fleste rapporterte om positive holdninger fra omgivelsene, men at et stort mindretall rapporterte om negative reaksjoner og stigmatisering på grunn av seksuell orientering. Undersøkelsen viste

¹ <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/kjonnsinkongruens/helse-til-alle-kjonn-endringer-i-kodeverk>

videre at flere lesbiske og homofile var åpne og færre opplevde negative møter enn blant bifile og transpersoner. De homofile mennene rapporterte i størst grad om å ha vært utsatt for trusler og vold (Følner, Kalmark og Aagesen 2020). En annen dansk rapport, «Project SEXUS» (Frisch med flere 2019), omhandler livssituasjonen til skeive i den danske befolkningen. Når det gjelder seksuelle overgrep viste resultatene fra denne undersøkelsen relativt store forskjeller mellom gruppene: Blant mennene var andelen som rapporterte om seksuelle overgrep lavest blant heterofile (1,2%), deretter homofile (7,2% og høyest blant bifile (8,2%). Blant kvinnene var tallene 11,4% blant heterofile, 17% blant lesbiske og 31% blant bifile kvinner. Når det gjelder gruppene etter kjønnsidentitet rapporterte både binære og ikkebinære transpersoner om høyere forekomst av seksuelle overgrep sammenliknet med cispersoner (Frisch med flere 2019: 17). Videre viste resultatene fra undersøkelsen at homofile menn, bifile menn og bifile kvinner hadde flere tegn på angst, og bifile menn og kvinner var i større grad plaget av depresjon og hadde mer selvmordsatferd sammenliknet med andre grupper (Frisch med flere 2019: 21). Blant transpersoner rapporterte 20-60% å ha blitt mobbet eller sjikanert på grunn av sin kjønnsidentitet (Frisch med flere 2019: 22), og de rapporterte om mer angst, depresjon og selvmordsadferd enn cispersoner (Frisch med flere 2019: 23).

Rapporten «A long way to go for LGBTI equality» (FRA 2020a) dokumenterer levekårsutfordringer og diskriminering blant lhbt-personer på tvers av EU-land – med et samlet utvalg på nesten 140 000 selvrekrutterte deltakere. Undersøkelsen viste at lhb-personer i Europa opplever diskriminering og vold på grunn av sin seksuelle orientering. Blant annet rapporterte om lag 1 av 5 lhb-personer om å ha blitt diskriminert på arbeidsplassen siste året, og mellom 28% (bifile menn) og 39% (lesbiske kvinner) av lhb-personene rapporterte om å ha blitt utsatt for diskriminering på andre arenaer, som på boligmarkedet, i møte med helsetjenestene, på skolen og i butikker eller på serveringssteder (FRA 2020a). Når det gjelder åpenhet, var det 21% av de lesbiske kvinnene, 30% av de homofile mennene, 25% av de bifile kvinnene og 39% av de bifile mennene som rapporterte at de skjuler sin seksuelle orientering. Dette er imidlertid aggregerte tall på tvers av land, og analysene viser at det er store forskjeller i både utsatthet og rettigheter mellom EU-landene (FRA 2020a).

At transpersoner er særlig utsatt når det gjelder levekårsutfordringer fremgår av undersøkelser i sammenliknbare land, og hovedtendensene er oppsummert i flere tidligere rapporter (Anderssen med flere 2016: 22-6; Anderssen og Malterud 2013: 25-48; Helsedirektoratet 2015: 19-28; Motmans, Meier, Ponnet og T'Sjoen 2012; Motmans, Wyverkens og Defreyne 2017). En rekke studier har vist at transpersoner rapporterer om betydelig høyere forekomst av psykiske helseutfordringer enn befolkningen for øvrig (Brennan med flere 2012; Clark med flere 2014; Pitts med flere 2009; Reisner med flere 2014; Su med flere 2016). En omfattende belgisk undersøkelse blant ulike grupper transpersoner viste at forekomsten av selvmordsforsøk var langt høyere blant transpersoner enn i befolkningen generelt. 67% av deltakerne i undersøkelsen rapporterte om god helse, og det er noe færre enn i befolkningen for øvrig (Motmans med flere 2012; Motmans, Wyverkens og Defreyne 2017). Det er godt dokumentert at mangel på adekvat helsetilbud er en sentral levekårsutfordring blant transpersoner (Helsedirektoratet 2015). Den svenske Folkhälsomyndigheten har gjennomført en landsomfattende undersøkelse om selvrapportert helse og levekår blant om lag 800 transpersoner. Undersøkelsen sammenlikner ikke deltakerne med andre grupper

(Folkhälsomyndigheten 2015). Resultatene viser at et flertall rapporterte om god eller meget god helse, men at det likevel var et mindretall som rapporterte at de helt og fullt kan leve i tråd med sin kjønnsidentitet. Over halvparten oppga at de i løpet av de siste tre månedene hadde blitt utsatt for krenkende behandling som følge av sitt kjønnsuttrykk (Folkhälsomyndigheten 2015). Den tidligere nevnte danske studien om utfordringer og stigmatisering blant lhbt-personer, viste at transpersoner er en særlig marginalisert gruppe som rapporterte om mindre åpenhet, mer stigmatisering, større grad av ensomhet og mer psykisk uhelse enn de andre gruppene (Følner, Kalmark og Aagesen 2020). I undersøkelsen fra European Union Agency for Fundamental Rights (FRA 2020a) framgår det at transpersonene i utvalget rapporterte om mer vold og diskriminering enn lesbiske, homofile og bifile. Eksempelvis hadde 1 av 3 transpersoner opplevd å bli utsatt for diskriminering i arbeidslivet siste 12 måneder. 17% av transpersonene i utvalget rapporterte at de hadde blitt fysisk eller seksuelt angrepet de siste 5 årene. Blant transpersoner er det også flere som rapporterte om trakassering, psykiske helseplager og om å skjule sin identitet enn blant lhb-personene (FRA 2020a).

1.4.3 Rapportens levekårstema

Når vi i de følgende kapitlene gjennomgår resultatene fra spørreundersøkelsen i 2020, er de organisert i kapitler etter sentrale levekårstema, herunder trivsel og nettverk (kapittel 4), diskriminering og vold (kapittel 5), helse (kapittel 6), fritid og organisasjonsliv (kapittel 7) og åpenhet (kapittel 8). I avsnittene under vil vi gjennomgå noe tidligere forskning som belyser disse levekårstemaene. I gjennomgangen har vi valgt å vektlegge diskriminering og vold, da dette også vil være et sentralt tema i rapporten.

Diskriminering

Skeive kan oppleve negative møter i form av negativ, uønsket eller ubehagelig reaksjoner fordi man bryter med normer for kjønn eller seksualitet. De negative møtene spenner fra alvorlige hendelser i form av voldelig hatkriminalitet til mindre alvorlige hendelser i form av negative kommentarer eller subtile bemerkninger (Eggebo, Stubberud og Anderssen 2019; Stubberud, Eggebo og Anderssen akseptert for publisering). «Seksuell orientering og levekår» inneholdt et spekter av spørsmål om erfaringer med trakassering, diskriminering, negative kommentarer og vold (Anderssen og Malterud 2013). Blant annet rapporterte mellom 15% (bifile kvinner) og 36% (homofile menn) av deltakerne at de hadde opplevd negative kommentarer eller negativ oppførsel på arbeidsplassen fordi de er lesbiske, homofile eller bifile (Anderssen og Malterud 2013: 92-96). Rundt 1 av 5 hadde dessuten opplevd negative kommentarer eller holdninger rettet mot andre på grunn av seksuell orientering, eller generelt negative holdninger til skeive. Blant bifile menn var andelen som hadde opplevd dette 40%.

Unge lhb-personer kan se ut til å rapportere om mer mobbing enn heterofile ungdommer. I en undersøkelse blant 3046 elever i tiende trinn utført av Senter for atferdsforskning rapporterte 36% av de homofile guttene at de hadde vært utsatt for mobbing mot 6% av de heterofile guttene (Roland og Auestad 2009). Skeive er også mer utsatt for hatefulle ytringer enn befolkningen for øvrig (Fladmoe og Nadim 2019). Mens 10% i den øvrige befolkningen oppga at de i løpet av det siste året hadde vært utsatt for ytringer de opplever som hatefulle, svarte 23% av lhbt-personene det samme (utvalget besto av 1724 ikke-skeive og 409 lhbt-personer). 15% av

sistnevnte gruppe hadde også vært utsatt for konkrete trusler til forskjell fra 4% i den øvrige befolkningen (Fladmoe og Nadim 2019).

Selv om mindre alvorlige negative møter i form av kommentarer og mer subtile bemerkninger ikke trenger å få særlig store konsekvenser for hverdagslivet der og da, kan denne typen erfaringer ha innvirkning gjennom livsløpet – ikke minst dersom det skjer gjentakende. Et viktig poeng er også at de av oss som lever skeivt, har en bevissthet om å tilhøre en minoritet som er utsatt for diskriminering, marginalisering og hatkriminalitet. Man trenger derfor ikke å ha opplevd det selv for å kjenne på uroen eller frykten (Eggebø og Stubberud 2016). Diskriminering og vold rettet mot skeive fordi man er skeiv rammer indirekte alle skeive (Klatran 2019).

I en studie av levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn (N=251) framgikk det at om lag halvparten av deltakerne hadde opplevd negativ oppmerksomhet rettet mot dem selv eller andre på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018). En noe høyere andel rapporterte om slik negativ oppmerksomhet på grunn av landbakgrunn. Videre var det 9% som rapporterte at de ikke var blitt ansatt på grunn av seksuell orientering eller kjønnsidentitet, og 14% prosent som mente de ikke ble ansatt på grunn av sin hudfarge, etnisitet, religion eller landbakgrunn. Et stort mindretall rapporterte dessuten om erfaringer med sosial ekskludering i henholdsvis skeive miljøer og i innvandrer miljøer. Ekskludering på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet var særlig fremtredende i innvandrer miljøer bestående av personer med bakgrunn fra land hvor skeives rettigheter står svakt (Eggebø, Karlstrøm og Stubberud 2020).

Trusler, vold og overgrep

Når det gjelder voldserfaringer, har tidligere undersøkelser vist at lesbiske, homofile og bifile er mer utsatt for vold enn andre (Hegna, Kristiansen og Moseng 1999; Stefansen, Valset, von Soest og Mossige 2009). «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) viste at det i det utvalget ikke var signifikante forskjeller mellom henholdsvis heterofile og homofile menn og kvinner, men at bifile kvinner rapporterte noe høyere utsatthet. Blant homofile og lesbiske som rapporterte om vold, mente 4 av 10 homofile menn og 3 av 10 lesbiske kvinner at volden hadde sammenheng med deres seksuelle orientering. Transpersoner inngikk ikke i 2013-undersøkelsen, men av rapporten «Alskens folk» (van der Ros 2013) fremgår det at transpersoner synes utsatte for vold, trakassering og diskriminering på grunn av sin kjønnsidentitet.

I undersøkelsen «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn» rapporterte 25% av deltakerne at de noen gang var blitt utsatt for en eller flere former for trusler og vold. Vold eller trusler var omtrent like vanlig fra nære personer (inkludert partner, venner, familiemedlemmer og andre nærstående personer) som fra ukjente. Omtrent halvparten mente at volds- eller trusselepisodene hadde med kjønn eller seksuell orientering å gjøre, mens færre mente at innvandrerbakgrunn var årsaken. I tillegg oppga 25 prosent av deltakerne at de hadde blitt utsatt for voldtekt, og 45 prosent hadde opplevd å bli presset til seksuelle handlinger (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018).

Helse

På tvers av undersøkelser i Norge rapporterer skeive om lavere tilfredshet med egen helse enn befolkningen for øvrig (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013; Stokke med flere 2018; Støren, Rønning og Gram 2020). Det er likevel tilfelle at et flertall blant lesbiske, homofile og bifile i «Seksuell orientering og levekår» fra 2013 rapporterte om god eller meget god selvvardert helse (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013). Andelen var lavest blant bifile kvinner, som også skilte seg ut når det gjaldt kronisk sykdom og fysiske funksjonsnedsettelse (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 78). Det var ikke forskjeller mellom lesbiske kvinner og heterofile kvinner eller mellom homofile og heterofile menn. Når det gjelder psykisk helse, hadde bifile kvinner, homofile menn og bifile menn større belastning enn gruppene for øvrig. Undersøkelsen «Skeives levekår i Agder» (Stokke med flere 2018: 75-76) (se beskrivelse av utvalget lenger oppe) viser at det særlig er transpersonene i utvalget som rapporterte om dårligere egenvurdert helse. I tillegg rapporterte særlig bifile kvinner om flere psykiske helseplager enn de andre gruppene. I rapporten trekkes det også fram at en fjerdedel av deltakerne, og flere blant transpersoner, opplevde helsevesenets lhbt-kompetanse som dårlig. I undersøkelsen til Statistisk sentralbyrå (SSB 2021) rapporterte 36% av lhb-personene om symptomer på psykiske plager sammenliknet med 18% i befolkningen ellers. Også i denne undersøkelsen trekkes bifile fram som særlig utsatt. I den danske undersøkelsen «Sex i Danmark» har spesielt transpersoner dårligere selvvardert helse enn befolkningen generelt (Frisch med flere 2019: 742). Også lhb-deltakere hadde dårligere selvvardert helse enn befolkninga som helhet (Frisch med flere 2019: 688).

Fritid og organisasjonsliv

Resultatene fra «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) viste ingen signifikante forskjeller mellom gruppene når det gjelder mosjon, trening, sport og friluftsliv. Flere homofile menn rapporterte å treffe venner ukentlig sammenliknet med heterofile menn, men det var ingen forskjeller blant gruppene av kvinner. Blant kvinnene var det ingen signifikante forskjeller i hvor ofte de deltok på religiøse møter, og blant mennene deltok bifile oftere på religiøse sammenkomster sammenliknet med de andre mennene. Ikke overraskende var det flere lhb-personer som deltok på møter i homopolitiske organisasjoner sammenliknet med heterofile. Andelen lesbiske som deltok på slike møter var signifikant høyere enn blant bifile kvinner. Bifile kvinner var oftere medlem i fagforening og politisk parti, men mellom de andre gruppene var det ingen forskjeller (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 94-98).

Åpenhet og eget forhold til seksuell orientering og kjønnsidentitet

Åpenhet og komme ut-prosessen er sentrale tema i homoforskningen (Hellesund 2008), og komme ut-fortellinger har vist seg å være sentrale i den moderne homoseksuelle identitetskonstruksjonen (Plummer 1994). I artikkelen «Skeive liv: Felles fortellinger på tvers av forskjeller» (Stubberud, Eggebø og Anderssen akseptert for publisering) har vi gjort videre analyser av data fra delprosjektet «Skeive livsløp» (beskrevet innledningsvis i kapitlet). Her har vi vist at det å komme ut som skeiv synes å være en viktig hendelse i skeive liv, på tvers av alder, bosted og sosial bakgrunn. De fleste kvalitative intervjuene som rapporten og artikkelen bygger på, inneholder en eller annen form for overordnet fortelling eller metanarrativ om det å komme ut som skeiv. Det er særlig fortellinger om første gang man valgte å være åpen om sin seksuelle

orientering eller kjønnsidentitet overfor sine nærmeste – oftest foreldre eller nære venner – som spiller en viktig rolle i livshistorien. Innenfor metanarrativet er det imidlertid stor variasjon i de konkrete fortellingene og erfaringene, herunder hvordan man ble møtt i komme-ut-situasjonen. Dette synes å få varig betydning for relasjoner og identiteter (Stubberud, Eggebø og Anderssen akseptert for publisering).

Brantsæter (1990) skiller mellom ulike former for åpenhet når det gjelder seksuell orientering som noe man sier, som noe man gjør, eller som noe man signaliserer. Hegna, Kristiansen og Moseng differensierer mellom ulike former for åpenhet, og understreker at det er forskjell mellom det å skjule en seksuell identitet, og det å skjule (seksuelle) relasjoner med personer av samme kjønn (Hegna, Kristiansen og Moseng 1999: 47). Malterud og Bjørkman (2016) dokumenterer en rekke forskjellige grunner og strategier som lhb-personer har når de skjuler sin seksuelle orientering i ulike situasjoner (data fra levekårprosjektet i 2013). Det å komme ut er heller ikke noe man gjør bare en gang; det er en pågående prosess og en gjentakende handling i møte med nye mennesker og på nye arenaer.

Flere har pekt på at det å vedkjenne seg sin seksuelle orientering overfor seg selv og andre er en betingelse for et fullverdig liv og god helse (McNair, Szalacha og Hughes 2011), mens det å skjule sin seksuelle orientering kan påvirke både levekår, identitet, mestring og helse på negativ måte (Meyer 2003). Samtidig er ikke sammenhengen mellom åpenhet og helse entydig – særlig ikke dersom åpenhet er forbundet med risiko for forfølgelse, vold, diskriminering og brutte relasjoner til familie, venner og nettverk (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018) (71). Kristiansen har dessuten vist at ikke alle skeive opplevde kravet om eksplisitt åpenhet i kjølvannet av frigjøringskampen som et gode, og at mange i generasjonen som ble voksne på 1940- og 1950-tallet, opplevde åpenhetskravet som moraliserende og ekskluderende. Den diskresjonskompetansen de hadde opparbeidet seg gjennom flere tiår, ble plutselig redusert til noe suspekt og latterlig (Kristiansen 2008: 214).

1.4.4 Utfordringer i levekårsforskning blant lhbtis-personer

Det er en del utfordringer knyttet til å kartlegge levekår blant lhbtis-personer. En EU-rapport peker på utfordringene knyttet til anonymitet, representativitet og kategorisering når man skal undersøke levekår blant lhbt-personer på tvers av EU-landene (Bell 2017). Som det også framgår i den foreliggende rapporten, utgjør representativitet en av hovedutfordringene. Ettersom det i lhbtis-forskningen kan være snakk om relativt små grupper, er det en utfordring å rekruttere nok deltakere med gode nok prosedyrer til at funnene kan generaliseres. Slike utfordringer er ikke særskilte for lhbtis-gruppene, men gjelder forskning på minoritetsgrupper generelt (for mer utfyllende diskusjon av slike metodiske utfordringer, se Anderssen og Malterud 2017; Black, Gates, Sanders og Taylor 2000; Malterud med flere 2009). Særlig når det gjelder transpersoner finnes det få representative studier av høy kvalitet som inkluderer denne gruppen (noen hederlige unntak er Bocking med flere 2013; Motmans med flere 2012; Motmans, Wyverkens og Defreyne 2017). På grunn av slike utfordringer knyttet til å rekruttere representative utvalg, er det gjennomført en rekke undersøkelser av levekår blant lhbt-personer basert på selvrekruttering. Slike studier har den metodiske svakheten at de ikke er representative, og man vet derfor ikke om de som ikke deltar ville svart annerledes. Lavekårsundersøkelsen fra

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA 2020a) er et eksempel på en undersøkelse basert på slik selvrekruttering. Men på tross av de metodiske utfordringene som hefter ved disse, kan de likevel ha stor verdi både når det gjelder å avdekke utfordringer og hvilke sosiale prosesser som gruppene inngår i og som kan forklare gruppeforskjellene.

En annen metodisk utfordring i levekårsforskning om lhbt-personer er hvordan man skal operasjonalisere og kategorisere seksuell orientering og kjønnsidentitet. Det diskuteres blant annet om man skal legge seksuell praksis eller identitet til grunn når man definerer hvem som er lhb-person (Young og Meyer 2005). Når det gjelder transpersoner er gruppen og gruppene ofte definert ulikt i ulike land, og det gjør det vanskelig å sammenlikne levekår på tvers av land uten å ta en rekke forbehold (Anderssen med flere 2016).

1.5 Koronapandemiens betydning for prosjektet

Spørreundersøkelsen som ligger til grunn for denne rapporten startet 3. april 2020, altså drøye tre uker etter den nasjonale nedstengningen som ble iverksatt 11. mars 2020 som følge av koronapandemien. Hele datainnsamlingen ble dermed gjennomført under tiltak som innbar sosial isolasjon, hjemmekontor, permitteringer, hjemmeskole og stengte barnehager. Tiden som har gått siden våren 2020 har med all tydelighet vist at koronapandemien har hatt negativ innvirkning på levekårene til mange i Norge, blant annet på grunn av permittering, arbeidsledighet, stengte skoler og barnehager, sosial isolasjon, redsel for å bli smittet og syk, og ikke minst de som har blitt syke av COVID-19.

Den ekstraordinære situasjonen gjorde at vi vurderte å utsette datainnsamlingen. I samarbeid med oppdragsgiver og de to i ekspertgruppen valgte vi imidlertid å gjennomføre datainnsamlingen som planlagt, fordi det var knyttet stor usikkerhet til hvor lenge situasjonen ville vedvare og dermed når vi i så fall kunne ha gjennomført datainnsamlingen.

Ett tiltak for å sørge for en mest mulig adekvat sammenlikning mellom gruppene, var at vi besluttet vi å rekruttere flere heterofile og cispersoner mot slutten av datainnsamlingen enn det som først var planlagt. Disse gruppene var enklest å rekruttere og var ferdigrekruttert allerede i april 2020, mens spørreskjemaet forble åpent for de andre gruppene frem til mai/juni 2020. Ved å hente inn flere heterofile og cispersoner mot slutten sikret vi at alle de ulike gruppene var rekruttert under hele perioden spørreundersøkelsen foregikk, og derfor på ulike tidspunkt med tanke på koronapandemien.

Et annet tiltak var at vi i spørreskjemaet som ble sendt ut (se metodekapitlet og vedlegg 2), valgte å legge inn en instruksjon foran i spørreskjemaet der vi bad folk om å tenke på livet slik man vanligvis lever det, uavhengig av pandemien og tiltakene: «Når du svarer, tenk på livet ditt som du vanligvis lever det, uavhengig av koronarestriksjoner, med mindre det står noe annet angitt».

Samlet sett tror vi at levekårene gjennomsnittlig i hver av gruppene som har deltatt i spørreundersøkelsen er dårligere enn de ville vært uten koronapandemien, og muligens på ulike måter i gruppene. Dette har medført at vi må være spesielt forsiktige når vi sammenlikner resultatene i spørreundersøkelsen med tidligere undersøkelser.

En fordel med designet i 2020-undersøkelsen er at det – i likhet med i 2013 – også inkluderer majoritetsbefolkningen (se metodegjennomgangen i kapittel 2). Dermed kan vi systematisk sammenlikne levekårene til heterofile og lhbt-personer på den ene siden og cispersoner og transpersoner på den andre. Alle gruppene har deltatt og besvart spørsmålene på samme tid og under samme forhold, og dette minsker usikkerheten ved hvordan koronatiltakene har virket inn.

En usikkerhet som er verd å nevne er imidlertid om koronapandemien har hatt ulik effekt for lhbt-personer sammenliknet med heterofile/cispersoner. I en rapport publisert av UCLA Williams Institute fremgår det at lhbt-personer i USA kan ha hatt større risiko for å bli alvorlig syk og derfor opplevd større negative økonomiske konsekvenser (Sears, Conron og Flores 2021). En analyse publisert på hjemmesidene til British Psychological Society anslår at sosial isolasjon som følge av koronarestriksjonene kan ha medført større ulemper for lhbt-personer enn for andre, på grunn av faktorer som manglende åpenhet og manglende aksept fra de man bor sammen med og manglende tilgang på helsetjenester og støttende sosiale nettverk (Jowett 2020).

1.6 Rapportens oppbygning

Denne rapporten består av 9 kapitler og 4 vedlegg. I kapittel 2 om metode beskriver vi spørreundersøkelsens design, etiske betraktninger og analyser og drøfter de metodiske valgene og vurderingene vi har gjort. I kapittel 3 beskriver vi utvalget, herunder informasjon om alder, inntekt, utdanning, hovedbeskjeftigelse, bosted, barn, om man er troende, og tilhørighet til andre minoritetsgrupper enn det å være lhbt-person. Beskrivelsene i dette kapitlet sier noe om hvem som har deltatt i undersøkelsen, og vi redegjør for ulikheter i de forskjellige gruppene som kan ha betydning for tolkning av resultatene i de påfølgende kapitlene. I kapittel 4-8 presenterer vi resultatene fra spørreundersøkelsen organisert etter viktige levekårstema. Kapittel 4 omhandler trivsel og nettverk, kapittel 5 handler om diskriminering og vold, kapittel 6 om helse, kapittel 7 om fritid og organisasjonsliv og kapittel 8 om åpenhet og forholdet til egen seksuell orientering og kjønnsidentitet. I kapittel 9 oppsummerer vi hovedfunnene fra spørreundersøkelsen og peper på styrker og svakheter ved studien. Til sist i rapporten finner man informasjonsbrevet til de som ble bedt om å delta i undersøkelsen (vedlegg 1), spørreskjemaet med informasjon om hvor de ulike spørsmålsleddene er hentet fra (vedlegg 2), en tabell med oversikt over sammenlikninger med EU-undersøkelsen (vedlegg 3) og til sist et vedlegg med tabeller som viser resultater av statistiske tester (vedlegg 4).

2 Metode

Spørreundersøkelsen som vi rapporterer fra i denne rapporten er, som beskrevet i kapittel 1, en del av prosjektet «Levekår blant skeive» hvor vi har undersøkt levekår og livskvalitet blant lhbt-personer i Norge. I prosjektet har vi benyttet både kvalitative og kvantitative metoder. Studien «Skeive livsløp» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019) hadde blant annet som formål å berede grunnen for spørreundersøkelsen, og de kvalitative analysene i den rapporten ga innsikter som vi tok med oss i arbeidet med spørreskjemaet. Å benytte kvalitative undersøkelser til å utvikle spørreskjema er en av flere måter å gjøre metodetriangulering på (Moran-Ellis med flere 2006). I dette kapitlet gjør vi rede for metodiske vurderinger og fremgangsmåter i arbeidet med spørreundersøkelsen. Vi vil vi først gjøre rede for hvordan vi har designet undersøkelsen. Deretter går vi grundig gjennom hvordan vi har utformet spørreskjemaet. Videre følger en redegjørelse for utvalget og en drøfting av spørsmålet om representativitet. Så går vi gjennom hvordan vi har ivaretatt personvern hensyn, samt andre etiske betraktninger. Til slutt gjør vi rede for de statistiske analysene før vi avrunder kapitlet med en leseguide for de empiriske kapitlene.

2.1 Design

Undersøkelsen ble designet som en landsdekkende spørreundersøkelse med spørreskjema som ble sendt ut til et tilnærmet representativt utvalg av befolkningen. Innsamlingen av data ble gjennomført av Opinion AS, som våren 2020 sendte ut 110 000 henvendelser til webpaneler som de har tilgang til. Webpanelene er utviklet med sikte på å være representative for hele den norske befolkningen, og panelmedlemmene har sagt seg villige til å motta eposthenvendelser om de vil delta i spørreundersøkelser om ulike tema. I de aktuelle webpanelene er deltakerne rekruttert fra befolkningsregistre nettopp med tanke på at panelene skal være mest mulig representative for befolkningen.

Denne prosedyren for å rekruttere data, som også ble benyttet i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013), har den fordelen at man unngår ren selvrekruttering, som innebærer å sende henvendelser om undersøkelsen til målgruppene og alle som ønsker kan velge å delta.

En annen viktig side ved designet er at heterofile menn og kvinner og cispersoner inngikk i utvalget. Dermed kan vi systematisk sammenlikne levekårene til heterofile med lhb-personer, og cispersoner med transpersoner. Alle gruppene har svart på de samme spørsmålene under de samme omstendighetene (se kapittel 1 om koronapandemien). Dermed kan vi ha større tillit til at forskjellene og likhetene vi har identifisert mellom minoritetsgruppene og majoritetsgruppene er reelle.

2.2 Oversampling

Ettersom lhbt-personer utgjør en relativt liten del av befolkningen, var det nødvendig å sende ut et svært høyt antall henvendelser for å sikre nok deltakere fra de aktuelle gruppene. Vi benyttet

en prosedyre som kalles for oversampling. Spørreskjemaet ble distribuert puljevis fra 4. april til 15. juni 2020. De som mottok henvendelsen om å delta ble tidlig i spørreskjemaet bedt om å angi kjønnsidentitet og seksuell orientering; når vi hadde oppnådd et tilstrekkelig antall heterofile og cispersoner (se diskusjon om styrkeberegninger lengre ned) fikk nye deltakere som tilhørte disse gruppene en vennlig automatisk melding om at vi hadde nok deltakere i disse gruppene, og de ble derfor tatt ut av spørreundersøkelsen og svarte ikke på resten av spørreskjemaet. Da vi hadde nok deltakere i hver av lhbt-gruppene, ble datainnsamlingen avrundet (15. juni 2020). På det tidspunktet hadde hele panelet blitt tatt i bruk.

Vi gjennomførte to oversamlinger samtidig i en og samme rekrutteringsprosess - en oversampling basert på seksuell orientering og en oversampling basert på kjønnsidentitet. Oversampling av grupper som er vanskelig å nå er også brukt i andre sammenhenger. I en artikkel basert på 2013-undersøkelsen er erfaringene med oversampling grundig diskutert og gjennomgått (Anderssen og Malterud 2017).

Som vi allerede har nevnt i avsnittet om koronapandemien i kapittel 1, valgte vi mot slutten av datainnsamlingen å rekruttere flere heterofile cispersoner for å sikre at også denne gruppen – som vi raskt hadde rekruttert mange nok av – hadde erfaringer fra nedstengingsperioden utover de første ukene.

2.3 Styrkeberegninger

Før vi igangsatte datainnsamlingen hadde vi gjort statistiske styrkeberegninger for å vurdere hvor mange deltakere vi ville trenge i gruppene for å kunne si noe om forskjeller og likheter mellom grupper med en gitt grad av sikkerhet. Basert på Cohens (1992) beregninger kom vi fram til at det burde være 260 deltakere i hver gruppe. I beregningen la vi til grunn en liten/middels effektstørrelse (0,35), et signifikansnivå på 0,05 og muligheten for å dele hver av gruppene i to i sammenlikninger (for eksempel etter alder eller region). Videre er styrkeberegningene gjort med utgangspunkt i en antakelse om at forskjellen mellom grupper kan gå begge veier, og at gjennomsnittet i uavhengige og like store grupper sammenliknes. Beregningene er gjort gjennom dataprogrammet G*power (Faul, Erdfelder, Lang og Buchner 2007). Vi oppnådde ikke det antallet deltakere som vi ønsket med utgangspunkt i styrkeberegningene i alle grupper.

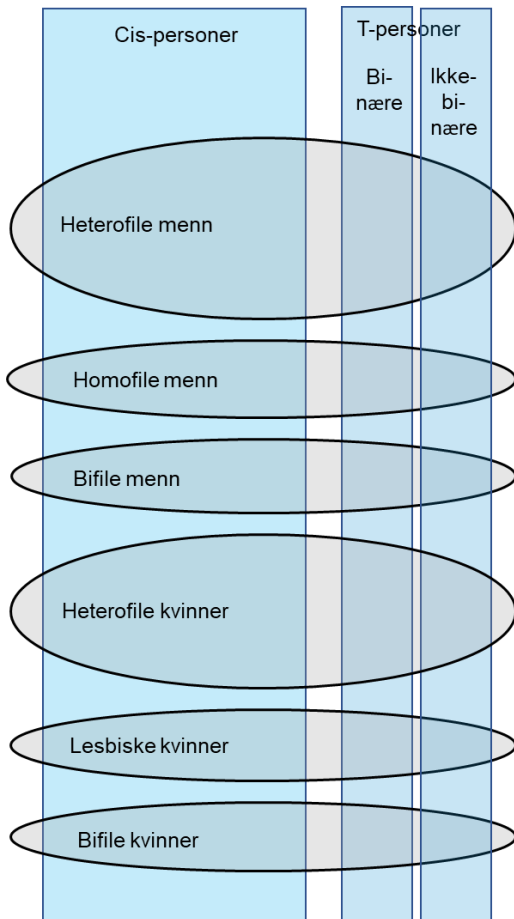
Spørsmålet om effektstørrelse er et springende punkt fordi vi trenger mindre utvalg ved store effektstørrelser (som kan gjelde ved for eksempel psykisk helse i vår type levekårsundersøkelse). Men siden prosjektet innebar å sammenlikne gruppene på mange temaer, synes vi det var riktigst å styrkebergne med utgangspunkt i små/middels effektstørrelser.

2.4 Utvalget

Utvalget består samlet sett av 2059 personer. Blant de i utvalget som besvarte spørsmålet om seksuell orientering (n=2030), var det 495 personer som identifiserte seg som heterofile menn, 317 som homofile menn, 186 som bifile menn, 490 som heterofile kvinner, 196 som lesbiske kvinner og 346 som bifile kvinner. Blant de i utvalget som svarte på spørsmålet om

kjønnsidentitet, var det 1827 cispersoner, 129 binære transpersoner og 103 ikkebinære transpersoner (se kapittel 3 for en utfyllende beskrivelse av utvalget).

En viktig side ved designet er at seksuell orientering og kjønnsidentitet ikke er gjensidig utelukkende. Figuren under illustrerer hvordan gruppene overlapper hverandre. Basert på ett og samme utvalg, gjennomførte vi sammenlikninger basert på seksuell orientering (heterofile,

Figur 2.1 Skjematisk fremstilling av gruppene som inngår i undersøkelsen

homofile og bifile, de ovale ringene i figuren) og sammenlikninger basert på kjønnsidentitet (cispersoner og transpersoner, de avlange boksene i figuren). Som et resultat av oversamlingsstrategien, er det i det samlede utvalget høyere andeler av lhb-personer, og det er i det samlede utvalget en høyere andel av transpersoner. Når vi sammenlikner grupper basert på seksuell orientering, vil det derfor i alle disse gruppene være høyere andeler transpersoner enn i befolkningen ellers. Tilsvarende er det når vi sammenlikninger grupper basert på kjønnsidentitet, høyere andeler lhb-personer enn i befolkningen ellers.

Vi minner om at oversamlingsstrategien hadde til hensikt å sikre tilstrekkelig antall deltakere i de forskjellige lhb-gruppene til at vi kunne sammenlikne levekårene mellom gruppene. Derfor samsvarer ikke forekomst og fordeling av lhb-gruppene i utvalget med tilsvarende forekomst i befolkningen. Samtidig innebærer denne rekrutteringsstrategien tilstrekkelig tilfeldighet til at resultatene fra sammenlikning av gruppene gir en generaliserbarhet langt utover selvrekrutterte utvalg.

I hvilken grad er utvalget representativt? På den ene siden kan vi argumentere for at utvalget er tilnærmet representativt fordi rekrutteringen skjedde via befolkningspanel og ikke gjennom organisasjoner eller åpen annonsering. På den andre siden, selv om utvalget er etablert gjennom nasjonale webpaneler som er representative for den norske voksne befolkningen, så gjør oversamplingen av lhb- og transpersoner at sammenlikninger mellom grupper basert på seksuell orientering må ta hensyn til at det er forholdsvis mange transpersoner i utvalget, og sammenlikninger basert på kjønnsidentitet må ta hensyn til at det er forholdsvis mange lhb-personer i utvalget. Videre er utvalget til dels skjevt satt sammen, og blant annet er det ulikheter i alder, utdanningslengde og inntekt i de forskjellige gruppene. Vi tolker dette som at de ulike gruppene i ulik grad og av varierende grunner ikke har ønsket å delta, for eksempel ved at flere yngre enn eldre bifile kvinner ønsket å besvare undersøkelsen. Vi tror at noen av forskjellene kjennetegnene ved vårt utvalg, for eksempel aldersfordelinger, neppe gjenspeiler faktiske forskjeller mellom disse gruppene i Norge. Men dette kan vi ikke vite sikkert. Vår konklusjon er at generaliseringer om

forskjeller mellom gruppene må gjøres med varsomhet (mer om utvalgets sammensetning i kapittel 3).

2.5 Spørreskjemaet

Spørreskjemaet omfatter omtrent 120 spørsmål (se vedlegg 2). Spørreskjemaet er lagt opp slik at alle gruppene svarer på de fleste spørsmål, mens enkelte tema og spørsmål bare ble stilt til de gruppene det var aktuelt for. I spørreskjemavedlegget fremgår det hvor hvert enkelt spørsmål er hentet fra, og hvilke grupper som har fått det aktuelle spørsmålet.

Spørreskjemaet hadde seks temaer, og disse danner også grunnlaget for de empiriske kapitlene:

- Bakgrunn (kjønn og kjønnsidentitet, seksuell orientering, inntekt, utdanning, m.m.)
- Trivsel og sosialt nettverk
- Diskriminering og vold
- Helse
- Fritid og organisasjonsliv
- Åpenhet og forholdet til egen seksuell orientering/kjønnsidentitet (kun stilt til lhbt-personer i utvalget)

I spørreskjemavedlegget fremgår det hvor de fleste spørsmålsleddene er hentet fra, men vi vil kort nevne de viktigste kildene.

I utformingen av spørreskjemaet tok vi utgangspunkt i forslaget som Norman Anderssen med flere (2016) utviklet på oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) i 2016. Dette forslaget var igjen basert på spørreskjemaet i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013), noe som muliggjør sammenlikning over tid.

Fra den siste store Europeiske undersøkelsen om diskrimineringserfaringer blant lhbt-personer, tok vi med omtrent 17 spørsmål (FRA 2020b). Denne undersøkelsen ble administrert av EUs Fundamental Rights Agency, og de ga oss tillatelse til å benytte spørsmålsledd fra deres spørreskjema. Vi hentet disse fra deres danske versjon, noe som forenklet oversettelsen.

Videre utviklet vi spørsmål basert på innsikter fra forundersøkelsen «Skeive livsløp», som inkluderte en diskusjon av hvilke implikasjoner de kvalitative analysene burde ha for innholdet i spørreskjemaet (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019: 92-95). Disse gjaldt begreper for seksuell orientering og kjønnsidentitet, sammensatte identiteter, åpenhet som lhbt-person og viktige livshendelser (se boksen under).

Innsikter fra «Skeive livsløp» til utformingen av spørreskjemaet

Når det gjelder begreper for kjønn og seksuell orientering bør spørreundersøkelsen:

- Gi mulighet til å oppgi foretrukket betegnelse i åpent felt eller ved å krysse av i en mangfoldig og inkluderende liste av betegnelser
- Gi egen introduksjon til spørsmål kategorisering og forklare at dette er nødvendig for å kunne telle og sammenlikne
- Kjønnsideidentitet: Deltakere som identifiserer seg som kvinner eller menn bør kategoriseres som dette i analysene, uavhengig av biologisk, juridisk kjønn og sosialt kjønn
- Seksuell orientering: Kategorisering på bakgrunn av identitet uavhengig av tiltrekning og atferd

Når det gjelder sammensatte identiteter bør vi ha med:

- Spørsmål om tilhørighet til relevante diskrimineringsgrunnlag og sosial bakgrunn, herunder:
- Etnisk tilhørighet inkludert tilhørighet til urfolk og nasjonale minoritetsgrupper, herunder hudfarge, tilhørighet til religiøse minoritetsgrupper, funksjonsnedsettelse og sosial bakgrunn i form av økonomi og utdanning
- Nok deltakere til at man kan belyse interseksjonalitet

Når det gjelder åpenhet om seksuell orientering, kjønnsideidentitet og kjønnsuttrykk bør vi ha med:

- Temaene åpenhet, skjulthet og selektiv åpenhet i ulike situasjoner
- Hvor gammel man var første gang man innså at man var noe annet enn heterofil og/eller cisperson
- De første "komme ut"-erfaringene, med vekt på alder, kontekst og hvordan man ble møtt

Når det gjelder livsfaser og livshendelser bør vi kartlegge:

- Betydningen av skeive nettverk og vennernettverk
- Om man har blitt trakassert eller mobbet som barn og ung
- Om man har vært utsatt for seksuelle overgrep (alder)
- Diskriminerings erfaringer
- Minoritetsstress i form av frykt og unngåelsesstrategier
- Relasjoner til egne barn

Vi har også hentet inn to spørsmål om seksualisert vold (om å bli presset eller tvunget til seksuelle handlinger) fra studien «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn» (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018), som var justerte versjoner av spørsmål fra en representativ befolkningsundersøkelse om vold i Norge (Thoresen og Hjemdal 2014). Enkelte spørsmål om transpersoner identitet hentet vi fra en større belgisk undersøkelse blant transpersoner (Motmans, Wyverkens og Defreyne 2017).

For flere av levekårtemaene har vi benyttet anerkjente og hyppig brukte serier av spørsmål (skalaer) som for eksempel Hopkins symptomsjekkliste i forkortet versjon (Derogatis med flere 1974; Isungset og Lunde 2017). Dessuten har vi utviklet og tilpasset enkelte av spørsmålene selv for å best mulig kunne svare på oppdraget.

Vi vil kort peke på et viktig forhold ved svarkategoriene, nemlig bruken av midtkategorier, «vet ikke», «vil ikke svare», m.m. Mange av spørsmålene har nøytrale midtkategorier og svarmulighet for dem som ikke ønsket svare. Dette kan ha redusert vår identifisering av reelle gruppeforskjeller fordi de som velger nøytralt eller velger å ikke svare, ikke blir dyttet i den eller

andre retningen i spørsmålet. Gruppestørrelsene kan også ha blitt mindre ved at enkelte velger «Vet ikke», «Ønsker å ikke svare» eller lignende. Samtidig kan slike valgmuligheter ha sikret deltakertallet ved at deltakere har blitt mindre irritert over svarkategorier som ikke passer, noe som kunne ha medført større sannsynlighet for at de ville avslutte utfyllingen.

2.5.1 Pilotering

Spørreskjemaet ble testet og sjekket på ulike måter før det ble sendt ut. Først ble spørsmålene om kjønn og seksuell orientering testet på 96 bachelorstudenter i realfag etter en forelesning. Det syntes å være få misforståelser. Enkelte studenter pekte på uklart eller uvanlig språk, enkelte forsto ikke uttrykk som lhbti og enkelte pekte på uklarheter i svarkategorier. Videre hadde prosjektleder Norman Anderssen en samtale om transtematikk med tre medlemmer av Forbundet for transpersoner i Norge (FTPN) i Bergen. På bakgrunn av dette ble enkelte betegnelser i spørreskjemaet justert for å dekke ikke bare kjønnsidentitet, men også kjønnsuttrykk. Prosjektleder hadde også et møte med seniorrådgiver Luca Dalen Espeseth i FRI Foreningen for kjønn og seksualitetsmangfold, som ga innspill til presiseringer av betegnelser for kjønnsidentitet, og hvem som vi kunne regne som transperson og som dermed skulle få spørsmål som var relevant kun for transpersoner. Også Bufdir gikk gjennom det samlede spørreskjemaet og ga tilbakemeldinger blant annet om formuleringene om ulike diskrimineringsgrunnlag. Til slutt ble skjemaet kvalitetssikret i henhold til Opinion AS egne interne rutiner.

Ingen av tilbakemeldingene og utprøvingene tilsa prinsipielle eller store endringer. Vi vil for ordens skyld presisere at det er vi som foretok de endelige justeringene, og at det er vi som har ansvar for eventuelle svakheter i spørreskjemaet.

2.6 Operasjonalisering av seksuell orientering og kjønnsidentitet

Når vi har kategorisert deltakerne etter seksuell orientering og kjønnsidentitet, har vi lagt til grunn hva de selv har svart om egen identitet, ikke seksuell praksis eller om man har endret det kjønn man fikk registrert ved fødselen (selv om skjemaet også inneholder spørsmål om dette). Selvidentifisering ble også lagt til grunn i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 52). I andre undersøkelser er ofte erotisk tiltrekning, følelsesmessig tiltrekning, identitet og seksuelle erfaringer lagt til grunn (Pedersen og Kristiansen 2008).

2.6.1 Seksuell orientering

Tidlig i spørreskjemaet stilte vi spørsmål om hvordan deltakerne vil beskrive sin seksuelle orientering, med svaralternativene «heterofil», «homofil», «lesbisk», «homse», «lesbe», «bifil», «skeiv», «panfil», «meteroseksuell», «aseksuell», samt et åpent felt hvor deltakerne selv kunne oppgi sin seksuelle orientering (se spørreskjema i vedlegg 2). I neste spørsmål forklarte vi at vi bare kan bruke et begrenset antall kategorier når vi skal analysere data og ba deltakerne velge hvilken kategori som passet best for dem av heterofil, homofil, lesbisk eller bifil. Denne måten å stille spørsmål om kategorisering på – der man forklarer hvorfor det er nødvendig med færre kategorier – er inspirert av en belgisk undersøkelse av levekår blant transpersoner (Motmans, Wyverkens og Defreyne 2017).

2.6.2 Kjønnsideidentitet

Tidlig i spørreskjemaet stilte vi også flere spørsmål om kjønn, herunder «hvilket kjønn er du?», kjønn man fikk registrert ved fødselen, skifte av juridisk kjønn og diagnoser knyttet til variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. I tillegg ba vi deltakerne krysse av på en lang liste av ulike kjønnsideidentiteter, eller skrive foretrukken identitetsbetegnelse i åpent felt (se spørreskjema i vedlegg 2). På tilsvarende vis som for seksuell orientering, forklarte vi at det var nødvendig med et begrenset antall kategorier for analyseformål, og ba deltakerne velge mellom kategoriene mann/transmann, kvinne/transkvinne, cross-dresser/transvestitt eller ikkebinær/flytende kjønn/agender, etter råd fra Motmans, Wyverkens og Defreyne (2017).

Da datainnsamlingen var ferdig, gikk vi manuelt gjennom det som eventuelt kunne se ut som motsigelser i avkrysningen om kjønnsideidentitet. Dette for å sørge for at alle som faller inn i transkategorien, slik vi har operasjonalisert den, ble kategorisert på rett måte. I tillegg til å manuelt gå gjennom og dobbeltsjekke at alle som passet inn i våre definisjoner av transpersoner ble med, gikk vi også gjennom deltakernes svar på det åpne spørsmålet «Mange lhbt-personer har erfart viktige ting i livet som har å gjøre med det å være lhbt-person. Når du tenker tilbake på ditt liv, kan du peke på livshendelser som har hatt mye å si for deg som lhbt-person?».

2.6.3 Kan man snakke om seksuell orientering hos personer med ikkebinær kjønnsideidentitet?

Måten vi har operasjonalisert seksuell orientering og kjønnsideidentitet på i denne undersøkelsen innebærer en logisk svakhet. For de av oss som har en ikkebinær kjønnsideidentitet, gir det ikke nødvendigvis mening å snakke om seksuell orientering med begreper som «heterofil», «homofil», «lesbisk» og «bifil», fordi disse begrepene har som premis at man tiltrekkes av noen med samme eller det andre kjønn enn en selv, eller begge kjønn. Denne logiske bristen kom fram under forberedelsene av spørreskjemaet. Vi valgte likevel å beholde spørsmålene slik de er beskrevet over, fordi det ikke var helt enkelt å se for seg en annen løsning uten å skape en kompleksitet som vanskelig ville la seg håndtere i spørreskjemaet og i analysene. Når det er sagt, bemerker vi at identiteter, selvforståelser og begreper for seksuell orientering og kjønnsideidentitet er i rask endring, og at betegnelser som gir mening for og benyttes for mange i dag, kanskje ikke vil fremstå som like relevante i årene som kommer.

2.7 Etikk

2.7.1 Personvern

Prosjektet er godkjent av NSD - Norsk senter for forskningsdata (prosjektnummer 636878) og REK – Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (prosjektnummer 84944). Alle deltakerne fikk informasjon om undersøkelsen, herunder at det var frivillig å delta, at de når som helst kunne avbryte utfyllingen av skjemaet, og at alle opplysninger ville bli behandlet konfidensielt (se informasjonsskriv vedlagt). Ingen deltakere oppga navn eller personnummer, og ip-adresser ble rutinemessig slettet av Opinion AS i henhold til deres prosedyrer.

2.7.2 Beredskap under datainnsamlingen

Spørreskjemaet omhandlet flere private, nærgående og potensielt vanskelige temaer. REK ba oss være nøye med beredskap i tilfelle deltakere skulle trenge noen form for støtte som følge av å delta. Bakerst i spørreskjemaet oppga vi derfor kontaktinformasjon til prosjektleder med informasjon om å ta kontakt dersom noen skulle få vanskeligheter. Prosjektleder, som er psykolog, var kontinuerlig tilgjengelig på telefon og epost i perioden for datainnsamling med tanke på hjelp og eventuell videreformidling til andre. Prosjektleder mottok til sammen fem henvendelser av ulik slag, og ingen av dem omhandlet personlige vansker som oppsto som følge av å besvare spørsmålene.

2.7.3 Datahåndtering

Rådata og analysefiler er i henhold til godkjente prosedyrer lagret i «Sikker Adgang til Forskningsdata og E-infrastruktur» (SAFE) ved Universitetet i Bergen. SAFE er en løsning for sikker behandling av sensitive personopplysninger i forskning. Den innebærer en flertrinns pålogging, loggføring av all virksomhet, adgangsbegrensning, krav om tillatelse for å hente ut filer og et flertrinns slusesystem for import og eksport av filer. Alle statistiske analyser er gjort i SAFE. Helga Eggebø, Øystein Holmelid og Norman Anderssen har hatt tilgang til området i SAFE.

2.7.4 Refleksjoner om identitetskategorier

Som beskrevet i kapittel 1 og i undersøkelsen «Skeive livsløp» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019), uttrykte mange deltakere en viss motstand og ambivalens til mange av betegnelse for seksuell orientering og kjønnsidentitet – som for eksempel lesbisk, homofil eller transperson – også når de selv identifiserte seg med disse betegnelse. Dette handlet blant annet om at mange betegnelser, for eksempel homofil, er knyttet opp til stereotype forestillinger om at homofile menn er feminine. Et annet poeng var at det å bli definert som lesbisk eller homofil av noen opplevdes som reduserende, det vil si at denne delen av identiteten trer i forgrunnen og skygger for andre aspekter ved den man er og står i motsetning til å først og fremst bli sett som et menneske. Blant de av deltakerne som ikke identifiserte seg med det kjønnen de ble tildelt ved fødselen, var transperson, transmann eller transkvinne de vanligste benevnelse å bruke om seg selv. Men datamaterialet viste også her stor variasjon i tilgjengelige og foretrukne betegnelser og identitetskategorier. Noen benyttet identitetskategoriene «kvinne» eller «mann» eller «født i feil kropp», og motsatte seg å bli definert som transperson. Når vi bruker «transperson» som samlebegrep i denne rapporten, gjør vi det vel vitende om at dette ikke er uproblematisk for alle som ikke identifiserer seg med det kjønnen de ble tildelt ved fødsel.

«Skeive livsløp» avdekket en spenning knyttet til identitetskategoriene: På den ene siden fant vi motstand mot å bli tingliggjort, stereotypisert og redusert, og på den andre siden kunne identitetskategoriene være et grunnlag for å finne sin plass og tilhøre et større fellesskap. Dette er et spenningsfelt som skeive forholder seg til og som er blitt tematisert og utforsket på ulike måter siden 1980-tallet (Ohnstad 2009; Plummer 1981). Vi vil gjerne peke på at måten vi la opp spørreundersøkelsen og spørreskjemaet på innebar at vi ba deltakerne plassere seg i identitetskategorier som enkelte nok hadde et ambivalent forhold til. Samtidig var fundamentet for prosjektet nettopp å sammenlikne grupper, blant annet for å dokumentere eventuelle viktige ulikheter. Det å måtte benytte gruppebetegnelser for å avdekke forhold som diskriminering som

delvis også skyldes selve kategoriseringene, omtales som «kategorienes paradoks» (Plummer 1981). Vi har forsøkt å vise varsomhet i ordbruken, særlig i kontakt med ulike deler av målgruppen for prosjektet.

Når vi som forskere bruker bestemte begreper og retter søkelyset mot bestemte tema – slik vi gjør i denne levekårsstudien – er vi også delaktige i å produsere det feltet som vi studerer. Eksempelvis er begreper for kjønn og seksualitet i endring, og de brukes som både gruppebetegnelser, samlebegreper og som identitetskategorier. Begrepene vi bruker, fokuset og innrammingene våre er ikke nøytrale. De utgjør et tidsbilde, og de er et forsøk på å både reflektere og undersøke det som fremstår viktig og riktig nå. Vi navngir og kategoriserer, fokuserer på tema og rammer inn problemer etter beste evne innenfor tiden og plassen som er til rådighet. Vi antar likevel at både kategorier og fokus for hva som fremstår som viktig på dette feltet vil endre seg med tiden.

2.8 Statistiske analyser

Vi har sammenliknet forskjellige aspekter ved levekår i de ulike gruppene i utvalget ved å se på prosentvise svarfordelinger (krystabeller), og noen ganger ved å sammenlikne gjennomsnitt. Vi har gjennomgående sammenliknet heterofile menn, homofile menn og bifile menn, vi har sammenliknet heterofile kvinner, lesbiske kvinner og bifile kvinner, og vi har sammenliknet cispersoner og binære og ikkebinære transpersoner. I krystabellene har vi benyttet kji-kvadrattest for statistisk signifikans. For gjennomsnittene har vi benyttet t-tester ved sammenlikning av to grupper, og variansanalyse (ANOVA) for sammenlikning av mer enn to grupper. Vi har benyttet 0.05 som grense for statistisk signifikans. Det store antallet sammenlikninger mellom grupper øker risikoen for at man kan få statistisk signifikante forskjeller på 95%-nivå der det i populasjonen ikke er slike forskjeller. Vi kunne valgt 99% som signifikansgrense, men da ville det være en viss risiko for å ikke identifisere reelle forskjeller.

Som følge av oversamlingsmetodikken, avspeiler ikke fordelingen av sentrale demografiske variabler i de forskjellige lhbt-gruppene, tilsvarende fordeling i befolkningen. Derfor har vi i mange av sammenlikningene kontrollert statistisk for alder, inntekt og utdanningslengde. Vi har brukt logistisk regresjon der bakgrunnsfaktorene ble lagt inn som trinn 1, mens seksuell orientering eller kjønnsidentitet ble lagt inn som trinn 2 (avhengig av hvilke grupper som skulle sammenliknes). Dersom trinn 2 var statistisk signifikant, konkluderte vi med at det var statistisk signifikante forskjeller mellom gruppene.

2.9 Gyldighet og pålitelighet

En spørreundersøkelse som dette fordrer at den samlet sett er gyldig (valid). Det innebærer å gjøre adekvate veivalg i forskjellige faser, for eksempel om forhold som begrepsbruk, gruppeinndelinger, kartleggingsmetoder, statistiske prosedyrer, utskriving av resultatene og rapporteringen. Validitet viser til om en undersøkelse på gyldige måter gir svar på det man ville undersøke (Spector 2013). Det er ingen fasitsvar på om en undersøkelse faktisk er gyldig – man må vise til begrunnelser for hvorfor man har valgt ulike løsninger og dokumentere dette på mest

mulig adekvat måte. Vi har derfor redegjort grundig for en del av valgene i undersøkelsen, men det vil alltid være praktiske begrensninger i en spørreundersøkelse som dette som handler om tid, plass og formidling.

En spørreundersøkelse fordrer også pålitelige målinger (reliable mål). Mange av spørsmålene vi har benyttet (som for eksempel Hopkins symptomsjekkliste), har i andre undersøkelser vist seg å være reliable ved at de gir konsistente svar når personer svarer under de samme forholdene. Det vil likevel alltid være noe usikkerhet ved påliteligheten på målingene, for eksempel ved at deltakerne i ulike grad har vært opplagt og konsentrert da de fylte ut skjemaet.

2.10 Sammenlikninger med 2013-undersøkelsen og med EU-tall

En del av oppdraget med denne levekårsstudien har vært å se på tvers av undersøkelser. Mer spesifikt innebar oppdraget at vi skulle sammenlikne med tallene fra 2013 og med den europeiske levekårsstudien gjennomført av European Agency for Fundamental Rights (FRA). Som diskutert lengre oppe, er det en rekke spørsmålsledd i spørreskjemaet som er identiske, enten med undersøkelsen fra 2013 eller med spørsmål fra FRA. Vi går gjennom de enkelte sammenlikningene løpende i rapporten, i tillegg til at rapportens vedlegg 3 viser en oversikt over alle sammenliknbare spørsmålsledd og svar mellom EU-undersøkelsen og denne undersøkelsen.

Når det gjelder sammenlikninger med EU, vil vi også peke på enkelte forhold som gjør sammenlikningene usikre. Ett viktig forhold er at EU-tallene representerer et tverrsnitt av land med svært ulike livsvilkår for skeive. Et annet forhold er at EU-utvalget er selvrekruttert i motsetning til vårt utvalg hvilket gjør at det hefter større usikkerhet ved hvem deltakerne i EU-undersøkelsen representerer. Sammensetningen av både EU-utvalget og vårt utvalg gjør uansett at man må være forsiktig med å generalisere rene forekomsttall. Et tredje forhold er at EU-undersøkelsen ikke rekrutterte eller analyserte heterofile grupper eller cispersoner, og det gjør at vi ikke har kunnet sammenlikne gruppeforskjeller i vår undersøkelse (for eksempel mellom cispersoner og transpersoner) med det som kunne vært tilsvarende forskjeller i EU-undersøkelsen. Et fjerde forhold er at det er opp til seks grupper som er av interesse med tanke på sammenlikning på tvers av undersøkelsene – lesbiske kvinner og homofile menn, bifile kvinner og menn, samt binære og ikkebinære transpersoner. Plass- og tidshensyn gjør at det ikke har vært aktuelt å systematisk sammenlikne alle temaer gruppe for gruppe. Med utgangspunkt i disse fire forholdene, og med forbehold om å vise varsomhet i generalisering av forekomstene i utvalgene, har vi i de påfølgende kapitlene kort kommentert likheter og forskjeller mellom EU-tall og tall fra foreliggende undersøkelse, der spørsmålene er sammenliknbare.

Når det gjelder sammenlikninger med 2013, vil vi peke på tre forhold som tilsier at det er verd å utvise særlig varsomhet med å gjøre disse sammenlikningene. For det første er de to utvalgene ikke likt demografisk sammensatt til tross for at det er benyttet den samme oversamlingsstrategi i begge undersøkelsene. Statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde veier til dels opp for dette, men ikke helt. For det andre har 2020-utvalget – som et resultat av oversamlingsstrategien – en overrepresentasjon ikke bare av lhb-personer, men også av transpersoner. Transpersonene fordeler seg ulikt i hetero- og lhb-gruppene (på samme måte som lhb-personene fordeler seg ulikt i de ulike gruppene av

transpersoner, se kapittel 3 om sammensetning av utvalget). Et tredje forhold gjelder spørsmålet om hva vi skal sammenlikne, altså *forekomster* i gruppene (for eksempel andeler som er med i skeive vennenettverk) eller *gruppeforskjeller* i 2013 versus gruppeforskjeller i 2020 (for eksempel forskjellene mellom lesbiske og heterofile kvinner i 2020 versus tilsvarende forskjeller i 2020). Det vitenskapelig sikreste er det siste, det vil si å sammenlikne statistisk signifikante forskjeller mellom aktuelle grupper i 2013 kontrollert for bakgrunnsfaktorer som alder, inntekt og utdanningslengde, med tilsvarende i 2020. Å gjennomføre dette konsekvent ville medført detaljerte gjengivelser av svært mange gruppeforskjeller da og nå, og det ville også være en fare for å miste av syne forekomster og tendenser som måtte være påfallende eller av interesse selv om de ikke var funnet å være statistisk signifikante. For enkelte tema er gruppene små, og dette gjør signifikanstesting mindre informativ.

Det kan også nevnes at bruken av signifikanstesting og valg av signifikansnivå ikke er uproblematisk og entydig. Samlet sett har vi valgt en pragmatisk og skjønnsmessig kombinasjonsløsning når vi sammenlikner 2013 og 2020: Vi har delvis sett på signifikante gruppeforskjeller i 2013 versus i 2020, delvis sett på forekomster i 2013 og i 2020, delvis sett stort på gruppene (for eksempel homofile og bifile menn som noen ganger samlet), og delvis vurdert et tema samlet sett heller enn detaljert (for eksempel om diskriminerings erfaringer).

2.11 Arbeidet med spørreundersøkelsen

I oversikten under fremgår fasene i arbeidet med spørreundersøkelsen.

29. januar 2019	Første møte med referansegruppen: innspillmøte
4. juli 2019	<i>Prosjektstart</i> : Universitetet i Bergen ble tildelt oppdraget med spørreundersøkelsen i samarbeid med Nordlandsforskning
6. september 2019	Utlysning av anbudsrunde for å gjøre datainnsamlingen
20. desember 2019	Tildelingsbrev til Opinion
Februar 2020	Piloteringer av ulike deler av spørreskjemaet
1. april 2020	Personvernklaringene (ved REK og NSD)
3. april 2020	Spørreundersøkelsen igangsatt
15. juni 2020	Spørreundersøkelsen avsluttet
6. november 2020	(Digitalt) Andre møte med referansegruppen - dialog om hovedfunn og fortolkninger
Juni 2021	Rapporten ferdigstilt

Referansegruppen har vært sentrale i arbeidet med spørreundersøkelsen. Gruppen ble etablert ved å invitere et tjuetalls aktuelle organisasjoner og institusjoner, inkludert politiske partier. I invitasjonsbrevet tydeliggjorde vi at vi ønsket innspill fra personer og organisasjoner med relevant kompetanse om levekårsutfordringer som de mente kunne være viktige å kartlegge. I tillegg ønsket vi innspill om identitet, diskriminering, nære relasjoner og livsløp.

Referansegruppen bestod av representanter fra Kulturdepartementet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Venstre, Høyre, Senterpartiet, Forskerkollektivet, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Rosa Kompetanse, FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Skeiv Ungdom, Salam, Forbundet for transpersoner i Norge, Helseutvalget, Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens og Bufdir. Disse bidro som oversikten over viser, i en til to runder i prosjektet, enkelte personer flere ganger.

Videre etablerte vi en ekspertgruppe som fungerte som rådgivere i prosjektperioden. Denne bestod av Kirsti Malterud (NORCE Norwegian Research Centre og Universitetet i Bergen) og Hans Wiggo Kristiansen (OsloMet). Vi brukte primært disse rådgiverne i mars 2020 da vi vurderte å utsette datainnsamlingen som en konsekvens av de nasjonale koronatiltakene, i tillegg til at Kirsti Malterud har bidratt inn i ferdigstilling av rapporten.

2.12 Leseguide for resultatkapitlene

Vi har foretatt et stort antall sammenlikninger fordelt på mange temaer, og vi har derfor måttet effektivisere fremstillingen. Vi vil peke på enkelte momenter for hvordan vi har lagt opp fremstillingen.

Under alle tabeller og figurer har vi gjengitt sentrale tall i prosatekst, sammen med sammenlikninger mellom grupper. Det er flere grunner til dette, både at rapporten skal bli enklere å lese, at tallene skal bli enklere å tolke og med tanke på universell utforming.

Vi vil minne om at deltakerne i utvalget som utgjør gruppene av heterofile kvinner og menn, homofile menn, lesbiske kvinner og bifile kvinner og menn, er de samme deltakerne som utgjør gruppene med cispersoner og transpersoner. Formålet med spørreundersøkelsen var å sammenlikne grupper basert på disse to områdene for gruppeinndeling: én sammenlikning basert på seksuell orientering (heterofile grupper sammenliknet med lhb-grupper) og én sammenlikning basert på kjønnsidentitet (cispersoner sammenliknet med transpersongrupper). For å spare plass har vi for hvert tema løpende presentert resultatet av sammenlikningene i en og samme figur eller tabell. Tallene for gruppene basert på seksuell orientering er i tabellene og de fleste søylediagrammene markert i blått, og tallene for gruppene basert på kjønnsidentitet er markert i grønt (det er visse unntak, men dette fremgår de aktuelle stedene). Når vi ser på tabellene, er altså de heterofile, homofile, lesbiske og bifile deltakerne (de blå feltene) de samme deltakerne som cispersonene/transpersonene (de grønne feltene).

I prosateksten gjør vi rede for statistisk signifikante forskjeller i stor grad, men dette er det imidlertid mulig for lesere å gjennomgå for hvert enkelt spørsmål selv. I vedlegg 4 fremgår alle statistiske tester for forskjeller mellom gruppene som er sammenliknet. For de fleste sammenlikningene er testingen også foretatt med kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde. Alle figurer og tabeller er nummerert og finnes igjen i vedlegg 4.

I gjennomgangen av resultatene peker vi oftest på forskjeller mellom grupper. Der hvor vi ikke peker på forskjeller, har vi ikke identifisert forskjeller med tilstrekkelig grad av statistisk pålitelighet, men dette sier vi i liten grad eksplisitt for å unngå trettende gjentakelser.

I rapporteringen fra deltakernes svar går vi gjennom mange av spørsmålsleddene i spørreskjemaet, men ikke alle. Spørreskjemaet finnes i sin helhet i vedlegg 2. Av plass- og tidshensyn har det vært nødvendig å kutte ut enkelte spørsmål i rapporteringen.

I kapitteloppsummeringene peker vi på viktige funn i kapitlet. Når vi der peker på forskjeller mellom grupper er de fortrinnsvis funnet å være statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, økonomi og utdanningslengde, selv om vi i liten grad bruker begrepet «signifikans» i kapitteloppsummeringene (dette for å gjøre oppsummeringene mer leservennlige).

2.13 Forkortelser i tabeller og figurer

HeM	=	Heterofile menn
HoM	=	Homofile menn
BiM	=	Bifile menn
HeK	=	Heterofile kvinner
LeK	=	Lesbiske kvinner
BiK	=	Bifile kvinner
Cis	=	Cispersoner
TrB	=	Binære transpersoner
TrIB	=	Ikkebinære transpersoner
Kontrollert for bakgrunnsfaktorer	=	Kontrollert for alder, inntekt og utdanningslengde
Signifikant	=	Statistisk signifikant

3 Beskrivelse av utvalget

Til sammen deltok 2059 personer i spørreundersøkelsen. I tillegg til seksuell orientering og kjønnsidentitet, gir vi i dette kapitlet informasjon om alder, inntekt, utdanning, hovedbeskjeftigelse, bosted, barn, om man er troende, og tilhørighet til andre minoritetsgrupper enn det å være lhbt-person.

Beskrivelsene i dette kapitlet sier noe om hvem som har deltatt, og vi redegjør for ulikheter i de forskjellige gruppene som kan ha betydning for tolkning av resultatene i de påfølgende kapitlene. Vi har valgt å være forholdsvis detaljerte i beskrivelsene. For ordens skyld minner vi også om at som følge av oversamlingsstrategien, gjenspeiler ikke andeler lhbt-personer og transpersoner i utvalget tilsvarende i befolkningen.

3.1 Seksuell orientering

Tabell 3.1 Selvidentifisert seksuell orientering

	N	%	% av det samlede utvalget
Heterofile menn	495	50%	24%
Homofile menn	317	32%	15%
Bifile menn	186	19%	9%
Menn totalt	998	101%	49%
Heterofile kvinner	490	47%	24%
Lesbiske kvinner	196	20%	10%
Bifile kvinner	346	34%	17%
Kvinner totalt	1032	101%	50%
Totalt hele utvalget	2030	-	99%

Som beskrevet i metodekapitlet har vi valgt å ta utgangspunkt selvidentifisert seksuell orientering. Av de 2059 deltakerne i undersøkelsen, besvarte 2030 spørsmålet om seksuell orientering: 495 identifiserte seg som heterofile menn, 317 som homofile menn, 186 som bifile menn, 490 som heterofile kvinner, 196 som lesbiske kvinner og 346 som bifile kvinner. 24% av utvalget består av heterofile menn, 15% er homofile menn og 9% bifile menn. Videre er 24% heterofile kvinner, 10% lesbiske kvinner og 17% bifile kvinner.

3.2 Kjønnsidentitet

Som vi beskrev i kapittel 2, inkluderte vi en rekke betegnelser for ulike kjønnsidentiteter i spørreskjemaet. På grunnlag av svarene her kategoriserte vi deltakerne som henholdsvis cispersoner, binære transpersoner (bestående av dem som hadde krysset av for «Mann/transmann», «Kvinne/transkvinne» og «Cross-dresser/transvestitt») og ikke-binære transpersoner (bestående av dem som hadde krysset av for «Ikke-binær/Flytende kjønn/Agender (ikke-kjønn)» samt «Jeg vet ikke, jeg foretrekker ikke noe spesielt» og «Ingen av disse»), og dette ligger til grunn for de fleste analysene. I enkelte analyser har vi benyttet en mer

findelt inndeling av transpersoner: Transmann, transkvinne, ikkebinære transpersoner, og resten (personer som identifiserte seg som crossdresser/transvestitt).

Tabell 3.2 Selvidentifisert kjønnsidentitet i utvalget

	N	%
Cis	1827	89
Binære transpersoner	129	6
Ikkebinære transpersoner	103	5
Totalt	2059	100

Av tabellen over fremgår det at 89% av utvalget (1827 personer) identifiserte seg som cispersoner (det vil si mann eller kvinne). 6% av utvalget (129 personer) identifiserte seg som binære transpersoner (flest som transmann eller transkvinne). Videre var det 5% (103 personer) som identifiserte seg som ikkebinære transpersoner.

Tabell 3.3 Fordelingen av transidentiteter i utvalget

	N	%
Transmann	77	33
Transkvinne	39	17
Ikkebinære transpersoner	103	44
Resten	13	6%
Totalt	232	100

Blant transpersonene i utvalget var det 33% transmenn (77 personer), 17% transkvinner (39 personer) og 44% ikkebinære transpersoner (103 personer). De resterende 6% er i hovedsak de få deltakerne som identifiserte seg som crossdresser/transvestitt (til sammen 13 personer).

3.3 Krysstabeller seksuell orientering og kjønnsidentitet

Som resultat av oversamplingstrategien der vi ønsket å etablere store nok grupper av lhb-personer og av transpersoner, er det flere transpersoner i alle gruppene for seksuell orientering enn det som er gjennomsnittet i befolkningen. Og tilsvarende, det er flere lhb-personer blant cis- og transpersonene i vårt utvalg enn det som er gjennomsnittet i hele befolkningen. Tabellen under viser fordelingen av kjønnsidentitet i gruppene av seksuell orientering.

Tabell 3.4 Fordeling av kjønnsidentiteter i gruppene av seksuell orientering

		Seksuell orientering					
		HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK
Cis	N	432	299	156	449	183	308
	%	87	94	84	92	93	89
TrB	N	39	16	26	19	8	13
	%	8	5	14	4	4	4
TrIB	N	24	2	4	22	5	25
	%	5	1	2	5	3	7
Total	N	495	317	186	490	196	346
	%	100	100	100	100	100	100

Av tabellen fremgår det at 87% blant heterofile menn i utvalget identifiserte seg som cispersoner sammenliknet med 94% blant homofile menn og 84% blant bifile menn. Blant de heterofile kvinnene i utvalget var det 92% som identifiserte seg som cispersoner, blant de lesbiske 93% og blant de bifile 89%. Blant de bifile i dette utvalget er det altså en noe lavere andel som definerte seg som cispersoner.

Fordelingen av transpersoner i lhb-gruppene er noe ulik, og fordelingen av lhb-personer blant transperson-gruppene er ulik. Dette kunne vi ha kontrollert for statistisk i samtlige analyser gjennomgående i rapporten, men vi har latt være å gjøre det, for da ville gruppene blitt så små at signifikanstesting ikke ville blitt informativ.

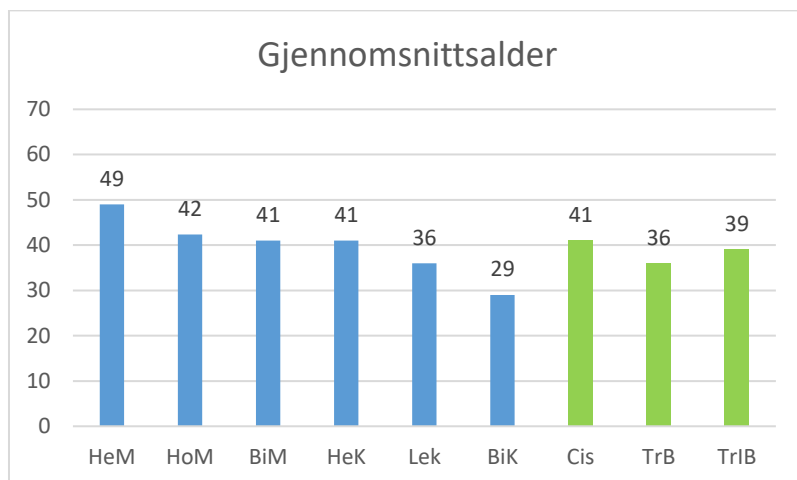
Tabell 3.5 Fordelingen av seksuell orientering i gruppene av kjønnsidentitet

		Kjønnsidentitet		
		Cis	TrB	TrIB
Heterofile menn	N	432	39	24
	%	24%	32%	29%
Homofile menn	N	299	16	2
	%	16%	13%	2%
Bifile menn	N	156	26	4
	%	9%	22%	5%
Heterofile kvinner	N	449	19	22
	%	25%	16%	27%
Lesbiske kvinner	N	183	8	5
	%	10%	7%	6%
Bifile kvinner	N	308	13	25
	%	17%	11%	31%
Totalt	N	1827	121	82
	%	100%	100%	100%

Tabellen over viser at blant cispersoner i utvalget, så identifiserte 24% seg som heterofile menn, 16% som homofile menn, 9% som bifile menn, 25% som heterofile kvinner, 10% som lesbiske kvinner og 17% som bifile kvinner. Blant binære transpersoner i utvalget var det 32% som identifiserte seg som heterofile menn, 13% som homofile menn, 22% som bifile menn, 16% som heterofile kvinner, 7% som lesbiske kvinner og 11% som bifile kvinner. Blant de ikkebinære transpersonene var det 29% som identifiserte seg som heterofile menn, 2% som homofile menn, 5% som bifile menn, 27% som heterofile kvinner, 6% som lesbiske kvinner og 31% som bifile kvinner.

3.4 Alder

Figur 3.1 Gjennomsnittsalder^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Som det fremgår av figuren over, varierte gjennomsnittsalderen mellom gruppene i utvalget. Samlet sett var menn i utvalget eldre enn kvinner, og cispersoner noe eldre enn transpersoner. Heterofile menn hadde høyere snittalder enn homofile og bifile menn, alle forskjellene var signifikante. Blant kvinner var heterofile eldst, bifile yngst (29 år), alle forskjellene signifikante. Figuren viser også at cispersoner var eldre enn de to gruppene av transpersoner (signifikant), mens forskjellen mellom de to gruppene av transpersoner ikke var signifikant. Standardavvikene (de vertikale linjene i hver stolpe) var for heterofile menn 16,8; homofile menn 14,7; bifile menn 16,8; heterofile kvinner 16,5; lesbiske kvinner 12,2; bifile kvinner 9,9; cispersoner 16,3; binære transpersoner 15,3; og ikkebinære transpersoner 17,0.

Tabell 3.6 Aldersgrupper i utvalget^a

		Seksuell orientering						Kjønnssidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
16 til 19 år	N	20	13	14	21	9	3	94	12	6
	%	4%	4%	8%	4%	5%	9%	5%	9%	6%
20 til 29 år	N	49	60	43	136	65	189	482	39	36
	%	10%	19%	23%	28%	33%	55%	26%	30%	35%
30 til 39 år	N	92	72	48	101	60	84	406	33	25
	%	19%	23%	26%	21%	31%	24%	22%	26%	24%
40 til 49 år	N	86	65	27	73	34	24	288	16	7
	%	17%	21%	15%	15%	17%	7%	16%	12%	7%
50 til 59 år	N	99	64	26	74	20	12	266	17	13
	%	20%	20%	14%	15%	10%	4%	15%	13%	13%
60 til 69 år	N	77	31	13	52	4	4	164	8	9
	%	16%	10%	7%	11%	2%	1%	9%	6%	9%
70 til 79 år	N	65	11	15	29	4	2	116	4	6
	%	13%	4%	8%	6%	2%	1%	6%	3%	6%
80 til 89 år	N	7	1	0	4	0	0	11	0	1
	%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	1%	0%	1%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser aldersfordelingen i de ulike gruppene. Det er variasjoner i aldersspredningen mellom gruppene, men i alle grupper var det færrest deltakere blant de aller yngste og de eldste.

Blant bifile menn i utvalget var det høyere andeler i aldersgruppene under 40 år sammenliknet med homofile og heterofile menn. Det er høyere andeler over 60 år blant heterofile mennene sammenliknet med homofile og bifile menn. De samlede fordelingene var signifikant forskjellig for de tre gruppene menn. Blant lesbiske kvinner var det noe høyere andeler i aldersgruppene under 50 år sammenliknet med de heterofile kvinner. Blant bifile kvinner var det i utvalget overvekt av unge deltakere: 55% mellom 20 og 29 år og hele 88% under 40 år. Forskjellene mellom de tre gruppene av kvinner var signifikante.

Blant transpersoner i utvalget var det noe høyere andel under 40 år sammenliknet med cispersonene. Forskjellen i den samlede aldersfordelingen mellom cispersoner og ikkebinære transpersoner var statistisk signifikant.

3.5 Inntekt

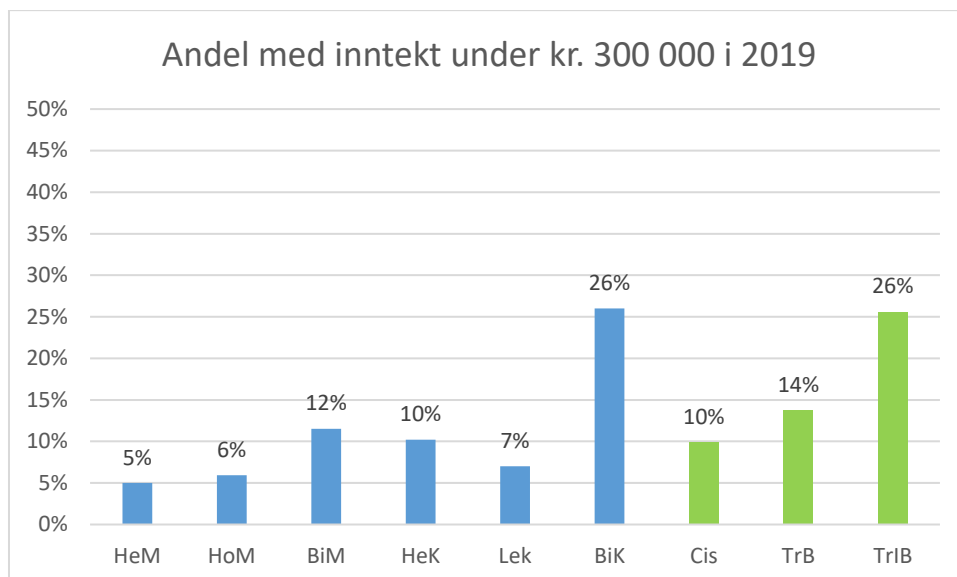
Tabell 3.7 Samlet bruttoinntekt i 2019 (før skatt) ^a

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Inntil 99999 NOK	N	22	17	19	41	12	71	155	15	21
	%	5%	6%	12%	10%	7%	26%	10%	14%	26%
100000 – 299999 NOK	N	47	36	29	90	46	99	301	29	24
	%	11%	13%	18%	22%	27%	36%	19%	27%	29%
300000 – 499000 NOK	N	121	68	45	151	54	66	465	23	21
	%	27%	24%	27%	38%	32%	24%	30%	21%	26%
500000 – 699999 NOK	N	136	91	41	86	46	31	398	22	11
	%	31%	32%	25%	21%	27%	11%	25%	20%	13%
700000 – 899000 NOK	N	44	43	19	20	7	5	127	10	3
	%	10%	15%	12%	5%	4%	2%	8%	9%	4%
900000 eller mer NOK	N	71	31	12	13	6	1	122	10	2
	%	16%	11%	7%	3%	4%	0,4%	8%	9%	2%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser at menn i utvalget fordelte seg noenlunde likt når det gjelder bruttoinntekt i 2019, men bifile menn hadde signifikant lavere inntekt enn heterofile menn. Andelen bifile kvinner i lavinntektsgruppene var signifikant høyere enn både heterofile og lesbiske kvinner. Det var signifikant flere i lavinntektsgruppene blant ikkebinære transpersoner sammenliknet med cispersoner i utvalget.

Figur 3.2 Andel med årsinntekt på under 300 000 kroner^a

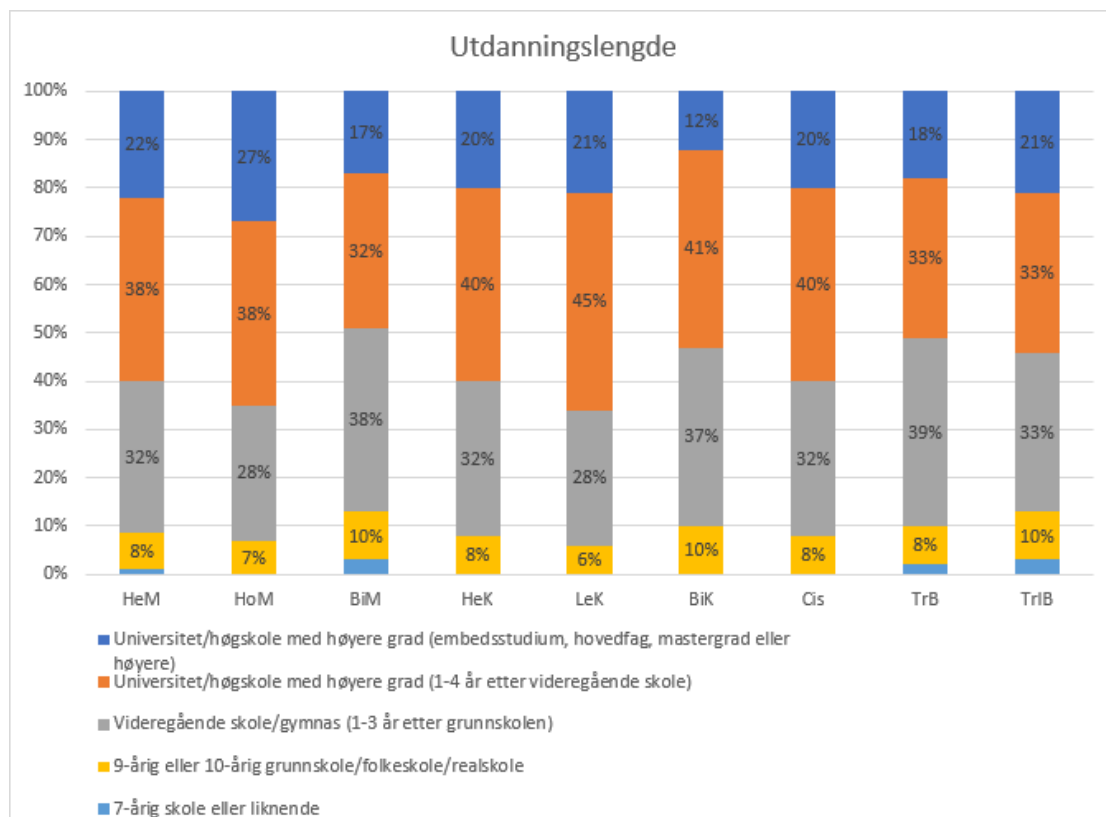

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Som det fremgår av figuren var det i utvalget høyere andeler med inntekt under 300 000 kroner blant bifile kvinner og menn, og blant transpersoner. Andelen blant bifile menn var signifikant høyere enn blant heterofile og homofile menn, og andelen blant bifile kvinner signifikant lavere enn blant heterofile og lesbiske kvinner. Forskjellen mellom cisgruppen (lavest andel) og binære transpersoner var signifikant, og det samme var forskjellen mellom binære og ikkebinære transpersoner (høyest).

3.6 Utdanning

Figur 3.3 Utdanningslengde ^a

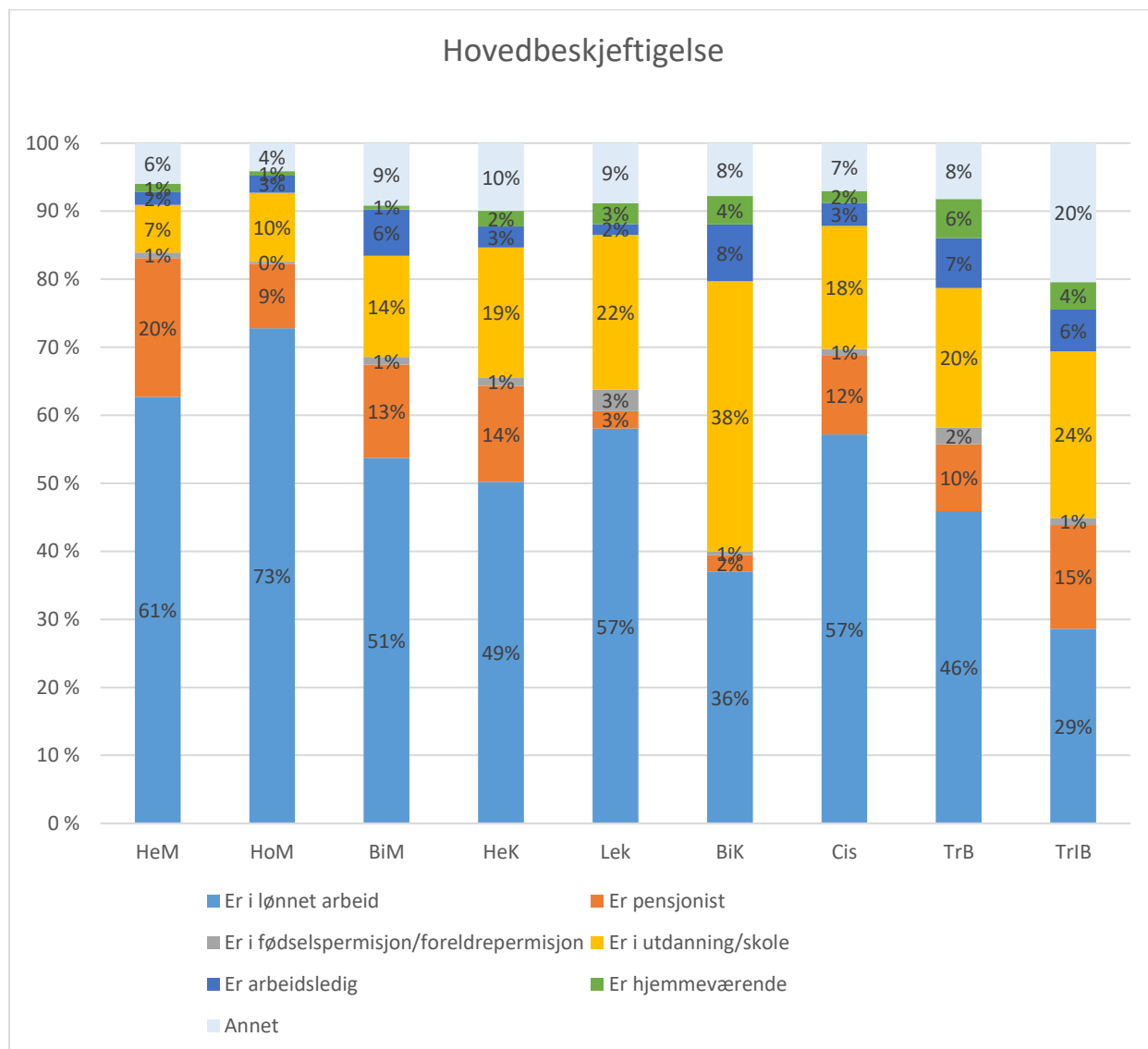
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvordan gruppene i utvalget fordelte seg etter utdanningslengde. Blant menn hadde homofile menn høyest andel med den lengste utdanningen, men forskjellen i fordeling var signifikant bare for homofile menn versus bifile menn. Blant kvinnene i utvalget så fordelingen nokså lik ut for heterofile og lesbiske kvinner, - fordelingen var signifikant ulik for bifile kvinner sammenliknet med de to andre gruppene. Blant transpersonene var det høyere andeler med kort utdanning sammenliknet med cispersonene, men bare forskjellen mellom ikkebinære transpersoner og cispersoner var statistisk signifikant.

Hovedbildet i utvalget når det gjelder utdanning, er at høyere andeler blant de bifile mennene, de bifile kvinnene og de ikkebinære transpersonene i utvalget hadde kortere utdanning. Dette samsvarer med aldersfordelingen: I gruppene med lavest gjennomsnittsalder er det også høyere andeler med kortere utdanning.

3.7 Hovedbeskjeftigelse

Figur 3.4 Hovedbeskjeftigelse ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

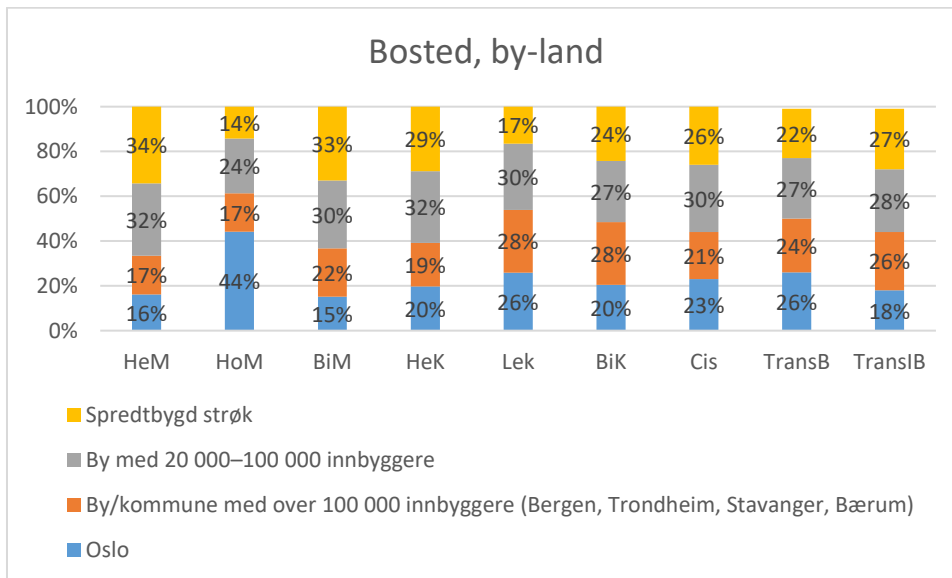
Figuren over viser hovedbeskjeftigelse i de ulike gruppene i utvalget. Blant mennene i utvalget var det 61% heterofile menn, 73% homofile menn og 49% bifile menn som oppga å ha lønnet arbeid som hovedbeskjeftigelse, men etter kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde var ingen av forskjellene signifikante (for ordens skyld: verdien for statistisk signifikans i forskjellene mellom homofile og bifile menn var 0,051, med andre ord signifikant om man regner uten desimaler). Blant kvinnene i utvalget var det blant lesbiske kvinner at en høyest andel (57%) oppga at hovedbeskjeftigelse var lønnet arbeid. Tilsvarende tall for heterofile kvinner var 49% og for bifile kvinner 36%. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var ingen av forskjellene mellom grupper av kvinner statistisk signifikante.

Andelen med lønnet arbeid som hovedbeskjeftigelse var lavere blant transpersonene enn blant cispersoner. Blant ikkebinære transpersoner var det 29%, blant binære transpersoner 46%, og

blant cispersoner 57%. Forskjellene mellom de tre gruppene var signifikante etter kontroll for alder, inntekt og utdanningslengde.

3.8 Bosted

Figur 3.5 Bosted, by-land^a

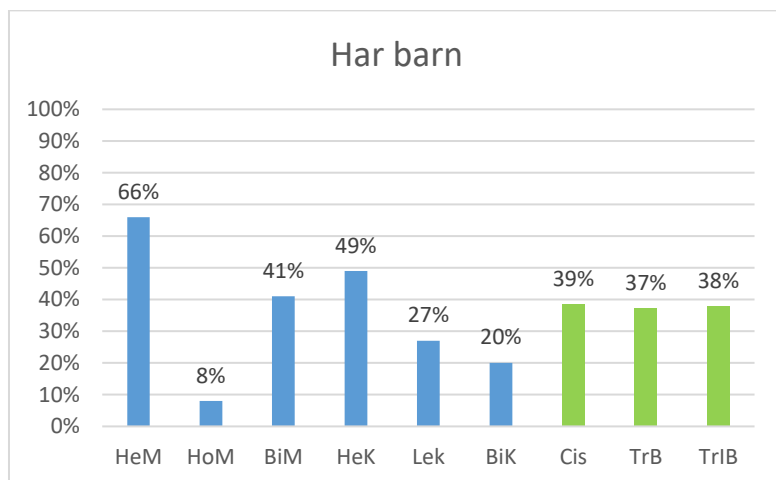

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvordan gruppene i utvalget fordelte seg når det gjelder å bo i spredtbygde strøk, byer med 20-100.000 innbyggere, byer/kommuner med over 100.000 innbyggere og i Oslo. For de fleste gruppene var det relativt god spredning, det vil si en viss andel i hver bostedskategori. Fordelingen blant homofile menn var signifikant forskjellig fra de to andre gruppene av menn (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer), blant annet bodde 44% av homofile menn i Oslo (14% i spredtbygde strøk). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer bodde signifikant større andeler lesbiske kvinner og bifile kvinner i Oslo eller en av de større byene sammenliknet med heterofile kvinner. Det var ingen forskjeller mellom de tre gruppene for kjønnsidentitet verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

3.9 Barn

Figur 3.6 Har barn ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

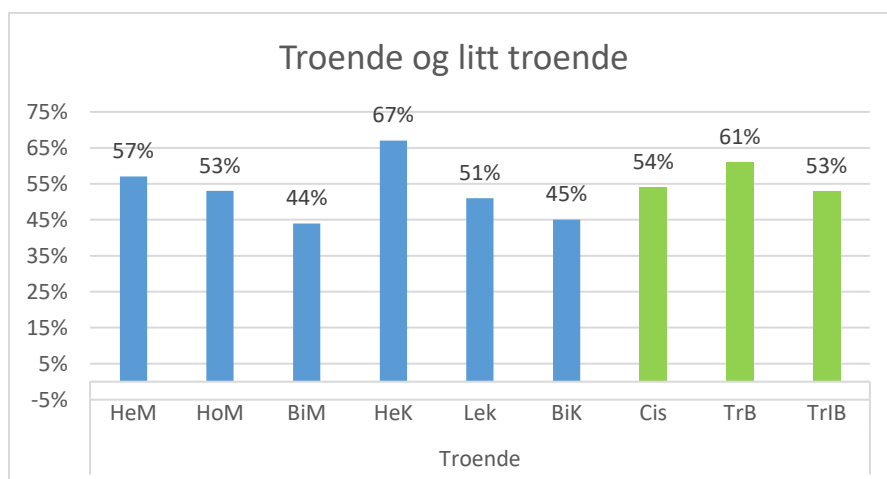
Figuren over viser at blant mennene i utvalget oppga 66% heterofile menn å ha barn, 8% blant homofile menn og 41% blant bifile menn. Forskjellene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Blant kvinnene oppga halvparten blant heterofile kvinner at de hadde barn, 27% av lesbiske og 20% av bifile kvinner, og forskjellen mellom heterofile og lesbiske kvinner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Tar vi utgangspunkt i kjønnsidentitet, ser vi at blant cispersoner, binære transpersoner og ikkebinære transpersoner i utvalget, var andelene på rett under 40%; her var ingen signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Hovedbildet er at det er blant heterofile kvinner og menn at vi finner de høyeste andelene med barn. Homofile menn skilte seg ut ved at kun 8% hadde barn.

3.10 Troende

Figur 3.7 Religiøst troende ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

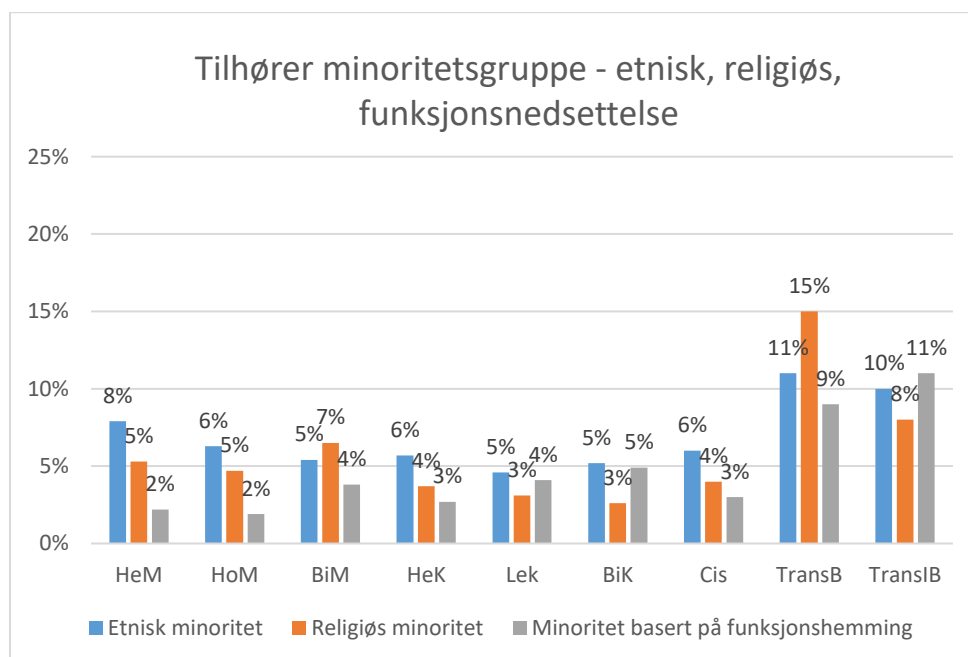
Figuren over viser hvor store andeler i de ulike gruppene som oppga at de var troende eller litt troende, og svarene varierte mellom laveste 44% (bifile menn) og høyeste 67% (heterofile kvinner). Blant menn oppga høyest andel heterofile menn (57%) og lavest andel bifile menn (44%) å være troende, ingen av forskjellene var signifikante kontrollert for bakgrunnsfaktorene. 51% av lesbiske kvinner og 45% av bifile kvinner oppga å være troende eller litt troende; forskjellene mellom heterofile kvinner (høyest) og de andre gruppene av kvinner var statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Når det gjelder kjønnsidentitet, rapporterte 61% av binære transpersoner at de var troende eller litt troende, 53% blant ikkebinære transpersoner og 54% blant cispersoner. Forskjellen mellom cispersoner og binære transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

3.11 Å tilhøre andre minoritetsgrupper

I rapporten «Skeive livsløp: En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge» beskrev Eggebø, Stubberud og Anderssen (2019) hvordan det kan være å leve som skeiv når man også tilhører andre minoritetsgrupper, herunder å være samisk, ha innvandrerbakgrunn eller funksjonsnedsettelse. Av rapporten fremgår det at det å tilhøre flere minoritetsgrupper – og ha en sammensatt identitet – i noen tilfeller kan medføre stor grad av marginalisering, men også gi tilgang til meningsfylte fellesskap. På bakgrunn av de kvalitative analysene i «Skeive livsløp» bestemte vi oss for å ta med spørsmål om flere ulike diskrimineringsgrunnlag og identiteter i spørreskjemaet. I de følgende figurene viser vi andeler i utvalget i de ulike gruppene for seksuell orientering og for kjønnsidentitet som oppga at de tilhørte ulike minoritetsgrupper, herunder etnisk minoritet, religiøs minoritet, minoritet basert på funksjonsnedsettelse eller hudfarge, og tilhørighet til urfolk og nasjonale minoriteter.

De statistiske testene for sammenlikningene når det gjelder minoritetsgruppene er ikke så informative fordi antallet i gruppene er små, og da blir den statistiske testingen usikker. Vi har likevel valgt å ha dem med.

Figur 3.8 Tilhøre minoritetsgruppe basert på etnisitet, religion eller funksjonsnedsettelse ^a

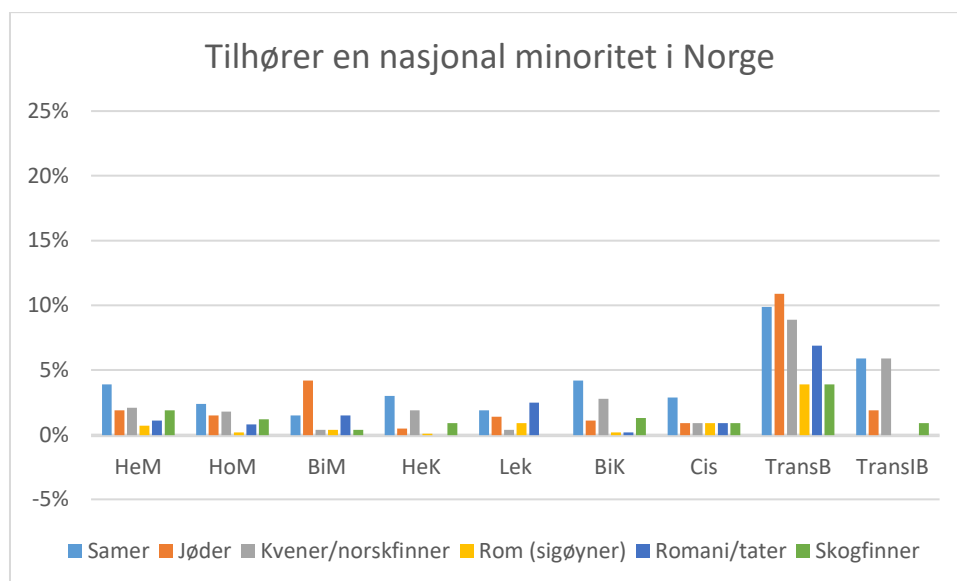
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser andeler i utvalget i de ulike gruppene som oppga å tilhøre en etnisk minoritet (blå søyler), en religiøs minoritet (røde søyler) og en minoritet basert på funksjonsnedsettelse (grå søyler). Som det fremgår av figuren, var det stort sett et lite mindretall som oppga å tilhøre disse minoritetsgruppene.

Blant alle tre gruppene av menn og alle tre gruppene av kvinner var det små andeler – gjennomgående under 9% – som oppga å tilhøre en etnisk minoritet, en religiøs minoritet og en minoritet basert på funksjonsnedsettelse. Forskjellene mellom gruppene var små og stort sett ikke signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet, viser figuren at blant transpersonene var det i utvalget noe høyere andeler som oppga å tilhøre en av de tre ovenfor nevnte minoritetsgruppene sammenliknet med cispersoner. Blant binære transpersoner oppga 11% å tilhøre en etnisk minoritet og 10% av ikkebinære transpersoner, sammenliknet med 6% av cispersonene (forskjellen mellom cispersoner og binære transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Videre var det 15% av binære transpersoner og 8% av ikkebinære transpersoner som oppga å tilhøre en religiøs minoritet, sammenliknet med 4% blant cispersoner, og forskjellene mellom cispersoner og hver av de to gruppene transpersoner var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant binære og ikkebinære transpersoner tilhørte henholdsvis 9% og 11% en minoritet basert på funksjonsnedsettelse, sammenliknet med 3% blant cispersoner, og forskjellene mellom cispersoner og de to gruppene transpersoner var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Figur 3.9 Tilhører nasjonal minoritet i Norge ^a

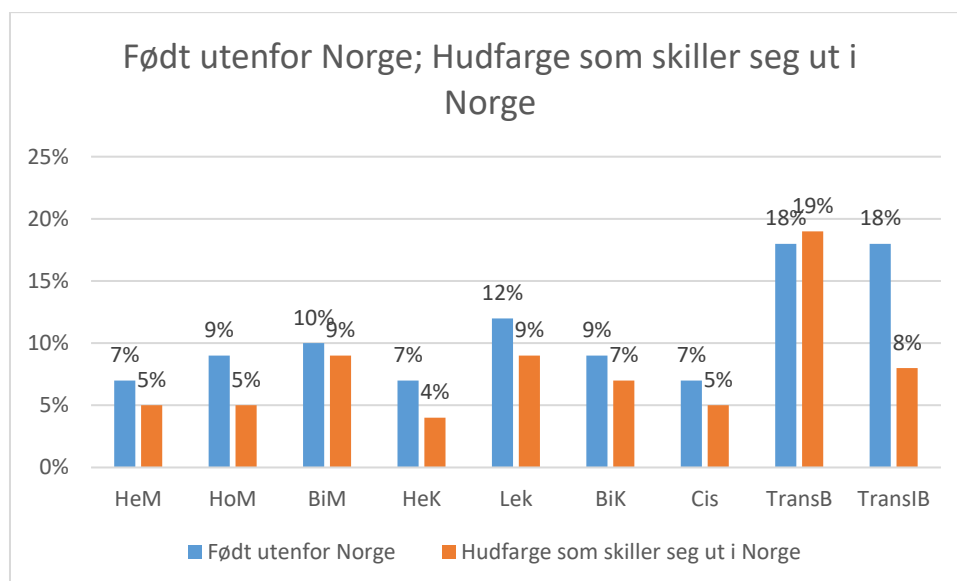
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

I Norge er det seks grupper etniske minoriteter som har status som urfolk eller nasjonal minoritet. Dette er samer, jøder, kvener/norskfinner, rom/sigøyner, romani/tater og skogfinner. Blant gruppene for menn (heterofile, homofile og bifile) og gruppene for kvinner (heterofile, lesbiske og bifile) ser vi at i utvalget var andelene små og under 5% for hver av de seks minoritetsgruppene, og forskjellene mellom gruppene for menn og mellom gruppene for kvinner var stort sett ikke signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Blant cispersonene var det i utvalget 1-3% som oppga å tilhøre en av de seks minoritetsgruppene. Men blant transpersonene var det i utvalget større variasjon. Størst var andelene blant binære transpersoner der fordelingen var som følger: Samer (10%), jøder (11%), kvener/norskfinner (9%), rom (sigøyner) (4%), romani/tater (7%) og skogfinner (4%), og disse andelene var signifikant forskjellig fra tilsvarende andeler blant cispersoner etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Ikkebinære transpersoner rapporterte også i større grad enn cispersoner å være same (6%) eller kven/norskfinne (6%) (signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Binære transpersoner hadde signifikant høyere andeler enn ikkebinære transpersoner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer som var jøde, rom (sigøyner) og romani/tater.

Høyere andeler blant binære og ikkebinære transpersoner rapporterte å tilhøre ulike minoritetsgrupper sammenliknet med cispersoner, og vi har fått spørsmål om det kan skyldes tulling under utfyllingen av skjemaet. Vi har vært oppmerksom på muligheten for tulle svar i arbeidet med datafilen, og har ingen grunn til å tvile på deltakernes svar på disse spørsmålene. Basert på analysene i «Skeive livsløp» spør vi oss om det å være i enkelte marginaliserte posisjoner – slik som det å være transperson – av ulike grunner øker ens oppmerksomhet mot også å tilhøre andre minoriteter. Dette kan vi imidlertid, ut fra foreliggende undersøkelse, ikke si noe om.

Figur 3.10 Født utenfor Norge/Hudfarge som skiller seg ut i Norge ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvor stor andel i de ulike gruppene som oppga at de er født utenfor Norge og hvor store andeler som oppga at de hadde en hudfarge som skiller seg ut i Norge.

Blant mennene varierte andelene som var født utenfor Norge mellom 7% og 10% (ingen signifikante forskjeller mellom gruppene verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Blant kvinnene varierte tilsvarende andeler mellom 7% og 12% (høyest blant lesbiske kvinner), men forskjellene var ikke signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet, rapporterte 18% blant både binære og ikkebinære transpersoner at de var født utenfor Norge (7% blant cispersoner), og forskjellene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Når det gjelder å ha en hudfarge som skiller seg ut i Norge rapporterte mellom 5% og 9% av mennene, flest blant bifile menn, om dette. Forskjellene var ikke signifikante verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner var det mellom 4% og 9% (lesbiske kvinner) som hadde en hudfarge som skiller seg ut i Norge, og det var ingen signifikante forskjeller mellom gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at 19% blant binære transpersoner rapportert at de hadde en hudfarge som skiller seg ut i Norge, sammenliknet med 8% blant ikkebinære transpersoner og 5% blant cispersoner. Forskjellen mellom binære transpersoner og de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

3.12 Kapitteloppsummering

Tabellene med fordelingene for seksuell orientering og kjønnsidentitet viser at det blant de bifile er en noe lavere andel som definerte seg som cispersoner sammenliknet med i de andre gruppene. Tilsvarende var det også høyere andeler som definerte seg som bifile blant transpersonene sammenliknet med blant cispersoner.

Det fremgår i kapittelet at det er skjevheter i utvalget når det gjelder alder, inntekt, utdanningslengde og yrkesdeltakelse. Når det gjelder alder er hovedbildet betydelige forskjeller. Heterofile deltakere var eldre enn lhb-gruppene, og cispersonene eldre enn transpersonene. Bifile kvinner skilte seg dessuten ut med en lav gjennomsnittsalder (29 år). Når det gjelder utdanning var det flere med lav utdanning blant de bifile – særlig blant kvinnene – mens utdanningsnivået var nokså likt når homofile og lesbiske sammenliknes med heterofile. Det var høyere andeler blant transpersoner som hadde kort utdanning enn blant cispersonene. Når det gjelder inntekt, var det høyere andeler blant bifile menn og bifile som hadde lave inntekter, og det var høyere andeler blant gruppene av transpersoner med lave inntekter sammenliknet med cispersoner.

Blant lesbiske kvinner og homofile menn i utvalget var andelen som hadde arbeid som hovedbeskjeftigelse, noe høyere enn blant heterofile kvinner og menn. Blant bifile kvinner og menn viste forekomsten lavere andel som har arbeid som hovedbeskjeftigelse enn blant de andre gruppene, men fordelingene var ikke signifikant ulike. Det at de bifile kvinnene skiller seg ut med kort utdanning, lav inntekt og muligens lav yrkesdeltakelse henger sammen med at de har en tydelig lavere gjennomsnittsalder enn de andre gruppene. Blant transpersonene i utvalget var det lavere andeler med arbeid som hovedbeskjeftigelse sammenliknet med cispersoner.

Når det gjelder bosted var fordelingen ganske lik mellom gruppene, bortsett fra at nærmere halvparten av homofile menn i utvalget bodde i Oslo. Blant homofile menn var det også lavere andel med barn enn i de andre gruppene. Flere heterofile kvinner og flere binære transpersoner rapporterte å være troende sammenliknet med sine respektive sammenlikningsgrupper.

Når det gjelder det å tilhøre andre minoritetsgrupper lå andelene i utvalget som svarte bekreftende gjennomgående på rundt 10%, for heterofile så vel som for lhb-personer. Blant transpersonene i utvalget var det betydelig høyere andeler som oppga å tilhøre andre minoritetsgrupper enn blant cispersonene.

Avslutningsvis kan vi konkludere med at heterofile, lesbiske og homofile deltakere i dette utvalget syntes mer etablerte i den forstand at de var eldre, hadde lengre utdanning, jobbet i større grad og hadde høyere inntekt, sammenliknet med bifile kvinner og menn. Ser vi på kjønnsidentitet syntes cispersoner og transpersoner noe likere, men muligens kan vi fortolke situasjonen til ikkebinære transpersoner i utvalget som noe mindre etablerte. Samlet sett innebærer dette at vi må være forsiktige når vi sammenlikner våre resultater med resultater fra andre undersøkelser.

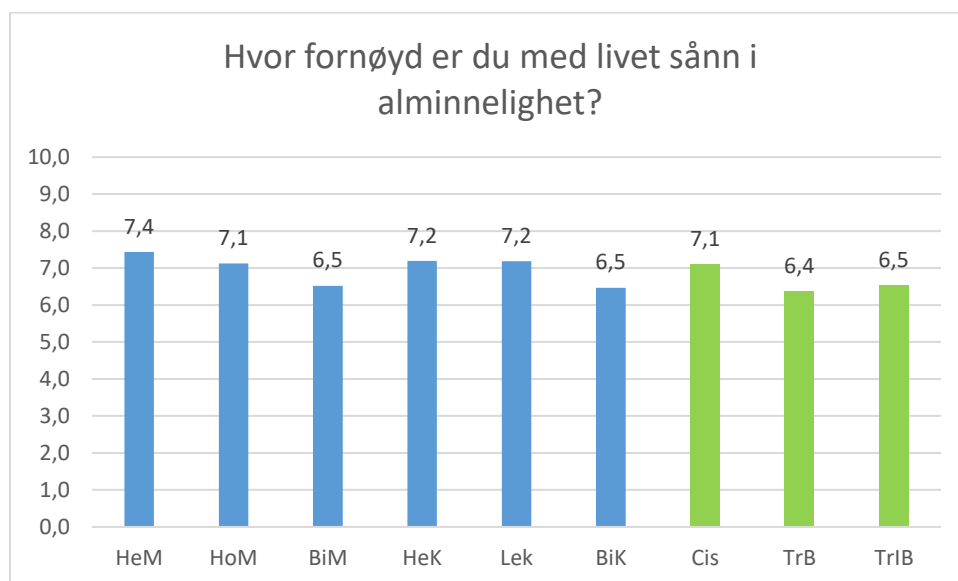
4 Trivsel og nettverk

I dette kapitlet ser vi nærmere på spørsmålsledd som kartlegger trivsel og nettverk. Her inngår om man er overordnet tilfreds med livet. Vi har også spurt om relasjoner og nettverk, hvilket forhold man har til foreldre og søsken og om man inngår i skeive vennernettverk. Hvilke nære relasjoner man inngår i kan ha betydning for hvilken tilgang man har på praktisk og emosjonell støtte i livet. En del av dette kan også handle om å ha noen å snakke fortrolig med, og i hvilken grad man opplever ensomhet.

Flere av spørsmålene er sammenliknbare med levekårsundersøkelsen fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) eller med European Union Agency for Fundamental Rights sin undersøkelse av levekår blant skeive i EU fra 2020 (FRA 2020a). Vi sammenlikner kort for de spørsmålene dette gjelder. 2013-undersøkelsen omfattet ikke tall for transpersoner og i tolkningen av tallene er det viktig å huske at transpersoner er overrepresentert i 2020-utvalget, i tillegg til at utvalgene i 2013 og 2020 ikke er helt like. Dette gjør at sammenlikninger mellom 2013 og 2020 er noe usikre.

4.1 Livstilfredshet

Figur 4.1 Fornøyd med livet i sin alminnelighet ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

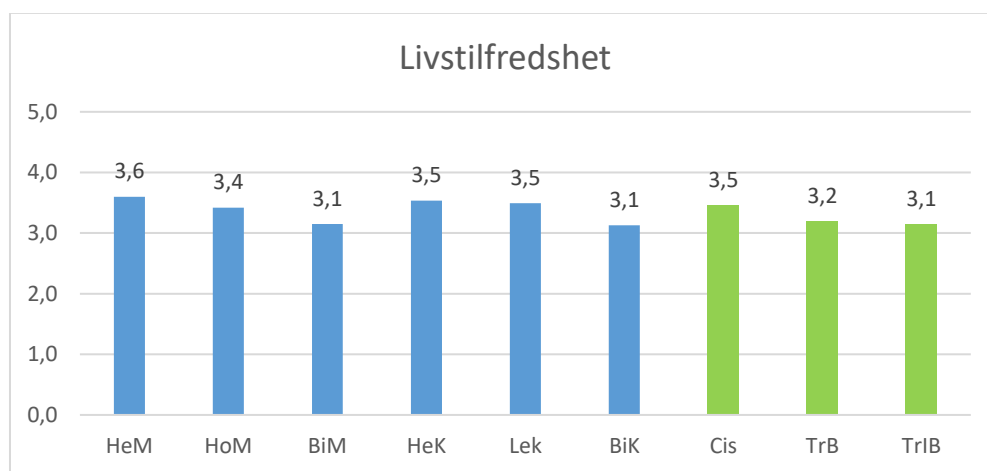
Figuren over viser svarfordelingen på spørsmålet «Hvor fornøyd er du med livet sånn i alminnelighet», med mulighet til å svare fra 1 («svært misfornøyd») til 10 («svært fornøyd»). Ser vi på seksuell orientering, skåret både heterofile menn, homofile menn, heterofile kvinner og lesbiske kvinner over 7. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer skåret bifile menn signifikant lavere enn de to andre gruppene av menn. Det samme forholdet gjaldt for gruppene av kvinner, og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer skåret bifile kvinner signifikant lavere enn de to andre gruppene av kvinner. Ser vi på kjønnsidentitet, skåret cispersoner over 7 og de to

transpersongruppene litt under. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer skåret binære transpersoner signifikant lavere enn cispersoner.

Hovedbildet er at bifile personer og transpersoner hadde lavere gjennomsnittsskåre enn de andre gruppene.

Sammenlignet med tallene fra EU rapporterte hver av lhbt-gruppene i Norge – lesbiske, homofile, bifile og transpersoner – noe høyere gjennomsnitt, men ingen mer enn ett poengs differanse. Man kan ikke entydig fortolke en forskjell på maks ett poeng, men bildet er at de norske gruppene gjennomsnittlig synes noe mer fornøyd med livet. EU-undersøkelsen omfattet ikke heterofile og cispersoner spesielt, og derfor kan vi ikke sammenlikne Norge og EU for disse gruppene.

Figur 4.2 Livstilfredshet^a

^b Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser svar på fem spørsmål der svarene ble slått sammen og som samlet sier noe om deltakernes livstilfredshet, eksempelvis om man føler seg tilfreds, er fornøyd med livsforholdene sine, og hvorvidt man har fått det man ønsker seg i livet, og hvorvidt man ønsker å forandre noe. Denne skalaen ble utviklet av Diener, Emmons, Larsen og Griffin (1985). Den er brukt i mange land, er godt etablert og ble også brukt i levekårsstudien i 2013.

Blant mennene skåret bifile menn lavest, med 3,1 i snitt. Homofile menn skåret 3,4 og heterofile 3,6. Forskjellene mellom de tre gruppene var statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinnene hadde både lesbiske og heterofile kvinner en gjennomsnittsskåre på 3,5, mens bifile kvinner skåret 3,1 i gjennomsnitt. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene mellom bifile kvinner og de to andre kvinnegruppene statistisk signifikante.

Ser vi på kjønnsidentitet, var gjennomsnittet for transpersoner på 3,2 (binære) og 3,1 (ikkebinære), sammenliknet med cispersoner på 3,5. Forskjellene mellom cispersoner og de to gruppene av transpersoner var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Hovedbildet, som også fremgår av figuren, er at bifile og transpersoner hadde en lavere gjennomsnittsskår enn de andre.

Sammenlignet med tallene fra 2013 for heterofile, homofile og bifile menn, og for heterofile, lesbiske og bifile kvinner, er tendensene de samme: Heterofile skårer noe høyere på livstilfredshet enn de andre, mens bifile skårer lavest (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013).

4.2 Forhold til foreldre og søsken

Tabell 4.1 Hvordan vil du i alt vurdere ditt forhold til foreldre og søsken? ^a

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Bra	n	379	244	120	370	154	247	1403	79	61
	%	79%	79%	66%	80%	80%	72%	79%	62%	62%
Verken eller	n	69	39	36	63	28	50	244	22	22
	%	14%	13%	20%	13%	14%	15%	14%	17%	22%
Dårlig	n	26	24	20	22	11	38	109	23	13
	%	5%	8%	11%	5%	6%	11%	6%	18%	13%
Brutt med familie	n	6	3	6	7	1	10	26	4	3
	%	1%	1%	3%	2%	1%	3%	1%	3%	3%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser hvordan deltakerne samlet sett vurderte sitt forhold til foreldre og søsken.

I alle gruppene er det et klart flertall som vurderer forholdet til foreldre og søsken som *bra*. Blant mennene oppga 79% av heterofile og homofile menn forholdet som bra, 66% av bifile menn. Blant kvinnene som svarte at de hadde et bra forhold til foreldre og søsken, svarte 80% av heterofile og lesbiske og 72% av bifile kvinner dette. Ser vi på kjønnsidentitet var det blant transpersonene vi fant de laveste andelene som oppga at forholdet til foreldre og søsken er bra, det vil si 62% for begge transpersongruppene sammenliknet med 79% blant cispersoner.

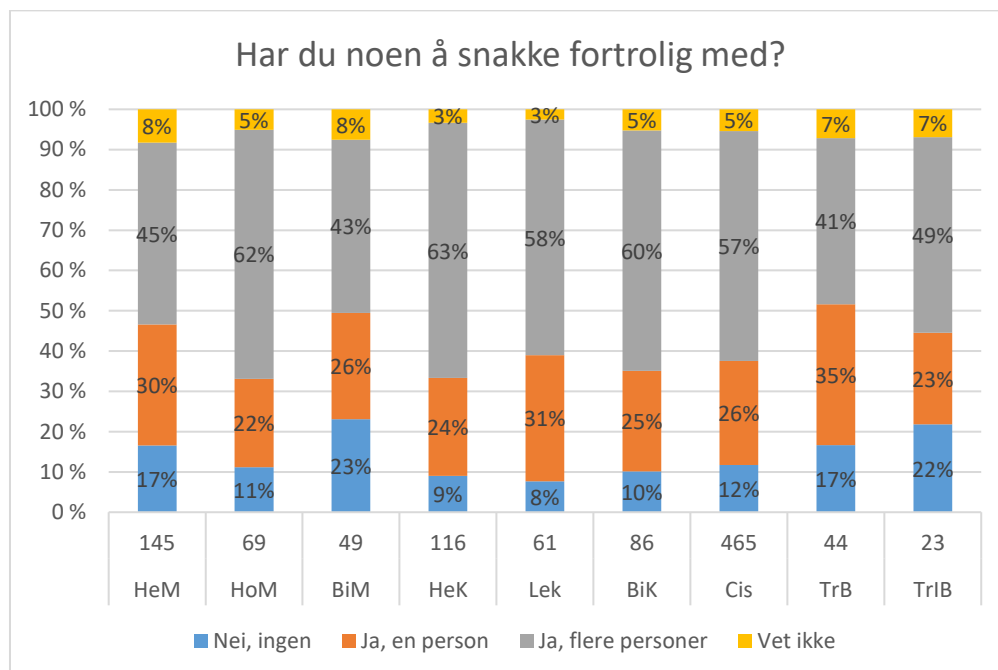
Vi kan også se nærmere på andelene som oppga å ha et samlet sett *dårlig* forhold til foreldre og søsken. Blant menn var det flest bifile som hadde et dårlig forhold til foreldre og søsken (11% mot henholdsvis 5% og 8% blant heterofile og homofile menn). Blant kvinner var det også flest bifile som hadde et dårlig forhold til familien (11% mot henholdsvis 5% og 6% blant heterofile og lesbiske kvinner). Ser vi på kjønnsidentitet var det blant transpersonene vi fant de høyeste andelene som hadde et dårlig forhold til foreldre og søsken: 18% blant binære transpersoner og 13% blant ikkebinære, mot 6% av cispersoner.

Forskjellene i fordelingene mellom bifile menn (dårligere forhold) og de to andre gruppene av menn var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, og det samme gjaldt kvinner: Forskjellen mellom bifile kvinner (dårligere forhold) og de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Forskjellen i fordelingene mellom cispersoner og hver av de to transpersongruppene (dårligere forhold) var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenlignet med «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) gjelder at også da var det signifikant flere blant bifile kvinner og menn som oppga dårligere forhold enn de andre gruppene til foreldre og søsken.

4.3 Nettverk og ensomhet

Figur 4.3 Har du noen å snakke fortrolig med?^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren viser hvor mange av deltakerne som rapporterte at de hadde noen å snakke fortrolig med. De fleste rapporterte at de har flere personer som de kan snakke fortrolig med, om lag 1 av 3 oppga å ha én person.

Når det gjelder å ha flere personer å snakke fortrolig med, var andelen i utvalget og blant gruppene av menn, høyest blant homofile menn (62%). Andelen menn som oppga å ikke ha noen å snakke fortrolig med var 17%, 11% og 23% for henholdsvis heterofile, homofile og bifile menn. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var forskjellen i fordelingen mellom bifile (færre fortrolige) og homofile menn signifikant.

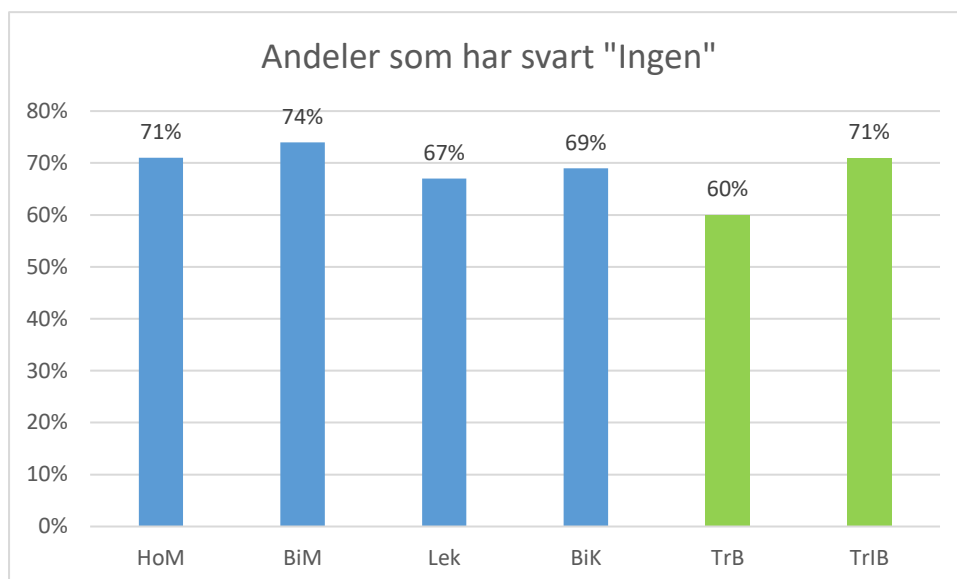
Blant kvinnene var det i utvalget rundt 60% som rapporterte at de hadde flere å snakke med. 10% av bifile kvinner oppga at de ikke hadde noen å snakke fortrolig med, sammenliknet med 9% av heterofile kvinner og 8% av lesbiske kvinner. Forskjellene i fordelingen mellom kvinnegruppene var imidlertid ikke statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet, var det 35% blant binære transpersoner som oppga 35% at de hadde én person de kan snakke fortrolig med, og 41% som svarte at de har flere slike personer. 17% hadde ingen å snakke fortrolig med. Blant ikkebinære transpersoner i utvalget var tilsvarende andeler henholdsvis 23%, 49% og 22%, og blant cispersoner 26%, 57% og 12%.

Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene i svarfordeling mellom ikkebinære transpersoner (tendens til færre fortrolige) og de to andre gruppene, signifikant.

Sammenliknet med 2013 er tallene for 2020 nok så like på tvers av grupper (Ihb-gruppene og heterofile personer) (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 80).

Figur 4.4 Lhbt-vennenettverk^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

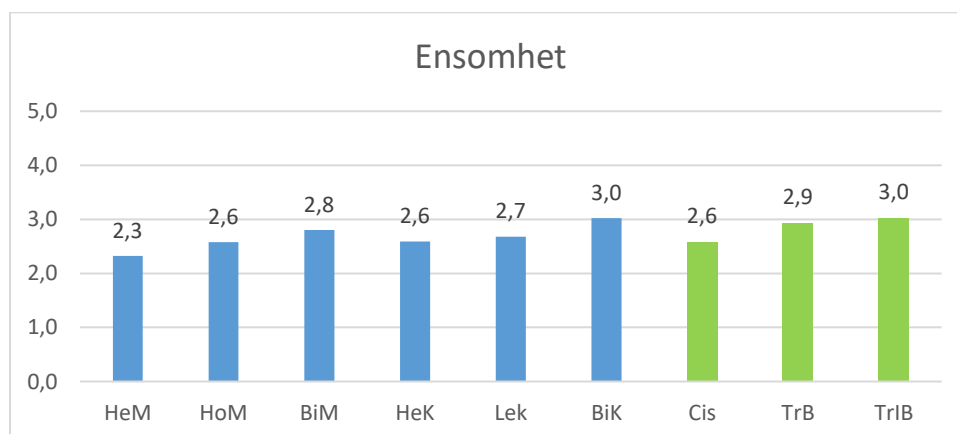
Figuren over viser andelene blant lhbt-deltakere som svarte at de *ikke* er med verken ett eller flere vennenettverk eller vennegrupper med lhb-personer eller t-personer på nettet eller andre møteplasser, samlet sett om lag 2 av 3. Spørsmålet ble ikke stilt til heterofile ciskvinner og cismenn.

Figuren viser at et klart flertall av bifile menn (74%) og homofile menn (72%) i utvalget oppga å ikke være med i nettverk med lhbt-personer (ikke signifikant forskjell). Blant kvinner i utvalget oppga 67% blant lesbiske kvinner og 69% blant bifile kvinner å ikke være med i slike nettverk. Forskjellen var liten i prosentpoeng, men en signifikant høyere andel blant bifile kvinner svarte «ingen» etter kontroll for alder, inntekt og utdanningslengde.

Ser vi på kjønnsidentitet i utvalget ser vi at blant binære transpersoner oppga 60% at de ikke er med i skeive nettverk, ikkebinære transpersoner oppga 71%. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var forskjellen ikke signifikant.

Overordnet gjelder at om lag en av tre skeive er med i skeive vennenettverk.

Figur 4.5 Ensomhet^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren viser deltakernes svar på en skala bestående av tre spørsmålsledd (Hvor ofte føler du at du savner noen å være sammen med? Hvor ofte føler du deg utenfor? Hvor ofte føler du deg isolert fra andre?). Denne måten å spørre på er et godt utprøvd internasjonalt mål på følelsen av ensomhet (Hughes, Waite, Hawkey og Cacioppo 2004).

Vi ser at blant menn i utvalget var det en økning i gjennomsnitt fra heterofile menn til homofile menn til bifile menn, og forskjellene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner i utvalget var bildet det samme – en økning fra heterofile kvinner til lesbiske kvinner til bifile kvinner, forskjellen mellom bifile kvinner og hver av de andre to gruppene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet, rapporterte de to gruppene av transpersoner om høyere grad av ensomhet enn cispersonene, med et gjennomsnitt på 2,9 for binære transpersoner, 3 for ikkebinære transpersoner sammenliknet med 2,6 blant cispersoner. Forskjellen mellom cispersoner og hver av de to gruppene transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Det ble ikke spurt om ensomhet på denne måten i 2013 eller i EU-undersøkelsen. Om man ser på tallene fra et spørsmål som omhandlet ensomhet fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 80) ser vi likevel at det da som nå var bifile menn og kvinner som rapporterte høyest grad av ensomhet, og heterofile menn som rapporterte om minst grad av ensomhet.

4.4 Kapitteloppsummering

En større andel homofile menn, bifile menn og bifile kvinner utvalget hadde lavere livstilfredshet enn sammenlikningsgruppene. Det samme gjelder transpersoner i utvalget.

Blant bifile kvinner og menn var det flere som hadde et dårlig forhold til foreldre og søsken eller som hadde brutt med familien sammenliknet med heterofile kvinner og menn og lesbiske og homofile deltakere. Det samme gjaldt for transpersoner – flere transpersoner hadde et dårlig forhold til foreldre og søsken sammenliknet med cispersoner.

Færre bifile menn oppga at de hadde noen å snakke fortrolig med sammenliknet med heterofile og homofile menn, mens det ikke var forskjeller mellom heterofile, lesbiske og bifile kvinner i utvalget. Færre transpersoner oppga at de hadde noen å snakke fortrolig med sammenliknet med cispersoner.

Et flertall av deltakerne, 60-74%, oppga at de ikke for tiden er med i ett eller flere vennenettverk eller vennegrupper med lhbt-personer (gjelder ikke organisasjonsliv - å være med i skeive organisasjoner). Det er blant binære transpersoner vi finner den høyeste andelen som er med i skeive nettverk (40%). Blant de andre gruppene var rundt 30% med i skeive nettverk.

Homofile og bifile menn, samt bifile kvinner, skåret høyere på ensomhetsskalaen enn de andre, og begge grupper av transpersoner skåret høyere enn cispersoner.

5 Diskriminering og vold

I dette kapittelet ser vi nærmere på erfaringer deltakerne rapporterte om på områder som trakassering, diskriminering, forskjellsbehandling, mobbing, trusler, vold og overgrep. I tillegg til dette har vi også spurt om deltakernes erfaringer med å bli støttet som lhbt-person på ulike arenaer. Diskrimineringsforskningen omfatter forskning på hvem som er utsatt for vold, samt forskning på forskjellsbehandling i arbeidslivet, på boligmarkedet, i skole og utdanning og i møte med det offentlige tjenesteapparatet. I tillegg omfatter diskrimineringsforskningen undersøkelser som dokumenterer hatkriminalitet, mobbing, trakassering, nedsettende bemerkninger, stereotype forestillinger og negative holdninger til individer eller grupper basert på diskrimineringsgrunnlagene (Eggebø og Stubberud 2016: 17). Som Eggebø og Stubberud (2016) tidligere har argumentert for, kan hatytringer, diskriminering, mobbing og vold sees på som relaterte, og av og til overlappende fenomener.

I undersøkelsen har vi kartlagt et bredt spekter av slike negative møter, som erfaringer med trakassering, diskriminering i arbeidslivet og på en rekke andre arenaer, mobbing samt ulike former for vold og trusler. Flere av spørsmålene er hentet fra levekårsundersøkelsen fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) og fra European Union Agency for Fundamental Rights sin undersøkelse av diskrimineringserfaringer blant skeive i EU fra 2019-2020 (FRA 2020a). Vi sammenlikner tall fra vår undersøkelse med de andre to undersøkelsene under spørsmålene der det er relevant.

Vi har delt kapittelet inn i følgende avsnitt: 1) Utsatthet på arbeidsplass og studiested; 2) Diskriminering på ulike grunnlag; 3) Diskriminering i på ulike arenaer og i dagliglivet; 4) Mobbing; 5) Trusler, vold og overgrep. På slutten av hver del oppsummerer vi kort, og til slutt i kapittelet oppsummeres også de viktigste resultatene fra kapittelet som helhet.

5.1 Utsatthet på arbeidsplass og studiested

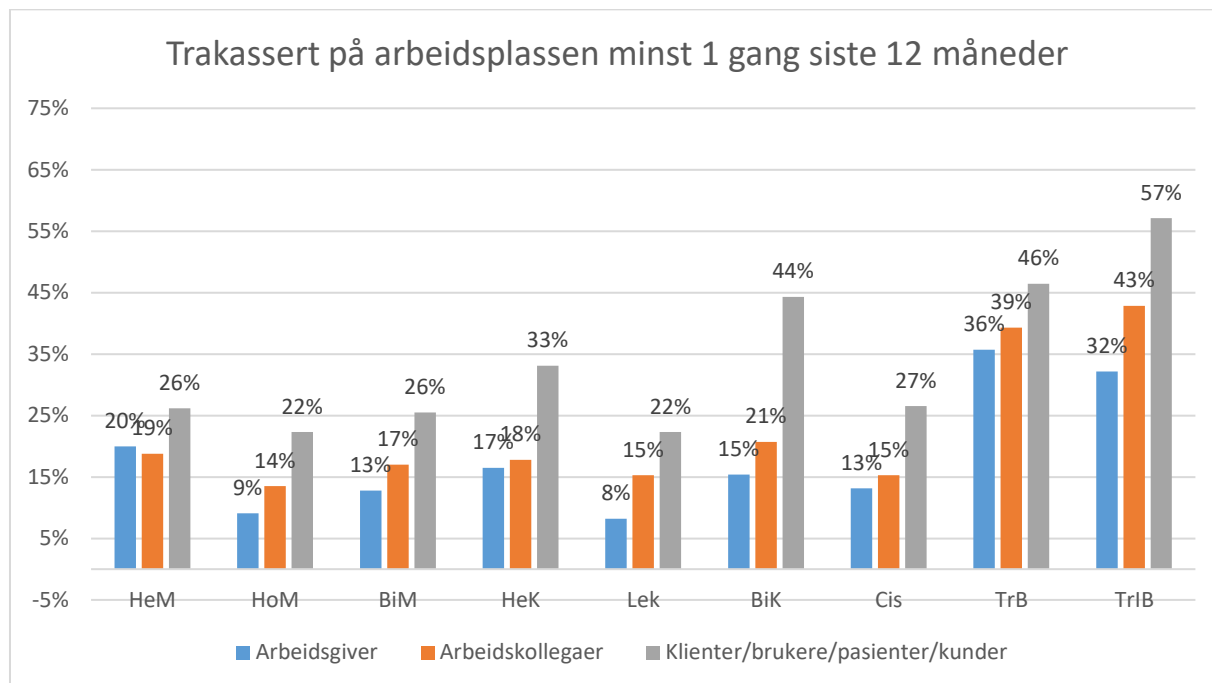
I denne første delen av kapittelet tar vi for oss situasjonen på arbeidsplass og studiested. Vi viser hvor store andeler av de ulike gruppene som rapporterte om 1) trakassering, 2) negative kommentarer eller oppførsel, 3) diskrimineringserfaringer og 4) støtte på arbeidsplassen eller studiestedet. Spørsmålene om trakassering, negative kommentarer og diskriminering er hentet fra 2013-undersøkelsen, og vi vil derfor presentere enkelte sammenlikninger mellom de to undersøkelsene som kan gi et bilde av utvikling over tid. Spørsmålene om støtte på arbeidsplassen er hentet dels fra 2013-undersøkelsen og dels fra den danske versjonen av spørreskjemaet for EU-undersøkelsen (FRA 2020b).

Tabell 5.1 Antall personer i utvalget som oppga å være i arbeid eller skole/utdanning (jf. kapittel 3).

	Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
	HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Er i lønnet arbeid	304	230	94	242	112	124	1026	56	28
Er i skole / under utdanning	34	32	26	92	44	133	325	25	24

Spørsmålene relatert til arbeidsplass og studiested ble stilt til dem som hadde som hovedbeskjeftigelse at de var i lønnet arbeid eller under utdanning. Tabellen over viser antall i utvalget som dette gjelder.

Figur 5.1 Trakassering på arbeidsplassen ^{a, b}

^a Se tabell 5.1 for antall personer som er i arbeid og som fikk dette spørsmålet.

^b Testing for statistisk signifikans, se vedlegg 4.

Figuren over viser hvor stor andel av deltakerne som rapporterte om å ha blitt trakassert på arbeidsplassen minst én gang siste 12 måneder. Det fremgår av figuren at trakassering fra klienter/brukere/pasienter/kunder (de grå søylene) var vanligst for alle gruppene. For de fleste grupper var trakassering fra arbeidskolleger (røde søyler) dessuten noe mer utbredt enn trakassering fra arbeidsgiver (blå søyler).

Blant mennene i utvalget skilte homofile menn seg ut med lavere andeler som rapporterte om trakassering fra både arbeidsgiver, kolleger og klienter med mer. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde var forskjellene signifikant for alle tre forholdene. Blant kvinnene i utvalget var det ingen signifikant forskjell etter kontroll for bakgrunnsfaktorene mellom heterofile kvinner, lesbiske kvinner eller bifile kvinner i andelene som rapporterte om trakassering fra arbeidsgiver eller fra kolleger. For trakassering fra klienter med mer var andelen blant lesbiske kvinner signifikant lavere enn for de to andre gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at flere oppga trakassering blant både binære og ikkebinære transpersoner i utvalget sammenliknet med gruppene cispersoner. Et flertall (57%) av ikkebinære transpersoner rapporterte å ha blitt utsatt for trakassering fra klienter/brukere/pasienter/kunder minst én gang de siste tolv månedene, nesten halvparten (46%) av binære transpersoner rapporterte om det samme, til sammenlikning 27% blant cispersoner. Blant transpersonene var det også høye andeler som rapporterte om trakassering

fra kolleger, henholdsvis 39% (binære) og 43% (ikkebinære), sammenliknet med 15% av cispersonene. Også når det gjelder trakassering fra arbeidsgiver fant vi det samme mønsteret, selv om det i alle tre grupper var færre som rapporterte om slik trakassering. For alle tre forholdene (trakassering fra arbeidsgiver, koller eller klienter med mer) var forskjellen mellom cispersoner og de to gruppene av transpersoner signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, mens forskjellen mellom de to gruppene transpersoner ikke var signifikant.

Sammenliknet med tallene fra «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 91), var det få signifikante forskjeller mellom lhb-gruppene og heterofile da og nå. Vi vil likevel peke på to overordnede observasjoner: Den ene er at i begge undersøkelser synes lesbiske kvinner og homofile menn noe *mindre utsatt* enn heterofile kvinner og menn. For eksempel var det i begge undersøkelsene færre homofile menn og færre lesbiske kvinner som rapporterte om trakassering fra arbeidsgiver enn heterofile deltakere. Det andre er at bifile kvinner og menn i begge undersøkelsene synes noe *mer utsatt* for trakassering enn de heterofile deltakere. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

Tabell 5.2 Trakassering på studiested^a

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Lærere	n	7	6	5	10	5	10	32	11	4
	%	22 %	19 %	19 %	11 %	11 %	8 %	10%	44%	17%
Medstudenter	n	5	7	9	17	7	25	53	13	11
	%	16 %	22 %	35 %	19 %	16 %	19 %	16%	52%	48%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

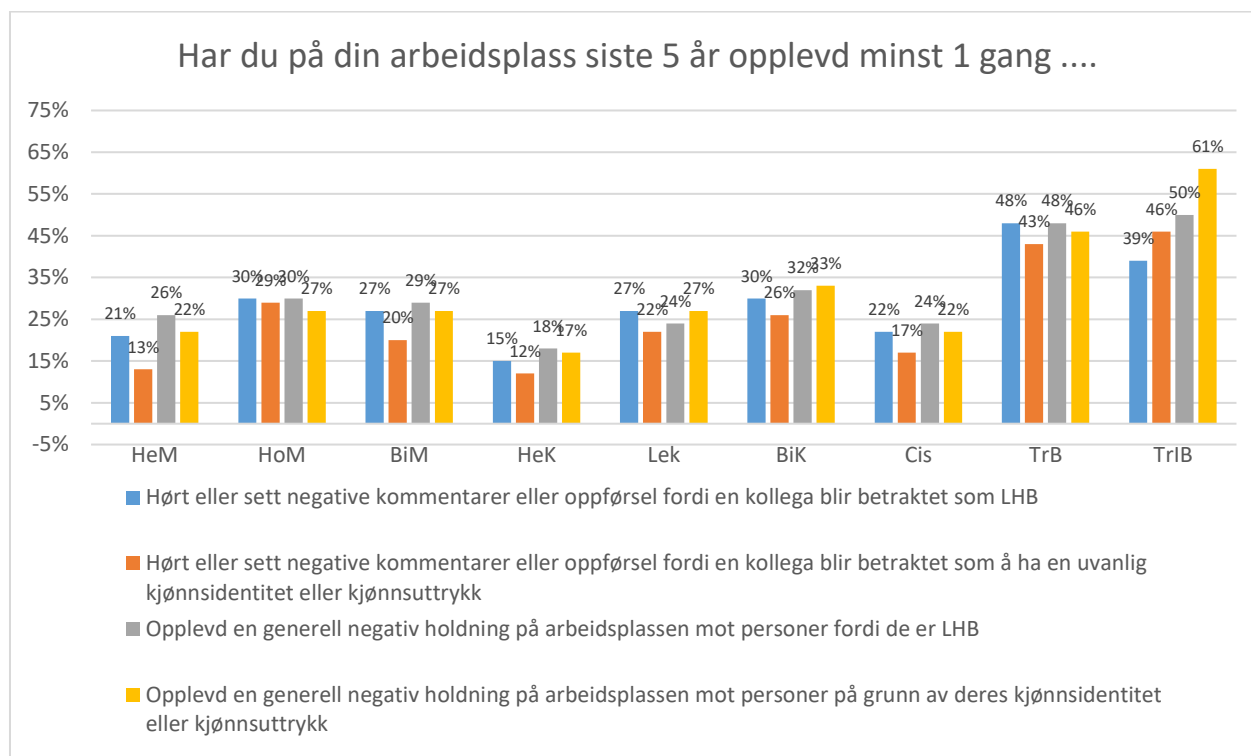
Vi stilte spørsmålet om å ha vært utsatt for trakassering på studiested til dem i utvalget som var under utdanning. Dette var relativt få personer, hvilket gjør signifikanstesting mindre informativ. Vi ser i tabellen at blant menn varierte andelene mellom 19%-22% som rapporterte å ha blitt trakassert av lærere og 16%-35% av medstudenter (ingen av dem signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Blant kvinner varierte andelene mellom 8%-11% for å være trakassert av lærere og mellom 16%-19% av medstudenter (ingen av dem signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer).

Ser vi på kjønnsidentitet, var andelene høyere. Andelene som sa de hadde blitt trakassert minst én gang siste 12 måneder på studiested fra lærere var 10%, 44% og 17% for henholdsvis cispersoner, ikkebinære transpersoner og binære transpersoner. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen signifikant mellom cispersoner og binære transpersoner, og mellom de to gruppene av transpersoner. Tilsvarende andeler for trakassering fra medstudenter var 16%, 52% og 48%. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen signifikant mellom cispersoner og hver av de to gruppene av transpersoner.

Sammenliknet med tallene fra 2013 ser vi at mens det i 2013 var signifikant flere homofile menn enn heterofile menn som rapporterte å ha blitt trakassert av både lærere og medstudenter, var dette ikke tilfellet i foreliggende undersøkelse. Det samme gjelder for bifile kvinner – i 2013 var det signifikant flere bifile kvinner som rapporterte om trakassering fra både lærere og

medstudenter, men dette var ikke tilfellet i 2020-utvalget. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg. når det gjelder deltakere under utdanning var utvalgene dessuten små både i 2013 og 2020 hvilket øker usikkerheten i sammenlikningene.

Figur 5.2 Negative kommentarer, oppførsel og holdninger på arbeidsplassen ^{a,b}

^a Se tabell 5.1 for antall personer som er i arbeid og som fikk dette spørsmålet.

^b Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvor stor andel av de ulike gruppene som rapporterte om negative holdninger til lhbt-personer på arbeidsplassen. De fire søylene i ulike farger viser varianter av slike negative holdninger: Blå søyle er å ha vært vitne til negative kommentarer rettet mot en kollega på grunn av seksuell orientering, og rød søyle på grunn av kjønnsidentitet. Grå søyle viser generelt negative holdninger på arbeidsplassen til lhb-personer, og gul søyle viser negative holdninger til transpersoner. Hvilken av disse formene for negative holdninger til lhbt-personer som var hyppigst forekommende, varierte noe ut fra hvilken gruppe som rapporterte.

For alle fire forholdene ser vi i figuren at flere homofile og bifile menn enn heterofile menn i utvalget hadde observert lhbt-negativitet på arbeidsplassen. Men etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen bare signifikant mellom heterofile og homofile menn (høyere andeler) for det å ha hørt eller sett negative kommentarer eller oppførsel fordi en kollega blir betraktet som lhb-person, og det samme var tilfelle der en kollega blir betraktet som transperson.

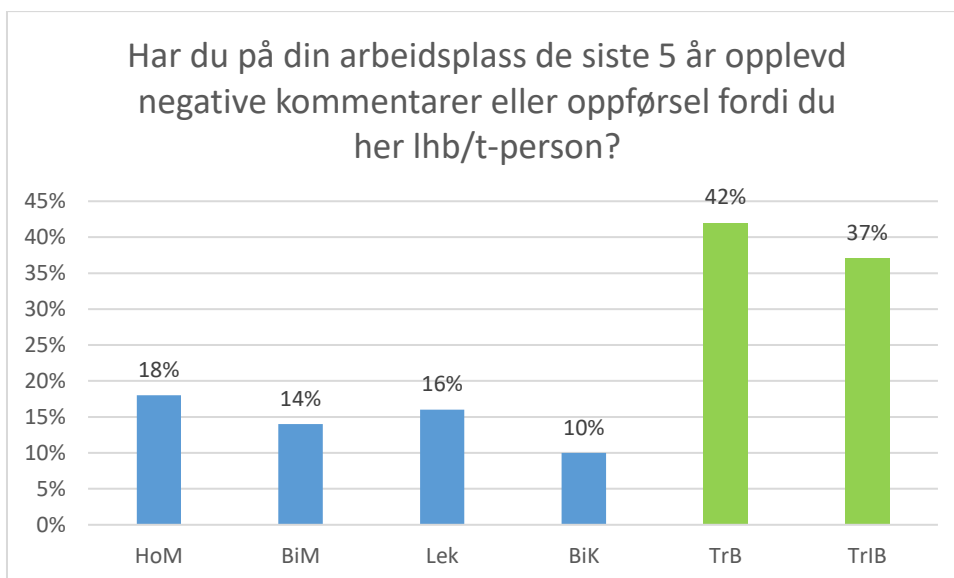
For alle fire forholdene ser vi at også blant kvinner i utvalget var det flere blant lesbiske og bifile kvinner som hadde observert lhbt-negativitet på arbeidsplassen. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen signifikant mellom heterofile kvinner (lavere) og de to andre gruppene, hvor heterofile kvinner i mindre grad har hørt eller sett negative kommentarer eller

oppførsel fordi en kollega blir betraktet som lhb-person, eller fordi en kollega blir betraktet som transperson. Det samme gjelder også det å ha opplevd en generell negativ holdning på arbeidsplassen mot personer på grunn av deres kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Det var også signifikant forskjell mellom heterofile (lavere) og bifile kvinner når det gjelder å ha opplevd en generell negativ holdning på arbeidsplassen mot lhb-personer.

Ser vi på utvalgets grupper basert på kjønnsidentitet, viser figuren at høyere andeler i begge transpersongruppene hadde observert negativitet på arbeidsplassen sammenliknet med cispersoner. Den høyeste andelen gjaldt 61% av ikkebinære transpersoner som rapporterte om generelt negative holdninger på arbeidsplassen til personer på grunn av kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk. For alle fire forholdene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, var forskjellene signifikante mellom cispersoner og hver av de to gruppene av transpersoner, men ikke mellom transpersongruppene.

Sammenliknet med 2013 ser vi at i figuren over er det bare de to spørsmålene om negative kommentarer og holdninger til lhb-personer som kan sammenliknes (de blå og de grå søylene), fordi 2013-undersøkelsen ikke stilte spørsmål om kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. I 2013-utvalget var det flest bifile menn som hadde hørt negative kommentarer eller observert negative holdninger mot lhb-personer, mens i 2020-utvalget var det høyere andeler blant homofile menn (for det ene av de to spørsmålene), og dette tilsier en viss endring over tid når det gjelder menn. I 2013-utvalget var det høyere andeler lesbiske og bifile kvinner enn heterofile som hadde observert negative kommentarer eller negative holdninger på arbeidsplassen, og det samme gjaldt i 2020-utvalget, og dette tilsier en viss stabilitet over tid når det gjelder kvinner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

Figur 5.3 Negative kommentarer eller oppførsel på arbeidsplassen fordi du er lhb/t-person ^{a, b, c}

^a Se tabell 5.1 for antall personer som er i arbeid og som fikk dette spørsmålet.

^b Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^c Spørsmål kun til lhbt-personer i utvalget

Figuren over viser hvor stor andel av de skeive gruppene som var i arbeid og som rapporterte at de hadde opplevd negative kommentarer eller oppførsel rettet mot seg selv på arbeidsplassen i løpet av de siste 5 årene. Mellom 18% (homofile menn) og 10% (bifile kvinner) rapporterte om negative kommentarer eller oppførsel rettet mot seg selv på grunn av seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Forskjellen mellom homofile og bifile menn var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Forskjellen mellom lesbiske (høyere andel) og bifile kvinner var signifikant etter kontroll bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet oppga 42% blant binære og 37% blant ikkebinære transpersonene å ha opplevd negative kommentarer rettet mot seg selv på arbeidsplassen. Forskjellen mellom gruppene er ikke signifikant verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med tallene fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 93) viser forekomsttallene at for alle grupper var det noen få prosentpoeng færre som rapporterte om negative kommentarer eller oppførsel i 2020 – med størst nedgang blant lesbiske kvinner, der 23% svarte bekreftende i 2013-utvalget mot 16% i 2020-utvalget. Ser vi på gruppeforskjellene, var det i 2013-utvalget ikke signifikant forskjell mellom homofile og bifile menn, og det samme gjaldt i 2020-utvalget. Blant kvinner var det i 2013-utvalget signifikant flere lesbiske kvinner som svarte bekreftende enn bifile kvinner, og det samme gjaldt i 2013-utvalget. Dette kan tyde på stabilitet over tid når det gjelder at flere lesbiske kvinner enn bifile kvinner har opplevd negative kommentarer som lhb-person. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

Tabell 5.3 Har du de siste 5 årene blitt diskriminert på en arbeidsplass på grunn av din seksuelle orientering/på grunn av din kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk? ^{a, b}

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		He M	Ho M	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Ja, jeg har blitt forflyttet fra en arbeidsoppgave til en annen	n	-	4	3	-	3	4	-	16	2
	%	-	1%	2%	-	2%	1%	-	12%	2%
Ja, jeg har ikke blitt ansatt	n	-	6	12	-	6	7	-	19	6
	%	-	2%	7%	-	3%	2%	-	15%	6%
Ja, jeg har blitt tvunget til å slutte på en arbeids- eller studieplass	n	-	5	8	-	1	4	-	15	8
	%	-	2%	4%	-	1%	1%	-	12%	8%
Ja, jeg har ikke blitt forfremmet	n	-	11	8	-	3	4	-	7	3
	%	-	4%	4%	-	1%	1%	-	5%	3%
Nei, jeg har ikke blitt diskriminert på en arbeidsplass de siste fem årene	n	-	299	164	-	196	346	-	85	87
	%	-	94%	89%	-	94%	96%	-	66%	84%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål kun til lhbtpersoner i utvalget

Tabellen over viser andeler i utvalgets lhbtpersoner, som var i arbeid, som oppga å ha blitt utsatt for forskjellige former for alvorlig diskriminering på arbeidsplassen. Som vi ser, gjelder dette få

personer og andelene små. Dette gjør signifikanstesting mindre informativ enn dersom gruppene hadde vært større.

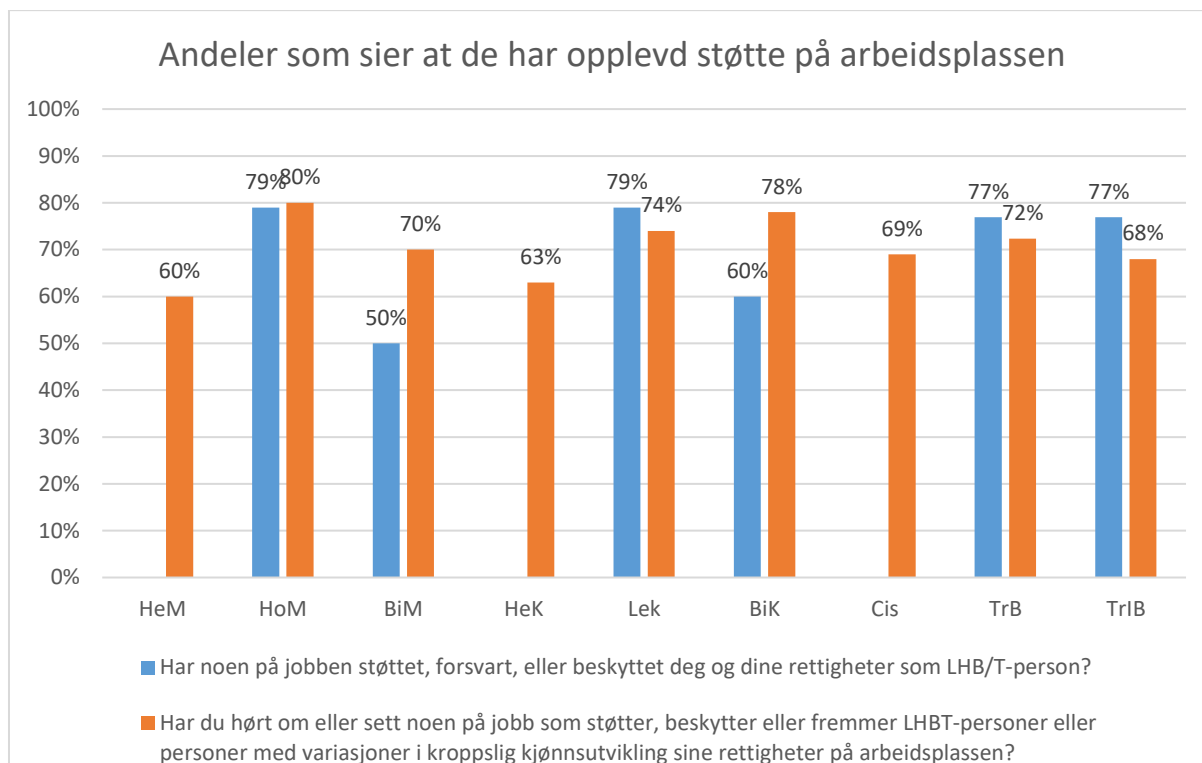
Blant homofile og bifile menn var det 4% og lavere som rapporterte om å ha blitt forflyttet, ikke ansatt, tvunget til å slutte eller ikke blitt forfremmet fordi man er lhb-person, bortsett fra at 7% blant bifile menn oppga å ikke ha blitt ansatt på grunn av sin seksuelle orientering/kjønnsuttrykk. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer rapporterte høyere andeler bifile menn sammenliknet med homofile menn å ikke ha blitt ansatt og tvunget til å slutte, og signifikant lavere andeler svarte at de ikke hadde blitt diskriminert på arbeidsplass de siste fem årene.

Blant lesbiske og bifile kvinner var det 3% og lavere som svarte bekreftende på å være utsatt for de fire formene for diskriminering i arbeidslivet, ingen signifikante forskjeller mellom de to gruppene.

Ser vi på kjønnsidentitet viser tabellen noe høyere andeler som rapporterte om diskriminering på arbeidsplassen. Tallene for binære transpersoner var høyere enn for ikkebinære transpersoner, men etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen signifikant kun for det å ha blitt forflyttet fra en arbeidsoppgave til en annen.

Sammenlikner vi 2013-tallene med 2020-tallene for lhb-personer synes hovedbildet å være relativt stabilt over tid (tall for transpersoner inngikk ikke i 2013-undersøkelsen). Både da og nå var det små andeler av dem som var i arbeid som rapporterte om disse formene for diskriminering i arbeidslivet. I 2013-utvalget var forekomsttallene for alle diskrimineringsformer og for alle grupper under 5%. Det samme gjaldt for 2020-utvalget bortsett fra for bifile menn der 7% oppga å ikke ha blitt ansatt på grunn av sin seksuelle orientering. I 2013-utvalget var det signifikant flere lesbiske kvinner enn bifile kvinner som rapporterte en eller flere former for diskriminering, mens det i 2020-utvalget ikke var signifikante forskjeller mellom lesbiske og bifile kvinner på noen av diskrimineringsformene. Dette kan tyde på en stabilitet over tid ved at forekomstene er relativt små, samtidig som det kan tyde på en viss endring i retning av større utsatthet for bifile menn og mindre forskjeller mellom lesbiske og bifile kvinner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite. I tillegg gjelder at spørsmålet i 2013 hadde tidsangivelsen «... noen gang opplevd», mens det i 2020 hadde tidsangivelsen «de siste 5 årene».

Figur 5.4 Støtte på arbeidsplassen ^{a, b, c}

^a Se tabell 5.1 for antall personer som er i arbeid og som fikk dette spørsmålet.

^b Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^c Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

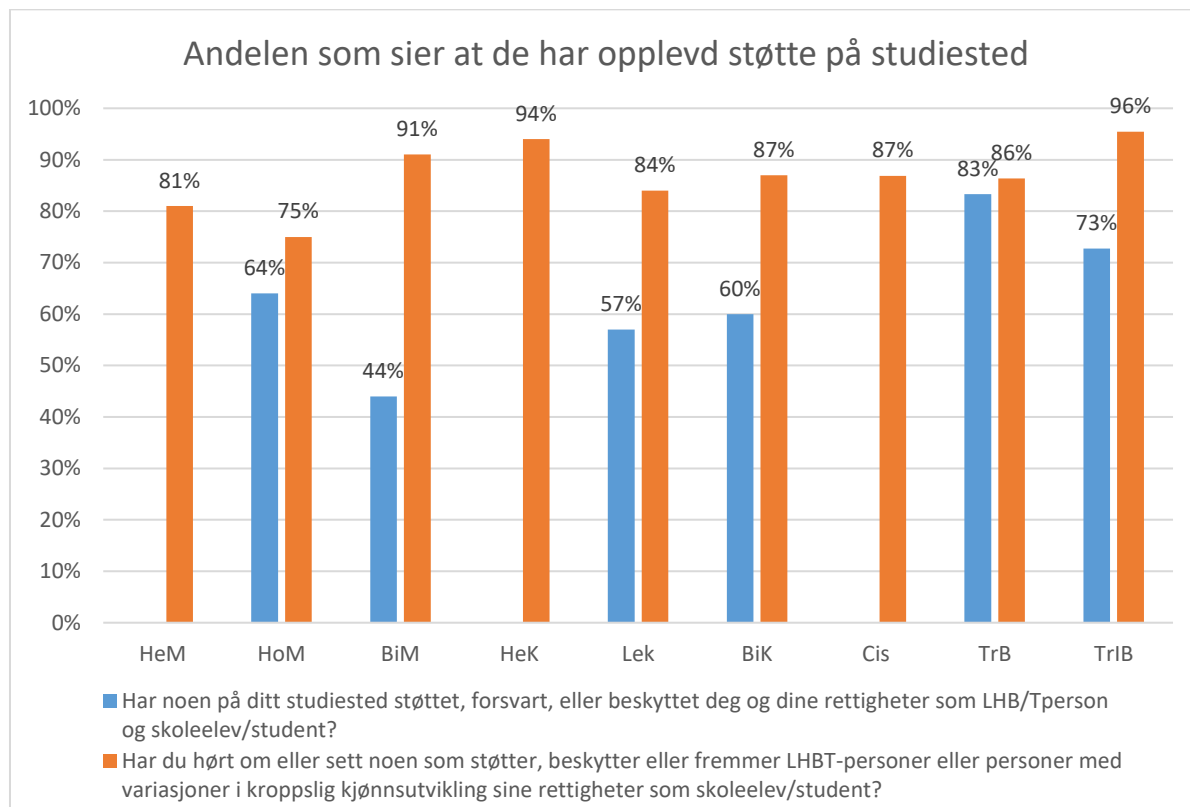
Figuren over viser andelene i de ulike gruppene i utvalget som var i arbeid, og som oppga at de hadde blitt støttet og forsvart som skeiv på arbeidsplassen (blå søyle, bare stilt til lhbt-personer) og som hadde opplevd at skeive som gruppe eksplisitt ble støttet på arbeidsplassen (rød søyle).

Når det gjelder å bli støttet, forsvart eller beskyttet som lhbt-person (blå søyler), viser figuren at store andeler av lhb-deltakerne hadde opplevd støtte som lhb-person. Blant homofile menn var andelen 79% og blant bifile menn 50% (signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Blant kvinnene var tallene 79% for lesbiske kvinner og 60% for bifile kvinner, men disse forskjellen er ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet er tallet 77% for begge grupper av transpersoner.

Når det gjelder å ha hørt eller sett noen på jobb som støtter, beskytter eller fremmer lhbt-personer eller personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling sine rettigheter på arbeidsplassen (røde søyler), så rapporterte også et stort flertall i alle grupper å ha erfart dette. Dette tallet var lavest blant heterofile menn (60%), og høyest blant homofile menn (80%). Forskjellen mellom heterofile menn og hver av gruppene homofile og bifile menn var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Det samme bildet tegnet seg for kvinner, hvor forskjellen mellom heterofile kvinner og hver av gruppene lesbiske og bifile kvinner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet varierte andelene mellom 68% og 72%, og det var ingen signifikante forskjeller mellom de tre gruppene.

Sammenlikner vi med EU-undersøkelsen og ser på EU som helhet, var det 64% av utvalget som rapporterte om å ha blitt støttet personlig (FRA 2020a). Dette er litt lavere forekomster enn dem som hadde opplevd personlig støtte på arbeidsplassen i Norge.

Figur 5.5 Støtte på studiested ^{a, b, c}

^a Se tabell 5.1 for antall personer som er under utdanning og som fikk dette spørsmålet.

^b Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^c Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser andelen i gruppene i utvalget blant dem som gikk på skole eller var under utdanning, som noen gang hadde opplevd enten selv å bli støttet (blå søyler, spørsmål bare stilt til lhbt-personer), eller hørt andre bli støttet (røde søyler, spørsmål stilt til personer i alle gruppene). Hovedbildet figuren viser er at store andeler hadde opplevd støtte til lhbt-personer på studiestedet.

Når det gjelder å bli personlig støttet, forsvart eller beskyttet (blå søyler) var det lavest andel blant bifile menn (44%) og høyest andel blant homofile menn (64%) som hadde opplevd dette, og forskjellen er signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant lesbiske kvinner (57%) og bifile kvinner (60%) var det ikke signifikante forskjeller. Ser vi på kjønnsidentitet, viser figuren at et stort flertall blant både binære transpersoner (83%) og ikkebinære transpersoner (73%) hadde erfart slik støtte (ikke signifikante forskjeller).

Når det gjelder å ha observert noen som støttet, beskyttet eller fremmet lhbt-personer og deres rettigheter på studiested (røde søyler), ser vi at andelen blant menn varierte mellom 75% (lavest, homofile menn) og 91% (høyest, bifile menn). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen var signifikant mellom heterofile menn og hver av de to andre gruppene. Blant

kvinner varierte andelene mellom 84% (lavest, lesbiske kvinner) og 94% (høyest, heterofile kvinner), men etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var ingen av forskjellene mellom de tre gruppene av kvinner signifikante. Ser vi på kjønnsidentitet varierte andelen mellom 86% (binære transpersoner, lavest) og 96% (ikkebinære transpersoner), og ingen av forskjellene mellom gruppene var signifikante.

Sammenliknet med forekomsttallene fra EU-undersøkelsen var det i det norske utvalget flere blant homofile menn (64% mot 53% i EU) og flere transpersoner (73%-83% mot 55% i EU) som noen gang hadde opplevd å bli personlig støttet, forsvart eller beskyttet på studiested. Blant bifile menn, lesbiske kvinner og bifile kvinner var det flere som svarte bekreftende på å ha opplevd dette i EU enn i det norske utvalget (FRA 2020a).

5.1.1 Oppsummering: Utsatthet på arbeidsplass og studiested

Ser vi på *forekomstene* er det tydelig at mange av lhbt-personene hadde erfart trakassering, negative kommentarer og negativ oppførsel på arbeids- og studiested, særlig blant transpersoner. For eksempel hadde 18% av homofile menn, 14% av bifile menn, 16% av lesbiske kvinner og 10% av bifile kvinner i løpet av de siste fem år opplevd negative kommentarer på arbeidsplassen som lhbt-person. Blant transpersoner var forekomsten høyere – om lag 40%. Samtidig var det et tydelig flertall i alle grupper som hadde observert støtte til lhbt-personer på arbeidsplassen og studiested, og som også personlig hadde opplevd støtte.

Når vi sammenlikner gruppene i utvalget og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde), var bildet blandet. Lhb-deltakerne rapporterte gjennomgående om relativt lite utsatthet, mens transperson-deltakerne gjennomgående rapporterte om mer utsatthet. Vi kan oppsummere som følger:

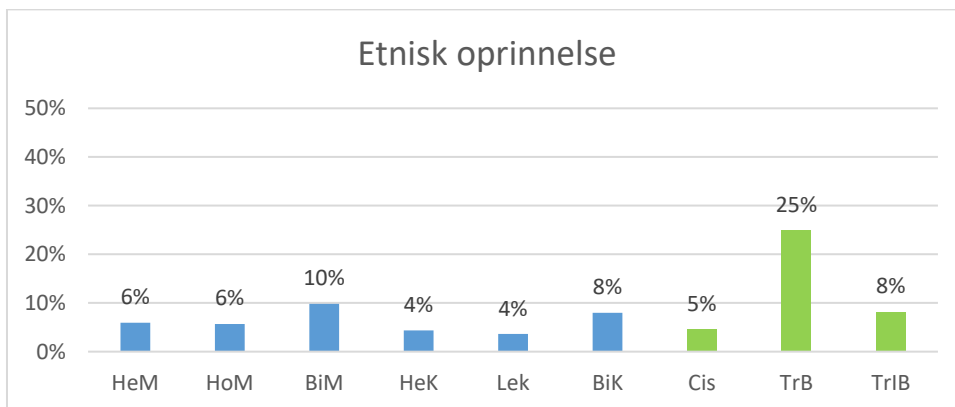
- Homofile menn og til dels lesbiske kvinner rapporterte om mindre trakassering på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn. Homofile menn og lesbiske kvinner hadde imidlertid observert mer negativitet mot skeive enn heterofile kvinner og menn. Flere lesbiske kvinner hadde møtt negative kommentarer som skeiv sammenliknet med bifile kvinner.
- Bifile kvinner og menn syntes noe mer utsatt enn heterofile kvinner, heterofile menn, homofile menn og lesbiske kvinner. Bifile menn var noe mer utsatt når det gjelder å bli diskriminert, og de hadde erfart mindre støtte til lhb-personer enn homofile menn. Bifile kvinner hadde observert mer negativitet på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn.
- Både binære og ikkebinære transpersoner hadde erfart mer trakassering på arbeidsplass og studiested enn cispersonene, både fra arbeidsgiver, kolleger og brukere/klienter/pasienter/kunder. Transpersoner hadde også observert mer negativitet mot skeive på arbeidsplassen, og store andeler (ca. 40%) hadde erfart å få negative kommentarer som transperson.

5.2 Diskriminering på ulike grunnlag

I det følgende avsnittet presenterer vi resultater når det gjelder forskjellsbehandling og diskriminering på de fleste venede diskrimineringsgrunnlag. Det vil si at vi i denne

undersøkelsen – i tillegg til å spørre om forskjellsbehandling på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk – også har spurt om erfaringer med diskriminering på grunn av etnisitet, religion, hudfarge, alder og funksjonsnedsettelse. Som Hae Yeon Choo med flere (2010:135) har påpekt er det viktig å undersøke hvordan andre ulikhetsdimensjoner enn de som er fokus i en bestemt studie – i vårt tilfelle seksuell orientering og kjønnsidentitet – spiller inn og kan bidra til å forklare sosial eksklusjon. De følgende figurene viser andelen av de ulike gruppene i dette utvalget som krysset av for forskjellsbehandling på de ulike grunnlagene. Spørsmålene i dette delkapittelet er hentet fra EU-undersøkelsen til European Union Agency for Fundamental Rights (FRA 2020a).

Figur 5.6 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av etnisk opprinnelse siste 12 måneder^{a, b}

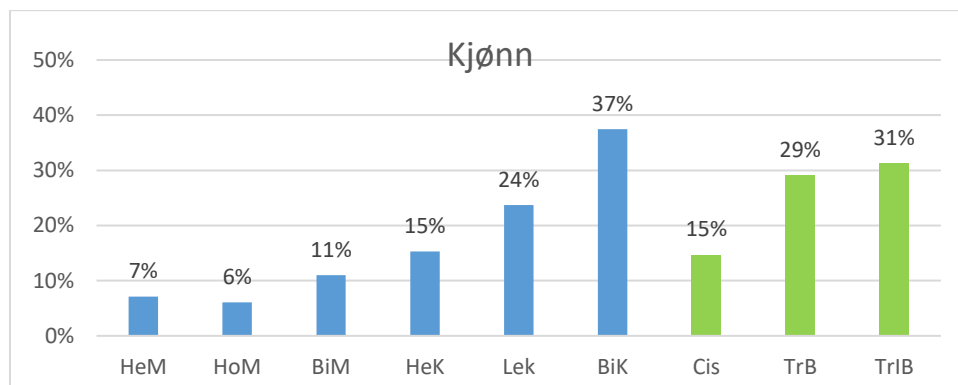
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Det fremgår av figuren at det var noe høyere andeler blant bifile menn og kvinner som rapporterte om diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse: 10% blant bifile menn og 8% blant bifile kvinner. Forskjellen mellom homofile og bifile menn (bifile høyere) var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, forskjellen mellom de tre gruppene av kvinner var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet svarte 25% av binære transpersoner og 8% av ikkebinære transpersoner i utvalget at de hadde opplevd diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse de siste 12 månedene. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene mellom binære transpersoner og to andre gruppene signifikante. Gruppen binære transpersoner skilte seg altså ut ved at flere rapporterte om etnisk diskriminering enn i de andre to gruppene.

Sammenliknet med EU var det prosentvis flere i Norge blant lhb-gruppene som hadde opplevd forskjellsbehandling og diskriminering basert på etnisk opprinnelse. Størst er imidlertid forskjellen mellom transpersoner i Norge og EU, hvor 4% av transpersoner i EU hadde opplevd forskjellsbehandling og diskriminering basert på etnisk opprinnelse.

Figur 5.7 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønn siste 12 måneder ^{a, b}

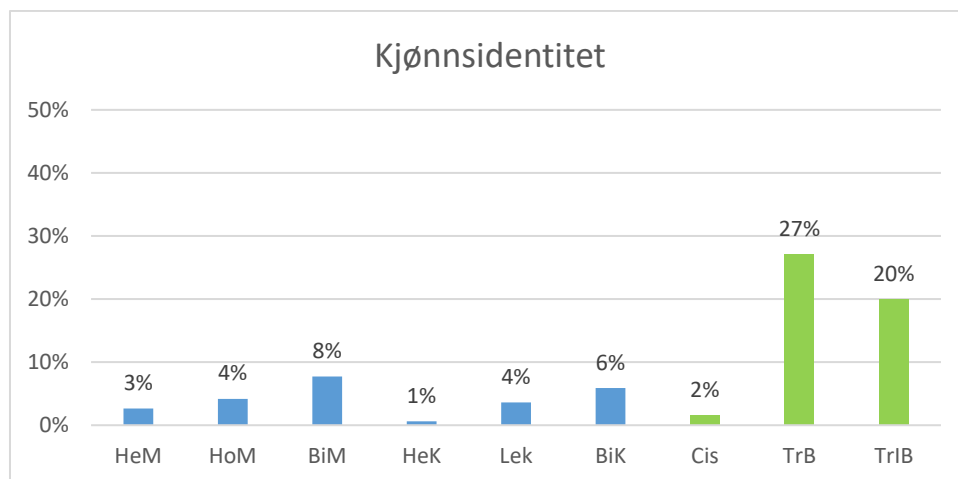
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser andeler som rapporterte om diskriminering på grunn av kjønn. Blant menn var høyeste andel blant bifile menn (11%), og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen mellom homofile og bifile menn signifikant. Blant kvinner var høyeste andel blant bifile kvinner (37%), og forskjellen mellom bifile kvinner og de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet fremgår det i figuren at langt høyere andeler blant binære (29%) og ikkebinære transpersoner (31%) krysset av for å ha opplevd diskriminering eller trakassering basert på kjønn, og forskjellen mellom cispersoner (15%) og de to gruppene av transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med EU var det flere homofile og bifile menn som rapporterte om kjønnsdiskriminering i Norge enn i EU, men flere kvinner i EU (29% lesbiske og 46% bifile). Blant transpersonene var det 20% i EU som rapporterte om kjønnsdiskriminering, det vil si lavere enn tallene for Norge.

Figur 5.8 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønnsidentitet siste 12 måneder ^{a, b}

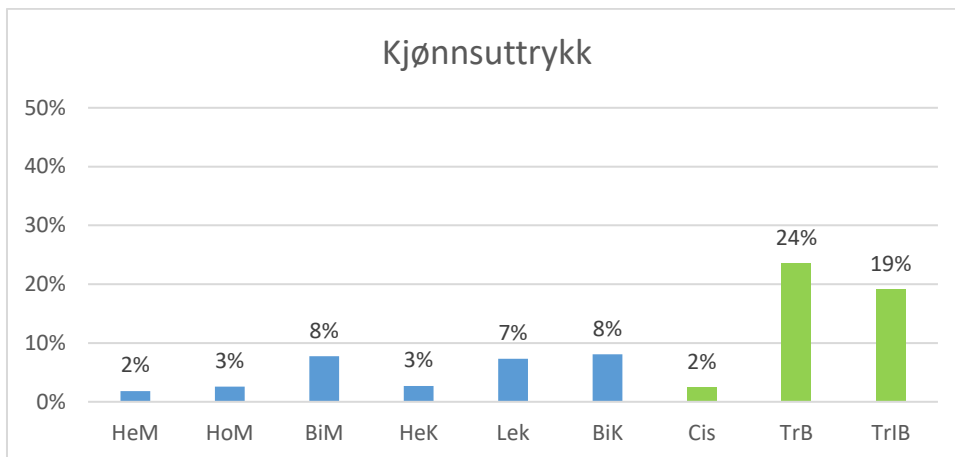
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser at det var lave andeler som meldte om diskriminering på grunn av kjønnsidentitet. Blant menn varierende mellom 3% og 8% hvor bifile menn lå signifikant høyere enn hver av de andre to gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner varierende

mellom 1% og 6%, hvor forskjellen mellom heterofile kvinner og hver av de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet var det langt høyere andel transpersoner som rapporterte om dette sammenliknet med cispersoner – 27% blant ikkebinære transpersoner og 20% blant binære transpersoner. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen mellom cisgruppen og hver av de to andre gruppene signifikant.

Figur 5.9 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønnsuttrykk siste 12 måneder^{a, b}

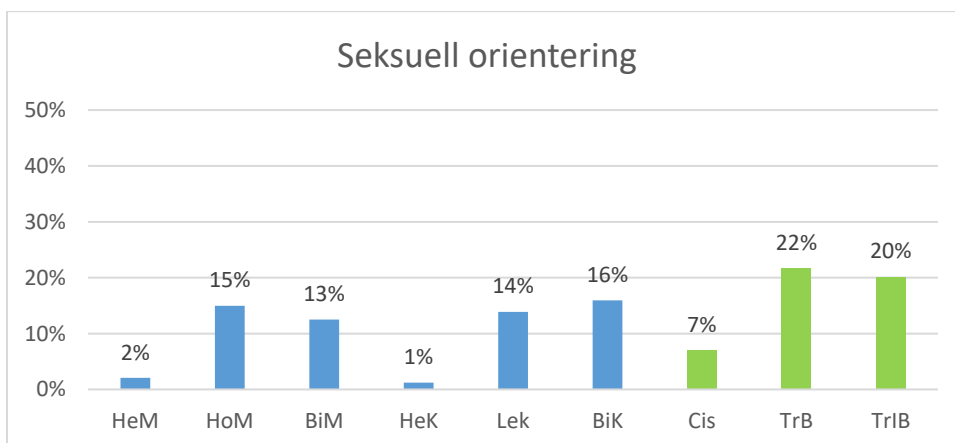
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser andelen som svarte bekreftende på å ha følt seg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønnsuttrykk. Ser vi på gruppene for seksuell orientering var andelen blant bifile menn (8%) signifikant høyere enn heterofile menn (2%) og homofile menn (3%) etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner var andelen blant lesbiske kvinner (7%) og bifile kvinner (8%) signifikant høyere enn blant heterofile kvinner (3%) etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet var det om lag 1 av 4 binære transpersoner og 1 av 5 ikkebinære transpersoner som oppga å ha følt seg diskriminert på grunn av kjønnsuttrykk sammenliknet med om lag 1 av 50 cispersoner. Forskjellene mellom de to gruppene og cispersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Figur 5.10 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av seksuell orientering siste 12 måneder^{a, b}

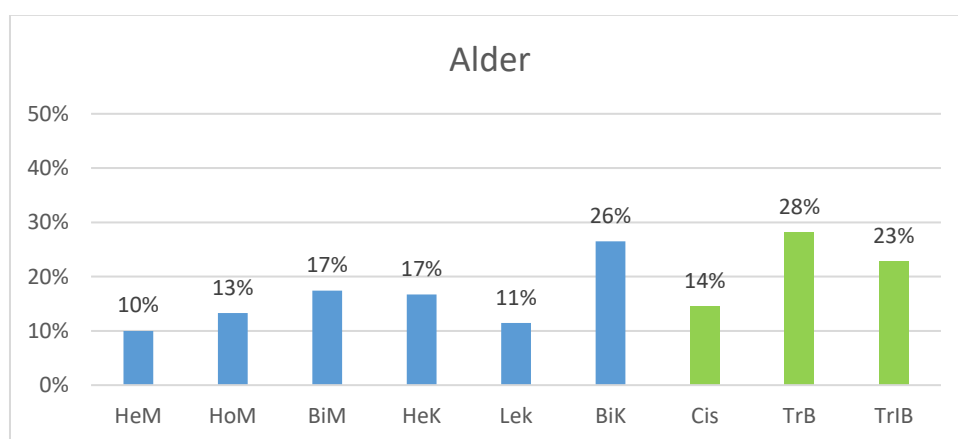
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser andeler i de ulike gruppene i utvalget som rapporterte om diskriminering på grunn av seksuell orientering minst én gang i løpet av de siste 12 måneder. For seksuell orientering varierte andelene mellom 13% og 16%. Blant menn var forskjellen mellom alle tre gruppene signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer (lavest blant heterofile menn, dernest bifile menn, og flest blant homofile menn). Blant kvinner var andelen blant heterofile kvinner signifikant lavere enn blant hver av de to andre gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet varierte andelene mellom 7% (cisgruppen) og 22% (binære transpersoner), og forskjellen mellom cisgruppen og hver av de to gruppene av transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Figur 5.11 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av alder siste 12 måneder^{a, b}

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

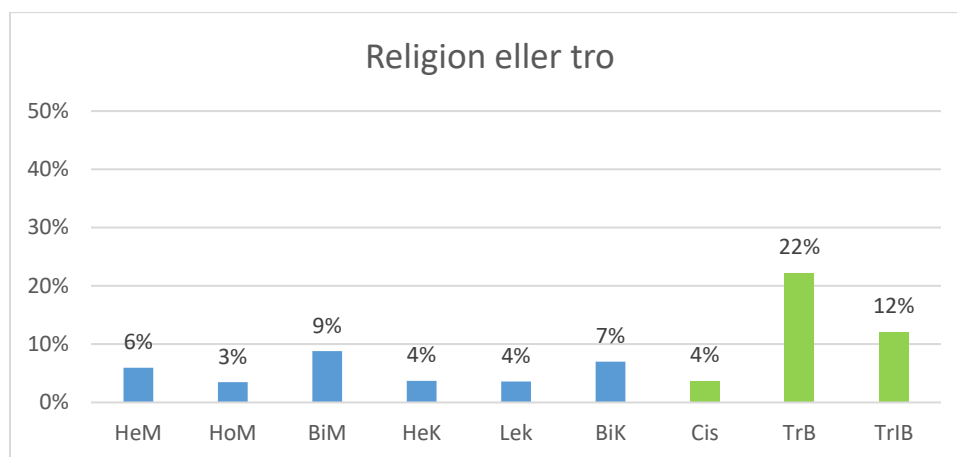
^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren over viser andeler i gruppene i utvalget som rapporterte om diskriminering på grunn av alder minst én gang i løpet av siste 12 måneder (vi vet ikke om aldersdiskrimineringen skjer på grunnlag av lav eller høy alder).

Blant menn varierte andelene mellom 10% (heterofile menn, lavest) og 17% (bifile menn, høyest), og heterofile menn lå signifikant lavere enn hver av de to andre gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner varierte andelene mellom 11% (lesbiske kvinner, lavest) og bifile kvinner (26%, høyest), og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen mellom heterofile kvinner og hver av de gruppene lesbiske og bifile kvinner signifikant. Vi vil minne om at i dette utvalget var bifile kvinner i snitt noe yngre enn de andre gruppene, og når vi har kontrollert for alder blir forskjellen mellom gruppene mindre dramatisk enn figuren skulle tilsi. Ser vi på kjønnsidentitet ser vi at også her hadde transpersoner relativt høye andeler som rapporterte om aldersdiskriminering – 28% blant binære og 23% blant ikkebinære transpersoner, og forskjellen mellom cispersoner og binære transpersoner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

I EU-undersøkelsen varierte andelene som svarte bekreftende på at de hadde følt seg diskriminert på grunn av alder mellom 3% og 10% i gruppene i utvalget. I det norske utvalget var forekomstene høyere, her varierte forekomstene i utvalget mellom 11% og 28% i lhbt-gruppene.

Figur 5.12 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av religion eller tro siste 12 måneder ^{a,b}

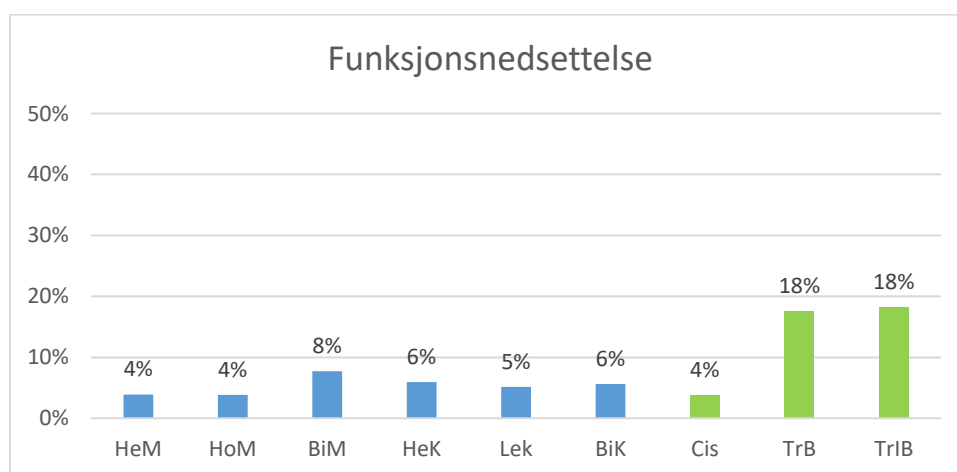
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Figuren viser at i gruppene for seksuell orientering i utvalget varierte andelen som rapporterte om diskriminering på grunn av religion eller tro mellom 3% og 9%. Blant bifile menn var andelen signifikant høyere etter kontroll for bakgrunnsfaktorer sammenliknet med de to andre gruppene, og det samme gjaldt for kvinner hvor andelen blant bifile kvinner var signifikant høyere etter kontroll for bakgrunnsfaktoren sammenliknet med de to andre gruppene. Ser vi på kjønnsidentitet var det signifikant høyere andel blant binære transpersoner (22%) sammenliknet med cispersoner (4%) som rapporterte om diskriminering basert på religion eller tro.

Sammenliknet med EU-utvalget var andelen i det norske utvalget blant lhb-personene i samme størrelsesorden – godt under 10%. Blant transpersonene i det norske utvalget var det imidlertid flere som hadde følt seg diskriminert på grunn av sin religion eller tro enn i EU-utvalget.

Figur 5.13 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av funksjonsnedsettelse siste 12 måneder ^{a,b}

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

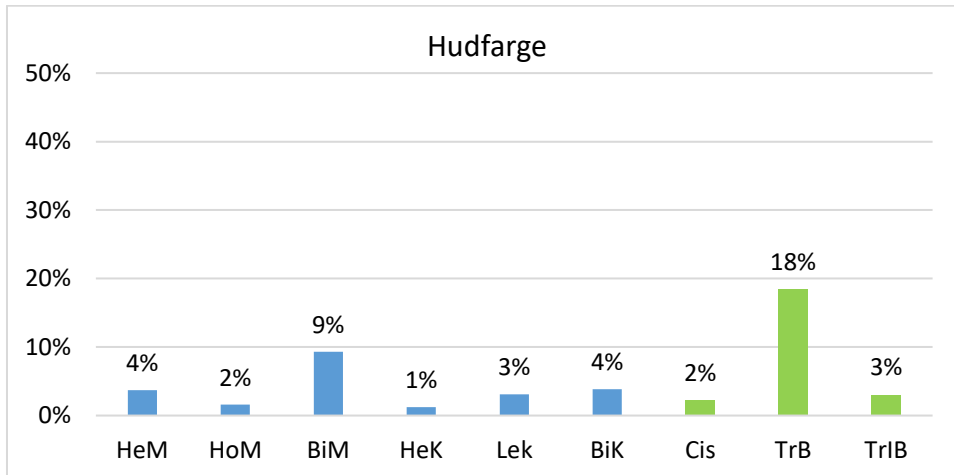
^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Når det gjelder diskriminering siste 12 måneder på grunnlag av funksjonsnedsettelse varierte andelen i gruppene for seksuell orientering mellom 4% (heterofile menn og homofile menn, lavest) og 8% (bifile menn, høyest). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var andelen blant bifile menn signifikant høyere enn blant homofile menn, mens det ikke var forskjeller mellom de tre

gruppene av kvinner. I gruppene for kjønnsidentitet ser vi at 18% i hver av gruppene transpersoner rapportere om diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse sammenliknet med 4% blant cisgruppen, og disse forskjellene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med EU er hovedbildet at flere på tvers av alle grupper i utvalget i Norge rapporterte om diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse. Blant transpersoner i EU var andelen 6%.

Figur 5.14 Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av hudfarge siste 12 måneder^{a, b}

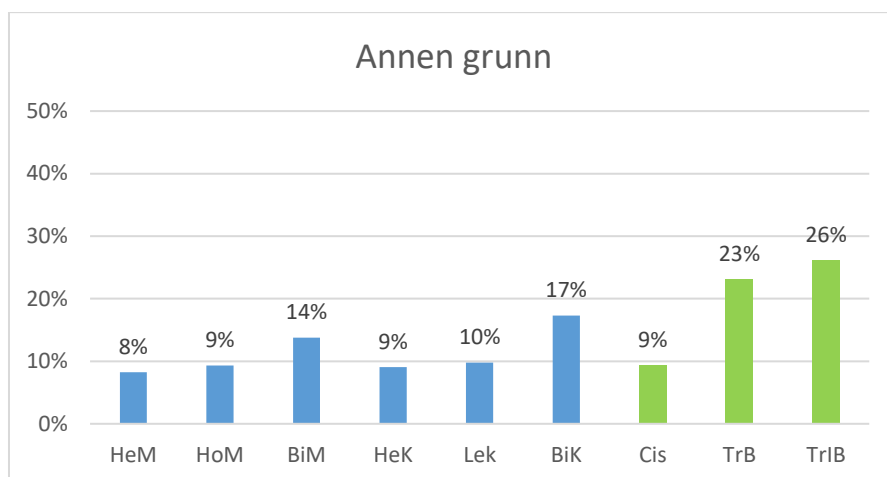
^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Når det gjelder diskriminering på grunn av hudfarge siste 12 måneder varierte andelene mellom 1% (heterofile kvinner, lavest) og 9% (bifile menn, høyest). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var andelen blant homofile menn (2%) signifikant lavere enn for hver av de andre to gruppene, og mellom kvinnegruppene var det ingen forskjeller. Ser vi på gruppene for kjønnsidentitet skilte binære transpersoner seg ut. Her rapporterte 18% om diskriminering eller trakassering siste 12 måneder på grunn av hudfarge, og forskjellen mellom binære transpersoner og de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med EU er tallene nok så like, med litt høyere andeler i Norge som rapporterte om diskriminering på grunn av hudfarge. Blant transpersoner var andelen i EU (2%) betydelig lavere enn i Norge.

Figur 5.15 Følt deg diskriminert eller trakassert av annen grunn siste 12 måneder^{a, b}

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Det var en høyere andel blant bifile menn (14%) og bifile kvinner (17%) som rapporterte om diskriminering siste 12 måneder av andre grunner enn de som var oppgitt i spørsmålene over, sammenliknet med de andre gruppene basert på seksuell orientering. Det var imidlertid ingen forskjell mellom gruppene av menn da vi kontrollerte for bakgrunnsfaktorer. Andelen blant bifile kvinner (17%) var signifikant høyere enn blant heterofile kvinner (9%) da vi kontrollerte for bakgrunnsfaktorer. Ser vi på kjønnsidentitet rapporterte binære transpersoner (23%) og ikkebinære transpersoner (26%) signifikant høyere andeler enn blant cispersoner – kontrollert for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med EU ser vi at mønsteret i Norge liknet EU der særlig bifile rapporterte om mer diskriminering basert på andre grunnlag (19% i EU for både menn og kvinner). Blant transpersoner var andelen i EU lavere (10%).

5.2.1 Oppsummering: Diskriminering på ulike grunnlag

Vi stilte spørsmål om deltakerne hadde følt seg diskriminert på grunnlag av etnisitet, kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering, alder, religion, funksjonsnedsettelse, hudfarge og eventuelt på andre grunnlag. Figurene over viser at et relativt beskjedent mindretall blant lhb-personer følte seg diskriminert på tvers av grunnlag. Noen flere transpersoner rapporterte imidlertid om diskriminering på tvers av grunnlag sammenliknet med cispersoner.

Både forekomstene av å føle seg diskriminert på forskjellige grunnlag slik det fremgår i figurene over, og gruppesammenlikningene når vi har kontrollert statistisk for alder, inntekt og utdanningslengde, viser det samme hovedbildet: Transpersoner rapporterte å føle seg mer utsatt for diskriminering på så å si alle grunnlag, og det samme gjaldt til dels for bifile kvinner og menn i utvalget.

Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer kan vi kort oppsummer som følger:

- Homofile menn følte seg mer diskriminert enn heterofile menn på bakgrunn av seksuell orientering og alder enn heterofile menn, og mindre diskriminert på grunn av hudfarge.

Lesbiske kvinner følte seg mer diskriminert på grunn av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering enn heterofile kvinner, og mindre diskriminert på bakgrunn av alder.

- Bifile menn følte seg mer diskriminert enn heterofile menn på alle grunnlagene bortsett fra hudfarge og «annen grunn». Bifile kvinner følte seg mer diskriminert på alle grunnlag bortsett fra etnisitet, funksjonsnedsettelse og hudfarge.
- Når det gjelder transpersoner ser vi at på samtlige diskrimineringsgrunnlag rapporterte flere binære transpersoner enn cispersoner å ha følt seg diskriminert, og det samme gjaldt ikkebinære transpersoner bortsett fra for diskrimineringsgrunnlagene etnisitet, religion og hudfarge.

Særlig transpersoner, men også bifile menn og kvinner, opplevde diskriminering på flere grunnlag. Deltakerne i disse gruppene i utvalget tilhørte med andre ord flere minoritetsposisjoner, og de hadde til dels utstrakt diskriminerings erfaring.

5.3 Diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet

I denne delen ser vi nærmere på erfaringer med diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet. De følgende spørsmålene stilte vi bare til lhbt-personer i utvalget.

Tabell 5.4 Har du i løpet av de siste 12 måneder personlig følt deg diskriminert fordi du er lhbt i noen av følgende situasjoner?^{a, b}

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet	
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	TrB	TrIB
Under jobbsøking ^c	n	-	9	15	-	4	9	28	11
	%	-	6%	17%	-	4%	5%	46%	28%
På jobb ^c	n	-	26	14	-	6	12	25	10
	%	-	10%	11%	-	4%	5%	33%	19%
Da du lette etter hus eller leilighet til leie eller kjøp (av personer som arbeider i offentlige eller private eiendomsselskap, av en utleier)	n	-	5	8	-	6	6	17	1
	%	-	3%	9%	-	6%	4%	29%	3%
Av helsepersonell (for eksempel resepsjonist, sykepleier eller lege)	n	-	15	14	-	11	14	26	10
	%	-	6%	12%	-	7%	6%	35%	16%
På en kafé, restaurant, bar eller nattklubb	n	-	25	7	-	16	31	17	6
	%	-	9%	6%	-	10%	12%	24%	10%
I en butikk	n	-	13	11	-	8	11	18	7
	%	-	5%	8%	-	5%	4%	23%	11%
Da du skulle vise ID eller annen offisiell dokumentasjon som viser ditt kjønn	n	-	5	9	-	2	1	20	5
	%	-	2%	8%	-	1%	1%	27%	9%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

^c Stilt til dem som er i arbeid, for antall se tabell 5.1

Tabellen over omhandler diskriminering på ulike arenaer, herunder arbeidsmarkedet, boligmarkedet, i helsevesenet, ved ID-kontroll og restauranter og butikker. Hovedbildet er at

transpersonene skiller seg ut ved at høyere andeler rapporterte om diskriminering i ulike situasjoner.

Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer rapporterte signifikant flere bifile menn sammenliknet med homofile menn om diskriminering under jobbsøking (17%, arena der andelen var høyest for bifile menn), søk etter leilighet, i en butikk og i forbindelse med fremvisning av ID-dokumenter. Blant lesbiske og bifile kvinner var det bifile som rapporterte høyeste andel diskriminering, og dette var på arenaen kafé, restaurant, bar eller nattklubb (12%). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var ingen signifikante forskjeller mellom lesbiske og bifile kvinner på noen av arenaene.

Ser vi på kjønnsidentitet i utvalget var det høyere andeler blant transpersoner som rapporterte om diskriminering på ulike arenaer. For binære transpersoner var det høyeste andel som rapportert om diskriminering under jobbsøking (46%), men også 28% av ikkebinære transpersoner rapporterte å ha opplevd diskriminering under jobbsøking. For binære transpersoner var andelen signifikant høyere enn for ikkebinære transpersoner når det gjelder søk etter leilighet og på kafé/restaurant/bar. Også når det gjelder møter med helsepersonell var forskjellene mellom binære transpersoner (35%) og ikkebinære transpersoner (16%) signifikant forskjellig fra hverandre etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Vi minner imidlertid om at gruppestørrelsene her er små hvilket gjør signifikanstesting mindre informativ.

Sammenliknet med EU-utvalget rapporterte flere bifile menn og transpersoner i det norske utvalget om diskriminering under jobbsøking i Norge, mens for de andre gruppene var tallene nokså like. Hovedbildet er at i både EU-utvalget og det norske utvalget er det flere som har følt seg diskriminert fordi man blir sett på som transperson enn lhb-person.

Tabell 5.5: Hvor ofte har følgende hendt i ditt dagligliv fordi du blir sett på som lhb, minst 1 gang de siste 6 måneder?^{a, b}

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet	
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	TrB	TrIB
Du har blitt behandlet mindre høflig enn andre	n	-	31	25	-	23	41	32	30
	%	-	11%	15%	-	13%	13%	29%	34%
Du har blitt behandlet med mindre respekt enn andre.	n	-	40	30	-	27	51	37	31
	%	-	14%	18%	-	15%	16%	33%	36%
Du har fått dårligere service enn andre (f.eks i restauranter, butikker).	n	-	17	22	-	14	19	32	14
	%	-	6%	13%	-	8%	6%	28%	15%
Folk oppført seg som om de trodde du ikke var flink.	n	-	32	30	-	17	46	34	24
	%	-	11%	17%	-	9%	14%	30%	26%
Folk har oppført seg som om de var redd for deg.	n	-	34	25	-	22	34	29	25
	%	-	11%	15%	-	12%	11%	27%	28%
Folk har oppført seg som om de trudde du var uærlig.	n	-	25	25	-	18	52	32	26
	%	-	8%	15%	-	10%	16%	29%	29%
Folk har oppført seg som om de var bedre enn deg.	n	-	63	39	-	39	77	46	40
	%	-	36%	21%	-	23%	37%	40%	45%
Du har blitt fulgt etter av andre på offentlige steder, f.eks i en butikk.	n	-	11	14	-	14	16	29	10
		-	4%	8%	-	8%	5%	27%	11%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Tabellen over omhandler åtte ulike former for negative kommentarer og hendelser fordi man er lhbt-person, og spørsmålene er bare stilt til lhbt-personer. Et mindretall i lhb-gruppene rapporterte om dette, men det var noen forskjeller mellom gruppene.

Blant menn i utvalget ser vi at for fire av de åtte formene for negative møter - fått dårligere service; oppført seg som om de trodde du ikke var flink; oppført seg som om de trodde du var uærlig; og blitt fulgt etter - var andelen som svarte bekræftende signifikant høyere blant bifile menn enn homofile menn (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer).

Blant kvinner i utvalget var det ikke signifikante forskjeller i andelene blant lesbiske og bifile kvinner for noen av typene hendelser i tabellen, også etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet rapporterte om lag 1 av 3 blant binære transpersoner om de ulike formene for negative hendelser, som uhøflig eller lite respektfull behandling, dårlig service, nedlatende oppførsel, at folk har vært redd for en, sett på en som uærlig, eller at man blitt fulgt etter. Det var flest som svarte bekræftende på at "folk har oppført seg som om de var bedre enn deg" (40%). Blant ikkebinære transpersoner ser vi omtrent samme bildet, men med noe større variasjon mellom de ulike formene for negative hendelser: 15% rapporterte om å ha opplevd dårlig service og 45% at folk hadde oppført seg som om de var bedre. Det var ingen signifikante forskjeller mellom binære og ikkebinære transpersoner for noen av situasjonene.

I alle grupper var det færrest som rapporterte om at de var blitt fulgt etter på offentlig sted. I alle grupper var det flest som hadde opplevd at noen oppførte seg som om de var bedre.

Her kan vi ikke sammenlikne med EU-tall fordi man i rapporten fra den undersøkelsen har slått sammen flere variabler.

5.3.1 Oppsummering: Diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet

Lhbt-deltakerne i utvalget ble stilt spørsmål om forskjellsbehandling og diskriminering i hverdagslivet (de siste 12 og de siste 6 månedene) fordi de ble sett som lhbt-person. Det vil si at vi her ikke har kunnet sammenlikne med heterofile kvinner og menn eller med alle cispersonene i utvalget.

Spørsmålene gjaldt for det første det å føle seg diskriminert fordi du var lhbt-person på ulike arenaene og i konkrete situasjoner, slik som under jobbsøking, når man skal finne leilighet, i helsevesenet, ved ID-kontroll og i restauranter og butikker. For det andre gjaldt spørsmålene det å føle seg diskriminert i dagliglivet mer generelt, for eksempel å få dårligere service, blitt behandlet mindre høflig eller behandlet som om den andre er bedre enn deg.

Hovedbildet er først og fremst at ganske store andeler i alle grupper rapporterte om diskriminering. Dernest er hovedbildet at forekomstene var spesielt høye blant transpersoner. Vi kan kort oppsummere forekomstene og gruppeforskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer som følger:

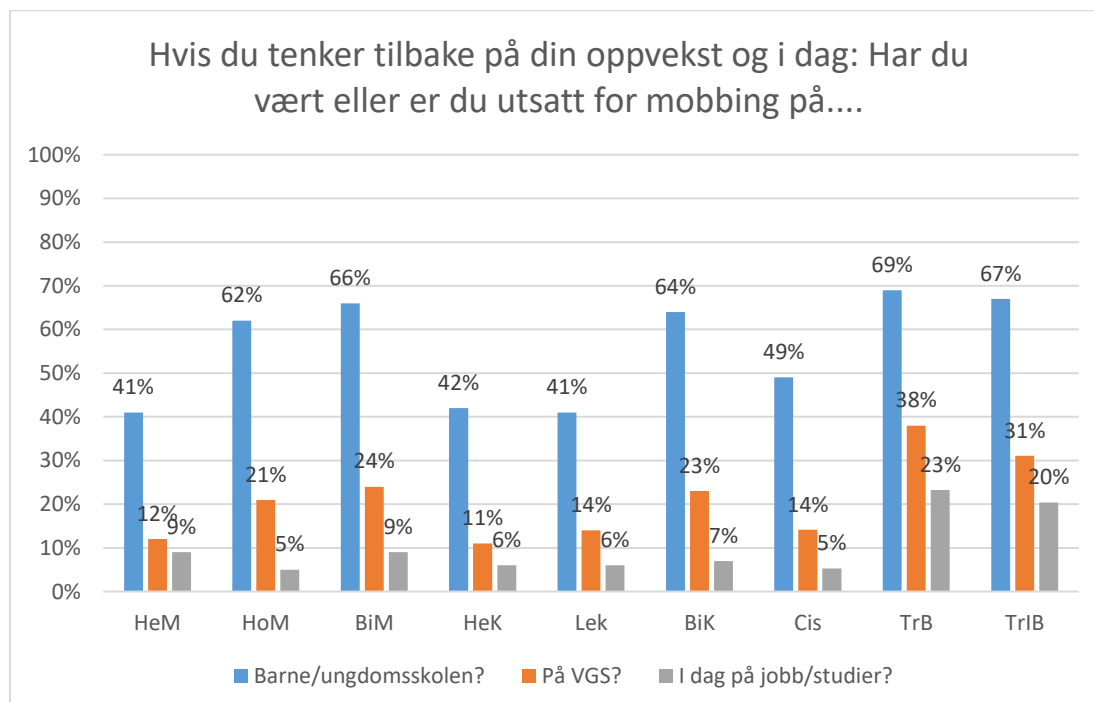
- For homofile menn varierte forekomstene mellom 2%-10% og for lesbiske kvinner mellom 1%-10% for diskriminering på ulike arenaer. For utsatthet i daglivssituasjoner varierte forekomstene blant homofile menn mellom 4%-36%, og blant lesbiske kvinner mellom 8%-15%. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) synes homofile menn noe mindre utsatt enn bifile menn. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) synes lesbiske og bifile kvinner å være utsatt i omtrent samme grad.
- Blant bifile menn varierte forekomsten mellom 6%-17% og blant bifile kvinner mellom 1%-12% for diskriminering på ulike arenaer og i konkrete situasjoner. Når det gjelder utsatthet i dagliglivet mer generelt varierte forekomsten blant bifile menn mellom 8%-21% og blant bifile kvinner mellom 5%-37%.
- Blant binære transpersoner varierte forekomstene mellom 23%-46%, og blant ikkebinære transpersoner mellom 3%-28%. Når det gjelder utsatthet i daglivet, varierte forekomstene blant binære transpersoner mellom 27%-40% og blant ikkebinære transpersoner mellom 11%-45%. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) syntes binære transpersoner noe mer utsatt enn ikkebinære transpersoner.

I alle grupper var det flest som hadde opplevd at noen oppførte seg som om de var bedre enn de selv, og færrest som rapporterte at de var blitt fulgt etter på offentlig sted. For en del av gruppene er antallet i gruppene små, og dermed blir signifikanstesting mindre informativ.

5.4 Mobbing

Vi spurte deltakerne om erfaringer med å bli mobbet på barne- og ungdomsskolen, på videregående skole, og på jobb/studier i dag. Spørsmålet sier ikke noe om hva som måtte være årsak eller antatt årsak til mobbingen.

Figur 5.16 Mobbing på grunnskole, videregående og i dag

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Vi ser i figuren at blant dem som rapporterer mobbing, er det i alle gruppene for seksuell orientering og i alle for kjønnsidentitet flest som rapporterte at de hadde blitt utsatt for mobbing på barne- og ungdomsskolen (blå søyler).

Blant menn i utvalget var det signifikant høyere andeler homofile menn (62%) og bifile (66%) menn sammenliknet med heterofile menn (41%) som rapporterte å ha blitt utsatt for mobbing på grunnskolen, men det var ikke signifikant forskjell mellom gruppene. Andelene som rapporterte om mobbing på videregående skole og i dag (skole/utdanning/jobb) var lavere, også her var andelene signifikant høyere blant homofile og bifile menn da vi kontrollerte for bakgrunnsfaktorer.

Blant kvinnene i utvalget var andelene som rapporterte om mobbing i grunnskolen, 42%, 41%, 64% blant henholdsvis heterofile, lesbiske og bifile kvinner, og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var andelen signifikant høyere blant bifile kvinner sammenliknet med hver av de andre gruppene kvinner. For videregående skole var andelene lavere, men også her var andelen signifikant høyere blant bifile kvinner sammenliknet med heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. For mobbing i dag (skole/jobb/utdanning) var andelene lave (5-7%), og det var ingen signifikant forskjell mellom gruppene.

Ser vi på kjønnsidentitet, var det signifikant høyere andeler (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer) i begge gruppene av transpersoner i utvalget sammenliknet med cispersonene som rapporterte om mobbing både i grunnskolen (binære 69%, ikkebinære 67%, cis 49%), på videregående skole og i dag. Det var ingen signifikante forskjeller mellom binære og ikkebinære transpersoner.

Vi vil kort kommentere selve spørsmålsformuleringen. I spørsmålsformuleringen definerte vi ikke mobbing, og vi delte heller ikke spørsmålet opp i ulike konkrete hendelser slik det er tradisjon for i mobbeforskningen. Arbeidene til Dan Olweus har vært sentrale innenfor internasjonal mobbeforskning (Jimerson, Swearer og Espelage 2010). Den representative undersøkelsen Ungdata – som NOVA gjentar jevnlig – inneholder data om forekomsten av mobbing blant skoleelever i Norge. Ungdata måler ikke mobbing direkte, men spør om erfaringer med å bli plaget, truet eller frosset ut av andre unge på skolen eller i fritida, samt hvor ofte dette skjer. Spørsmålsformuleringen er med andre ord en annen, og spørsmålene er heller ikke stilt retrospektivt, slik vi har gjort. Andelen som rapporterte om mobbing i Ungdata-undersøkelsen er mellom 6 og 8% (Bakken 2020). At forskjellen er så stor mellom eksempelvis Ungdata og vår studie mener vi imidlertid handler om at vi ikke har definert mobbing, ikke har spurt om hyppighet, samt stilt spørsmål retrospektivt. Det som er sentralt i tolkningen av dataene er å se på forskjellen mellom heterofile og homofile, lesbiske og bifile, og mellom cispersoner og transpersoner.

5.4.1 Oppsummering: Mobbing

Hovedbildet er for det første at det i alle gruppene i utvalget, inklusive heterofile kvinner og menn og cispersoner, var mange som rapporterte om mobbing på grunnskolen – mellom 41% og 69%. Andelene var mindre for videregående skole (11%-38%) og minst for mobbing på jobb eller studiested i dag (5%-23%).

Hovedbildet er for det andre, når vi ser på forekomstene, at det er blant transpersonene i utvalget at høyest andeler rapporterte om mobbing. For eksempel oppga 69% av binære og 67% av ikkebinære transpersoner at de hadde blitt mobbet på grunnskolen, sammenliknet med 49% av cispersonene. Også blant homofile menn, bifile menn og bifile kvinner i utvalget var forekomstene høye – over 60% rapporterte om mobbing på grunnskolen – sammenliknet med heterofile menn og kvinner og lesbiske kvinner der andelene var litt over 40%.

Når vi sammenlikner grupper og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde), kan vi oppsummere som følger:

- Sammenliknet med heterofile menn var det høyere andeler blant homofile menn som rapporterte å ha blitt mobbet på grunnskolen og på videregående skole, mens det blant lesbiske kvinner ikke var forskjell i andelene sammenliknet med heterofile kvinner for verken grunnskolen, videregående skole eller på jobb eller studiested i dag.
- Sammenliknet med heterofile menn var det høyere andeler blant bifile menn som rapporterte å ha blitt mobbet på grunnskolen og på videregående skole, og det samme gjaldt bifile kvinner sammenliknet med heterofile kvinner.
- Både blant binære og ikkebinære transpersoner var det høyere andeler sammenliknet med cispersoner som rapporterte om mobbing i både grunnskole, videregående skole og på jobb eller studiested i dag.

Forekomstene av mobbing i utvalget er høyt sammenliknet med mye av mobbeforskningen. Det henger sammen med hvordan mobbing er definert og operasjonalisert i ulike undersøkelser. Derfor er det særlig gruppeforskjellene som er interessant i dette tilfellet, ikke sammenlikningen med andre undersøkelser.

5.5 Trusler, vold og overgrep

Tabell 5.6 Har det de siste 5 år vært noen som minst én gang har gjort noe av det følgende mot deg, uansett grunn?^{a, b}

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Har krenket eller truet deg personlig, f.eks ved å skjelle deg ut eller kalle deg for støtende ting.	N	134	85	55	158	56	145	559	46	39
	%	27%	27%	30%	32%	29%	42%	31%	36%	38%
Har truet deg direkte med vold	N	77	43	35	57	19	66	249	31	22
	%	16%	14%	19%	12%	10%	19%	14%	24%	21%
Har brukt krenkende eller truende fakter eller stirret upassende på deg	N	117	87	50	151	64	139	530	52	37
	%	24%	27%	27%	31%	33%	40%	29%	40%	36%
Stått og lurt, ventet på deg eller bevisst fulgt etter deg på en truende måte	N	29	19	18	48	23	58	158	29	19
	%	6%	6%	10%	10%	12%	17%	9%	22%	18%

Har sendt deg eposter eller SMS'er som har vært krenkende eller truende	N	50	28	24	73	18	71	214	37	20
	%	10%	9%	13%	15%	9%	21%	12%	29%	19%
Har skrevet krenkende eller truende kommentarer om deg på internet, f.eks facebook eller twitter	N	50	20	34	31	9	48	141	37	22
	%	10%	6%	18%	6%	5%	14%	8%	29%	21%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Tabellen over viser hvor store andeler i de ulike gruppene som rapporterte om krenkelser, trusler og vold minst én gang i løp av de siste fem årene – uansett hva årsaken måtte være.

Høyeste andel blant menn for denne typen utsatthet var 30% (bifile menn, på spørsmål om å ha blitt krenket eller truet personlig), men av de seks formene for utsatthet var det ingen signifikante forskjeller mellom heterofile menn, homofile menn og bifile menn på disse fire spørsmålene: ha blitt krenket eller truet personlig, ha blitt møtt med truende fakter, noen har stått og lurert på deg, blitt sendt eposter/SMS med krenkende/truende innhold. På spørsmålet om å ha blitt truet direkte med vold, var andelen signifikant høyere for heterofile menn (16%) sammenliknet med homofile menn (14%). På spørsmål om å være utsatt for at noen har skrevet noe krenkende om deg på internett, var andelen signifikant forskjellig mellom alle tre grupper – homofile menn lavest (6%), heterofile menn i midten (10%) og bifile menn høyest (18%).

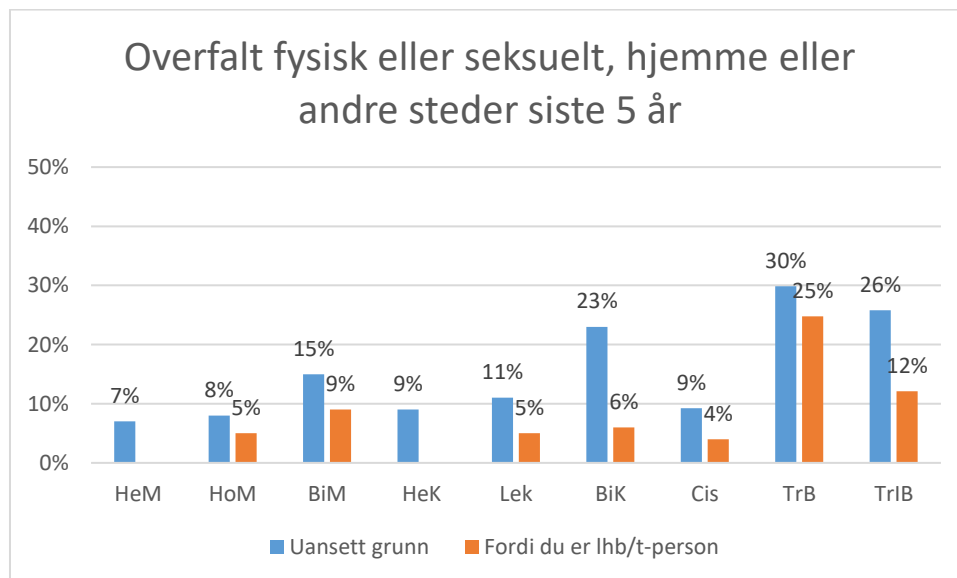
Tabellen viser at blant bifile kvinner i utvalget var andelen høyere enn blant heterofile og lesbiske kvinner som oppga å ha vært utsatt for de ulike formene for krenking og trusler. Høyeste andel blant bifile kvinner gjaldt det første temaet (krenket eller truet deg personlig, for eksempel ved å skjelle deg ut eller kalle deg for støtende ting, 42%). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer hadde bifile kvinner signifikant høyere andeler som rapporterte om utsatthet på fire av de seks formene for utsatthet: spørsmålet om å ha blitt krenket eller truet personlig, spørsmålet om å ha blitt truet direkte med vold, og på spørsmålet om noen har skrevet krenkende/truende kommentarer om deg på internett. På spørsmål om å ha blitt truet direkte med vold, og spørsmål om noen har stått og lurert på deg, her var andelen blant bifile kvinner signifikant høyere enn blant heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. På spørsmål 5 om å ha blitt sendt eposter eller SMSer som var krenkende/truende, var andelen blant både bifile kvinner og heterofile kvinner høyere enn blant lesbiske kvinner. På spørsmål om noen har brukt krenkende eller upassende fakter eller stirret upassende på deg, var det ingen signifikante forskjeller mellom gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Vi ser altså at på de fleste spørsmålene var forskjellene mellom heterofile og lesbiske kvinner på den ene siden og bifile kvinner på den andre, statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Forskjellene mellom heterofile og lesbiske kvinner var derimot ikke statistisk signifikante på fem av seks spørsmål.

Ser vi på kjønnsidentitet fremgår det av tabellen at det blant transpersonene var høyere andeler som rapporterte om ulike former for krenkelser, trusler og vold enn for cispersoner. Andelen som svarte bekreftende blant de to gruppene transpersoner varierte mellom 18% (ikkebinære

transpersoner på spørsmålet om å være fulgt etter) og 40% (binære transpersoner på spørsmålet om stirring, krenkende/truende fakter). På det første spørsmålet (om å ha blitt krenket eller truet personlig) var det ikke signifikante forskjeller mellom noen av de tre gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. For de andre fem spørsmålene var andelene blant cispersoner signifikant lavere etter kontroll for bakgrunnsfaktorer enn for begge eller en av de to gruppene av transpersoner, og det var ingen signifikante forskjeller mellom de to gruppene av transpersoner på fire av spørsmålene.

Spørsmålene om trusler og vold ble stilt noe annerledes i 2013, og svarene i de to utvalgene er dermed mindre sammenliknbare. I tillegg er de to utvalgene ikke helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og forekomstene er så små at signifikanstesting blir lite informativt. Vi lar derfor være å spekulere i stabilitet eller endring fra 2013 til 2020 for dette spørsmålet.

Figur 5.17 Fysisk eller seksuelt overfall^{a,b,c}

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

^c Cis-søylen består av de cispersonene som også var lhb-personer

Figuren over viser andelene i de ulike gruppene som oppga at de hadde blitt overfalt i løp av de siste 5 årene, hjemme eller andre steder. Det ene spørsmålet gjaldt overfall uansett grunn (blå søyler), og det andre gjaldt overfalt fordi man er lhb-t-person (røde søyler). Som figuren viser, var det noe lavere andeler som svarte bekreftende på sistnevnte spørsmål.

For overfall uansett grunn (blå søyle) ble spørsmålet stilt til hele utvalget. Blant menn oppga signifikant høyere andel bifile menn å ha blitt overfalt siste 5 år (15%) sammenliknet med heterofile (7%) og homofile (8%) menn (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Det samme mønsteret gjaldt kvinner: Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer svarte en signifikant høyere andeler blant bifile kvinner (23%) sammenliknet med heterofile (9%) og lesbiske kvinner (11%) bekreftende på å ha blitt overfalt uansett grunn. Ser vi på kjønnsidentitet var andelene blant begge grupper av transpersoner (30% blant binære, 26% blant ikkebinære) signifikant høyere enn blant cispersoner (9%).

For overfall som skyldes at man var lhbt-person – et spørsmål som kun ble stilt til lhbt-personer i utvalget – svarte mellom 5-10% bekreftende på dette. Forskjellen mellom homofile og bifile menn var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, samme gjaldt forskjellen mellom lesbiske og bifile kvinner. Antallet personer er relativt lave, så signifikanstesting er mindre sikker. Ser vi på kjønnsidentitet, var andelen blant binære transpersoner 25% og blant ikkebinære transpersoner 12%, men dette var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med EU kan det se ut til at høyere andeler lhb-personer i EU har blitt overfalt fysiske eller seksuelt hjemme eller andre steder, både fordi de er lhbt og uansett grunn. For homofile, lesbiske og bifile kvinner er det om lag 10 prosentpoeng flere i EU som rapporterte å ha blitt overfalt, mens forskjellen for de andre gruppene er mindre. Blant transpersonene rapporterte 34% å ha blitt overfalt i EU uansett grunn, og 17% rapporterte overfall fordi de er skeive – altså to prosentpoeng færre enn midtverdien for de to gruppene av transpersoner i vårt utvalg. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg. I tillegg er det få personer som har svart, og da blir sammenlikningen enda mer usikre.

Tabell 5.7 Meldte du eller noe andre dette til en av de følgende organisasjoner/institusjoner? ^{a, b}

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Politi	n	-	1	5	-	1	3	-	9	1
%	%	-	6%	29%	-	10%	16%	-	30%	8%
Likestillings- og diskrimineringsombudet	n	-	0	2	-	1	0	-	6	0
%	%	-	0%	12%	-	19%	0%	-	20%	0%
LHBTI-organisasjon	n	-	2	3	-	1	0	-	8	1
%	%	-	13%	18%	-	10%	0%	-	27%	8%
Allmenn støtteorganisasjon for ofre.	n	-	1	1	-	1	3	-	6	4
%	%	-	6%	6%	-	10%	16%	-	20%	33%
Sykehus eller helsevesen	n	-	1	6	-	1	2	-	12	0
%	%	-	6%	35%	-	10%	11%	-	40%	0%
Noen i den organisasjonen/institusjonen der dette fant sted (på jobb, hos den som ga tjenester).	n	-	2	3	-	0	1	-	4	1
%	%	-	13%	18%	-	0%	1%	-	13%	8%
Mediene	n	-	0	1	-	1	1	-	1	1
%	%	-	0%	6%	-	10%	5%	-	3%	8%
Annen organisasjon	n	-	1	1	-	1	1	-	2	1
%	%	-	6%	6%	-	10%	5%	-	7%	8%
Nei, meldte det ikke	n	-	10	6	-	5	11	-	3	5
%	%	-	63%	35%	-	50%	58%	-	10%	42%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

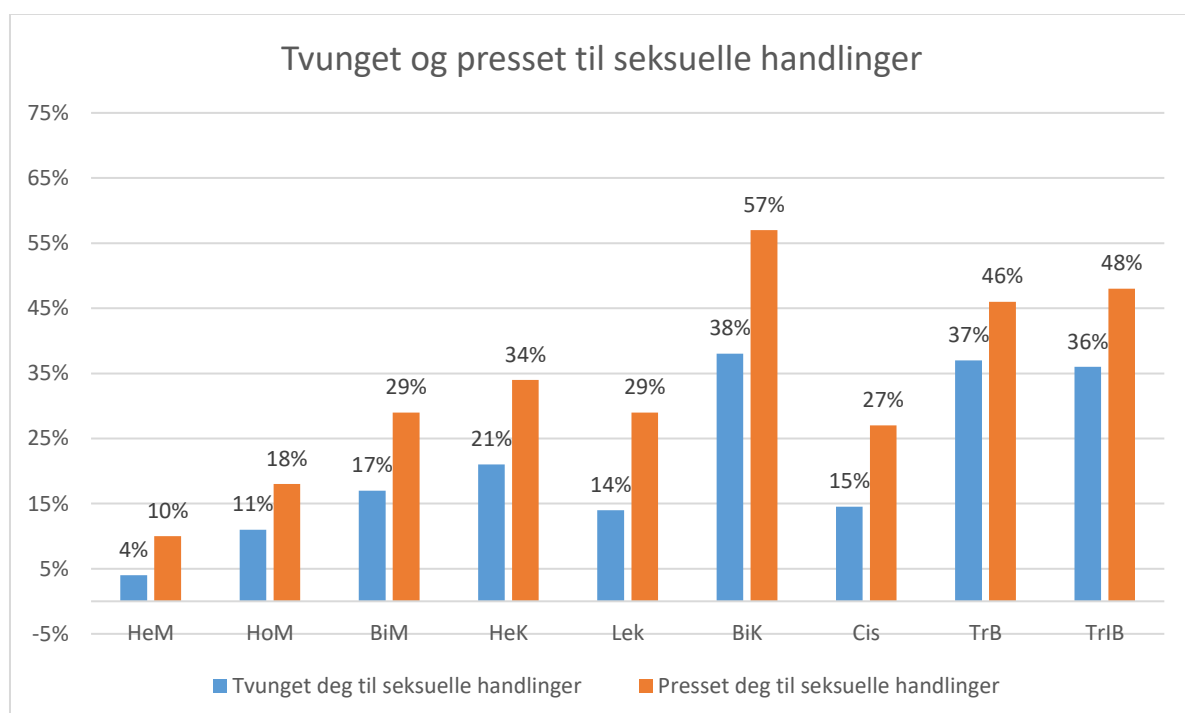
Tabellen over viser svarene på oppfølgingsspørsmål om overfall: Til dem som rapporterte å ha blitt overfalt fysisk eller seksuelt spurte vi også om de hadde meldt fra til noen og til hvem. Dette spørsmålet ble dessuten bare stilt til lhbt-personer. Dermed er antallet personer som har svart på disse spørsmålene så lavt at vi ikke har gjennomført signifikanstestinger, og det er viktig at forekomsttallene tolkes i lys av en svært liten n.

Det vanligste var at man ikke hadde meldt fra om overfallet til noen. 63% blant homofile menn, 35% av bifile, 50% av lesbiske kvinner og 60% av bifile kvinner oppga at de ikke hadde meldt fra til noen. Blant cispersonene var det 67% som ikke hadde meldt fra. Blant binære transpersoner var det 10% som oppga at de ikke hadde meldt fra, og 42% blant ikkebinære transpersoner.

Ellers varierte det mellom de ulike gruppene hvilke aktører det var vanligst å melde fra til. Dersom man meldte fra, kan det se ut til at politi, Likestillings- og diskrimineringsombudet, organisasjoner eller helsevesen er stedene som lhbt-personer vendte seg til.

Sammenliknet med EU kan det se ut til at det er vanligere i EU å ikke melde fra til noen om overfall til organisasjoner/institusjoner. Omkring 90% i EU svarte at de ikke hadde meldt fra. Videre rapporterte de i EU som meldte fra at det var til politi de vendte seg, omkring 5% av mennene og transpersonene i EU svarte bekreftende på dette og 2-3% av kvinnene. Vi minner om at sammenlikningen med EU er noe usikker fordi utvalgene ikke er helt like, og det er et lite antall som har svart på dette spørsmålet.

Figur 5.18 Tvunget eller presset til seksuelle handlinger^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvor store andeler i utvalget som rapporterte om seksuelle overgrep. Deltakerne ble spurt om de noen gang hadde blitt tvunget til (blå søyler) eller presset til seksuelle handlinger (samleie, oralsex, analsex, puttet fingre eller objekter inn i din vagina eller

anus) (røde søyler). Det er gjennomgående langt høyere andeler som har svart bekræftende på å ha blitt *presset* til seksuelle handlinger sammenliknet med *tvunget* til seksuelle handlinger.

Blant menn rapporterte 17% av bifile, 11% av homofile og 4% av heterofile menn å ha blitt tvunget til seksuelle handlinger noen gang i livet. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var andelen blant bifile og homofile menn signifikant høyere enn blant heterofile menn (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Når det gjelder å bli presset til seksuelle handlinger, var andelene blant heterofile menn 10% blant homofile menn 18%, og blant bifile menn 29%, og alle forskjeller er signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Blant kvinner oppga 38% av bifile, 21% av heterofile og 14% av lesbiske kvinner å ha blitt tvunget til seksuelle handlinger, bifile kvinner hadde signifikant høyere andeler enn de to andre gruppene også etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Når det gjelder å bli presset til seksuelle handlinger rapporterte 34% av heterofile kvinner, 29% av lesbiske kvinner, og 57% av bifile kvinner bekræftende, også her er forskjellen mellom bifile og de andre gruppene er signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at 37% (binære) og 36% (ikkebinære) transpersoner oppga at de hadde blitt tvunget til seksuelle handlinger sammenliknet med 15% blant cispersoner. Forskjellene er signifikant mellom cis- og hver av de to gruppene av transpersoner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Når det gjelder å bli presset til seksuelle handlinger var det nærmere halvparten av binære (46%) og ikkebinære (48%) transpersoner som hadde opplevd dette, sammenliknet med 27% av cispersonene. Også her var forskjellene mellom cispersoner og gruppene av transpersoner statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Spørsmålene om seksuelle overgrep inngikk ikke i «Seksuell orientering og levekår» (2013), og vi kan ikke sammenlikne gruppeforskjeller over tid. Spørsmålene er hentet fra undersøkelsen «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn», og i den undersøkelsen var det 45% av utvalget (N=251) som oppga at de hadde blitt presset til seksuelle handlinger, og 25% som rapporterte at de hadde blitt tvunget (Eggebo, Stubberud og Karlstrøm 2018: 58). Spørsmålsformuleringen tok utgangspunkt i tilsvarende formulering i den representative befolkningsundersøkelsen «Vold og voldtekt i Norge», men slo sammen noen av spørsmålsleddene. I «Vold og voldtekt i Norge» oppga 9,4% av kvinnene og 1,1% av mennene at de hadde blitt utsatt for voldtekt i løpet av livet (Thoresen og Hjemdal 2014: 83). Vedrørende andre former for seksuelle overgrep (som for eksempel uønsket seksuell kontakt når man var beruset, beføling av kjønnsorganer ved bruk av makt eller trusler, presset til seksuelle handlinger) svarte 25,4% av kvinnene og 8,8% av mennene at de hadde opplevd dette (Thoresen og Hjemdal 2014: 82-83).

Tabell 5.8 Skjedde overgrep før eller etter fylte 16 år?

		Seksuell orientering						Kjønnsidentitet		
		HeM	HoM	BiM	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Før fylt 16 år	n	17	19	25	62	19	75	184	26	14
%	%	35%	33%	46%	38%	35%	40%	38%	47%	30%
Etter fylt 16 år	n	30	37	29	101	36	111	290	27	33
%	%	63%	65%	53%	61%	66%	59%	61%	49%	70%
Vil ikke svare	n	1	1	1	2	-	1	5	2	0
%	%	2%	2%	2%	1%	-	1%	1%	4%	0%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser at av de som svarte bekreftende på at de hadde vært utsatt for seksuelle overgrep, var det et flertall (49%-70%) som hadde opplevd dette etter fylte 16 år. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var det ingen signifikante forskjeller mellom gruppene av menn, mellom gruppene av kvinner eller mellom gruppene basert på kjønnsidentitet.

5.5.1 Oppsummering: Trusler, vold og overgrep

Hovedbildet er for det første at i alle gruppene i utvalget, inklusive heterofile og cispersoner, var det relativt mange som svarte bekreftende på at de hadde opplevd trusler og krenkelser de siste 5 årene. For eksempel rapporterte 27% blant heterofile menn (lavest) og opp til 38% blant ikkebinære transpersoner (høyest) at de hadde blitt krenket eller truet personlig (som å bli skjelt ut eller kalt for støtende ting).

Ser vi på forekomstene var det gjennomgående høyest andeler blant transpersonene i utvalget som rapporterte om krenkelser, trusler og vold blant transpersonene enn blant de andre gruppene. For eksempel var det nesten 1 av 4 transpersoner som rapporterte om å ha opplevd direkte trusler om vold, sammenliknet med 14% blant cispersonene. Det var også gjennomgående høyere forekomster blant bifile kvinner og menn som rapporterte om krenkelser, trusler og vold sammenliknet med heterofile kvinner og menn, lesbiske kvinner og homofile menn. Eksempelvis var det 35% blant bifile kvinner som oppga å ha blitt utsatt for seksuelle overgrep, sammenliknet med 20% blant heterofile kvinner og 14% blant lesbiske kvinner. Blant bifile menn rapporterte 15% å ha blitt overfalt fysisk eller seksuelt hjemme sammenliknet med 7% og 8% blant henholdsvis heterofile og homofile menn. Blant bifile menn rapporterte 17% om seksuelle overgrep mot 4% blant heterofile menn og 11% blant homofile menn. For dem som hadde blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger, hadde overgrepet oftest skjedd etter fylte 16 år. Når det gjelder spørsmålet om man hadde meldt fra til noen om overfall var det vanligste svaret at man ikke hadde meldt fra.

Når vi sammenlikner grupper og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) er hovedbildet som følger:

- Det var høyere andeler blant homofile menn sammenliknet med heterofile menn som hadde blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger. Forekomstene blant lesbiske kvinner for de ulike formene for trusler, vold og overgrep var ikke forskjellig fra heterofile kvinner.

- Både blant bifile menn og bifile kvinner var forekomstene høyere enn blant heterofile kvinner og menn for både det å ha blitt utsatt for trusler og krenkelser, for å ha blitt fysisk eller seksuelt overfalt, og for å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger.
- Blant binære og ikkebinære transpersoner var det høyere andeler sammenliknet med cispersoner som rapporterte om å ha blitt utsatt for trusler og krenkelser, for å ha blitt fysisk eller seksuelt overfalt, og for å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger.

5.6 Kapitteloppsummering

Hovedbildet i dette kapittelet om diskriminering og vold er at høyere andeler transpersoner rapporterte om ulike former for diskriminering, trusler og vold enn cispersonene. Samtidig ser vi at også bifile rapporterte å være mer utsatt for trakassering, negative kommentarer, trusler og vold enn heterofile, lesbiske og homofile. Samlet synets også noen flere blant lesbiske kvinner og homofile menn å være utsatt for diskriminering, trusler og vold sammenliknet med heterofile kvinner og menn.

Når det gjelder **diskriminering på arbeidsplass og studiested**, var transpersoner mest utsatt. Ser vi på forekomstene slik de er rapportert av deltakerne, hadde mange av lhbt-deltakerne erfart trakassering, negative kommentarer og negativ oppførsel på arbeids- og studiested som lhbt-person, og dette gjaldt spesielt transpersoner. Et flertall i all lhbt-grupper hadde imidlertid også observert støtte til lhbt-personer og selv opplevd støtte på arbeidsplassen og studiested.

Når vi sammenlikner gruppene i utvalget og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) er hovedbildet at lhbt-personer gjennomgående rapporterte om relativt lite utsatthet, mens transperson-deltakerne gjennomgående rapporterte om mer utsatthet.

- Homofile menn og til dels lesbiske kvinner rapporterte om mindre trakassering på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn, samtidig som de observert mer negativitet mot skeive enn heterofile kvinner og menn. Flere lesbiske kvinner hadde møtt negative kommentarer som skeiv sammenliknet med bifile kvinner.
- Bifile kvinner og menn syntes noe mer utsatt enn heterofile kvinner, heterofile menn, homofile menn og lesbiske kvinner. Bifile menn var noe mer utsatt når det gjelder å være diskriminert, og de hadde erfart mindre støtte til lhbt-personer enn homofile menn. Bifile kvinner hadde observert mer negativitet på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn.
- Både binære og ikkebinære transpersoner hadde erfart mer trakassering på arbeidsplass og studiested enn cispersonene, både fra arbeidsgiver, kolleger og brukere/kunder/klienter. Transpersoner hadde også observert mer negativitet mot skeive på arbeidsplassen, og store andeler hadde fått negative kommentarer som transperson.

Når det gjelder **diskriminering på ulike grunnlag** stilte vi deltakerne spørsmål om hvorvidt de hadde følt seg diskriminert på grunnlag av etnisitet, kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering, alder, religion, funksjonsnedsettelse, hudfarge, eller på andre grunnlag. Et relativt lite mindretall blant lhbt-personer, og en større andel – opp mot én av tre på enkelte spørsmål – blant transpersoner følte seg diskriminert på de grunnlagene det ble spurt om. Både forekomstene av å føle seg diskriminert på forskjellige grunnlag og gruppesammenlikningene når

vi har kontrollert statistisk for alder, inntekt og utdanningslengde, viser det samme hovedbildet: Transpersoner rapporterte å føle seg mer utsatt for diskriminering på så å si alle grunnlag, og det samme gjaldt til dels for bifile kvinner og menn i utvalget. Deltakerne i disse gruppene tilhørte med andre ord flere minoritetsposisjoner, og de hadde til dels utstrakt diskriminerings erfaring. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer kan vi kort oppsummere som følger:

- Homofile menn følte seg mer diskriminert enn heterofile menn på bakgrunn av seksuell orientering og alder enn heterofile menn, og mindre diskriminert på grunn av hudfarge. Lesbiske kvinner følte seg mer diskriminert på grunn av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering enn heterofile kvinner, og mindre diskriminert på bakgrunn av alder.
- Bifile menn følte seg mer diskriminert enn heterofile menn på alle grunnlagene bortsett fra hudfarge og «annen grunn». Bifile kvinner følte seg mer diskriminert på alle grunnlag bortsett fra etnisitet, funksjonsnedsettelse og hudfarge.
- På samtlige diskrimineringsgrunnlag rapporterte flere binære transpersoner enn cispersoner å ha følt seg diskriminert, og det samme gjaldt ikkebinære transpersoner bortsett fra for diskrimineringsgrunnlagene etnisitet, religion og hudfarge.

Vi har videre sett på **diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet**. Denne delen gjelder det å føle seg diskriminert eller forskjellsbehandlet fordi man er lhbt-person. Spørsmålene handlet om å bli diskriminert fordi du er lhbt-person i forbindelse med jobbsøking, finne leilighet, i helsevesenet, ved ID-kontroll og i restauranter og butikker. Videre stilte vi spørsmål om det å føle seg diskriminert dagliglivet, for eksempel å få dårligere service, blitt behandlet mindre høflig eller behandlet som om den andre er bedre enn deg. Hovedbildet er først og fremst at ganske store andeler i alle grupper rapporterte om utsatthet. Dernest er hovedbildet at forekomstene var spesielt høye blant transpersoner. For en del av gruppene er antallet i gruppene små, og dermed blir signifikanstesting mindre informativ. Vi kan likevel oppsummere forekomstene og gruppeforskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer som følger:

- Overordnet synes homofile menn å være noe mindre utsatt enn bifile menn for diskriminering på bestemte arenaer og i bestemte situasjoner. Lesbiske kvinner synes omtrent like utsatt som bifile kvinner for diskriminering på ulike arenaer, og i ulike dagliglivssituasjoner. Lesbiske og homofile synes omtrent like utsatt for diskriminering og forskjellsbehandling, og forekomst varierte mellom 2% og 36%.
- Blant bifile menn varierte forekomsten mellom 6%-17% og blant bifile kvinner mellom 1%-12%. Når det gjelder utsatthet i dagliglivet, varierte forekomsten blant bifile menn mellom 8%-21% og blant bifile kvinner mellom 5%-37%.
- Både binære og ikkebinære transpersoner rapporterte høye forekomster av diskriminering og forskjellsbehandling, og forekomstene varierte mellom 3%-46% for binære, og blant ikkebinære transpersoner mellom 3%-45%. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde) syntes binære transpersoner noe mer utsatt enn ikkebinære transpersoner.

Når det gjelder **mobbing** er hovedbildet at det er blant transpersonene i utvalget at høyest andeler rapporterte om mobbing. Også blant homofile menn, bifile menn og bifile kvinner i utvalget var forekomstene høye sammenliknet med heterofile menn og kvinner og lesbiske kvinner. Når vi sammenlikner grupper og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde), kan vi oppsummere som følger:

- Sammenliknet med heterofile menn var det høyere andeler blant homofile menn som rapporterte å ha blitt mobbet på grunnskolen og på videregående skole, mens det blant lesbiske kvinner ikke var forskjell i andelene sammenliknet med heterofile kvinner for verken grunnskolen, videregående skole eller på jobb eller studiested i dag.
- Sammenliknet med heterofile menn var det høyere andeler blant bifile menn som rapporterte å ha blitt mobbet på grunnskolen og på videregående skole, og det samme gjaldt bifile kvinner sammenliknet med heterofile kvinner.
- Både blant binære og ikkebinære transpersoner var det høyere andeler sammenliknet med cispersoner som rapporterte om mobbing i både grunnskole, videregående skole og på jobb eller studiested i dag.

Ser vi på forekomstene av **trusler, vold og overgrep** var det gjennomgående høyest andeler blant transpersonene i utvalget som rapporterte om dette enn blant de andre gruppene, og om lag 10 prosentpoeng flere enn blant cispersonene. Det var også gjennomgående høyere forekomster blant bifile kvinner og menn som rapporterte om krenkelser, trusler og vold sammenliknet med heterofile kvinner og menn, lesbiske kvinner og homofile menn. Det var også betydelig flere bifile menn som rapporterte om seksuelle overgrep sammenliknet med særlig heterofile menn. For dem som hadde blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger, hadde overgrepet oftest skjedd etter fylte 16 år. Når vi sammenlikner grupper og kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (alder, inntekt og utdanningslengde), er hovedbildet som følger:

- Det var høyere andeler blant homofile menn sammenliknet med heterofile menn som hadde blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger. Forekomstene blant lesbiske kvinner for de ulike formene for trusler, vold og overgrep var ikke forskjellig fra heterofile kvinner.
- Både blant bifile menn og bifile kvinner var forekomstene høyere enn blant heterofile kvinner og menn for både det å ha blitt utsatt for spesielt krenkende situasjoner, for å ha blitt fysisk eller seksuelt overfalt, og for å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger.
- Både blant binære og ikkebinære transpersoner var det høyere andeler sammenliknet med cispersoner som rapporterte om å ha blitt utsatt for spesielt krenkende situasjoner, for å ha blitt fysisk eller seksuelt overfalt, og for å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger.

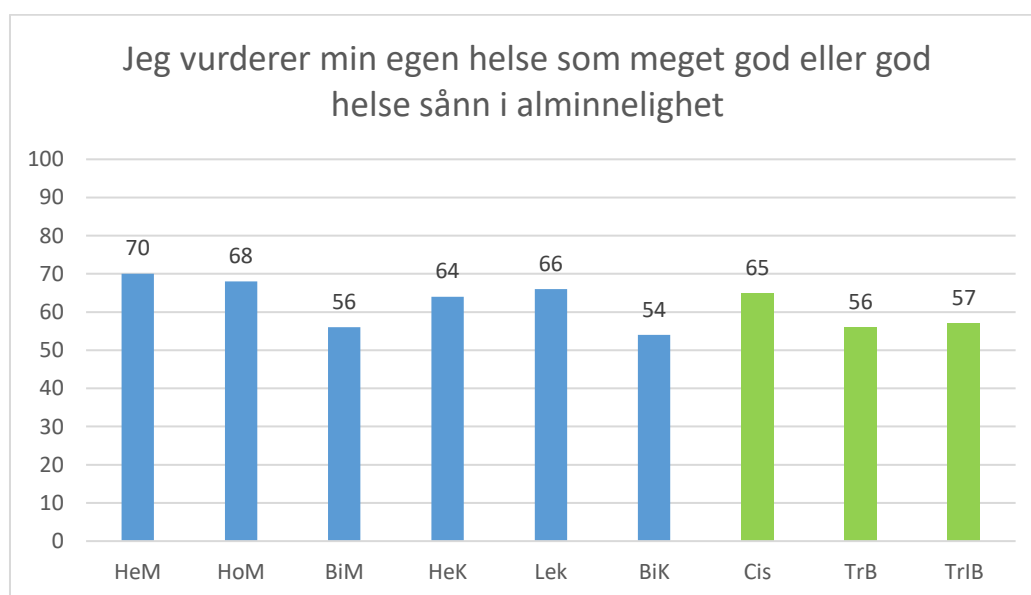
6 Helse

Helse og sykdom utgjør en viktig del av levekår. På linje med undersøkelsen i 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten) har vi også i denne undersøkelsen kartlagt aspekter ved helse og sykdom som selvvurdert helse, og funksjonsevne og arbeidsevne. Vi har også kartlagt det å gjennomføre celleprøve og mammografi blant aktuelle grupper. Vi rapporterer i kapitlet videre om selvskading, selvmordstanker og selvmordsforsøk, samt psykisk helse mer generelt. Vi har også spurt om alkoholbruk. Til slutt ser vi nærmere på kjønnsbekreftende behandling blant transpersoner.

Flere av spørsmålene er sammenliknbare med levekårsundersøkelsen fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) og med European Union Agency for Fundamental Rights sin undersøkelse av levekår blant skeive i EU (FRA 2020b), og vi kommenterer dette der det er relevant. 2013-undersøkelsen omfattet ikke transpersoner, og i tolkningen av tallene i hetero- og lhb-gruppene er det viktig å understreke at transpersoner er overrepresentert i 2020-utvalget. I tillegg gjelder, som beskrevet i metodekapitlet, at 2013 og 2020-utvalget ikke er helt like. Dette gjør at sammenlikninger mellom 2013 og 2020 er noe usikre.

6.1 Selvvurdert helse

Figur 6.1 Selvvurdert helse ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Blant menn i utvalget var den høyeste andelen som oppga å ha meget god eller god helse, høyest blant heterofile menn (70%), dernest homofile menn (68%) og bifile menn (56%). Forskjellene mellom bifile menn (lavere) og de to andre gruppene var statistisk signifikante etter kontroll for alder, inntekt og utdanningslengde.

Blant kvinner i utvalget som oppga å ha meget god eller god helse i sin alminnelighet, var andelen høyest blant lesbiske kvinner (66%). Tilsvarende for heterofile var 64% og blant bifile

kvinner 54%. Forskjellene mellom bifile kvinner og de andre kvinnegruppene var statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

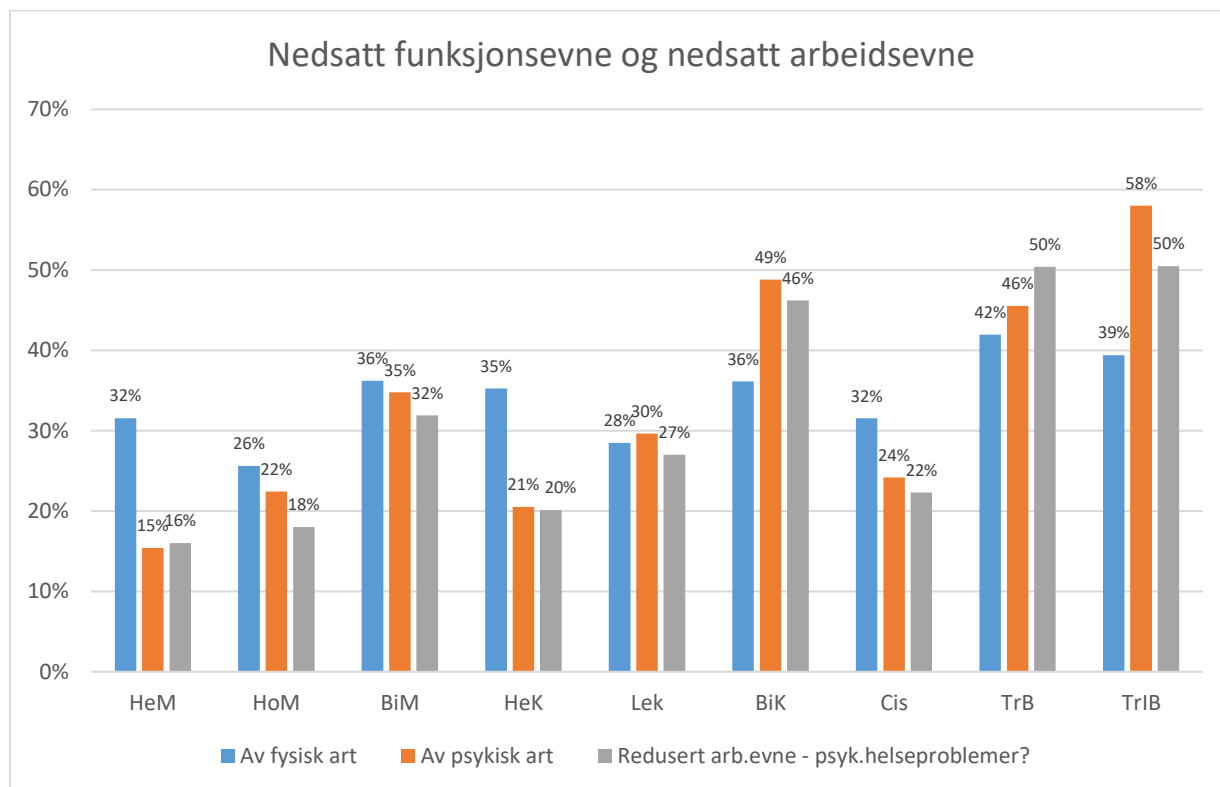
Ser vi på kjønnsidentitet, viser figuren at både binære og ikkebinære transpersoner oppga lavere tilfredshet med egen helse i alminnelighet sammenliknet med cispersoner. Blant cispersonene var andelene 65%, blant binære og ikkebinære transpersoner var andelene henholdsvis 56% og 57%. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene var det kun forskjellen mellom cispersoner og ikkebinære transpersoner som var statistisk signifikant.

Samlet sett kan vi si at over halvparten av deltakerne i alle grupper oppga at de hadde meget god eller god helse i sin alminnelighet. Bifile kvinner og menn og transpersoner i dette utvalget skilte seg ut ved at en signifikant lavere andel i disse gruppene oppga å ha meget god eller god helse enn sammenlikningsgruppene.

Sammenliknet med 2013-tallene (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 70) var det gjennomgående noe lavere andeler i 2020-utvalget som oppga at de hadde meget god eller god helse. I 2013 var det mellom 66% (bifile kvinner) og 73% (homofile menn) som oppga at de hadde meget god eller god helse, mens det i 2020 var mellom 54% (bifile kvinner) og 70% (heterofile menn) som oppga tilsvarende. Vi kan også anlegge en mer stringent sammenlikning ved å spørre: Hvilke grupper var signifikant ulike den gang etter kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde, og hvilke var tilsvarende ulike nå i 2020-utvalget? Mens det i 2013 ikke var signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer blant gruppene av menn, skilte bifile menn seg ut i 2020 med færre som rapporterte om god helse, noe som tilsier en negativ endring for bifile menn. Lavere andeler bifile kvinner rapporterte om god helse den gang som nå etter kontroll for bakgrunnsfaktorene, og dette tilsier en stabil utsatthet blant bifile kvinner. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var det den gang som nå ikke forskjeller mellom heterofile og homofile menn eller mellom heterofile og lesbiske kvinner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

6.2 Funksjonsevne og arbeidsevne

Figur 6.2 Nedsatt funksjonsevne og arbeidsevne ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren viser hvor stor andel av deltakerne som rapporterte om å ha en fysisk sykdom, skade eller lidelse som nedsetter funksjoner i dagliglivet (blå søyler), en psykisk sykdom, skade eller lidelse som nedsetter funksjoner i dagliglivet (røde søyler) eller som svarte bekreftende på at de har redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer de siste 12 månedene (grå søyler).

I alle tre gruppene av menn i utvalget var nedsatt funksjon av fysisk art (blå søyler) vanligere enn av psykisk art. Henholdsvis 32% av heterofile, 26% av homofile og 36% av bifile menn rapporterte om dette, og forskjellen mellom bifile menn og hver av de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant bifile menn var andelen som rapporterte henholdsvis funksjonsnedsettelse av fysisk art, av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne signifikant høyere enn blant heterofile og homofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Alt i alt var det betydelig høyere andeler bifile som rapporterte om spesielt psykiske helseplager (røde og grå søyler) sammenliknet med heterofile og homofile menn. Det kan være verdt å peke på at det ikke var signifikante forskjeller mellom heterofile og homofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorer på noen av de tre områdene (fysiske helseplager, psykiske helseplager og nedsatt arbeidsevne som følge av psykiske helseproblemer).

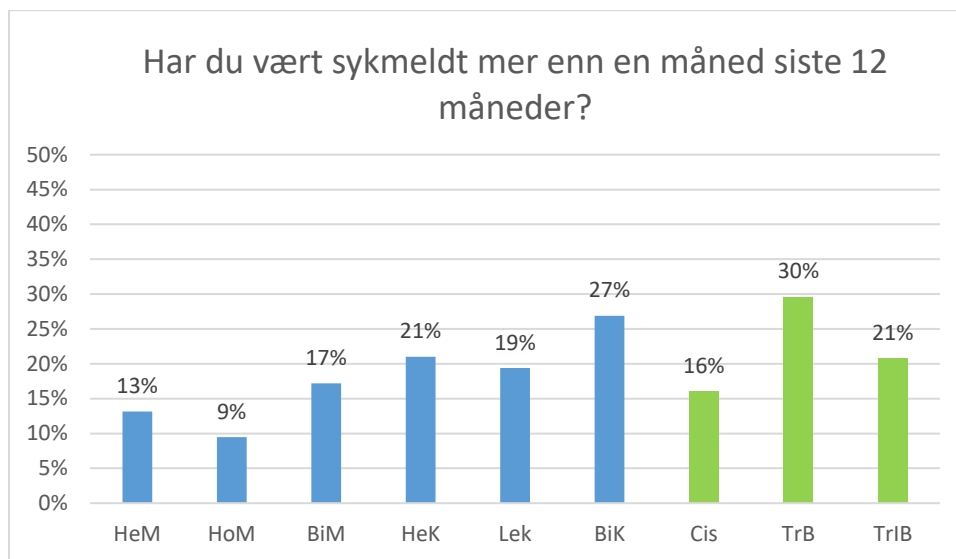
Som vi ser i figuren var det 35% av de heterofile, 28% av de lesbiske og 36% av de bifile kvinnene i utvalget som oppga at de hadde nedsatt funksjonsevne av fysisk art, skade eller lidelse som nedsetter funksjoner i dagliglivet (blå søyler), og har var ingen signifikante forskjeller verken før

eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant bifile kvinner var andelen som rapporterte henholdsvis om nedsatt funksjonsevne av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne, signifikant høyere enn blant heterofile og lesbiske kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant lesbiske kvinner var andelen som rapporterte om funksjonsnedsettelse av psykisk art signifikant forskjellig (lavere) enn blant bifile kvinner og signifikant forskjellig (høyere) enn blant heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Blant transpersoner – både binære og ikkebinære – var det i utvalget betydelig høyere andeler som rapporterte om funksjonsnedsettelse og redusert arbeidsevne sammenliknet med de andre gruppene. Om lag 40% av transpersonene rapporterte om funksjonsnedsettelse av fysisk art, sammenliknet med 32% av cispersonene. Videre var det henholdsvis 46% (binære) og 58% (ikkebinære) av transpersonene som rapporterte om funksjonsnedsettelse av psykisk art, sammenliknet med 24% av cispersonene. Halvparten av transpersonene rapporterte redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer de siste 12 månedene, mens 22% av cispersonene rapporterte om det samme. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var det signifikante forskjeller når det gjelder nedsatt funksjonsevne og arbeidsevne av fysisk art (lavere andeler cispersoner enn blant binære transpersoner), av psykisk art (lavere andeler cispersoner enn i de to gruppene transpersoner) og redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer siste 12 måneder (lavere andeler cispersoner enn de to gruppene transpersoner).

Sammenliknet med 2013-tallene (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 71) var det i 2020-utvalget gjennomgående noe høyere andeler som rapporterte om fysiske eller psykiske plager, sykdom eller skade som nedsetter funksjoner i dagliglivet. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene da og nå fant vi at i 2013 var det ikke forskjell mellom gruppene av menn når det gjelder funksjonsnedsettelse av fysisk art, mens i 2020 var andelen større blant bifile menn, noe som kan tilsi økende utsatthet for bifile menn. I 2013 var det høyere andel bifile kvinner, men ingen forskjell i 2020, noe som kan tilsi minskende utsatthet for bifile kvinner. Tilsvarende for funksjonsnedsettelse av psykisk art var det (etter kontroll for bakgrunnsfaktorene) blant menn i 2013 høyere andeler homofile og bifile menn enn heterofile menn som rapporterte om dette, mens det i 2020 var høyere andeler bifile menn, noe som kan tilsi samme grad av utsatthet over tid. Samtidig var det ikke forskjell for homofile menn, noe som kan tilsi minskende utsatthet. Blant kvinner var det høyere andeler blant både lesbiske og bifile kvinner, og det samme gjaldt i 2020, noe som kan tilsi samme grad av utsatthet over tid. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

Figur 6.3 Sykmeldt mer enn en måned siste 12 måneder^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser andeler i de ulike gruppene som svarte bekreftende på at de har vært sykmeldt mer enn én måned sammenhengene siste 12 måneder.

Blant mennene i utvalget var det 13% av heterofile, 9% av homofile og 17% av bifile som krysset av her, men forskjellene var ikke signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Blant kvinnene var det 21% av heterofile, 19% av lesbiske og 27% av bifile som rapporterte at de hadde vært sykmeldt mer enn en måned det siste året. Forskjellen mellom bifile kvinner (høyere forekomst) og de to andre gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at blant binære transpersoner i utvalget hadde 30% vært sykmeldt mer enn en måned, og om 21% blant ikkebinære transpersoner, til sammenlikning var tallet 16% blant cispersonene. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var kun forskjellen mellom cispersoner og binære transpersoner (høyere) statistisk signifikant.

Sammenliknet med tallene fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 71) var det i 2020 flere i alle grupper, med unntak av homofile menn, som hadde vært sykemeldt sammenhengende én måned eller mer. Sammenlikner vi signifikante forskjeller mellom gruppene da og nå (kontrollert for bakgrunnsfaktorene i begge undersøkelsene), var det ingen forskjeller verken blant menn eller blant kvinner, noe som kan tilsi et stabilt bilde av ingen forskjeller. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

6.3 Celleprøve og mammografi

Tabell 6.1: Har du fått utført celleprøve siste 3 år?^{a, b}

	Seksuell orientering			Kjønnsidentitet		
	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Ja	249	94	128	439	14	18
%	67%	61%	61%	65%	48%	53%
Nei	113	57	77	219	15	13
%	30%	37%	37%	33%	52%	38%
Ikke aktuelt	11	2	4	14	0	3
%	3%	1%	2%	2%	0%	9%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmålet ble stilt til kvinner og andre som er født med livmorhals og som var mellom 25 og 69 år gamle.

Flertallet av heterofile, lesbiske og bifile kvinner i utvalget – henholdsvis 67%, 61% og 66% – oppga å ha fått utført celleprøve (cytologi-screening mot livmorhalskreft). Sagt på en annen måte: Mellom 30% (heterofile) og 37% (lesbiske og bifile) oppga at de *ikke* hadde fått utført celleprøve i løpet av de siste tre årene. Forskjellene var ikke signifikante verken før eller etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Blant transpersonene var det om lag halvparten som oppga at de har tatt celleprøve (48% blant binære og 53% blant ikkebinære). Til sammenlikning oppga 65% av cispersonene å ha tatt celleprøve 3 siste år. Noen få ikkebinære transpersoner krysset av for at spørsmålet ikke var aktuelt. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var ingen av forskjellene mellom gruppene statistisk signifikante, men her er gruppene så små at dette ikke er så informativt.

I 2013 var det signifikant mindre andel blant lesbiske kvinner som hadde fått utført celleprøve siste 3 år (den gang ikke kontroll for bakgrunnsfaktorer for denne analysen), mens det i 2020 ikke var ikke signifikante forskjeller mellom heterofile, lesbiske og bifile kvinner (beregnet på samme måte i 2020). Dette kan tilsa en bedring blant lesbiske kvinner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

Tabell 6.2 Har du fått utført mammografi siste 2 år?^{a, b}

	Seksuell orientering			Kjønnsidentitet		
	HeK	Lek	BiK	Cis	TrB	TrIB
Ja	93	14	9	105	6	5
%	74%	58%	56%	70%	67%	63%
Nei	33	9	7	43	3	3
%	26%	38%	44%	29%	33%	38%
Ikke aktuelt	0	1	0	1	0	0
%	0%	4%	0%	1%	0%	0%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

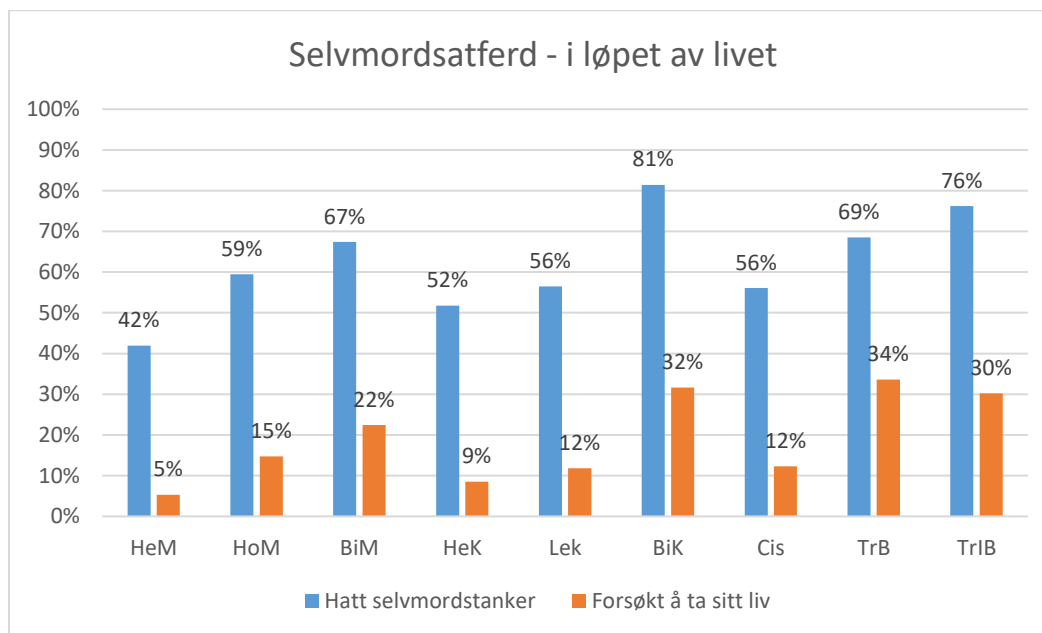
^b Spørsmålet om hvor vidt deltakerne hadde fått utført mammografi siste to år, ble stilt til kvinner og andre som er født med bryster og som var i alderen 50-69 år.

Det var ingen signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer i andelen som hadde fått utført mammografiscreening mot brystkreft siste to år mellom heterofile, bifile og lesbiske kvinner. For transpersoner var antallet så lite at det ikke er aktuelt med signifikanstesting.

I 2013-utvalget var det en signifikant lavere andel lesbiske kvinner som hadde fått utført mammografi-screening (ikke kontroll for bakgrunnsfaktorer grunnet få personer den gang), mens det i 2020 ikke var signifikante forskjeller (beregnet på samme måte som i 2013), noe som kan tilsi bedring over tid blant lesbiske kvinner.

6.4 Selvmordsatferd

Figur 6.4 Selvmordsatferd – i løpet av livet^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren viser andeler i de ulike gruppene som oppga at de i løpet av livet hadde hatt selvmordstanker (blå søyler) eller forsøkt å ta livet sitt (røde søyler).

Blant menn i utvalget var det 42% av heterofile, 59% av homofile og 67% av bifile som svarte bekreftende på at de hadde hatt selvmordstanker noen gang i løp av livet, og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene mellom heterofile menn og hver av de to andre gruppene signifikante. Når det gjelder selvmordsforsøk i løpet av hele livet var det 5% av de heterofile, 15% av de homofile og 22% av de bifile som svarte bekreftende på dette. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene signifikante mellom heterofile menn og hver av de to andre gruppene, men ikke mellom bifile og homofile menn. Oppsummert ser vi altså at blant bifile og homofile menn var andelen som hadde hatt selvmordstanker noen gang i løpet av livet signifikant høyere sammenlignet med heterofile menn etter kontroll av bakgrunnsfaktorer. På samme måte var andelen blant bifile og homofile menn som i løpet av hele livet hadde gjort selvmordsforsøk signifikant høyere) sammenlignet med heterofile menn etter kontroll av bakgrunnsfaktorer.

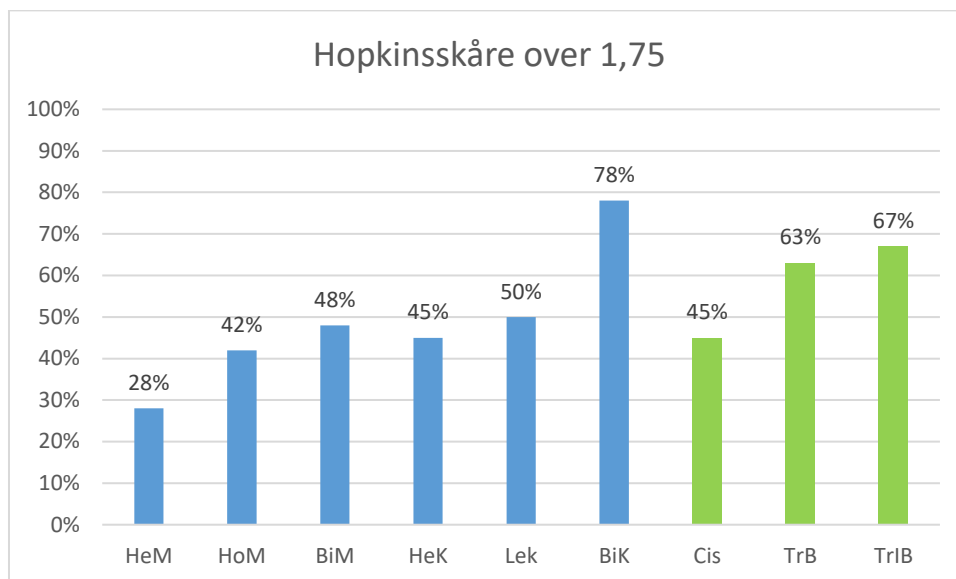
Blant kvinnene i utvalget oppga 52% av heterofile, 56% av lesbiske og 81% av bifile at de hadde hatt selvmordstanker i løpet av livet, og forskjellene mellom bifile kvinner (høyere) og hver av de andre to gruppene var signifikante etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene. Når det gjelder selvmordsforsøk i løpet av livet, svarte 9% (heterofile), 12% (lesbiske) og 32% (bifile) av kvinner bekreftende på dette, og forskjellene mellom bifile kvinner (høyere) og hver av de to andre gruppene var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Bifile kvinner skilte seg altså ut med høyere andeler som i løpet av livet har hatt selvmordstanker og forsøkt å ta livet sitt. Oppsummert ser vi altså at blant bifile kvinner var andelen som hadde hatt selvmordstanker i løpet av livet signifikant høyere sammenlignet med heterofile og lesbiske kvinner. Andelen bifile kvinner som i løpet av hele livet hadde gjort selvmordsforsøk var signifikant høyere sammenlignet med heterofile og lesbiske kvinner, etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at blant transpersonene i utvalget oppga 69% (binære) og 76% (ikkebinære) at de hadde hatt selvmordstanker noen gang i løp av livet, til sammenlikning 56% av cispersoner. Forskjellen mellom cispersoner (lavere) og binære transpersoner var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. I utvalget var det 34% av binære og 30% av ikkebinære transpersoner som svarte bekreftende på selvmordsforsøk i løpet av livet, blant cispersonene var tallet 12%. Forskjellene mellom cispersoner (lavere) og hver av de to gruppene transpersoner var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Oppsummert ser vi altså at betydelig flere binære og ikkebinære transpersoner sammenliknet med cispersoner har hatt selvmordstanker og gjort selvmordsforsøk.

Sammenliknet med forekomstene i 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 73-74) var det høyere andeler som rapporterte om selvmordstanker og selvmordsforsøk i 2020-utvalget, spesielt blant bifile deltakere. Ser vi på signifikante forskjeller da og nå gjelder at i 2013 rapporterte signifikant større andeler blant homofile og bifile menn om selvmordstanker og selvmordsforsøk kontrollert for bakgrunnsfaktorer, og det samme gjaldt i 2020. Dette kan tilsi en stabil utsatthet blant homofile og bifile menn. Blant kvinner var det i 2013 signifikant flere lesbiske og bifile kvinner som oppga å ha selvmordstanker og ha forsøkt å ta sitt liv etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. I 2020 var bildet det samme for bifile kvinner når det gjelder både selvmordstanker og selvmordsforsøk, og dette kan tilsi stabil utsatthet blant bifile kvinner, mens det ikke var signifikante forskjeller mellom lesbiske og heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Dette kan tilsi en endring mot mindre utsatthet blant lesbiske kvinner. Selvskading ble ikke rapportert i 2013-rapporten, så her kan vi ikke sammenlikne. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

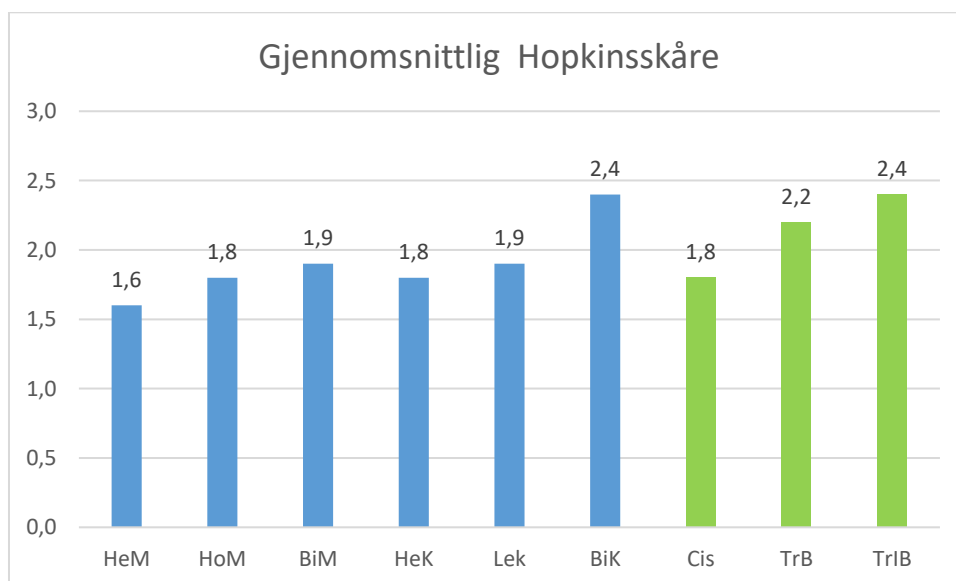
6.5 Psykisk helse

Figur 6.5 Symptomer på angst og depresjon, Hopkinskåre over 1,75^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figur 6.6 Hopkinskårer, gjennomsnitt^a

^a Testing for statistisk signifikans, se vedlegg 4.

Figurene over gir et øyeblikksbilde av symptomer på angst og depresjon blant gruppene i utvalget. Vi brukte Hopkins symptomsjekkliste for å kartlegge forekomsten av symptomer på depresjon og angst. Denne sjekklisten er benyttet i en rekke nasjonale og internasjonale undersøkelser og regnes i befolkningsundersøkelser som et pålitelig mål på psykiske plager (Derogatis med flere 1974; Skogen, Øverland, Smith og Aarø 2017). Vår versjon av sjekklisten inneholder 13 spørsmål, og er den samme som SSB har brukt i levekårsundersøkelsen om helse i 2015 (Isungset og Lunde 2017). Deltagerne svarte på hvorvidt de hadde hatt ulike symptomer på angst og depresjon (for eksempel nervøsit/indre uro, plutselig frykt uten grunn, søvnproblemer, følelse av håpløshet med tanke på fremtiden) de siste 14 dager. En skåre på 1,75

er ofte regnet som en indikasjon på symptomer som tilsier klinisk nivå (Skogen med flere 2017), altså at man vil ha behov for profesjonell oppfølging.

Figur 6.5 viser at andelene med Hopkins-skåre over 1,75 blant menn var 28%, 42% og 48% blant henholdsvis heterofile, homofile og bifile menn. Forskjellene mellom heterofile menn (lavere) og de to andre gruppene var signifikant både før og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinnene var andelene 45% (heterofile kvinner), 50% (lesbiske kvinner) og 78% (bifile kvinner) og her var forskjellen mellom bifile kvinner (høyere) og de andre gruppene signifikant både før og etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Andelen blant cispersoner var 45%, blant binære transpersoner 63% og blant ikkebinære transpersoner 67%. Her var forskjellen mellom cispersonene og de andre gruppene (høyere) signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Gjennomsnittlig Hopkins-skåre er en annen måte å sammenlikne gruppene på (se figur 6.7). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var følgende forskjeller signifikante: mellom bifile menn (høyere) og de to andre gruppene av menn, mellom bifile kvinner (høyere) og de to andre gruppene av kvinner og mellom cispersoner og hver av de gruppene av transpersoner (høyere).

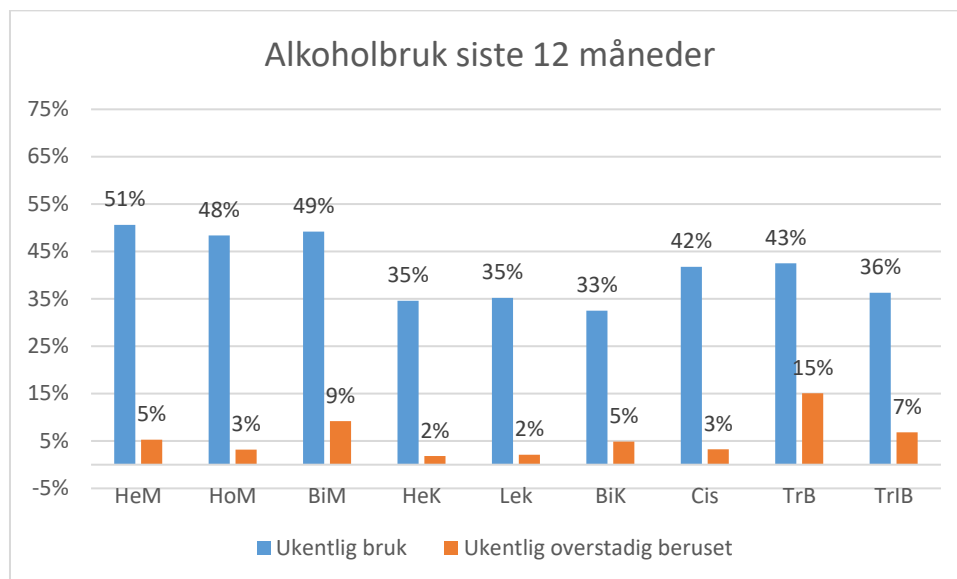
Flere lhb-personer – særlig bifile menn og kvinner – og transpersoner i dette utvalget hadde høyere psykisk lidelsestrykk enn henholdsvis heterofile personer og cispersoner.

Vi sammenlikner kun Hopkins gjennomsnittsskåre med tallene for 2013 fordi opptellingene av andeler over 1,75 i 2013 var satt opp annerledes i rapporteringen enn vi har gjort i 2020. I 2013 var gjennomsnittet for homofile og bifile menn signifikant høyere enn for heterofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. I 2020 derimot, var det kun blant bifile menn at forskjellen var signifikant forskjellig fra heterofile menn. Dette kan tilsa et stabilt høyere gjennomsnittlig lidelsestrykk i gruppen bifile menn, men en nedgang for homofile menn sammenliknet med heterofile menn. Det samme mønsteret fremkom blant kvinner. I 2013 var gjennomsnittsskåren blant både lesbiske og bifile kvinner signifikant høyere enn blant heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, mens i 2020 gjaldt tilsvarende forskjell kun for bifile kvinner. Dette kan tilsa et stabilt høyere gjennomsnittlig lidelsestrykk hos bifile kvinner, og en nedgang blant lesbiske kvinner sammenliknet med heterofile kvinner.

Denne undersøkelsen ble gjennomført april-juni 2020, det vil si under den første runden av nedstengning i Norge med restriksjoner på grunn av koronapandemien. I tilknytning til Hopkins-spørsmålene ba vi deltakerne om å svare med tanke på de siste to ukene. Selv om vi i starten av undersøkelsen ba folk om å tenke på livet slik det vanligvis er, uavhengig av pandemien, er det sannsynlig at koronapandemien påvirket svarene i retning av at flere rapporterte symptomer på psykiske belastninger. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

6.6 Alkoholbruk

Figur 6.7 Alkoholbruk siste 12 måneder^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Denne figuren viser hvor mange som svarte bekreftende om alkoholbruk. Blå søyle viser andeler som hadde drukket alkohol ukentlig, og oransje søyle viser hvor mange som rapporterte å ha vært overstadig beruset ukentlig de siste 12 måneder.

Blant menn i utvalget oppga om lag 50% at de bruker alkohol ukentlig på tvers av gruppene, og det var ingen signifikante forskjeller verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Videre oppga 9% av bifile menn at de drikker seg overstadig beruset ukentlig, mens henholdsvis 5% av heterofile og 3% av homofile menn svarte det samme. Her var forskjellene mellom homofile menn (mindre) og de to andre gruppene signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Blant heterofile, lesbiske og bifile kvinner var det omtrent 35% som oppga å drikke alkohol ukentlig. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellen signifikant kun mellom lesbiske (høyere) og bifile kvinner. Blant lesbiske og heterofile var det 2% som krysset av for å drikke seg overstadig beruset ukentlig, og blant bifile kvinner var det 5%. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var det imidlertid bare forskjellen mellom lesbiske og bifile kvinner (høyere) som var signifikant. Samlet sett var det små forskjeller mellom gruppene av kvinner når det gjelder disse målene for alkoholbruk.

Ser vi på kjønnsidentitet viser figuren at for ukentlig alkoholbruk svarte 43% blant binære transpersoner, 36% blant ikkebinære transpersoner og 42% blant cispersoner bekreftende. Ingen av forskjellene var signifikante verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Binære transpersoner er de som i størst grad rapporterte å ha vært overstadig beruset ukentlig, 15%. Blant ikkebinære svarte 7% bekreftende, 3% blant cispersoner. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene var det kun forskjellen mellom cispersoner og binære transperson som var signifikant.

I 2013 var det ikke signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer i andelene blant menn som drakk alkohol ukentlig, og det samme gjaldt i 2020. Når det gjelder å drikke seg overstadig beruset minst ukentlig var det ingen forskjeller mellom gruppene av menn i 2013 etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, mens det i 2020 var signifikant færre blant homofile menn sammenliknet med heterofile menn. Dette kan tilsa en tendens til at det er færre blant homofile menn sammenliknet med heterofile menn som kan ha potensielt skadelig drikkemønster. Blant kvinner var det i 2013 ingen signifikant forskjell i ukentlig bruk av alkohol mellom noen av gruppene av kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, mens det i 2020 var signifikant høyere andeler blant lesbiske kvinner sammenliknet med heterofile kvinner. Vi vet imidlertid ikke om dette er skadelig forbruk. Dette kan tilsa en tendens til mer ukentlig alkoholbruk blant lesbiske kvinner sammenliknet med heterofile kvinner. Når det gjelder det å drikke seg overstadig beruset minst ukentlig var det i 2013 signifikant høyere andeler blant bifile kvinner sammenliknet med heterofile, mens det i 2020 ikke var slike forskjeller mellom bifile og heterofile kvinner. Dette kan tilsa en tendens til mindre problemdrikking blant bifile kvinner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og i tillegg gjelder at antallet personer er lite, spesielt når det gjelder spørsmålet om å drikke seg overstadig beruset, og det gjør signifikanstesting mindre informativ.

6.7 Kjønnsbekreftende behandling

Tabell 6.3 Har du foretatt noen form for inngrep for å endre kroppen din slik at den bedre svarer til din kjønnsidentitet?^a

		Transidentitet	
		TrB	TrIB
Ja	n	33	11
	%	27%	11%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

I tabellen over ser vi at i utvalget rapporterte 27% av binære transpersonene og 11% av ikkebinære transpersonene at de hadde fått foretatt inngrep for å endre kroppen slik at den stemmer bedre med kjønnsidentiteten, og forskjellen var signifikant både før og etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. 73% blant binære transpersoner og 89% av ikkebinære transpersoner hadde altså ikke fått foretatt noen slike inngrep.

Tabell 6.4 Hva er årsakene til at du ikke har fått foretatt noe inngrep for å endre din kropp? ^a

		Transidentitet	
		TrB	TrIB
Jeg har ikke hatt behov for det	n	59	63
	%	66%	71%
Jeg vet ikke hvor jeg skal henvende meg	n	8	8
	%	9%	9%
Jeg ville ikke ha råd til det	n	19	20
	%	21%	22%
Negative reaksjoner fra min familie og/eller mitt sosiale miljø	n	14	14
	%	16%	16%
Negative reaksjoner fra leger og/eller helsepersonell	n	7	4
	%	8%	4%
Jeg har ikke tilbud om dette i Norge	n	7	6
	%	8%	7%
Det ville bety at jeg måtte gi opp min for-plantningsevne/ min mulighet til å få barn	n	7	3
	%	8%	3%
Det krever en psykisk diagnose. som jeg ikke er i stand til/villig til å bli omfattet av	n	8	10
	%	9%	11%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser de ulike begrunnelsene for at binære og ikkebinære transpersoner ikke har foretatt inngrep for å endre kroppen. Deltakerne kunne krysse av for alle svar som måtte passe. Binære og ikkebinære transpersoner svarer gjennomgående nok så likt på dette spørsmålet, og ingen av forskjellene var signifikante verken før eller etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Gruppene for hver oppgitt grunn er imidlertid små, så signifikanstesting er mindre informativ.

Flest, både blant binære (66%) og ikkebinære (71%), svarte at de ikke hadde hatt behov for å få gjennomført inngrep for å endre kroppen. Å ikke oppleve å ha behov, er et forhold som er indre motivert, og som i mindre grad handler om eksempelvis diskriminerende strukturer eller dårlig tilgang på hjelp. De andre grunnene handler om ulike typer ytre faktorer. Over 20% i begge grupper svarte at de ikke ville hatt råd til å foreta inngrep, 16% fryktet negative reaksjoner fra familie eller sitt sosiale miljø, rundt 10% svarte at det krever en psykisk diagnose som de ikke er villige eller i stand til å bli omfattet av, og omtrent like mange svarte at de ikke vet hvor de skal henvende seg. 8% av binære transpersoner svarte at de ikke har foretatt inngrep på grunn av negative reaksjoner fra leger og/eller helsepersonell, mot 4% blant de ikkebinære transpersonene. 8% av binære transpersoner og 7% av de ikkebinære rapporterte at de ikke hadde tilbud i Norge om den aktuelle behandlinga, og 8% av binære transpersoner og 3% av de ikkebinære svarte at de ikke hadde fått foretatt inngrep fordi det ville bety å gi opp sin forplantningsevne/mulighet til å få barn.

Det mest iøynefallende i tallene over er kanskje at det er en relativt høy andel av dem som ikke har foretatt inngrep, både binære og ikkebinære, som ikke opplevde å ha behov for inngrep for å endre kroppen.

Sammenliknet med EU (FRA 2020a) var det en høyere andel av transpersoner i vårt utvalg i Norge som rapporterte at de ikke har hatt behov for inngrep, sammenliknet med EU-utvalget (50%). Noen flere i Norge som rapporterte at de ikke ville hatt råd, og noen flere i EU rapporterte at de fryktet negative reaksjoner fra familien. For øvrig var tallene nokså like.

Tabell 6.5: Har du reist utenlands eller overveiet å gjøre det for å få medisinsk behandling med det formål å endre ditt fysiske utseende, inklusive kjøpt hormoner via internett fra andre land? ^a

	Transidentitet	
	TrB	TrIB
Ja	33	10
%	26%	10%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser at 1 av 4 binære transpersoner og 1 av 10 ikkebinære transpersoner hadde fått, eller vurdert å få, medisinsk behandling for å endre sitt utseende, via internett eller i andre land. Forskjellen var signifikant (binære høyere) både før og etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Til sammenlikning rapporterte 24% av transpersoner i EU-utvalget at de hadde reist utenlands eller overveiet å reise utenlands for å fysisk endre utseende eller kjøpe hormoner.

6.8 Oppsummering

Temaene i dette kapitlet omhandler en rekke spørsmål om helse og sykdom med vekt på psykisk helse. Bildet er ikke entydig, men en tendens er at transpersoner spesielt synes mer belastet enn de andre, og det samme gjaldt bifile kvinner og menn, samt lesbiske kvinner og homofile menn, men i noe mindre grad.

Over halvparten av deltakerne i alle grupper oppga at de hadde meget god eller god helse i sin alminnelighet. Samtidig hadde flere lhb-personer og transpersoner i dette utvalget et høyere psykisk lidelsestrykk enn henholdsvis heterofile personer og cispersoner, spesielt bifile menn og kvinner. Et annet eksempel gjelder andeler med Hopkinskåre over 1,75 – noe som tilsier at man har en betydelig psykisk belastning. Her hadde homofile og bifile menn betydelig høyere lidelsestrykk enn heterofile menn, og bifile kvinner spesielt høyere lidelsestrykk enn lesbiske og heterofile kvinner. Binære og ikkebinære transpersoner hadde betydelig høyere lidelsestrykk enn cispersoner.

Oppsummert kan vi si følgende når vi har kontrollert for bakgrunnsfaktorer:

Homofile menn og lesbiske kvinner: Det var ingen forskjell i andelene blant lesbiske kvinner og homofile menn sammenliknet med heterofile kvinner og menn når det gjelder god eller meget god helse. Det var heller ingen signifikante forskjeller mellom heterofile og homofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorer på de tre områdene som gjaldt nedsatt funksjonsevne på grunn av fysiske helseplager, psykiske helseplager, eller nedsatt arbeidsevne som følge av psykiske helseproblemer. Blant lesbiske kvinner var andelen som rapporterte om funksjonsnedsettelse av psykisk art signifikant høyere enn blant heterofile kvinner. Det var ingen forskjell mellom heterofile og homofile menn, eller mellom heterofile og lesbiske kvinner når det gjelder å være

sykmeldt mer enn én måned sammenhengene siste 12 måneder. Blant homofile menn var andelen som hadde hatt selvmordstanker eller selvmordsforsøk i løpet av livet signifikant høyere enn blant heterofile menn. Andelen med Hopkinskåre over 1,75 var signifikant høyere blant homofile menn enn blant heterofile menn. Signifikant *færre* blant homofile menn enn blant heterofile menn drakk seg overstadig beruset ukentlig. Signifikant høyere andel blant lesbiske kvinner enn blant heterofile kvinner oppga å drikke alkohol ukentlig.

Bifile kvinner og menn: Det var signifikant færre andeler blant bifile menn og bifile kvinner med god eller meget god helse sammenliknet med heterofile kvinner og menn. Blant bifile menn var andelen som rapporterte henholdsvis nedsatt funksjonsevne av fysisk art, av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne signifikant høyere enn blant heterofile menn. Blant bifile kvinner var andelen som rapporterte om henholdsvis nedsatt funksjonsevne av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne, signifikant høyere enn blant heterofile kvinner. Det var ingen forskjell mellom bifile menn og heterofile menn når det gjelder å være sykmeldt mer enn én måned sammenhengene siste 12 måneder, men andelen var høyere blant bifile kvinner enn blant heterofile. Blant bifile menn var det høyere andeler enn blant heterofile menn som hadde hatt selvmordstanker og selvmordsforsøk i løpet av livet. Andelen bifile kvinner som hadde hatt selvmordstanker og selvmordsforsøk var signifikant høyere enn blant heterofile kvinner. Andelene med Hopkinskåre over 1,75 var signifikant høyere blant bifile menn og blant bifile kvinner sammenliknet med heterofile menn og kvinner.

Transpersoner: Det var lavere andeler blant transpersoner med god/meget god helse sammenliknet med cispersoner. Det var signifikant flere transpersoner enn cispersoner med nedsatt funksjonsevne av fysisk art, av psykisk art og med redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer siste 12 måneder. Det var også flere blant transpersoner enn cispersoner som hadde vært sykmeldt mer enn 1 måned sammenhengende siste 12 måneder. Høyere andeler blant transpersoner oppga at de hadde hatt selvmordstanker og selvmordsforsøk noen gang i løp av livet. Det var signifikant høyere andeler blant transpersoner som hadde Hopkinskåre på over 1,75 enn blant cispersoner. Det var signifikant høyere andeler blant transpersoner (binære) enn cispersoner som rapporterte å ha vært overstadig beruset ukentlig. Når det gjelder kjønnsbekreftende behandling rapporterte 27% av binære transpersoner og 11% av ikkebinære transpersoner at de hadde fått foretatt inngrep for å endre kroppen slik at den bedre svarte til kjønnsidentiteten. Et stort flertall hadde dermed ikke foretatt noen former for inngrep, og begrunnelsen som var mest vanlig var at man ikke hadde hatt behov for dette.

7 Fritid og organisasjonsliv

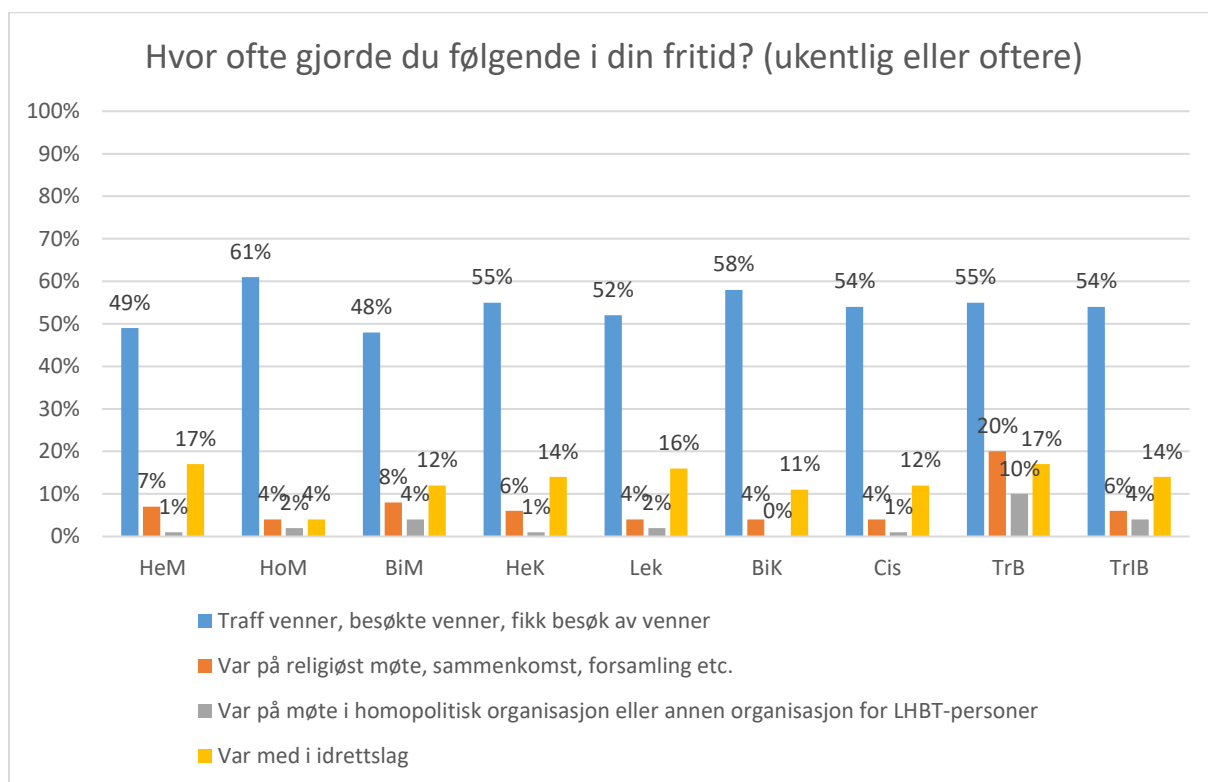
Dette kapittelet omhandler deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjonsliv. Vi har spurt deltakerne om fritidsaktiviteter som å treffe venner, være med i idrettslag, gå på religiøse møter og være med i møter i skeive interesseorganisasjoner. Vi spurte hvor hyppig deltakerne hadde gjort de ulike aktiviteten i løpet av de siste 12 månedene. I tillegg til ulike typer aktiviteter spurte vi også om medlemskap i fagforening, bransjeorganisasjon, religiøs forening, idrettsforening, politisk parti og interesseorganisasjoner for skeive.

Flere av spørsmålene er sammenliknbare med levekårsundersøkelsen fra 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013). Vi kommenterer dette under hvert enkelt spørsmål der det er relevant.

Spørreundersøkelsen ble som tidligere beskrevet besvart våren 2020. Men ettersom vi her har spurt om aktiviteter siste 12 måneder, vil hovedbildet sannsynligvis reflekterer situasjonen før koronapandemien. Når det gjelder dem som deltok sent i datainnsamlingsfasen (mai-juni 2020), vil nok koronatiltakene kunne ha påvirket svarene noe.

7.1 Fritidsaktiviteter

Figur 7.1 Fritidsaktiviteter^a

^a Testing for statistisk signifikans, se vedlegg 4.

Figuren over viser andelen som ukentlig eller oftere var med på et utvalg fritidsaktiviteter. Det å omgås venner var den vanligste av fritidsaktivitetene (blå søyler). Blant bifile menn var det lavest

andel som traff venner ukentlig (48%) og høyest blant homofile menn (61%). Forskjellene mellom homofile menn – som traff venner oftest – og de to andre gruppene menn var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Det var ingen signifikante forskjeller mellom de tre gruppene med kvinner eller mellom cispersoner og binære og ikkebinære transpersoner (kontrollert for bakgrunnsfaktorer).

Figuren viser videre at mellom 4% og 8% av heterofile, homofile, lesbiske og bifile deltakere rapporterte at de deltok på religiøse møter ukentlig eller oftere (røde søyler). Blant heterofile menn var det en signifikant høyere andel enn blant homofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Det var ingen signifikante forskjeller mellom de kvinnegruppene. 20% av binære transpersoner i utvalget rapporterte at de deltok på religiøse møter ukentlig eller oftere. Forskjellen mellom henholdsvis binære transpersoner og cispersoner, og mellom binære og ikkebinære transpersoner, var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

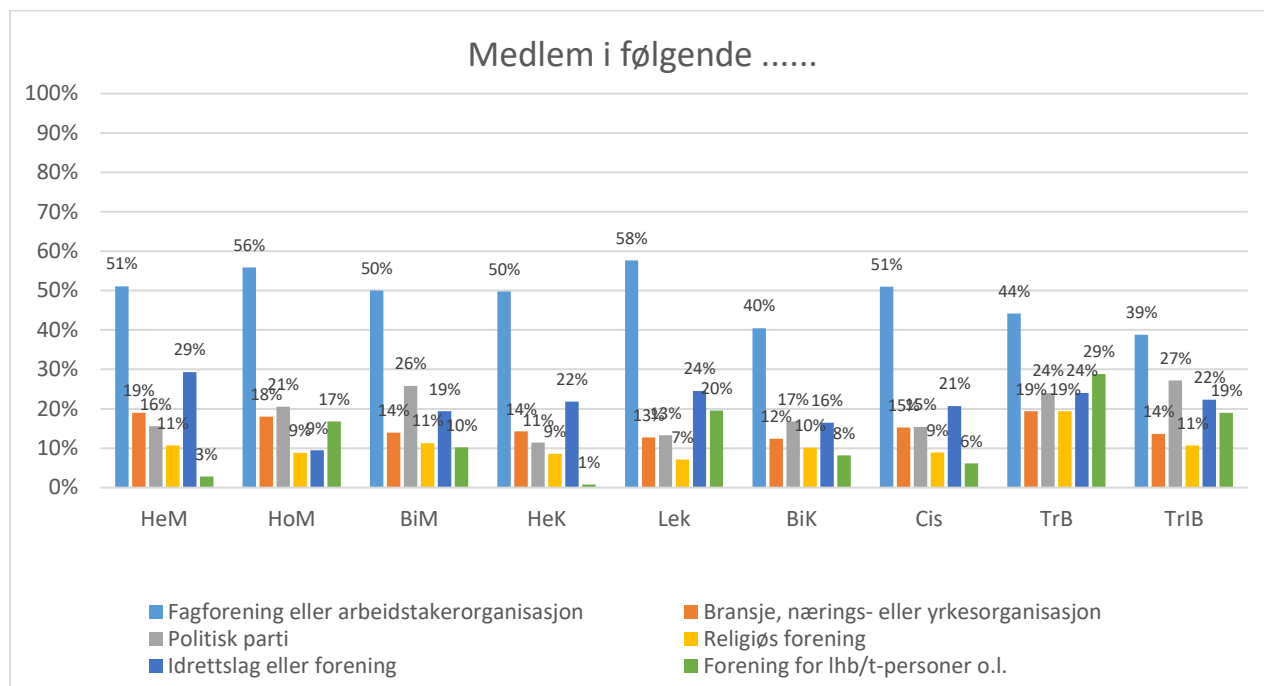
Når det gjelder å være på møte i homopolitiske eller andre organisasjoner for skeive (grå søyler), lå andelene stort sett rundt 5% eller lavere. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer var forskjellene mellom heterofile (lavere) og bifile menn (høyere) signifikant. 10% av binære transpersoner deltok i denne typen aktivitet ukentlig eller oftere, og forskjellene mellom cispersoner (lavere) og hver av de to transperson-gruppene (høyere) var statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Det var en viss forskjell på tvers av gruppene når det gjelder deltakelse i idrettslag (gule søyler). Det var færrest homofile menn (4%) mot 12% av bifile menn og 17% av heterofile menn, og forskjellene mellom hver av gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinnene var det 14% av heterofile kvinner, 16% av lesbiske kvinner og 11% av bifile kvinner som deltok i idrettslag ukentlig eller oftere. Forskjellen mellom heterofile og bifile kvinner var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. 12% av cispersoner, 17% av binære transpersoner og 14% av ikkebinære transpersoner rapporterte at de deltok i idrettslag ukentlig eller oftere. Forskjellene mellom cispersonene og binære transpersoner var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Sammenliknet med tilsvarende spørsmål i 2013 (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 95) ser vi at det er omtrent like mange som traff venner ukentlig i 2013 som i 2020. Størst differanse er det for lesbiske kvinner, hvor 9 prosentpoeng færre i 2020 rapporterte at de traff venner ukentlig eller oftere. For de andre gruppene var differansen mindre, enten noe opp eller ned fra 2013. Spørsmålet om å delta på religiøse møter er ikke direkte sammenliknbart, men også her ser vi omtrent de samme andelene i 2013 som i vårt utvalg. Når det gjelder deltakelse i homopolitiske eller skeive organisasjoner er hovedbildet fra 2013 likt bildet fra 2020, nemlig at de færreste er involvert i denne typen organisasjoner ukentlig eller oftere. I 2013 rapporterte mellom 2% (bifile kvinner) og 9% (homofile menn) at de månedlig eller oftere deltok i denne typen organisering. 2013-undersøkelsen omfattet ikke transpersoner. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

7.2 Medlemskap i organisasjoner

Figur 7.2 Medlemskap i organisasjoner ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvor stor andel av deltakerne i utvalget som var medlemmer i ulike typer organisasjoner. Det vanligste i samtlige grupper var å være medlem av fagforening eller arbeidstakerorganisasjon (lyseblå søyle). Etter statistisk kontroll for alder, inntekt og utdanningslengde var det ingen signifikante forskjeller verken for gruppene delt inn etter seksuell orientering eller gruppene delt inn etter kjønnsidentitet.

Når det gjelder medlemskap i bransje, nærings- eller yrkesorganisasjon (rød søyle), var det heller ingen signifikante forskjeller mellom gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Mellom 11% (heterofile kvinner) og 27% (ikkebinære transpersoner) svarte bekreftende på at de er medlem av et politisk parti (grå søyle). Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer var det ingen signifikante forskjeller mellom gruppene av menn eller gruppene av kvinner. Men blant de to gruppene transpersoner var det høyere andeler som oppga at de var medlem sammenliknet med cispersoner, og de forskjellene var signifikante.

Mellom 7% (lesbiske kvinner) og 19% (binære transpersoner) rapporterte at de var medlem av en religiøs forening (gul søyle). Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene var det signifikant forskjell kun mellom cispersoner (9%) og binære transpersoner (19%).

Når det gjelder medlemskap i idrettslag eller forening, varierte andelen mellom 9% (homofile menn) og 29% (heterofile menn). Forskjellene mellom gruppene av menn var statistisk signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Blant kvinnene i utvalget rapporterte 22% av heterofile kvinner, 24% av lesbiske kvinner og 16% av bifile kvinner å være medlem i idrettslag eller forening. Andelen blant bifile kvinner var signifikant lavere enn for lesbiske kvinner og

heterofile kvinner etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. I gruppene delt inn etter kjønnsidentitet varierte andelene med medlemskap i idrettslag eller idrettsforening mellom 21% og 24%. Her var det ingen signifikante forskjeller etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Når det gjelder medlemskap i interesseorganisasjoner for skeive (grønne søyler), var andelen lavest blant bifile kvinner (8%) og høyest andel blant binære transpersoner (29%). Etter kontroll for bakgrunnsfaktorer var andelen blant bifile menn signifikant lavere enn blant homofile menn og bifile kvinner signifikant lavere enn lesbiske kvinner. 29% av binære transpersoner og 19% av ikkebinære transpersoner oppga at de var medlemmer av skeive organisasjoner. Forskjellen var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Ikke overraskende var det også en viss andel heterofile menn og kvinner som er medlemmer av skeive organisasjoner, noe som kan henge sammen med at det i utvalget er en del binære og ikkebinære transpersoner blant de heterofile.

Sammenliknet med 2013-tallene (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 97) ser vi at noe høyere andeler i 2020-utvalget rapporterte om medlemskap i fagforening. I 2013 var andelen mellom 32% (bifile kvinner) og 53% (lesbiske). Også når det gjelder bransjeorganisasjon var det noen få prosentpoeng flere som var medlemmer i 2020 enn i 2013, og det samme gjelder medlemskap i politisk parti. Når det gjelder skeive organisasjoner, viste tallene fra 2013 at andelene som var medlem var lavere blant bifile (5% for menn og 3% for kvinner) enn blant homofile (14%) og lesbiske (20%). Differansene i 2013 var altså større enn differansen i 2020 mellom gruppene. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg.

7.3 Oppsummering

I dette kapittelet har vi tatt for oss deltakelse i fritidsaktiviteter og organisasjonsliv. Jevnt over ser vi at særlig binære transpersoner i dette utvalget hadde nokså høy grad av deltakelse både når det gjelder å treffe venner, idrett, religion og deltakelse i skeive organisasjoner, sammenliknet med de andre gruppene. Den vanligste aktiviteten på tvers av grupper var å treffe venner; om lag halvparten på tvers av grupper traff venner ukentlig eller oftere. Når det gjelder medlemskap i organisasjoner og politiske partier var det vanligst å være medlem i fagforeninger eller arbeidsgiverforeninger.

Når det gjelder det å treffe venner var det signifikant flere homofile menn enn heterofile menn og bifile menn som traff venner ukentlig eller oftere (etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Forskjellene mellom de tre kvinnegruppene og forskjellene mellom cispersoner og de to gruppene transpersoner er ikke statistisk signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

Mellom 4% og 8% av lesbiske, homofile, bifile og heterofile personer i utvalget deltok på religiøse møter. Blant binære transpersoner var det 30% som rapporterte om det samme. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene viste resultatene at signifikant færre homofile menn enn heterofile menn, og signifikant flere binære transpersoner enn cispersoner deltok på religiøse møter ukentlig. Når det gjelder medlemskap i religiøse foreninger svarte mellom 7% og 11% av heterofile, lesbiske, homofile og bifile bekreftende på dette. Videre rapporterte 19% av

binære transpersoner og 11% av ikkebinære transpersoner om slikt medlemskap, sammenliknet med 9% blant cispersoner.

Blant mennene var det blant homofile menn at en lavest andel rapporterte å både delta i og være medlem av idrettslag, og høyest for heterofile. Forskjellene mellom de tre gruppene menn – både når det gjelder deltakelse og medlemskap – var statistisk signifikante. Blant kvinnene i utvalget rapporterte 22% av heterofile kvinner, 24% av lesbiske kvinner, og 16% av bifile kvinner å være medlem i idrettslag eller forening. Om lag 1 av 4 binære transpersoner og 1 av 5 ikkebinære transpersoner var medlemmer av idrettslag eller forening. Etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorene var det signifikant færre bifile enn heterofile kvinner som deltok i idrettslag, og flere binære transpersoner enn cispersoner som svarte bekreftende på dette.

Blant heterofile, homofile, lesbiske og bifile deltakere, så rapporterte mellom 0% og 4% at de ukentlig eller oftere deltok på møter i skeive organisasjoner. Blant transpersonene var tallene noe høyere; flest blant binære transpersoner. Når det gjelder medlemskap i skeive organisasjoner var det opp mot 1 av 3 som rapporterte om dette, og også her var andelen høyest blant binære transpersoner. Det var dessuten høyere andeler blant homofile og lesbiske som oppga å være medlem i skeive organisasjoner sammenliknet med bifile menn og kvinner.

8 Åpenhet og forhold til seksuell orientering og kjønnsidentitet

I dette kapittelet tar vi for oss respondentenes svar på en rekke spørsmål om erfaringer med åpenhet og forholdet til egen seksuelle orientering og kjønnsidentitet. Vi ser nærmere på temaer som hvor gamle deltakerne var første gang de fortalte noen om sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet, om man er fornøyd med egen grad av åpenhet og hvordan man overordnet tenker om det å være skeiv.

Åpenhet og det å komme ut er sentrale tema i levekårsforskningen (Hellesund 2008; Stubberud, Eggebø og Anderssen akseptert for publisering). I tidligere forskning er det flere som har pekt på at det å vedkjenne seg sin seksuelle orientering overfor seg selv og andre er en betingelse for et fullverdig liv og god helse (McNair, Szalacha og Hughes 2011), mens det å skjule sin seksuelle orientering kan påvirke både levekår, identitet, mestring og helse på negativ måte (Bjørkman og Malterud 2012; Malterud og Bjørkman 2016; Meyer 2003; Synnes og Malterud 2019). Samtidig er ikke forholdet mellom åpenhet og helse entydig. Det er heller ikke gitt at sammenhengen mellom åpenhet og god helse er lik for skeive med ulike bakgrunner og livssituasjoner. For noen kan åpenhet være forbundet med risiko for brutte relasjoner til familie, venner og nettverk, så vel som økt risiko for diskriminering, vold og forfølgelse (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018: 71).

Spørsmålene i dette kapittelet er bare stilt til lhbt-personer i utvalget, ikke til heterofile. Videre har vi for en del av spørsmålene valgt å differensiere gruppen transpersoner i dette kapittelet utover binære og ikkebinære transpersoner. Sammenlikningene i kapittelet inkluderer for en del av spørsmålene transmenn, transkvinner, ikkebinære transpersoner og «resten», som i hovedsak hadde kategorisert seg selv som crossdressere.

Spørsmålene i dette kapittelet er hentet fra 2013-undersøkelsen og FRA-undersøkelsen, og enkelte spørsmål har vi justert noe. Tall for transpersoner ikke inngikk i 2013 og kan derfor ikke sammenliknes. Vi har imidlertid lagt til en rekke spørsmål om åpenhet knyttet til kjønnsidentitet som bare transpersonene er blitt bedt om å svare på. Når det gjelder lhb-personer er det mulig å sammenlikne med 2013-undersøkelsen. I tolkningen av tallene vil vi igjen minne om at utvalgene ikke er helt like, blant annet fordi transpersoner er overrepresentert blant lhb-personene i 2020-utvalget. Dette gjør sammenlikningene mellom 2013 og 2020 noe usikre.

I det følgende vil vi vise resultatene fra spørsmål om hvor gamle respondentene var første gang de fortalte noen at de var skeive, andeler som rapporterte at ikke hadde fortalt det til noen, det å skjule seg minst månedlig, på hvilke arenaer de rapporterte å unngå å være åpne, i hvilken grad deltakerne var fornøyd med sin grad av åpenhet og hva respondentene tenkte om sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet.

8.1 Åpenhet

Tabell 8.1 Hvor gammel var du første gang du fortalte til noen at du var LHB/T person? ^{a,b}

		Seksuell orientering				Kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk			
		HoM	BiM	LeK	BiK	TrM	TrK	TriB	Resten
5 år og under	n	1	0	2	1	0	3	1	0
	%	0%	0%	1%	0%	0%	27%	3%	0%
6 til 9 år	n	1	1	0	1	3	2	0	0
	%	0%	1%	0%	0%	9%	18%	0%	0%
10 til 14 år	n	26	6	19	45	4	0	1	0
	%	9%	6%	11%	19%	3%	0%	3%	0%
15 til 17 år	n	77	25	47	72	9	1	10	0
	%	28%	25%	27%	30%	10%	9%	29%	0%
18 til 24 år	n	122	37	75	92	12	4	14	3
	%	44%	36%	43%	38%	13%	36%	41%	43%
25 til 34 år	n	39	19	22	22	4	1	7	3
	%	14%	19%	13%	9%	6%	9%	21%	43%
35 til 54 år	n	10	12	9	9	3	0	1	1
	%	4%	12%	5%	4%	2%	0%	3%	14%
55 år eller eldre	n	1	2	0	1	0	0	0	0
	%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

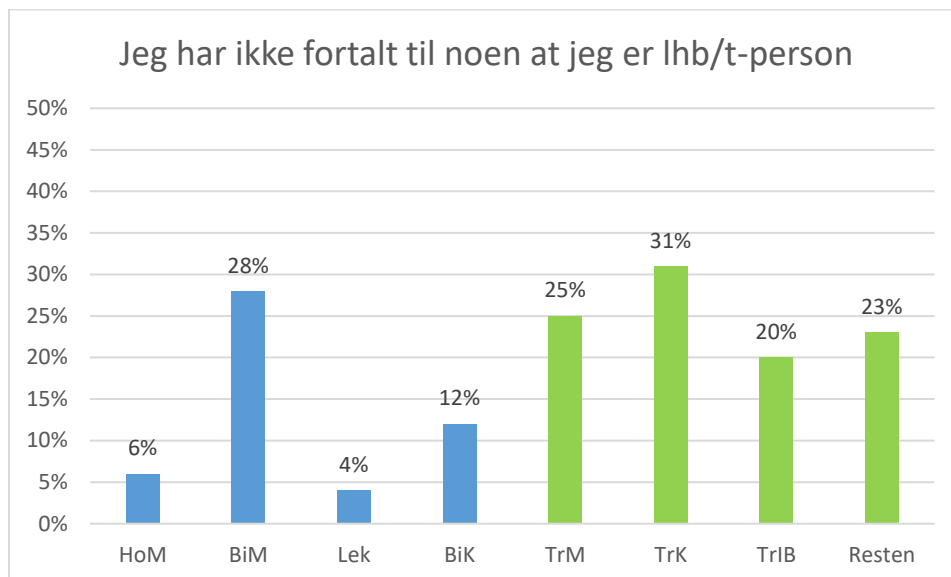
Tabellen over viser hvor gamle respondentene var første gang de fortalte til noen at de bryter med normer for seksualitet eller kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk. Vi har her talt opp de som har svart at de *har* fortalt det til noen.

Som vi ser av tabellen, var det nesten ingen lhb-personer som fortalte noen om egen seksuell orientering før fylte 10 år. Mellom 10 og 14 års alder varierte andelen mellom 9% (homofile menn) og 19% (bifile kvinner). Andelen var høyest mellom 15 og 24 års alder, og tallene på tvers av gruppene er nokså like, med opptil 8 prosentpoengs differanse. Litt flere bifile menn kommer ut senere i livet sammenliknet med de andre gruppene. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var fordelingene signifikant forskjellige for homofile og bifile menn; bifile menn tenderer mot å være eldre enn homofile menn når de forteller andre om sin seksuelle orientering.

Når det gjelder å fortelle noen at egne følelser om kjønn eller kjønnsuttrykk ikke svarte til det kjønn de ble tildelt ved fødsel, var det litt flere i denne gruppen enn blant lhb-gruppene som kom ut tidlig i livet. Det var 8% som fortalte om dette før fylte 10 år, 30% som fortalte noen om dette mellom 10 og 17 års alder, mens 38% fortalte noen om dette da de var mellom 18 og 24 år. Etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var fordelingene signifikant forskjellig for transmenn og transkvinner, for transkvinner og ikkebinære transpersoner og for transkvinner og «resten». Men her er gruppene små og dermed er signifikanstesting mindre informativ.

Sammenliknet med EU (FRA 2020a) ser tallene for når man første gang fortalte noen om egne seksuelle orientering og kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk nokså like, med noen få prosentpoengs differanse mellom Norge og EU.

Figur 8.1 Jeg har ikke fortalt noen at jeg er lhb/t-person ^{a, b}

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Vi ser i figuren over at andelene som oppga at de ikke hadde sagt til noen at de var lhb-person eller transperson. Når det gjelder seksuell orientering, varierte andelene mellom 4% (lesbiske kvinner) og 28% (bifile menn). Forskjellen mellom homofile og bifile menn, og mellom lesbiske og bifile kvinner var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene.

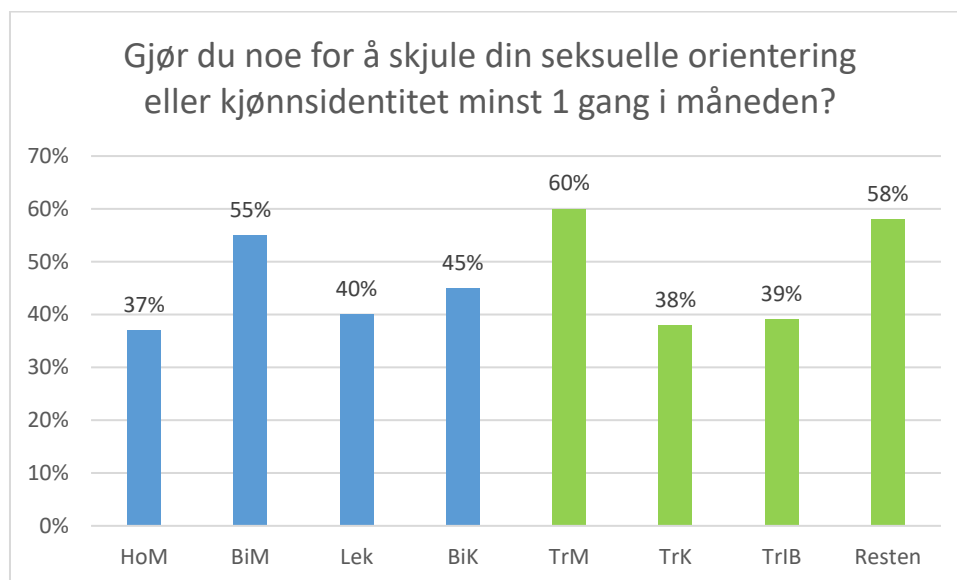
Når det gjelder kjønnsidentitet varierte andelen mellom 20% (ikkebinære transpersoner) og 31% (transkvinner). Ingen av forskjellene mellom de ulike gruppene var signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Hvis vi sammenlikner binære (transmenn og transkvinner) og ikkebinære transpersoner på samme måte som i de andre kapitlene i rapporten, var det heller ikke signifikant forskjell mellom disse to gruppene.

Vi vil peke på at antallet i gruppene til dels er små, og dette gjør en del av testingen for signifikans mindre informativ. På dette spørsmålet var antallet som hadde svart i de ulike gruppene som følger: Homofile menn (n=18), bifile menn (n=51), lesbiske kvinner (n=7), bifile kvinner (n=43), transmenn (n=19), transkvinner (n=12), ikkebinære transpersoner (n=21), og «resten» (n=3).

I EU-undersøkelsene er det 4% av de homofile mennene, 23% av de bifile mennene, 3% av de lesbiske kvinnene, 9% av de bifile kvinnene og 20% av transpersonene som ikke har sagt til noen

at de er skeive.² Tallene i Norge er en god del høyere enn i EU. Forklaringen på dette kan være at EU-undersøkelsen består av selvrekrutterte deltakere. Det vil si at forespørsler om å delta er distribuert til aktuelle målgrupper og kan tenkes å ha nådd en større andel organiserte og åpne skeive.

Figur 8.2 Å skjule sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet minst månedlig ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren viser hvor store andeler i gruppene som rapporterte at de skjuler sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet minst én gang i måneden, for eksempel ved å unngå å nevne navn på partner, unngå å nevne egen kjønnsidentitet i samtale, holde tilbake informasjon eller liknende.

Blant menn var andelene 37% for homofile menn og 55% for bifile menn, men forskjellen var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Blant kvinner var andelene 40% for lesbiske kvinner og 45% for bifile kvinner, men forskjellen var ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer.

Ser vi på kjønnsidentitet var andelene 60% for transmenn, 38% for transkvinner, 39% for ikkebinære transpersoner og 58% for «resten». Den eneste signifikante forskjellen etter kontroll for bakgrunnsfaktorene var at transmenn hadde høyere andel sammenliknet med ikkebinære transpersoner og resten.

Hovedbildet for både seksuell orientering og kjønnsidentitet er at det var ganske høye andeler som minst én gang i måneden gjør noe for å skjule sin seksuelle orientering/kjønnsidentitet.

² Tallene fra vår undersøkelse er ikke direkte sammenliknbare med EU-undersøkelsen. I EU-undersøkelsen fremgår ikke andelene som ikke hadde sagt det til noen direkte, men synliggjøres gjennom at prosenten for aldersfordeling ikke går opp.

Sammenliknet med 2013-tallene var det i 2020-utvalget en betydelig høyere andel i alle lhb-gruppene som rapporterte at de skjuler sin seksuelle orientering minst én gang i måneden. I 2020-utvalget er andelen på mellom 37%-55%, mens i 2013 var andelen på noe over 20-30%. Det er igjen viktig å minne om at transpersoner er overrepresentert blant lhb-personene i 2020-utvalget, i tillegg til at utvalgene ellers ikke var helt like, og dette gjør at sammenlikningene mellom 2013 og 2020 er noe usikre.

Tabell 8.2 Hvor unngår du å være åpen?^{a, b}

		Seksuell orientering				Kjønnsidentitet			
		HoM	BiM	Lek	BiK	TrM	TrK	TrIB	Resten
Familien	n	62	100	31	152	27	12	35	7
	%	20%	54%	16%	44%	35%	31%	34%	54%
På skolen	n	21	53	20	72	23	10	22	2
	%	7%	29%	10%	21%	30%	26%	21%	15%
På arbeid	n	98	96	55	128	31	8	31	4
	%	31%	52%	28%	37%	40%	21%	30%	31%
På kafe, restaurant, pub, klubb	n	48	67	28	60	19	5	19	6
	%	15%	36%	14%	18%	25%	13%	18%	46%
Offentlig transport	n	78	70	38	71	19	8	20	7
	%	25%	38%	20%	21%	25%	21%	19%	54%
Idrettsforening	n	22	57	15	58	10	7	14	3
	%	7%	31%	8%	17%	13%	18%	14%	23%
Fritid (lag foreninger utenom idrett)	n	32	59	14	59	13	6	16	5
	%	10%	32%	7%	17%	17%	15%	16%	38%
På gaten, plasser, parkeringsplasser eller andre offentlige steder	n	81	70	46	69	20	7	20	6
	%	26%	38%	24%	20%	26%	18%	19%	46%
Parker	n	44	58	25	52	14	6	16	5
	%	14%	32%	13%	15%	18%	15%	16%	38%
Politi	n	24	55	15	50	13	4	14	4
	%	8%	30%	8%	15%	17%	10%	14%	31%
Helsevesen	n	19	45	16	51	12	5	17	3
	%	6%	24%	8%	15%	16%	13%	17%	23%
NAV	n	27	62	15	60	17	5	19	4
	%	9%	34%	8%	18%	22%	13%	18%	31%
Offentlige institusjoner eller bygninger	n	32	61	24	59	17	7	20	5
	%	10%	33%	12%	17%	22%	18%	19%	38%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

^b Spørsmål hentet fra EU-undersøkelsen, se vedlegg 3

Tabellen over viser hvilke steder respondentene oppga at de unngikk å være åpen. Vi skal ikke her gjenta tallene for alle arenaene i tabellen. Det er imidlertid viktig å merke seg at når det gjelder åpenhet overfor familien, så var det på tvers av gruppene ganske høye andeler som oppga at de unngår å være åpen. Blant homofile og bifile menn var andelen henholdsvis 20% og 54% (signifikant forskjellig etter kontroll for bakgrunnsfaktorer) og blant lesbiske kvinner og bifile kvinner henholdsvis 16% og 44% (signifikant forskjellig etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Ser vi på kjønnsidentitet viser tabellen at blant transkvinner, transmenn og

ikkebinære transpersoner var det om lag 1 av 3 som oppga at de unngikk å være åpne overfor familien, men her var forskjellen mellom gruppene stort sett ikke signifikante.

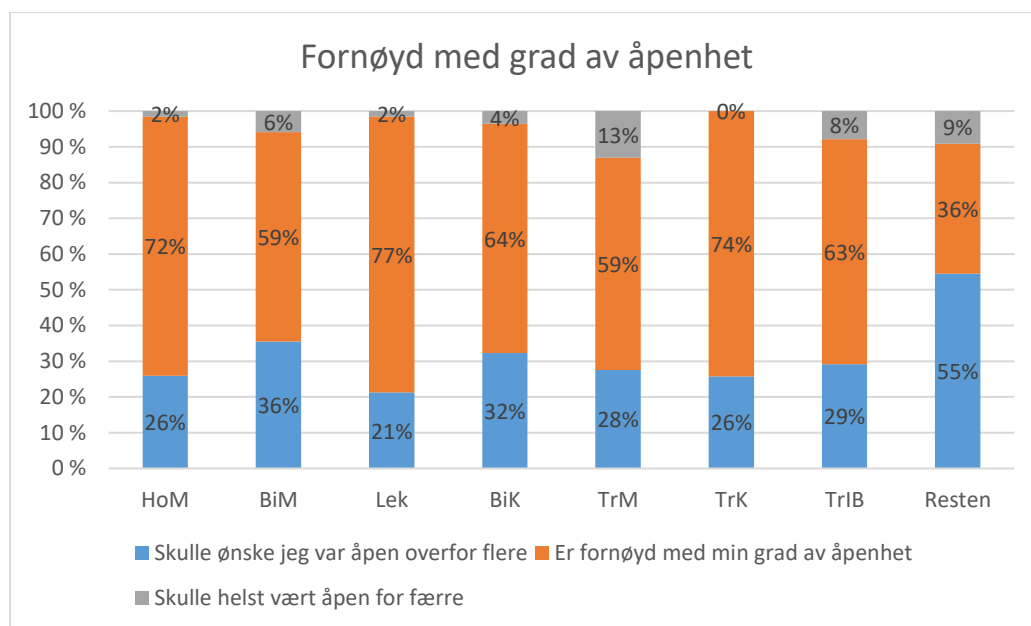
En annen viktig arena er helsevesenet. Blant homofile menn var det 6% og blant bifile menn 23% som rapporterte at de unngikk å være åpne om sin seksuelle orientering i møte med helsevesenet (signifikant forskjell etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Blant lesbiske kvinner var andelen 8% og blant bifile kvinner 18% (ikke signifikant forskjell etter kontroll for bakgrunnsfaktorer). Ser vi på kjønnsidentitet var andelen blant transmenn 16%, transkvinner 13%, ikkebinære transpersoner 17% og resten av transpersonene 23% (ingen signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorer).

Det ser ut til at bifile menn i utvalget skiller seg ut ved at relativt høye andeler rapporterte at de skjuler sin seksuelle orientering på mange arenaer. Blant bifile kvinner derimot var andelen mer like som for lesbiske kvinner og homofile menn.

I 2013 var det lesbiske kvinner som i størst grad rapporterte om åpenhet overfor familiemedlemmer, nærmeste arbeidskolleger og venner (ca. 80%). Blant bifile menn og kvinner var det den gang et klart flertall, på henholdsvis 78% og 68%, som rapporterte at de ikke var åpne på arbeidsplassen, og et mindretall i disse gruppene rapporterte også i 2013 at de ikke var åpne overfor fastlegen (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013: 105-106). Dette hovedbildet likner det vi ser i 2020. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer i sammenlikningene er lite.

Sammenliknet med tall fra EU (FRA 2020a) er det jevnt over flere i EU på tvers av gruppene som rapporterte at de unngår å være åpne på ulike arenaer. Forskjellene er særlig påfallende når man ser på offentlige arenaer, slik som kafé/ restaurant/ pub/ klubb, offentlig transport, på gata og i offentlige institusjoner eller bygninger. Flere i EU unngår dessuten å være åpen overfor helsevesenet. Det er samtidig flere blant bifile menn bifile kvinner og transpersoner i Norge som rapporterte at de unngår å være åpne overfor egen familie sammenliknet med tallene fra EU. For arbeidsplass og skole er tallene likere mellom EU og Norge.

Figur 8.3 I hvilken grad er du fornøyd med din åpenhet om din seksuelle orientering/kjønnsidentitet? ^a

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Figuren over viser hvor store andeler som er fornøyd med sin grad av åpenhet (rød), helst skulle vært mer åpen (blå) eller helst skulle vært åpen overfor færre (grå). Hovedbildet er at et tydelig flertall i gruppene for seksuell orientering er fornøyd med sin grad av åpenhet. Blant homofile menn rapporterte 72% om dette og blant bifile menn 59%, og denne forskjellen er signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorene. Blant lesbiske kvinner var det 77% som oppga å være fornøyd med sin grad av åpenhet, og blant bifile kvinner 64%. Denne forskjellen er ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. Også i gruppene delt inn etter kjønnsidentitet var et flertall fornøyd med sin grad av åpenhet. For transmenn var andelen 59%, for transkvinner 74%, for ikkebinære transpersoner 63% og «resten» 36%. Når det gjelder de ulike gruppene transpersoner var det ingen signifikante forskjeller etter kontroll for bakgrunnsfaktorene bortsett fra forskjellen mellom «resten» sammenliknet med ikkebinære transpersoner. Men her er det viktig å understreke at gruppene er små og det gjør signifikanstesting mindre informativ. Et betydelig mindretall, om lag én av tre på tvers av alle grupper, skulle ønske de var åpne overfor flere. I utvalget var det små andeler som oppga at de gjerne skulle vært åpen overfor færre, flest blant transmenn (13%).

Også i 2013-utvalget (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) var det et flertall (66%-79%) som var fornøyd med sin grad av åpenhet. I begge utvalgene var det også en noe høyere andel som var fornøyd med sin grad av åpenhet blant de lesbiske og homofile deltakerne sammenliknet med bifile. Hovedbildet er altså at forskjellene synes stabile over tid. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

8.2 Forhold til egen seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Tabell 8.3 Alt i alt, hvordan tenker du om din seksuelle orientering/kjønnsidentitet? ^a

			Seksuell orientering				Kjønnsidentitet			
			HoM	BiM	Lek	BiK	TrM	TrK	TriB	Rest en
Berikende	I stor grad	n	122	53	86	97	25	6	31	3
		%	39%	29%	45%	29%	34%	18%	31%	25%
	I noen grad	n	140	88	72	157	31	14	35	8
		%	45%	48%	38%	47%	42%	42%	37%	67%
Belastende	I stor grad	n	18	17	15	11	15	8	13	1
		%	6%	9%	8%	3%	21%	23%	14%	8%
	I noen grad	n	113	68	61	104	28	9	36	7
		%	36%	37%	32%	31%	39%	26%	38%	54%
Jeg skulle gjerne hatt en annen seksuell orientering / kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk	I stor grad	n	36	19	15	14	14	11	7	2
		%	12%	10%	8%	4%	19%	31%	7%	15%
	I noen grad	n	56	34	30	52	19	6	24	4
		%	18%	19%	16%	16%	26%	17%	26%	31%
Jeg aksepterer meg selv fullt ut som LHB/med min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk	I stor grad	n	251	97	153	217	37	17	48	5
		%	80%	54%	79%	64%	51%	50%	50%	42%
	I noen grad	n	51	57	30	103	31	8	33	6
		%	16%	32%	15%	30%	42%	24%	34%	50%
Jeg skammer meg av og til for å være LHB / for min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk	I stor grad	n	14	23	11	8	9	8	6	2
		%	5%	13%	6%	2%	12%	22%	6%	15%
	I noen grad	n	42	40	41	87	26	6	28	6
		%	14%	22%	21%	26%	35%	17%	30%	46%

^a Testing for statistisk signifikans: se vedlegg 4

Tabellen over viser hvordan lhbt-gruppene i utvalget svarte på spørsmål om hvordan de tenkte om sin seksuelle orientering og kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk.

I alle grupper for seksuell orientering var det et flertall, mellom 66% og 84%, som rapporterte at de opplevde sin seksuelle orientering som berikende i noen grad eller i stor grad. Forskjellene mellom homofile og bifile menn var ikke signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer, og det samme gjelder forskjellen mellom lesbiske og bifile kvinner. Forskjellene mellom disse gruppene var heller ikke signifikant etter kontroll for bakgrunnsfaktorer når det gjelder de andre spørsmålene (belastende; jeg skulle gjerne hatt annen seksuell orientering; jeg aksepterer meg selv fullt ut som lhbt-person; jeg skammer meg av og til over å være lhbt-person).

Ser vi på kjønnsidentitet varierte andelene som oppga at de opplevde sin identitet som berikende mellom 50% og 92%, men ingen av forskjellene mellom de ulike gruppene transpersoner var signifikante etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. For de andre spørsmålene var det stort sett ikke signifikante forskjeller mellom de ulike gruppene etter kontroll for bakgrunnsfaktorer. I mange av rutene i tabellen er antallet personer så lavt at signifikanstesting blir lite informativt.

Sammenliknet med 2013-tallene er det omtrent like mange lhb-personer i 2020-utvalget som rapporterte at de opplever sin seksuelle orientering, i stor eller i noen grad, som berikende. Også når det gjelder spørsmålet om hvor vidt man opplever sin seksuelle orientering som belastende og skammer seg over sin seksuelle orientering, er andelene nokså like i begge utvalgene. Bifile menn og kvinner var likevel i mindre grad fornøyde enn lesbiske og homofile. Hovedbildet er altså stabilitet over tid for lhb-personene. Vi minner om at sammenlikningen med 2013 er usikker fordi utvalgene ikke er helt like, blant annet med flere transpersoner i foreliggende utvalg, og antallet personer er lite.

8.3 Oppsummering

Det å fortelle noen om egen seksuelle orientering og kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk første gang er for mange en viktig hendelse. Få homofile menn, lesbiske kvinner og bifile kvinner og menn i utvalget hadde fortalt noen om dette før fylte 10 år. Mens bifile kvinner rapporterte å komme ut litt tidligere i livet – 19% før fylte 14 år – rapporterte bifile menn i litt større grad enn de andre gruppene å komme ut litt senere i livet. Det vanligste var å komme ut mellom 15 og 25 års alder. Blant transpersonene var det litt flere som kom ut tidlig i livet. 38% rapporterte å ha fortalt noen at egne følelser knyttet til at kjønn eller kjønnsuttrykk ikke svarte til det kjønn de ble tildelt ved fødsel før fylte 17 år. Mange bifile kvinner og menn og mange transpersoner hadde ikke fortalt andre om sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet: Mens 4%-6% lesbiske kvinner og homofile menn oppga å ikke ha fortalt noen om sin seksuelle orientering, var det 12% (bifile kvinner) og 28% (bifile menn) som ikke hadde fortalt det til noen. Blant transpersoner varierte de tilsvarende andelene mellom 20% (ikkebinære transpersoner) og 31% (transkvinner).

De fleste respondentene oppga at de var fornøyde med sin grad av åpenhet. Rundt 20-30% i de ulike gruppene rapporterte likevel at de skulle ønske de var åpne overfor flere. Blant transmennene og de ikkebinære transpersonene var det henholdsvis 13% og 8% som oppga at de gjerne skulle vært åpne overfor færre. For lesbiske, homofile og bifile er hovedbildet i 2020 nok så likt som i 2013.

Det var relativt høye andeler i alle grupper som oppga at de gjør noe for å skjule sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet minst månedlig – mellom 37% (homofile menn) og 60% (transmenn). Blant bifile menn var det en høyere andel som skjuler sin seksuelle orientering enn blant de homofile mennene. Blant transmennene var det et flertall (60%) som oppga at de skjuler sin kjønnsidentitet minst én gang i måneden - en betydelig høyere andel enn blant transkvinner og ikkebinære transpersoner.

I kapittelet har vi vist at det på tvers av gruppene var ganske mange (16% til 54%) som oppga å ikke være åpne overfor familien sin. Andelen var høyest blant transpersoner og bifile og lavest blant homofile og lesbiske. Relativt mange skjulte sin seksuelle orientering på jobb og i møte med helsevesenet. Dette er viktige funn, da det er grunn til å tro at familien, jobben og helsevesenet er arenaer hvor det kan være særlig viktig å være åpen.

Selv om mange oppga å gjøre noe minst månedlig for å skjule sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet, svarte likevel et flertall i alle grupper at de opplevde sin seksuelle orientering og

kjønnsidentitet som berikende. Andelen var høyest blant homofile og lesbiske, hvor henholdsvis 39% og 45% rapporterte å i stor grad oppleve sin seksuelle orientering som berikende, mot 29% blant bifile kvinner og menn. Tilsvarende tall for transpersoner når det gjelder kjønnsidentitet var mellom 18% (transkvinner) og 34% (transmenn).

9 Oppsummering av rapporten

I denne rapporten har vi presentert funn fra en landsdekkende spørreundersøkelse om levekår blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (lhbt-personer) (N=2059). Dette er første gang transpersoner er med i en slik spørreundersøkelse. Heterofile og cispersoner er også inkludert i undersøkelsen, og svarene fra disse gruppene sammenliknes systematisk med lhbt-personene.

I dette kapittelet presenterer vi først hovedfunnene fra undersøkelsen. Deretter gjør vi rede for prosjektet «Levekår blant skeive», som spørreundersøkelsen inngår i, og metode. Når vi presenterer resultatene har vi først fokusert på hovedbildet for de ulike gruppene (transpersoner; lesbiske kvinner og homofile menn; bifile kvinner og menn), og deretter tar vi for oss levekårstemaene som kapitlene i rapporten omhandler (trivsel og nettverk; diskriminering og vold, helse, fritid og organisasjonsliv; åpenhet og forholdet til egen seksuelle orientering). I presentasjonen av resultatene vektlegger vi forskjeller mellom gruppene som inngår i undersøkelsen; vi presenterer både forekomster og gruppeforskjeller etter statistisk kontroll for bakgrunnsfaktorer. Om vi identifiserte en signifikant forskjell eller ikke, er et mer robust resultat enn prosentangivelser og fordelinger. Avslutningsvis sammenlikner vi resultatene i denne spørreundersøkelsen med levekårsundersøkelsen fra 2013 (Anderssen og Malterud 2013) og en undersøkelse av diskriminering blant lhbt-personer i EU (FRA 2020a). Helt til slutt i kapittelet presenterer vi noen anbefalinger til fremtidige nasjonale levekårsundersøkelser blant skeive.

9.1 Hovedfunn

Hovedfunnene kan oppsummeres i tre punkt:

1. Transpersonene i utvalget rapporterte om tydelige levekårsutfordringer og erfaringer med ulike former for diskriminering. Samtidig rapporterte de også om stolthet og støtte, og høy grad av deltakelse i organisasjonsliv, skeive organisasjoner og vennenettverk.
2. Lesbiske kvinner og homofile menn i utvalget rapporterte i stor grad om levekår som likner heterofile kvinner og menn, men høyere levekårsbelastninger når det gjelder psykisk helse. Resultatene viste ellers små og få forskjeller mellom heterofile og lesbiske kvinner. Forskjellene mellom heterofile og homofile menn var også relativt små, men på flere punkt var det signifikant flere homofile menn enn heterofile menn som rapporterte om levekårsutfordringer.
3. Blant bifile menn og kvinner i utvalget var det flere som rapporterte om levekårsutfordringer enn blant lesbiske kvinner, homofile menn og heterofile kvinner og menn. I 2013 ble levekårsutfordringer blant bifile kvinner trukket fram. I 2020-utvalget fant vi tydelig levekårsutfordringer blant både bifile menn og kvinner.

9.2 Om prosjektet «Levekår blant skeive»

Rapporten inngår i prosjektet «Levekår blant skeive» sammen med to andre forskningsrapporter – «Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer

i Norge» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019) og «Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud» (Langeland med flere 2021). I utformingen av spørreundersøkelsen tok vi med oss innsiktene fra «Skeive livsløp», for eksempel knytta til begrepsbruk for kjønns- og seksualitetsmangfold og innsikter om viktige levekårstema.

9.3 Metode

Undersøkelsen ble designet som en landsdekkende spørreundersøkelse. Spørreskjemaet ble sendt ut til et anslagsvis representativt utvalg av befolkningen i perioden 4. april til 15. juni 2020. Datainnsamlingen ble gjennomført av Opinion, som sendte ut henvendelser til sine webpaneler. Webpanelene er utviklet med sikte på å være representative for hele den norske befolkningen, og panelmedlemmene har sagt seg villige til å delta i spørreundersøkelser om ulike tema. I webpanelene er deltakerne tilfeldig rekruttert fra befolkningsregistre, og det gjør at webpanelene er relativt representative for befolkningen som helhet.

I rekrutteringen benyttet vi – som i 2013-undersøkelsen – en oversamlingsprosedyre. Statistiske styrkeberegninger tilsa at vi burde rekruttere 260 respondenter i hver gruppe (henholdsvis lesbiske, homofile, bifile og transpersoner). Ettersom lhbt-personer utgjør en relativt liten del av befolkningen, må det distribueres et høyt antall spørreskjema for å oppnå ønskede gruppestørrelser. Rekrutteringen skjedde ved at det ble sendt ut en første pulje med flere tusen spørreskjema til de panelmedlemmene som ble trukket. Tidlig i spørreskjemaet ble deltakerne bedt om å angi kjønnsidentitet og seksuell orientering. Ved å følge med på svarene som kom inn, kunne vi se når et tilstrekkelig antall heterofile og cispersoner hadde respondert, hvilket var ganske raskt. Når neste pulje spørreskjema ble sendt ut, og noen svarte at de var heterofile og cisperson, fikk de automatisk melding om at vi hadde høyt nok antall deltakere blant dem, og de fikk derfor ikke svare på resten av spørreundersøkelsen. De deltakerne som var lhbt-personer, fylte imidlertid ut resten av spørreskjemaet. På den måten ble hver av lhbt-gruppene langsomt fylt opp. Rekrutteringen skjedde over en periode på drøye to måneder, og det ble sendt ut over 100 000 spørreskjema.

Det er et metodisk poeng i denne undersøkelsen at vi har med heterofile og cispersoner i samme undersøkelse som lhbt-personene. I denne undersøkelsen har altså både minoritetsgruppene og majoritetsgruppene svart på de samme spørsmålene under de samme omstendighetene. I tolkningen av resultatene er det forskjellene mellom gruppene som er det mest sentrale. Hovedbildet er at lhbt-personer rapporterte om flere leveårsbelastninger enn heterofile og cispersoner, og at dette særlig gjelder transpersoner og bifile.

En utfordring med å kartlegge levekår blant lhbt-personer og med å rekruttere mange lhbt-personer, er at seksuell orientering og kjønnsidentitet ikke er gjensidig utelukkende kategorier. Noen transpersoner er lhb-personer, og visa versa. Når vi har sammenliknet gruppene har vi derfor systematisk foretatt to sammenlikninger basert på det samme utvalget. For det første har vi sammenliknet ulike grupper etter seksuell orientering, det vil si heterofile, homofile, lesbiske og bifile. For det andre har vi sammenliknet etter kjønnsidentitet, det vil si cispersoner, binære transpersoner og ikkebinære transpersoner. I kapittel 8 om åpenhet og forholdet til egen

seksuelle orientering og kjønnsidentitet har vi imidlertid delt inn i transmenn, transkvinner, ikkebinære transpersoner og resten.

9.4 Begrensninger ved undersøkelsen

Det er noen forhold ved undersøkelsen som tilsier at man bør være varsom i hvordan man bruker tallene: For det første er ikke de forskjellige gruppene i utvalget strengt representative for gruppene i befolkningen som helhet. Dette skyldes at webpanelenes representativitet neppe er perfekt, at hvem i de ulike gruppene som ønsket å delta trolig varierte med alder og andre bakgrunnsfaktorer. Dessuten er ikke kategoriene for seksuell orientering og kjønnsidentitet så entydige som fremstillingene kan se ut til. Videre gjelder at det blant heterofile og lhb-personer er en overrepresentasjon av transpersoner, samtidig som det blant cis- og transpersoner er en overrepresentasjon av lhb-personer. Dette kan ha påvirket resultatene.

Et annet poeng er at gruppene med fordel kunne vært større slik at de statistiske sammenlikningene etter kontroll for bakgrunnsfaktorene alder, inntekt og utdanningslengde ble sikrere.

Spørreskjemaet ble besvart de første ukene og månedene etter de første nasjonale tiltakene mot koronapandemien (fra mars 2020). Pandemien og tiltakene kan tenkes å ha påvirket de ulike gruppene i forskjellig grad. Det gjør sammenlikningene mer usikre enn de ellers ville vært.

Ellers kan vi nevne at presisjonen i deltakernes svar neppe er perfekt blant annet fordi spørsmålene og svarkategoriene kan være uklare, og fordi enkelte kan ha fylt ut skjemaet under stressende omstendigheter.

9.5 Beskrivelse av utvalget

I utvalget var det 495 personer som identifiserte seg som heterofile menn, 317 som homofile menn, 186 som bifile menn, 490 som heterofile kvinner, 196 som lesbiske kvinner og 346 som bifile kvinner. Ser vi på kjønnsidentitet, var det i utvalget 1827 personer som identifiserte seg som cispersoner, 129 som binære transpersoner og 103 personer som identifiserte seg som ikkebinære transpersoner. Som nevnt over er det flere lhb-personer blant trans- og cispersonene – og visa versa – enn i befolkningen for øvrig.

I kapittel 3 i rapporten har vi beskrevet utvalget når det gjelder alder, økonomi, utdanning, arbeid, bosted og annen minoritetsbakgrunn. Tallene viser at det var forskjeller mellom gruppene på følgende variabler: Cispersonene i utvalget var eldre enn transpersonene, og heterofile personer noe eldre enn lhb-personene. Det var flere med lav utdanning, lav inntekt og lav yrkesdeltakelse blant bifile og transpersoner. Særlig bifile kvinner i dette utvalget skilte seg ut med lav gjennomsnittsalder, lav utdanning og lav inntekt, og dette henger sammen. Fordeling av bosted var ganske like i gruppene, bortsett fra for homofile menn hvorav nesten halvparten bodde i Oslo. Når det gjelder det å tilhøre andre minoritetsgrupper gjaldt dette få, stort sett under 5%. Men andelene var høyere blant transpersoner.

Hvordan kan vi fortolke ulikhetene i alder, økonomi og så videre? Bifile kvinner i utvalget hadde for eksempel en gjennomsnittsalder på bare 29 år. Vi tror ikke at bifile kvinner i Norge i gjennomsnitt er mye yngre enn andre kvinner, men heller at det var flere unge bifile kvinner som takket ja til å delta i undersøkelsen. Dette betyr i så fall at utvalget er mindre representativt enn vi kunne ønske. Vi har statistisk kontrollert for alder, økonomi og utdanningslengde i de fleste sammenlikningene mellom gruppene, noe som gjør sammenlikningene mer robuste.

9.6 Hovedfunn for de ulike gruppene

9.6.1 Transpersoner

På den ene siden viste tallene for transpersoner tydelige levekårsutfordringer på områder som psykisk helse og diskriminering sammenliknet med cispersoner. På den andre siden hadde mange opplevd støtte, var stolte, og en god del var organisert i nettverk og organisasjoner.

Når det gjelder trivsel og nettverk var det gjennomsnittlig noe mer ensomhet blant transpersonene sammenliknet med cispersonene. Begge gruppene av transpersoner rapporterte også om mindre tilfredshet med livet enn cispersonene.

På området diskriminering og vold, oppga omkring halvparten av alle transpersoner at de hadde blitt trakassert på arbeidsplass eller studiested minst én gang det siste året. Om lag 40% av transpersonene rapporterte å ha blitt utsatt for negative kommentarer. 46% blant binære transpersoner rapporterte å ha blitt diskriminert under jobbsøking, mot 5% blant cispersoner. Når det gjelder utsatthet for vold rapporterte nærmere 25% å ha opplevd direkte trusler om vold, mot 14% av cispersoner. Videre var det 37% (binære) og 36% (ikkebinære) som oppga å ha blitt tvunget til seksuelle handlinger sammenliknet med 15% av cispersonene.

Det var flere transpersoner enn cispersoner med nedsatt funksjonsevne av fysisk art, av psykisk art og med redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer siste 12 måneder. Det var også flere blant transpersoner enn cispersoner som hadde vært sykmeldt mer enn én måned sammenhengende siste 12 måneder. Tydelige andeler blant transpersonene rapporterte om dårlig psykisk helse, og over halvparten var såpass plaget at de kunne ha behov for hjelp, jf. Hopkinsskalaen som er et pålitelig mål på psykiske helseplager. Ikkebinære transpersoner syntes å rapportere om litt dårlig psykisk helse enn binære transpersoner. Halvparten av alle transpersoner rapporterte om redusert arbeidsevne på grunn av plager, mot 20-30% av cispersoner. Ser vi på selvmordsatferd, rapporterte 30% prosent blant ikkebinære og 34% blant binære transpersoner at de hadde forsøkt å ta livet sitt en eller annen gang i løpet av livet, sammenliknet med 12% av cispersonene.

Samtidig som binære og ikkebinære transpersoner rapporterte om tydelige levekårsutfordringer, så vi også uttrykk for både stolthet, støtte og høy grad av deltakelse i organisasjonsliv. Flertallet var fornøyd med sin grad av åpenhet, og over 60% opplevde sin kjønnsidentitet som berikende. Over 70% hadde opplevd å bli personlig støttet eller forsvart som transperson på arbeidsplass eller studiested.

Binære og ikkebinære transpersoner syntes aktive når det gjelder fritidsaktiviteter og medlemskap i organisasjoner. Blant annet rapporterte transpersonene i større grad om medlemskap i ulike lag, foreninger og politiske partier sammenliknet med cispersonene. 29% av binære transpersoner rapporterte å være medlemmer av organisasjoner for skeive, sammenliknet med mellom 8%-20% blant lesbiske, homofile og bifile. 10% av binære transpersoner rapporterte også at de ukentlig var aktive i slike organisasjoner.

Tilgang til kjønnsbekreftende behandling for transpersoner har vært et sentralt politisk spørsmål på lhbt-feltet de siste årene. Vi spurte deltakerne om de hadde mottatt kjønnsbekreftende behandling, og 27% av de binære transpersoner og 11% av de ikkebinære transpersonene svarte bekreftende på dette. Av dem som ikke hadde mottatt kjønnsbekreftende behandling oppga 2 av 3 at dette var fordi de ikke hadde hatt behov for det. Samtidig var det flere som oppga ulike barrierer som økonomi, frykt for negative reaksjoner og manglende tilbud. I tillegg oppga 1 av 4 binære transpersoner at de hadde fått, eller vurdert å få, behandling via internett eller i andre land.

9.6.2 Lesbiske kvinner og homofile menn

I «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013) ble det fremhevet at lesbiske og homofile stort sett har gode levekår på lik linje med heterofile. Slik var det også i 2020-utvalget. Det var gjennomgående små og få forskjeller mellom lesbiske kvinner og heterofile kvinner, for eksempel når det gjelder helse, forhold til familien og fornøydhet med livet. Det samme gjaldt homofile menn sammenliknet med heterofile menn.

Når det gjelder diskriminering og vold viste resultatene en viss utsatthet blant lesbiske kvinner og homofile menn. Tydelige andeler blant lesbiske kvinner og homofile menn hadde opplevd diskriminering på ulike arenaer og i dagliglivet. Samtidig rapporterte homofile menn og til dels lesbiske kvinner om mindre trakassering på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn. Homofile menn og lesbiske kvinner observerte likevel mer negativitet mot skeive enn heterofile kvinner og menn. Flere lesbiske kvinner hadde møtt negative kommentarer som skeiv sammenliknet med bifile kvinner. Homofile menn følte seg mer diskriminert enn heterofile menn på bakgrunn av seksuell orientering og alder enn heterofile menn, og mindre diskriminert på grunn av hudfarge. Lesbiske kvinner følte seg mer diskriminert på grunn av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering enn heterofile kvinner, og mindre diskriminert på bakgrunn av alder.

På området psykisk helse var bildet sammensatt. På enkelte spørsmål skilte ikke lesbiske kvinner og homofile menn seg fra heterofile kvinner og menn, mens de på andre områder gjorde det. Det var ingen forskjeller mellom heterofile og homofile menn etter kontroll for bakgrunnsfaktorer når det gjelder nedsatt funksjonsevne på grunn av fysiske helseplager, psykiske helseplager, eller nedsatt arbeidsevne som følge av psykiske helseproblemer. Blant lesbiske kvinner var imidlertid andelen som rapporterte om funksjonsnedsettelse av psykisk art, høyere enn blant heterofile kvinner. Det var ingen forskjell mellom heterofile og homofile menn, eller mellom heterofile og lesbiske kvinner når det gjelder å være sykmeldt mer enn én måned sammenhengende siste 12 måneder. Blant homofile menn var imidlertid andelen som hadde hatt selvmordstanker eller selvmordsforsøk i løpet av livet signifikant høyere enn blant heterofile

menn. Andelen med Hopkinsskåre over 1,75 var høyere blant homofile menn enn blant heterofile menn. Signifikant færre homofile menn drakk seg overstadig beruset ukentlig sammenliknet med heterofile menn. Også blant lesbiske kvinner var det en signifikant høyere andel som oppga å drikke alkohol ukentlig sammenliknet med heterofile kvinner.

Homofile menn rapporterte i større grad å ha vært utsatt for mobbing som barn og unge sammenliknet med heterofile menn, men tilsvarende forskjell gjaldt ikke for lesbiske og heterofile kvinner. Eksempelvis var det 41% av heterofile menn og 62% av homofile menn som oppga at de hadde blitt mobbet på grunnskolen. 1 av 10 homofile menn rapporterte å ha vært utsatt for seksuelle overgrep sammenliknet med 4% blant heterofile menn.

Det var relativt høye andeler som oppga at de gjør noe for å skjule sin seksuelle orientering eller minst månedlig – mellom 37% (homofile menn) og 40% (lesbiske kvinner). Samtidig svarte et flertall at de opplevde sin seksuelle orientering som berikende (39% blant homofile menn og 45% blant lesbiske kvinner).

9.6.3 Bifile kvinner og menn

Alt i alt fremkom større levekårsbelastninger blant bifile kvinner og menn enn blant heterofile kvinner og menn og homofile menn og lesbiske kvinner. Dette hovedbildet ligner det vi så fra 2013 der bifile kvinner så ut til å ha dårligere levekår enn lesbiske og heterofile kvinner. I vårt materiale ser vi dette mer tydelig også blant bifile menn.

Bifile menn og kvinner i utvalget hadde signifikant lavere livstilfredshet enn heterofile kvinner og menn. Det var også flere bifile kvinner og menn som også rapporterte om et dårlig forhold til foreldre og søsken eller som hadde brutt med familien sammenliknet med heterofile kvinner og menn, selv om andelen var små. Graden av ensomhet var signifikant høyere blant bifile kvinner og menn sammenliknet med heterofile kvinner og menn.

Bifile kvinner og menn syntes noe mer utsatt på arbeidsplassen enn heterofile kvinner, heterofile menn, homofile menn og lesbiske kvinner. Bifile menn var noe mer utsatt når det gjelder å være diskriminert, og de hadde erfart mindre støtte til lhb-personer enn homofile menn. Bifile kvinner hadde observert mer negativitet på arbeidsplassen enn heterofile kvinner og menn. Samtidig fant vi at færre bifile rapporterte om negative kommentarer rettet mot en selv fordi en er skeiv, sammenliknet med homofile og lesbiske.

Både blant bifile menn og kvinner var forekomstene høyere enn blant heterofile kvinner og menn når det gjelder å ha blitt fysisk eller seksuelt overfalt og for å ha blitt tvunget eller presset til seksuelle handlinger.

Når det gjelder helse fant vi at bifile kvinner og menn syntes mer utsatt enn heterofile kvinner og menn. Det var signifikant færre blant bifile menn og bifile kvinner med god eller meget god helse sammenliknet med heterofile kvinner og menn. Blant bifile menn var andelen som rapporterte om henholdsvis nedsatt funksjonsevne av fysisk art, av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne signifikant høyere enn blant heterofile menn. Også blant bifile kvinner var andelen som rapporterte om henholdsvis nedsatt funksjonsevne av psykisk art eller nedsatt arbeidsevne, signifikant høyere enn blant heterofile kvinner. Det samme gjaldt det å være sykmeldt mer enn

én måned sammenhengene siste 12 måneder, hvor andelen var høyere blant bifile kvinner enn blant heterofile kvinner. Blant bifile menn var det høyere andeler enn blant heterofile menn som hadde hatt selvmordstanker og selvmordsforsøk i løpet av livet. Andelen bifile kvinner som hadde hatt selvmordstanker og selvmordsforsøk var signifikant høyere enn blant heterofile kvinner. Andelene med Hopkinsskåre over 1,75 var signifikant høyere blant bifile menn og blant bifile kvinner sammenliknet med heterofile menn og kvinner. Et flertall blant både bifile kvinner og menn rapporterte imidlertid at deres seksuelle orientering var berikende.

9.7 Levekårstema

9.7.1 Trivsel og nettverk

Under tematikken trivsel og nettverk spurte vi blant annet deltakerne om hvor fornøyde de var med livet på en skala fra 1 til 10. Blant bifile og transpersoner var fornøydhetsen med livet noe lavere enn i de andre gruppene.

Når det gjelder forhold til foreldre og søsken rapporterte bifile menn og kvinner i større grad om dårlige eller brutte relasjoner sammenliknet med heterofile kvinner og menn og lesbiske kvinner og homofile menn. Det samme gjaldt for transpersoner – flere transpersoner hadde et dårlig forhold til foreldre og søsken sammenliknet med cispersoner.

Flere bifile menn og transpersoner rapporterte at de ikke hadde noen å snakke fortrolig med, sammenliknet med de andre gruppene. Et flertall av deltakerne (60-74%) rapporterte videre at de for tiden ikke er med i vennenettverk med lhbt-personer. Det er blant binære transpersoner vi finner den høyeste andelen som er med i skeive nettverk (40%). Homofile og bifile menn, samt bifile kvinner, skåret høyere på ensomhetsskalaen enn de andre, og begge grupper av transpersoner skåret høyere enn cispersoner.

Bifile kvinner og menn og transpersoner i utvalget rapporterte om noe dårligere levekår enn de andre gruppene når det gjelder trivsel og nettverk.

9.7.2 Diskriminering og vold

Deltakerne svarte på mange spørsmål om diskriminering og vold, og dette resulterte i et nokså omfattende kapittel med mange undertema og spørsmål. Eksempelvis ble lhbt-personene i utvalget spurt om de hadde opplevd negative kommentarer på arbeidsplass siste fem år fordi de er lhbt-person. Rundt 40% av transpersonene svarte bekreftende på dette. Blant lesbiske kvinner var det 16%, blant bifile kvinner 10%, blant homofile menn 18% og blant bifile menn 14% som hadde opplevd negative kommentarer på arbeidsplassen.

Hovedbildet er at i alle lhbt-gruppene var det en del som hadde opplevd negative møter på arbeidsplassen, men dette var mest fremtredende blant transpersonene. Vi stilte imidlertid også spørsmål om å oppleve støtte på arbeidsplass og studiested fordi man er skeiv, og her var det også mange som svarte bekreftende: 77% av transpersonene, 79% av lesbiske og homofile, 50% av bifile menn og 60% av bifile kvinner.

Vi stilte også spørsmål om å ha blitt utsatt for mobbing, både på grunnskolen, videregående og i dag. I alle gruppene i utvalget, inklusive heterofile kvinner og menn og cispersoner, var det mange som rapporterte om mobbing på grunnskolen: Mellom 41% og 69% på barneskolen, noe mindre andeler for videregående skole og minst andeler for mobbing på jobb eller studiested i dag. Det var transpersonene som i størst grad rapporterte om utsatthet når det gjelder mobbing. For eksempel oppga 69% av binære og 67% av ikkebinære transpersoner at de hadde blitt mobbet på grunnskolen, sammenliknet med 49% av cispersonene. Også blant homofile menn, bifile menn og bifile kvinner i utvalget var forekomstene høye – over 60% rapporterte om mobbing på grunnskolen – sammenliknet med heterofile menn og kvinner og lesbiske kvinner der andelene var litt over 40%. Forekomsttallene i denne undersøkelsen er noe høyere enn i andre undersøkelser om mobbing, og det kan skyldes at vi har silt spørsmålene på litt andre måter.

Deltakerne ble spurt om de hadde opplevd seksuelle overgrep i form av å ha blitt presset eller tvunget til seksuelle handlinger. Blant både binære og ikkebinære transpersoner var det langt flere som oppga at de hadde blitt presset eller tvunget til seksuelle handlinger enn blant cispersonene i utvalget. Blant kvinnene var lesbiske minst utsatt, mens bifile kvinner i større grad rapporterte å ha blitt både presset eller tvunget til seksuelle handlinger. Også blant menn var bifile mer utsatt for seksuelle overgrep.

9.7.3 Helse

Helse er et sentralt levekårstema i lhbt-forskningen generelt og i denne undersøkelsen, og vi stilte spørsmål om blant annet psykiske helseplager, sykmelding, kjønnsbekreftende behandling, nedsatt funksjonsevne, selvmordsatferd og deltakelse i screeningprogrammer med celleprøve og mammografi.

Over halvparten av deltakerne i alle grupper oppga at de hadde meget god eller god helse i sin alminnelighet. Samtidig hadde flere lhbt-personer i dette utvalget et høyere psykisk lidelsestrykk enn henholdsvis heterofile personer og cispersoner, og dette gjaldt spesielt bifile menn og kvinner og transpersoner. Psykiske helseplager ble blant annet kartlagt ved hjelp av Hopkins symptomsjekkliste, som består av spørsmål om symptomer på angst og depresjon. Blant transpersoner var andelene med høyt symptomtrykk høyere enn blant cispersoner (63%-67% versus 45%). Også bifile kvinner skilte seg ut med høy andel (78%) sammenliknet med heterofile (45%) og lesbiske (50%) kvinner. På samme måte hadde homofile menn (42%) og bifile menn (48%) høyere andeler enn heterofile menn (28%). Disse tallene eksemplifiserer hovedbildet for psykisk helse som helhet, nemlig at det var tydelige levekårsutfordringer blant transpersoner sammenliknet med cispersoner. Når det gjelder gruppene for seksuell orientering, skilte bifile kvinner og menn seg negativt ut. Det samme gjorde lesbiske kvinner og homofile menn, men ikke i samme grad som de andre gruppene.

Spørsmål om selvmordsforsøk og selvmordstanker har vært stilt i de foregående levekårsundersøkelsene blant lhbt-personer (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013; Hegna, Kristiansen og Moseng 1999), og disse undersøkelsene viste at det var høyere andeler lhbt-personer som hadde hatt selvmordstanker eller forsøkt å ta livet sitt sammenliknet med heterofile. Det samme fant vi i denne undersøkelsen. Blant transpersonene var det 1 av 3 som

oppga at de i løpet av livet hadde forsøkt å ta sitt liv. Til sammenlikning gjaldt dette 12% blant cispersonene. Blant kvinnene var andelen høyest blant bifile. 1 av 3 bifile kvinner oppga at de hadde forsøkt å ta livet sitt. Til sammenlikning var det 9% av de heterofile kvinnene og 12% av lesbiske kvinner som oppga det samme. Blant menn var også andelen høyest blant bifile – 1 av 5 sammenliknet med 5% (heterofile menn) og 15% (homofile menn).

9.7.4 Fritid og organisasjonsliv

Når det gjelder fritid og deltakelse i organisasjonsliv, var et overordnet funn at binære transpersoner rapporterte om høyere grad av deltakelse enn ikkebinære og cispersoner, både når det gjelder venner, idrett, religion og deltakelse i skeive organisasjoner.

Når det gjelder fritidsaktiviteter er den vanligste aktiviteten på tvers av alle gruppene å treffe venner; Om lag halvparten traff venner ukentlig eller oftere. Når det gjelder medlemskap i organisasjoner og foreninger, var det vanligste å være medlem i fagforeninger. Tallene for medlemskap i ulike organisasjoner og foreninger var ikke svært ulike på tvers av gruppene.

Om lag 1 av 4 transpersoner var medlemmer av idrettslag, mot 1 av 5 cispersoner, og det var prosentvis flere transpersoner enn cispersoner som rapporterte å delta i idrettslag ukentlig eller oftere. Blant kvinnene var tallene for både deltakelse og medlemskap i idrettslag nok så like, med lavest tall for bifile kvinner og høyest tall for lesbiske kvinner. Homofile menn rapporterte i minst grad å både delta i og å være medlemmer av idrettslag og heterofile menn deltok i høyest grad.

Når det gjelder deltakelse i skeive organisasjoner, rapporterte 10% eller færre av lhbt-personene at de deltok møter ukentlig eller oftere – og flest blant binære transpersoner. Flere i alle gruppene rapporterte å være medlemmer av skeive organisasjoner, opp mot 1 av 3, og også her var andelen høyest blant binære transpersoner. Ser vi på heterofile, homofile, lesbiske og bifile deltakere, rapporterte mellom 0% og 4% at de ukentlig eller oftere deltok på møter i skeive organisasjoner. Ser vi på andelene som oppga å være medlemmer i skeive organisasjoner, var tallene høyere blant homofile og lesbiske enn blant bifile kvinner og menn.

9.7.5 Åpenhet og forholdet til egen seksuelle orientering

Åpenhet og forhold til egen seksuell orientering og kjønnsidentitet er et viktig levekårstema blant lhbt-personer. Spørsmålene om dette temaet ble ikke stilt til heterofile/cispersoner. I opptellingen og sammenlikningene har vi her differensiert mellom flere grupper av transpersoner.

Vi stilte blant annet spørsmål om deltakerne gjorde noe for å skjule sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet minst en gang i måneden, og 60% av transmennene og 38% av transkvinnene svarte bekreftende på dette. Blant ikkebinære transpersonene var det 39% som oppga at de skjuler sin kjønnsidentitet minst én gang i måneden. Også blant lhb-gruppene var andelene betydelige, blant bifile kvinner 45%, blant lesbiske 40%, blant bifile menn 55% og blant homofile menn 37%. Bifile synes altså å skille seg negativt ut ved at enda høyere andeler gjør noe for å skjule sin seksuelle orientering minst én gang i måneden.

Deltakerne ble bedt om å ta stilling til om de skammer seg av og til over å være lhb-person eller over sin kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk. Andelene som svarte bekreftende («i stor grad» eller «i noen grad») var 47% av transmenn, 39% av transkvinner og 36% av ikkebinære transpersoner; 27% av lesbiske kvinner, 28% av bifile kvinner, 19% av homofile menn og 35% av bifile menn.

Tilsvarende tok deltakerne også stilling til om de opplever sin seksuelle orientering/kjønnsidentitet berikende. Blant transmenn var det om lag 3 av 4 som opplevde sin kjønnsidentitet som i stor grad eller i noen grad berikende. Andelen var noe lavere blant transkvinner – 60%. Blant ikkebinære transpersoner lå andelen på noe under 70%. Mer enn 80% av homofile menn opplevde sin seksuelle orientering som berikende, og bortimot like mange blant bifile menn (3 av 4). Bilde er nokså likt blant lesbiske og bifile kvinner: Et tydelig flertall opplevde sin seksuelle orientering som berikende.

9.8 Sammenliknet med EU-tall og 2013-tall

I utformingen av spørreundersøkelsen hadde vi flere hensyn å ta. Det ene var å ta høyde for innsiktene fra den kvalitative forstudien «Skeive livsløp», for eksempel knytta til begrepsbruk og viktige levekårstema. Det andre var å utforme spørsmål som var sammenliknbare med levekårsstudien fra 2013. Det tredje hensynet var å utforme spørsmål som var sammenliknbare med spørsmål som ble stilt skeive i EU i den store levekårsstudien gjennomført i 2019 av European Union Agency for Fundamental Rights (FRA 2020b). I rapporten har vi beskrevet forskjeller og likheter mellom 2013 og 2020 på den ene siden og EU-undersøkelsen på den andre siden, der spørsmålene er sammenliknbare.

9.8.1 Norge og EU

Vi har hentet flere spørsmål fra den danske versjonen av spørreskjemaet til European Agency for Fundamental Rights (FRA 2020b), først og fremst de som omhandler diskrimineringserfaringer og utsatthet. Alt i alt synes det å være ganske små forskjeller mellom Norge og EU. Der det er forskjeller er levekårene stort sett litt dårligere i EU. EU-tallene utgjør et gjennomsnitt på tvers av land med svært ulik kontekst, lovgivning og holdninger, og tallene er basert på svar fra nesten 140.000 personer. Utvalget er imidlertid basert på selvrekuttering, noe som gjør at resultatene vanskelig kan generaliseres. For øvrig inkluderer ikke EU-undersøkelsen heterofile og cispersoner.

Sammenliknet med EU-tallene var det flere bifile menn og transpersoner som rapporterte om diskriminering under jobbsøking i Norge. For de andre gruppene er tallene nokså like. Når det gjelder diskriminering på jobb, var det imidlertid flere på tvers av grupper som rapporterte om dette i EU enn i Norge.

Det var i det store og hele flere i EU-utvalget som hadde blitt overfalt fysiske eller seksuelt hjemme eller andre steder, både fordi de er lhbt-person og uansett grunn. Det var også vanligere i EU-utvalget enn i det norske å ikke melde fra til noen om overfallet.

En annen forskjell er at flere transpersoner i det norske utvalget enn i EU-utvalget oppga å ikke ha behov for kjønnsbekreftende behandling. Det var noen flere i Norge som rapporterte at de

ikke ville hatt råd, og noen flere i EU som rapporterte at de fryktet negative reaksjoner fra familien.

Flere lesbiske kvinner, homofile menn, bifile kvinner og menn og transpersoner i det norske utvalget rapporterte at de var noe mer fornøyd med livet enn det som var tilfelle blant respondentene i EU-utvalget. Dette bekrefter hovedbildet om at det i gjennomsnitt kan være litt lettere å være skeiv i Norge enn i EU som helhet.

Det var høyere andeler i EU-utvalget i alle lhbt-gruppene som rapporterte at de unngår å være åpne på ulike arenaer. Forskjellene var tydelige når man ser på offentlige rom som kafé, restaurant, pub eller klubb, offentlig transport, på gata, samt i offentlige institusjoner eller bygninger. Flere i EU-utvalget enn i det norske oppga at de unngår å være åpne i møter med helsevesenet. Det var samtidig flere blant bifile menn og kvinner og transpersoner i Norge som rapporterte at de unngår å være åpne overfor egen familie, sammenliknet med tallene fra EU. Når det gjelder åpenhet på arbeidsplass og studiested var tallene i EU-utvalget og det norske utvalget mer like.

9.8.2 2013 og 2020

Den andre viktige undersøkelsen å sammenlikne med er «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013). Har ting blitt bedre, verre, eller er det omtrent likt for lesbiske, homofile og bifile i Norge? Det er verd å minne om at transpersoner ikke inngikk i 2013-undersøkelsen.

Hovedbildet er at levekårene på mange måter er nokså like når heterofile og lhb-personer sammenliknes, og det gjelder både i 2013 og i 2020.

Selve forekomsttallene i 2020-utvalget kunne tyde på flere levekårsbelastninger blant lhb-personer i 2020 sammenliknet med 2013-utvalget. De to utvalgene er imidlertid noe ulikt satt sammen. Blant annet er det langt flere transpersoner med i 2020 på grunn av oversamplingen, og siden transpersonene synes mer utsatt enn cispersoner, vil dette kunne trekke alle lhbt-gruppene i retning av mer utsatthet. Det er derfor mest nyttig å se om gruppeforskjellene er stabile eller har endret seg over tid. Vi har kommentert gruppeforskjellene løpende i resultatgjennomgangen i kapitlene i rapporten. Hovedbildet er at gruppeforskjellene er relativt like i 2013 og i 2020.

Koronapandemien og tiltakene kan ha spilt inn for hvordan deltakerne har svart. Spørreundersøkelsen ble gjennomført mellom april og juni 2020. Mange har hatt en tyngre periode under nedstengingen i den perioden, for eksempel med mer ensomhet enn de ellers ville hatt. Det at vi har cispersoner og heterofile i samme undersøkelse – og at alle derfor har svart på undersøkelsen under de samme omstendighetene – er en stryke. På tross av tiltakene kan vi med relativt stor sikkerhet si noe om forskjellene mellom gruppene, men koronapandemien betyr at sammenlikningene med 2013 er noe usikre.

Sammenliknet med 2013-tallene er det i 2020-utvalget en betydelig høyere andel i lhb-gruppene som rapporterte at de skjuler sin seksuelle orientering minst én gang i måneden. 2020-utvalget rapporterte også om dårligere helse generelt. Flere rapporterte om selvmordstanker og -

forsøk i 2020-utvalget enn i 2013-utvalget. Vi ser også at forskjellen mellom bifile og de andre gruppene til dels har økt på noen spørsmål.

På bakgrunn av tallene fra 2020 vurderer vi levekårene blant lesbiske kvinner, homofile menn og bifile kvinner og menn som stabile siden 2013. 2020-tallene tyder på at det, som i 2013, var ganske store grader av likhet mellom lhb-gruppene og heterofile kvinner og menn. Videre var det på de samme områdene, spesielt psykisk helse, at lhb-gruppene var mer utsatt i 2020 som i 2013. Både i 2020 og i 2013 synes bifile kvinner og menn mer utsatt enn lesbiske kvinner og homofile menn.

9.9 Fremtidige nasjonale levekårsundersøkelser blant skeive

Basert på erfaringer fra foreliggende spørreundersøkelse, og dels 2013-undersøkelsen, vil vi peke på noen råd for fremtidige nasjonale spørreundersøkelser om levekår blant skeive:

1. Det vil være en fordel å benytte en del av de samme spørsmålstillingene som vi har benyttet i denne undersøkelsen. Dette vil gjøre det mulig å sammenlikne over tid. Mange av spørsmålene vi har benyttet er dessuten utprøvd og validert i andre undersøkelser.
2. I denne undersøkelsen har vi kartlagt levekår i svært bred forstand, med spørsmål om mange ulike tema. For fremtidige undersøkelser kunne man med fordel valgt ut noen tema hvor det stilles flere og mer detaljerte spørsmål, slik at man kan analysere mer spissede og teoretisk forankrede problemstillinger. Dersom levekårsundersøkelser gjentas med noen års mellomrom, kan man ha med nøkkelspørsmål som stilles hver gang, og så variere hvilke tema som undersøkes grundigere, for eksempel diskriminerings erfaringer i dagliglivet, erfaringer med utsatthet i arbeid og utdanning eller åpenhet.
3. For nasjonale spørreundersøkelser om levekår blant skeive er oversampling, som vi har benyttet i denne undersøkelsen og i 2013, en egnet prosedyre for å få store nok grupper.

Referanser

- Anderssen, N., L. Buer, O. S. Olaniyan og K. Malterud (2016) *Kartlegging av levekår blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Et indikatorsett for ti års oppfølging*. Bergen: Universitetet i Bergen.
<https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003758>, Lesedato: 04.10.2018.
- Anderssen, N. og K. Malterud (2013) *Seksuell orientering og levekår*. Bergen: Uni Research.
https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/7550/Seksuell_orientering_og_levek%C3%A5r.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Lesedato: 04.10.2018.
- (2017) "Oversampling as a methodological strategy for the study of self-reported health among lesbian, gay and bisexual populations", *Scandinavian Journal of Public Health* 45(6): 637-646. doi: 10.1177/1403494817717407
- Anderssen, N., K. Malterud og H. Slåtten (2013) "Levekår for lesbiske, homofile og bifile i Norge. Nasjonal spørreundersøkelse" i N. Anderssen og K. Malterud (red.) *Seksuell orientering og levekår*, Bergen: Uni Helse, side 49-119.
- Anderssen, N., B. Sivertsen, K. J. Lønning og K. Malterud (2020) "Life satisfaction and mental health among transgender students in Norway", *BMC Public Health* 20(1): 138. doi: 10.1186/s12889-020-8228-5
- Anderssen, N. og H. Slåtten (2013) "Holdninger til LHBT-personer 2008-2013" i N. Anderssen og K. Malterud (red.) *Seksuell orientering og levekår* Bergen: Uni Helse, side 121-148.
- Bakken, A. (2020) 'Ungdata 2020: Nasjonale resultater.' NOVA, OsloMet.
- Balsam, K. F., Y. Molina, J. A. Blayney, T. Dillworth, L. Zimmerman og D. Kaysen (2015) "Racial/ethnic differences in identity and mental health outcomes among young sexual minority women", *Cultural diversity & ethnic minority psychology* 21(3): 380-390. doi: 10.1037/a0038680
- Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2018) *Holdninger til lhbtqi-personer*.
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtqi/Holdninger/#heading36806, Lesedato: 06.09.2018.
- Barstad, A. S. (2011) "Ressurser, behov og subjektiv livskvalitet", *Tidsskrift for velferdsforskning* 14(3): 163-180.
- Bell, M. (2017) *Analysis and comparative review of equality data collection practices in the European Union. Data collection in relation to LGBTI People*. Luxembourg: European Commission Directorate-General for Justice and Consumers.
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dcc2e44-4370-11ea-b81b-01aa75ed71a1/language-nl>, Lesedato: 05.05.2021.
- Bergh, S., B. Bjerck og E. Lund (1978) *Homofili : myter og virkelighet : en undersøkelse blant homofile kvinner og menn i Norge*, Oslo: Pax.
- Bjørkman, M. og K. Malterud (2009) "Lesbian women's experiences with health care: A qualitative study", *Scandinavian journal of primary health care* 27:238-43. doi: 10.3109/02813430903226548
- Bjørkman, M. og K. Malterud (2012) "Lesbian women coping with challenges of minority stress: a qualitative study", *Scand J Public Health* 40(3): 239-44. doi: 10.1177/1403494812443608

- Black, D., G. Gates, S. Sanders og L. Taylor (2000) "Demographics of the Gay and Lesbian Population in the United States: Evidence From Available Systematic Data Sources", *Demography* 37:139-54. doi: 10.2307/2648117
- Bocking, W. O., M. H. Miner, R. E. Swinburne Romine, A. Hamilton og E. Coleman (2013) "Stigma, mental health, and resilience in an online sample of the US transgender population", *American journal of public health* 103(5): 943-951. doi: 10.2105/AJPH.2013.301241
- Bolstad, S.-H. (2019) "ICD11: Helse til alle kjønn", *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* <https://psykologtidsskriftet.no/kronikk/2019/02/helse-til-alle-kjonn>.
- Borchorst, A., L. Freidenvall, J. Kantola, L. Reisel og M. Teigen (2012) "Institutionalizing Intersectionality in the Nordic Countries: Anti-Discrimination and Equality in Denmark, Finland, Norway, and Sweden" i A. Krizsan, H. Skjeie, og J. Squires (red.) *Institutionalizing Intersectionality: The Changing Nature of European Equality Regimes*, London: Palgrave Macmillan UK, side 59-88. doi: 10.1057/9781137031068_3
- Bostwick, W. B., C. J. Boyd, T. L. Hughes og S. E. McCabe (2010) "Dimensions of sexual orientation and the prevalence of mood and anxiety disorders in the United States", *Am J Public Health* 100(3): 468-75. doi: 10.2105/ajph.2008.152942
- Bowleg, L. (2008) "When Black + Lesbian + Woman \neq Black Lesbian Woman: The Methodological Challenges of Qualitative and Quantitative Intersectionality Research", *Sex Roles* 59(5): 312-325. doi: 10.1007/s11199-008-9400-z
- Brantsæter, M. 1990. *Om kjønnets logikk - i et lesbisk perspektiv. Intervju med lesbiske kvinner om deres erfaringer i arbeidslivet*. Hovedoppgave, Sosiologisk Institutt, Universitetet i Oslo.
- Bredal, A., H. Eggebø og A. Eriksen (2020) "Mangfoldsperspektiver i forskning på vold i nære relasjoner" i A. Bredal, H. Eggebø, og A. Eriksen (red.) *Vold i nære relasjoner i et mangfoldig Norge*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk, side 9-30. doi: <https://doi.org/10.23865/noasp.99.ch1>
- Brennan, J., L. M. Kuhns, A. K. Johnson, M. Belzer, E. C. Wilson og R. Garofalo (2012) "Syndemic theory and HIV-related risk among young transgender women: the role of multiple, co-occurring health problems and social marginalization", *Am J Public Health* 102(9): 1751-7. doi: 10.2105/ajph.2011.300433
- Clark, T. C., M. F. Lucassen, P. Bullen, S. J. Denny, T. M. Fleming, E. M. Robinson og F. V. Rossen (2014) "The health and well-being of transgender high school students: results from the New Zealand adolescent health survey (Youth'12)", *J Adolesc Health* 55(1): 93-9. doi: 10.1016/j.jadohealth.2013.11.008
- Cohen, J. (1992) "A power primer", *Psychological Bulletin* 112(1): 55-159.
- Conron, K. J., M. J. Mimiaga og S. J. Landers (2010) "A population-based study of sexual orientation identity and gender differences in adult health", *Am J Public Health* 100(10): 1953-60. doi: 10.2105/ajph.2009.174169
- Crenshaw, K. (1989) "Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics", *University of Chicago Legal Forum* 1989:139-167.
- Cyrus, K. (2017) "Multiple minorities as multiply marginalized: Applying the minority stress theory to LGBTQ people of color", *Journal of Gay & Lesbian Mental Health* 21(3): 194-202. doi: 10.1080/19359705.2017.1320739

- Derogatis, L. R., R. S. Lipman, K. Rickels, E. H. Uhlenhuth og L. Covi (1974) "The Hopkins Symptom Checklist (HSCL): a self-report symptom inventory", *Behav Sci* 19(1): 1-15. doi: 10.1002/bs.3830190102
- Diener, E., R. A. Emmons, R. J. Larsen og S. Griffin (1985) "The Satisfaction With Life Scale", *Journal of Personality Assessment* 49(1): 71-75. doi: 10.1207/s15327752jpa4901_13
- Eggebø, H., M. Almlie og M. T. Bye (2015) *Skeiv på bygda*. KUN-rapport 2015: 2. Steigen: KUN. https://www.kun.no/uploads/7/2/2/3/72237499/2_2015_lhbt.pdf, Lesedato: 07.06.2021.
- Eggebø, H., H. Karlstrøm og E. Stubberud (2020) "Diskriminering og sosial ekskludering av skeive med innvandrerbakgrunn", *Tidsskrift for kjønnsforskning* 44(2): 132-151. doi: 10.18261/issn.1891-1781-2020-02-04 E
- Eggebø, H. og E. Stubberud (2016) *Hatefulle ytringer delrapport II: Forskning på hat og diskriminering*. Rapport 2016:15. Oslo: Institutt for samfunnsforskning (ISF). https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2442447/Rapport_15_16_HatYtr_Del2_endelig.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Lesedato: 14.06.2021.
- Eggebø, H., E. Stubberud og N. Anderssen (2019) *Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge*. NF-rapport 6/2019. Bodø: Nordlandsforskning. <http://www.nordlandsforskning.no/publikasjoner/skeive-livsløp-en-kvalitativ-studie-av-levekar-og-sammensatte-identiteter-blant-lhbtis-personer-i-norge-article5856-152.html>, Lesedato: 06.05.2021.
- Eggebø, H., E. Stubberud og H. Karlstrøm (2018) *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge*. rapport nr 9/18. Bodø: Nordlandsforskning. http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/1324905-1543846499/Dokumenter/Rapporter/1018/NF_9_2018.pdf, Lesedato: 05.02.2019.
- Elgvin, O., K. Bue og A. B. Grønningsæter (2014) *Åpne rom, lukkede rom : LHBT i etniske minoritetsgrupper*. Fafo-rapport 2014:49. Oslo: Fafo.
- Faul, F., E. Erdfelder, A.-G. Lang og A. Buchner (2007) "G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences", *Behavior Research Methods* 39(2): 175-191. doi: 10.3758/BF03193146
- Feragen, K. B., C. Heggeli og A. Wæhre (2019) *Livssituasjonen for personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling i Norge*. Oslo: Oslo Universitetssykehus, Senter for sjeldne diagnoser, og Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser. <https://www.bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004919>, Lesedato: 20.05.2019.
- Fladmoe, A. og M. Nadim (2019) *Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning. https://www.bufdir.no/Global/Erfaringer_med_hat_ytringer_og_hets_blant_LHBT_personer_andre_minoritetsgrupper_og_den_ovrige_befolkningen.pdf, Lesedato: 25.03.2019.
- Folkhälsomyndigheten (2014) *Utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer bland homo- och bisexuella personer. Resultat från nationella folkhälsoenkäten Hälsa på lika villkor*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten.
- (2015) *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige* Stockholm: Folkhälsomyndigheten.

- FRA (2020a) *A long way to go for LGBTI equality*. European Union Agency for Fundamental Rights. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf, Lesedato: 29.04.2021.
- (2020b) *A long way to go for LGBTI equality - Questionnaire*. European Union Agency for Fundamental Rights. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-questionnaire-eu-lgbti-ii-survey_en.pdf, Lesedato: 29.04.2021.
- Fredriksen-Goldsen, K. I., H. J. Kim, S. E. Barkan, A. Muraco og C. P. Hoy-Ellis (2013) "Health disparities among lesbian, gay, and bisexual older adults: results from a population-based study", *Am J Public Health* 103(10): 1802-9. doi: 10.2105/ajph.2012.301110
- Frisch, M., E. Moseholm, M. Anderson, J. B. Andresen og C. Graugaard (2019) *Sex i Danmark. Nøgletal. Fra Project Sexus 2017-2018*. Aalborg: S. serumsinstitutt og A. Universitet. https://files.projektsexus.dk/2019-10-26_SEXUS-rapport_2017-2018.pdf, Lesedato: 21.05.21.
- Følner, B., L. M. Kalmark og K. Aagesen (2020) *Undersøgelse af udfordringer og stigma i forhold til at have en LGBTI-identitet i Danmark*. København: A. Research. <https://www.alsresearch.dk/uploads/Udfordringer%20og%20stigma%20ift.%20at%20have%20LGBTI-identitet.pdf>, Lesedato: 05.05.2021.
- Gransell, L. og H. Hansen (2009) *Lige og ulige? Homoseksuelle, biseksuelle og transkønnedes levevilkår*. København: CASA.
- Grønningsæter, A. B. (2012) *Usynlig og selvlysende : å være lesbisk, homofil, bifil eller transperson med nedsatt funksjonsevne*. Oslo: Fafo. <https://www.bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00001708>, Lesedato: 23.10.2018.
- Grønningsæter, A. B. og B. R. Nuland (2009) *Lesbiske og homofile i Sápmi : en narrativ levekårsundersøkelse*, Oslo: Fafo.
- Hegna, K., H. W. Kristiansen og B. U. Moseng (1999) *Levekår og livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn*. Oslo: NOVA. http://nova.no/asset/6857/1/6857_1.pdf, Lesedato: 05.02.2019.
- Hellesund, T. (2008) *Identitet på liv og død : marginalitet, homoseksualitet og selvmord*, Oslo: Spartacus.
- Helsedirektoratet (2015) *Rett til rett kjønn - helse til alle kjønn: Utredning av vilkår for endring av juridisk kjønn og organisering av helsetjenester for personer som opplever kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori*. Helsedirektoratet. https://www.regjeringen.no/contentassets/d3a092a312624f8e88e63120bf886e1a/rapp_ort_juridisk_kjonn_100415.pdf, Lesedato: 29.09.2018.
- Hughes, M. E., L. J. Waite, L. C. Hawkey og J. T. Cacioppo (2004) "A Short Scale for Measuring Loneliness in Large Surveys: Results From Two Population-Based Studies", *Res Aging* 26(6): 655-672. doi: 10.1177/0164027504268574
- Høibråten, A. C. C. 2018. *Dobbel dose annerledes: En kvalitativ studie av unge skeive med etnisk minoritetsbakgrunn i Oslo*. Master, Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.
- Isungset, M. A. og E. S. Lunde (2017) *Levekårsundersøkelsen om helse 2015. Dokumentasjonsrapport*. 2017/9. Oslo: S. sentralbyrå. https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/293634?_ts=159f922c2d0, Lesedato: 25.05.2021.
- Jimerson, S., S. Swearer og D. Espelage (2010) *Handbook of bullying in schools: An international perspective*.

- Jowett, A. (2020) 'The psychological impact of social distancing on Gender, Sexuality and Relationship Diverse populations.' The British Psychological Society
<https://www.bps.org.uk/blogs/guest/psychological-impact-social-distancing-gender-sexuality-and-relationship-diverse>, Lesedato: 04.05.21.
- Kim, H. J. og K. I. Fredriksen-Goldsen (2017) "Disparities in Mental Health Quality of Life Between Hispanic and Non-Hispanic White LGB Midlife and Older Adults and the Influence of Lifetime Discrimination, Social Connectedness, Socioeconomic Status, and Perceived Stress", *Res Aging* 39(9): 991-1012. doi: 10.1177/0164027516650003
- Kim, H. J., S. Jen og K. I. Fredriksen-Goldsen (2017) "Race/Ethnicity and Health-Related Quality of Life Among LGBT Older Adults", *Gerontologist* 57(suppl 1): S30-s39. doi: 10.1093/geront/gnw172
- Klatran, H. (2019) "«Jeg prøver å fremstå så mandig som jeg kan»: Fornærmelse, subjektivering og motstand blant LHBTIQ-personer", *Tidsskrift for kjønnsforskning* 43213-229. doi: 10.18261/issn.1891-1781-2019-03-06
- Kristiansen, H. W. (2008) *Masker og motstand : diskré homoliv i Norge 1920-1970*, Oslo: Unipub.
- Langeland, F., H. Eggebø, N. Anderssen og E. Stubberud (2021) *Interkjønn og variasjon i kroppslig kjønnsutvikling. Refleksjoner om identitet, politikk og helsetilbud* NF-rapport 5/2021. Bodø: Nordlandsforskning.
- Liszewski, W., J. K. Peebles, H. Yeung og S. Arron (2018) "Persons of Nonbinary Gender - Awareness, Visibility, and Health Disparities", *N Engl J Med* 379(25): 2391-2393. doi: 10.1056/NEJMp1812005
- Malterud, K., M. Bjorkman, M. Flatval, A. Ohnstad, J. Thesen og G. Rortveit (2009) "Epidemiological research on marginalized groups implies major validity challenges; lesbian health as an example", *Journal of Clinical Epidemiology* 62(7): 703-710. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2008.07.017>
- Malterud, K. og M. Bjørkman (2016) "The Invisible Work of Closeting: A Qualitative Study About Strategies Used by Lesbian and Gay Persons to Conceal Their Sexual Orientation", *Journal of Homosexuality* 63(10): 1339-1354. doi: 10.1080/00918369.2016.1157995
- McNair, R., L. A. Szalacha og T. L. Hughes (2011) "Health status, health service use, and satisfaction according to sexual identity of young Australian women", *Womens Health Issues* 21(1): 40-7. doi: 10.1016/j.whi.2010.08.002
- Meyer, I. H. (2003) "Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence", *Psychological Bulletin* 129(5): 674-697.
- Moran-Ellis, J., V. D. Alexander, A. Cronin, M. Dickinson, J. Fielding, J. Slaney og H. Thomas (2006) "Triangulation and Integration: Processes, Claims and Implications", *Qualitative Research* 6(1): 45-59. doi: <https://doi.org/10.1177/1468794106058870>
- Motmans, J., P. Meier, K. Ponnet og G. T'Sjoen (2012) "Female and male transgender quality of life: socioeconomic and medical differences", *J Sex Med* 9(3): 743-50. doi: 10.1111/j.1743-6109.2011.02569.x
- Motmans, J., E. Wyverkens og J. Defreyne (2017) *Being transgender in Belgium. Ten years later*. Brussel: Institute for the equality of women and men. https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/118_-_being_transgender_in_belgium.pdf, Lesedato: 03.05.2019.
- NOU 1993:17 *Levekår i Norge. Er graset grønt for alle?* Publisert av: Finans-og tolldepartementet.

- Ohnstad, A. 2009. *Lesbiske identiteter : skeive bevegelser*. Psykologisk institutt, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.
- Pedersen, W. og H. W. Kristiansen (2008) "Homosexual experience, desire and identity among young adults", *J Homosex* 54(1-2): 68-102. doi: 10.1080/00918360801951962
- Pitts, M. K., M. Couch, H. Mulcare, S. Croy og A. Mitchell (2009) "Transgender People in Australia and New Zealand: Health, Well-being and Access to Health Services", *Feminism & Psychology* 19(4): 475-495. doi: 10.1177/0959353509342771
- Plummer, K. (1981) *The Making of the modern homosexual*, Totowa, N.J.: Barnes & Noble Books.
- Plummer, K. (1994) *Telling Sexual Stories : Power, Change and Social Worlds*, London: Routledge.
- Prop. 81 L (2016–2017) *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)*. Publisert av: Barne- og likestillingsdepartementet,.
- Reisner, S. L., K. Conron, N. Scout, M. J. Mimiaga, S. Haneuse og S. B. Austin (2014) "Comparing In-Person and Online Survey Respondents in the U.S. National Transgender Discrimination Survey: Implications for Transgender Health Research", *LGBT Health* 1(2): 98-106. doi: 10.1089/lgbt.2013.0018
- Roland, E. og G. Auestad (2009) *Seksuell orientering og mobbing*. Stavanger: Senter for atferdsforskning.
- Salway, T., L. E. Ross, C. P. Fehr, J. Burley, S. Asadi, B. Hawkins og L. A. Tarasoff (2019) "A Systematic Review and Meta-Analysis of Disparities in the Prevalence of Suicide Ideation and Attempt Among Bisexual Populations", *Arch Sex Behav* 48(1): 89-111. doi: 10.1007/s10508-018-1150-6
- Sandfort, T. G., F. Bakker, F. G. Schellevis og I. Vanwesenbeeck (2006) "Sexual orientation and mental and physical health status: findings from a Dutch population survey", *Am J Public Health* 96(6): 1119-25. doi: 10.2105/ajph.2004.058891
- Scott, N. A. og J. Siltanen (2017) "Intersectionality and quantitative methods: assessing regression from a feminist perspective", *International Journal of Social Research Methodology* 20(4): 373-385. doi: 10.1080/13645579.2016.1201328
- Sears, B., K. J. Conron og A. R. Flores (2021) *The Impact of the Fall 2020 COVID-19 Surge on LGBT Adults in the US*. U. W. Institute. <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/COVID-LGBT-Fall-Surge-Feb-2021.pdf>, Lesedato: 04.05.21.
- Shields, S. A. (2008) "Gender: An Intersectionality Perspective", *Sex Roles* 59(5): 301-311. doi: 10.1007/s11199-008-9501-8
- Skogen, J. C., S. Øverland, O. R. F. Smith og L. E. Aarø (2017) "The factor structure of the Hopkins Symptoms Checklist (HSCL-25) in a student population: A cautionary tale", *Scand J Public Health* 45(4): 357-365. doi: 10.1177/1403494817700287
- Spector, P. E. (2013) "Survey design and measure development" i T. D. Little (red.) *The Oxford handbook of quantitative methods in psychology. Volume 1*, New York: Oxford University Press, side 170-188.
- SSB (2021) *1 av 3 skeive lite tilfreds med egen psykisk helse*. ssb.no: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/1-av-3-skeive-lite-tilfreds-med-egen-psykisk-helse>, Lesedato: 07.06.2021.
- Stefansen, K., K. Valset, T. von Soest og S. Mossige (2009) "Vold mot "homofil" ungdom : forekomst og tolkninger.", *Sosiologi i dag* 39(02/09): 43-71.
- Stokke, M., K. Lundhaug, G. R. Hammeren, A. Solberg, V. Steinland og Østlandsforskning (2018) *Skeives levekår i Agder : en kvantitativ og kvalitativ kartlegging*, Lillehammer: Østlandsforskning.

- Stubberud, E. og D. Akin (2018) *Alene og skeiv. En studie av livssituasjonen for skeive enslige mindrerige asylsøkere i omsorgssentre og asylmottak*. Steigen: F. Nora.
https://bufdir.no/Aktuelt/Ny_studie_om_livssituasjonen_for_skeive_enslige_mindrearige_asylsokere_i_omsorgssentre_og_mottak/, Lesedato: 05.02.2019.
- Stubberud, E., H. Eggebø og N. Anderssen (akseptert for publisering) "Skeive liv: Felles fortellinger på tvers av forskjeller", *Lambda Nordica*.
- Stubberud, E., L. Prøitz og H. Hamidiasl (2018) *Den eneste skeive i bygda? Unge lhbt-personers bruk av kommunale helsetjenester*. Steigen: Forlaget Nora.
https://www.kun.no/uploads/7/2/2/3/72237499/stubberud_pr%C3%B8itz_og_hamidiasl_2018_-_den_eneste_skeive_i_bygda_-_web.pdf, Lesedato: 30.09.2019.
- Støren, K. S., E. Rønning og K. H. Gram (2020) *Livskvalitet i Norge 2020*. 2020/35. Oslo: SSB.
https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/433414?_ts=17554096418, Lesedato: 04.05.2021.
- Su, D., J. A. Irwin, C. Fisher, A. Ramos, M. Kelley, D. A. R. Mendoza og J. D. Coleman (2016) "Mental Health Disparities Within the LGBT Population: A Comparison Between Transgender and Nontransgender Individuals", *Transgend Health* 1(1): 12-20. doi: 10.1089/trgh.2015.0001
- Synnes, O. og K. Malterud (2019) "Queer narratives and minority stress: Stories from lesbian, gay and bisexual individuals in Norway", *Scand J Public Health* 47(2): 105-114. doi: 10.1177/1403494818759841
- Sørli, A. 2017. *The right to gender identity. A grounded life cycle perspective*. PhD, Faculty of Law, University of Oslo.
- Thoresen, S. og O. K. Hjemdal (2014) *Vold og voldtekt i Norge : en nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv*, Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- van der Ros, J. (2013) *Alskens folk : Levekår, livssituasjon og livskvalitet for personer med kjønnsidentitetstematikk*, Hamar: Likestillingscenteret.
- van der Ros, J. (2014) "Når kjønn er et valg. Transpersoners inntreden i verden", *Fontene forskning : et tidsskrift fra Fellesorganisasjonen (FO)* 7(1/2014): 56-68.
- Veenstra, G. (2011) "Race, gender, class, and sexual orientation: intersecting axes of inequality and self-rated health in Canada", *Int J Equity Health* 10. doi: 10.1186/1475-9276-10-3
- Whitfield, D. L., N. E. Walls, L. Langenderfer-Magruder og B. Clark (2014) "Queer Is the New Black? Not So Much: Racial Disparities in Anti-LGBTQ Discrimination", *Journal of Gay & Lesbian Social Services* 26(4): 426-440. doi: 10.1080/10538720.2014.955556
- Young, R. og I. Meyer (2005) "The Trouble With "MSM" and "WSW": Erasure of the Sexual-Minority Person in Public Health Discourse", *American journal of public health* 95:1144-9. doi: 10.2105/AJPH.2004.046714

Vedlegg 1: Informasjon til deltakerne

Mars 2020

Vil du delta i forskningsprosjektet ***En nasjonal kartlegging av levekår blant skeive 2020?***

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt for å kartlegge og sammenligne levekårene til forskjellige grupper i befolkningen basert på variasjoner i kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Opinion AS gjennomfører undersøkelsen for Universitetet i Bergen som i samarbeid med Nordlandsforskning utfører den på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Lhbtis står for lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling og skeive.

Du får denne henvendelsen som deltaker i Opinion AS sitt web-panel.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse betyr å svare på et spørreskjema med faste svarkategorier om levekår i vid forstand (som livssituasjon og økonomi, livskvalitet, erfaringer med diskriminering og vold, helse og sykdom og organisasjonsliv samt kjønnsidentitet) samt kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Det vil også stilles spørsmål om eventuell etnisitet og religion. For noen deltakere er det aktuelt å svare på spørsmål som kun gjelder lhbt-personer. Det vil ta 15-20 minutter å fylle ut skjemaet. Du vil rutinemessig få tildelt panelpoeng for å delta, og Opinion følger sine godkjente standardrutiner for datahåndtering i panelet. Når datainnsamlingen er ferdig, vil Opinion sende forskerne en samlet datafil som ikke inneholder personidentifiserbar informasjon, men den kan inneholde indirekte personidentifiserende opplysninger.

Mulige fordeler og ulemper

Spørsmålene omhandler levekår i utvidet forstand, og vi spør om både psykisk helse og om det å være utsatt for diskriminering, vold og overgrep. På en god del spørsmål kan man krysse av for at man ikke ønsker å svare. Dersom undersøkelsen skulle medføre vanskeligheter for deg, kan du kontakte prosjektleder på telefon eller epost (se telefonnummer og epostadresse lenger nede). Han vil svare på spørsmål og kunne gi råd om hvor du kan henvende deg for å få hjelp dersom du ønsker dette.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du har anledning til å trekke deg under utfyllingen uten å oppgi grunn, og dersom du trekker deg fra prosjektet, kan du kreve å få slettet innsamlede opplysninger dersom de er identifiserbare. Hvis du ønsker å trekke deg fra undersøkelsen, kan du når som helst lukke vinduet. Dine svar vil da ikke benyttes videre i prosjektet og slettes før

den samlede datafilen oversendes prosjektleder. Når du har avsluttet utfyllingen og Opinion har tildelt deg panelpoeng, blir kontaktinformasjon slettet før datafilen sendes til forskerne. Verken Opinion eller forskerne kan da lenger vite hvem som har svart, og opplysninger kan ikke gjenfinnes og slettes.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Du skal **ikke** oppgi navn, fødselsdato, bosted, eller annen direkte personidentifiserbar informasjon. Innsamlet informasjon vil benyttes i rapporter, vitenskapelige arbeider og undervisning. Opplysningene som registreres om deg, skal kun brukes slik som beskrevet i hensikten med prosjektet. Du har rett til å få innsyn i sikkerhetstiltakene ved behandling av opplysningene. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er bare forskergruppen og prosjektmedarbeidere med taushetsplikt som har tilgang til datafilen under analysene i prosjektperioden. Så lenge du kan identifiseres, har du rett til å få innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene; å få rettet personopplysninger om deg; og å få slettet personopplysninger om deg.

Hva skjer ved prosjektslutt?

Opplysningene fra deg vil ved prosjektslutt i 2021 rutinemessig bli arkivert ved Norsk senter for forskningsdata i anonymisert form, og Bufdir og forskere vil da kunne benytte dataene for videre rapportering og analyser.

Ledelsen av prosjektet

Prosjektet ledes av professor Norman Anderssen ved Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen.

Godkjenning

Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk har vurdert prosjektet, og har gitt forhåndsgodkjenning (saksnummer 84944). På oppdrag fra Institutt for samfunnspsykologi ved Universitetet i Bergen har også Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket. Etter ny personopplysningslov har behandlingsansvarlig Universitetet i Bergen og prosjektleder Norman Anderssen et selvstendig ansvar for å sikre at behandlingen av dine opplysninger har et lovlig grunnlag. Dette prosjektet har rettslig grunnlag i EUs personvernforordning og ditt samtykke.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon 55 58 21 17.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til prosjektet, kan du kontakte

Professor Norman Anderssen
Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen
Postboks 7807
5020 Bergen
Telefon: 97 67 95 01
E-post: norman.anderssen@uib.no

Se gjerne mer om undersøkelsen på prosjektets hjemmeside <https://www.uib.no/isp/130771/lhbtis-levekår-2020>.

Hvis du vil ha mer informasjon om hvordan Universitetet i Bergen behandler personopplysninger, kan du kontakte personvernombudet ved Universitetet i Bergen, epost: personvernombud@uib.no. Personvernerklæringen til Universitetet i Bergen finner du her: <https://www.uib.no/personvern/118933/personvernerkl%C3%A6ring-universitetet-i-bergen>

Du har rett til å klage på behandlingen av dine opplysninger til Datatilsynet.

Jeg har lest informasjonen og samtykker til deltakelse (sett kryss)

Vedlegg 2: Spørreskjema

I dette vedlegget ligger det fullstendige spørsmålsbatteriet som respondenter av spørreundersøkelsen fikk tilsendt. Spørreskjemaet omfatter ca. 120 spørsmål. Spørreskjemaet er lagt opp slik at alle gruppene svarer på de fleste spørsmålene, mens enkelte spørsmål bare ble stilt til de gruppene det var aktuelt for. Tekst som er markert i kursiv i spørreskjemaet er informasjon om hvordan ulike spørsmål er rettet til ulike undergrupper, og har ikke vært synlig for respondentene.

For de fleste spørsmålene har vi markert i fotnoter hvor spørsmålene er hentet fra. I utformingen av spørreskjemaet har vi tatt utgangspunkt i forslaget som Norman Anderssen med flere (2016) utarbeidet på oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) i 2016. Dette forslaget var igjen basert på spørreskjemaet i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013). Spørsmål som er med herfra, er kun markert dersom de er justert. Videre har vi med et utvalg spørsmål fra den europeiske undersøkelsen om diskriminerings erfaringer blant lhbt-personer fra 2020 (FRA 2020). Disse spørsmålene er merket med «EU FRA2». Enkelte spørsmål er også hentet fra den første undersøkelsen om diskriminerings erfaringer blant lhbt-personer i Europa (FRA 2013), og disse er markert med «EU FRA1». Vi har også utviklet noen spørsmål basert på innsikter fra forundersøkelsen «Skeive livsløp» (Eggebø, Stubberud og Anderssen 2019). Disse spørsmålene er markert som «Nytt i 2020», og handler særlig om begreper knyttet til seksuell orientering og kjønnsidentitet, åpenhet som lhbt-person og viktige hendelser i livet. Enkelte andre spørsmål er også markert som «Nytt i 2020». For en grundigere diskusjon om utvikling av spørreskjemaet, se rapportens kapittel 2 om metode.

Det er verd å merke seg at det av plass- og kapasitetshensyn ikke er alle spørsmål som stilles i spørreundersøkelsen som gjennomgås i rapporten.

Seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Dette er et forskningsprosjekt der vi undersøker om levekår og livskvalitet henger sammen med kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Derfor starter vi med flere spørsmål om kjønn og seksuell orientering, kanskje flere enn mange er vant med. Det er svært viktig at alle svarer nøye på disse spørsmålene fordi vi avpasser de seinere spørsmålene til hvilke grupper man tilhører.

Når du svarer, tenk på livet ditt som du vanligvis lever det, uavhengig av koronarestriksjoner, med mindre det står noe annet angitt.

Kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk

Hvilket kjønn er du? ¹	☐ Mann ☐ Kvinne ☐ Annet* ²
Hvilket kjønn fikk du registrert ved fødselen? (som står i din fødselsattest) ³	☐ Mann ☐ Kvinne
Har du skiftet juridisk kjønn? ⁴	☐ Ja* ☐ Nei
4. Hvordan vil du beskrive din kjønnsidentitet? ⁵ HER KAN DU SETTE FLERE KRYSS (Besvares av samtlige deltakere)	☐ Mann ☐ Kvinne ☐ Transperson* ☐ Skeiv ☐ Ikke-binær* ☐ Gender-queer* ☐ Polykjønn* ☐ Flytende kjønn* ☐ «Agender»/Ikke-kjønn* ☐ Kjønnsfri* ☐ Transmann* ☐ Transkvinne* ☐ Mann med transperson-fortid* ☐ Kvinne med transperson-fortid* ☐ Kvinne-til-mann (KtM)* ☐ Mann-til-kvinne (MtK)* ☐ Født i feil kropp* ☐ Cross-dressing mann*

¹ Nytt i 2020

² Deltakere som har krysset av på et eller flere svar markert med * har blitt kategorisert som binær eller ikkebinær transperson i vårt utvalg.

³ Nytt i 2020

⁴ Nytt i 2020

⁵ Nytt i 2020

	☐ Cross-dressing kvinne* ☐ Transvestitt* ☐ Person med kjønnsidentitetstematikk* ☐ Person med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling ☐ Usikker ☐ Vil ikke svare ☐ Foretrekker annen betegnelse (skriv inn her)
Rutes til t-personer. 5 Vi er interessert i hva du helst identifiserer deg som (jf. forrige spørsmål). Men vi kan bare bruke et begrenset antall kategorier når vi skal analysere data. Derfor vil vi gjerne spørre hvilken av disse fire gruppene som passer best for din kjønnsidentitet i dag slik du ser det?	☐ Mann/transmann ☐ Kvinne/transkvinne ☐ Cross-dresser/transvestitt ☐ Ikke-binær/ Flytende kjønn/ Agender (ikke-kjønn) ☐ Jeg vet ikke, jeg foretrekker ikke noe spesielt ☐ Ingen av disse
6. Har du blitt diagnostisert med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling?	☐ Nei ☐ Ja
7. Rutes fra «ja» i spørsmål 6. Har du mottatt (eller mottar) medisinsk behandling?	☐ Nei ☐ Ja
(Rutes fra «ja» spørsmål 6.) 8. Hvilken diagnose har du når det gjelder variasjon i kroppslig kjønnsutvikling?	☐ Hvilken:

Seksuell orientering

1. Hvordan vil du i dag beskrive din seksuelle orientering? ⁶ Her kan du sette flere kryss.	☐ Heterofil ☐ Homofil ☐ Lesbisk ☐ Homse ☐ Lesbe ☐ Bifil ☐ Skeiv ☐ Panfil ☐ Metroseksuell ☐ Aseksuell ☐ Annet, hvilken: ☐ Vet ikke
---	--

⁶ Nytt i 2020.

	☐ Foretrekker å ikke svare
2. Vi er interessert i hva du helst identifiserer deg som (jf. forrige spørsmål). Men vi kan bare bruke et begrenset antall kategorier når vi skal analysere data. Derfor vil vi gjerne spørre hvilken av disse gruppene som passer best for din seksuelle orientering slik du ser det ⁷	☐ Heterofil ☐ Homofil ☐ Lesbisk ☐ Bifil ☐ Vet ikke ☐ Foretrekker å ikke svare
3. Hvem er du seksuelt tiltrukket av? Velg svaret som passer best for deg. ⁸	☐ Menn ☐ Kvinner ☐ Både menn og kvinner ☐ Alle kjønn ☐ Jeg er ikke seksuelt tiltrukket av noen ☐ Vet ikke
4. I løpet av de siste fem år, hvilke av følgende har du hatt sex med? Med sex forstår vi all atferd som medfører kontakt med kjønnsorganer. Sex forstås derfor ikke bare som samleie med penetrering. Velg det svaret som passer best for deg, kun ett svar. ⁹	☐ Kun kvinner (eller med en kvinne) ☐ Hovedsakelig kvinner ☐ Både menn og kvinner ☐ Hovedsakelig menn ☐ Kun menn (eller med en mann) ☐ Ingen ☐ Vet ikke

Rutes til transpersoner:

Du som har krysset av for én eller flere av boksene for transpersoner, vil vi for enkelthets skyld omtale som transperson utover i en del av spørsmålene. Vi er klar over at ikke alle synes dette er det beste uttrykket, men det er for å spare plass. Enkelte steder bruker vi også uttrykket lhbt-personer.

Rutes til lhb-personer:

Du som har krysset av for en av boksene for lesbisk, homofil eller bifil, vil vi for enkelthets skyld omtale som lhb-person utover i en del av spørsmålene. Vi er klar over at ikke alle synes dette er det beste uttrykket, men det er for å spare plass. Enkelte steder bruker vi også uttrykket lhbt-personer.

⁷ Nytt 2020. Dette ligner på formuleringen fra EU FRA2, men vi bruker vår egen variant egen variant fordi vi også henvender oss til heterofile.

⁸ EU FRA 2, med justering hvor vi også har lagt til muligheten for å svare «Alle kjønn».

⁹ EU FRA2

Livssituasjon og økonomi

1. Hvilket år er du født	Jeg er født i(årstall).
2. Hva er din høyeste fullførte utdanning?	☐ 7-årig skole eller liknende ☐ 9-årig eller 10-årig grunnskole/ folkeskole/realskole ☐ Videregående skole /gymnas (1-3 år etter grunnskolen) ☐ Universitet/høgskole (1-4 år etter videregående skole) ☐ Universitet/høgskole med høyere grad (embetsstudium, hovedfag, mastergrad eller høyere) ☐ Foretrekker å ikke svare
3. Hva var din samlede bruttoinntekt (før skatt) i 2019? Pensjon, trygd og sosialhjelp regnes som inntekt. Regn også med støtte til utgifter.	☐ Inntil 99 999 ☐ 100 000 – 299 999 ☐ 300 000 – 499 000 ☐ 500 000 – 699 999 ☐ 700 000 – 899 000 ☐ 900 000 eller mer ☐ Foretrekker å ikke svare
4. Tenk på de siste 12 månedene. Var økonomien slik at du størsteparten av året hadde mulighet for å klare en uforutsett regning på 10 000 kroner til f.eks. tannlege eller reparasjon (uten å låne penger)?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
5. Hva regner du som din hovedbeskjeftigelse i dag? ¹⁰	☐ Er i lønnet arbeid ☐ Er pensjonist ☐ Er på arbeidsmarkedstiltak (yrkesforberedende program, praksisplass, ekstraordinær sysselsetting, arbeidsmarkedskurs m.m.) ☐ Er i fødselspermisjon /foreldrepermisjon ☐ Er i utdanning /skole ☐ Er arbeidsledig ☐ Er hjemmeværende ☐ Annet
6. Hva er din sivilstatus?	☐ Gift/samboer/registrert partner med en mann ☐ Gift/samboer/registrert partner med en kvinne

¹⁰ «Pensjonist» er nytt i 2020.

	☐ Gift/samboer/registrert partner med en transperson ☐ Kjæreste med en mann, men bor ikke sammen ☐ Kjæreste med en kvinne, men bor ikke sammen ☐ Kjæreste med en transperson, men bor ikke sammen ☐ Fraskilt/separert fra ektefelle/mann ☐ Fraskilt/separert fra ektefelle/kvinne ☐ Fraskilt/separert fra transperson ☐ Singel/enslig ☐ Enke/ enkemann/ gjenlevende ☐ Min samlivsform passer ikke inn i disse kategoriene ☐ Foretrekker å ikke svare
7. Hvor mange barn har du?	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 eller fler
8. Hvem bor du sammen med? Velg alle du bor sammen med. Flere svar tillatt.	☐ Ektefelle / registrert partner / samboer ☐ Alene ☐ Egne barn ☐ Samboers /andres barn ☐ Mor ☐ Far ☐ Søsken ☐ Andre slektninger ☐ Venn(er) ☐ Andre leieboere / hybelboere ☐ Andre ☐ Foretrekker å ikke svare
9. Ca. hvor mange kvadratmeter bor du/dere på? ¹¹	☐kvadratmeter

¹¹ Nytt i 2020

Livskvalitet og sosialt nettverk

1. Hvor fornøyd er du med livet ditt sånn i allminnelighet? ¹²	Svært misfornøyd (1) -----Svært fornøyd (10), Foretrekker å ikke svare					
2. Livstilfredshet: Hvor godt eller dårlig stemmer disse påstandene på deg? ¹³	1 Stemmer dårlig	2	3	4	5 Stemmer perfekt	6 Foretrekker å ikke svare
• På de fleste måter er livet mitt nær idealet mitt						
• Mine livsforhold er utmerkede						
• Jeg er tilfreds med livet mitt						
• Så langt har jeg fått de viktige tingene jeg ønsker i livet						
• Hvis jeg kunne leve livet på nytt, ville jeg nesten ikke forandret på noe						
3. Hvordan vil du alt i alt vurdere ditt forhold til dine foreldre og søsken?	☐ Svært godt ☐ Ganske godt ☐ Verken godt eller dårlig ☐ Ganske dårlig ☐ Svært dårlig ☐ Brutt med familien ☐ Har ingen foreldre/søsken					
Rutes til dem med barn. 4. Hvordan vil du alt i alt vurdere ditt forhold til dine barn? ¹⁴	☐ Svært godt ☐ Ganske godt ☐ Verken godt eller dårlig ☐ Ganske dårlig ☐ Svært dårlig					
5. Hvor ofte har du kontakt med familie som du ikke bor sammen med, for eksempel ansikt-til-ansikt, internett, telefon? ¹⁵	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden					

¹² EU FRA2

¹³ Denne er benyttet i og utprøvd ut i mange land (se for eksempel Pavot og Diener 1993).

¹⁴ Nytt i 2020

¹⁵ Nytt i 2020

	☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare										
6. Hvor ofte har du kontakt med venner, for eksempel ansikt-til-ansikt, internett, telefon?	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare										
7. Har du noen som du kan snakke fortrolig med om ting som virkelig plager deg?	☐ Ja, en person ☐ Ja, flere personer ☐ Nei, ingen ☐ Vet ikke ☐ Foretrekker å ikke svare										
Rutes til lhb-personer. 8. Er du for tiden med i ett eller flere vennettverk eller vennegrupper med lhb-personer (på nettet eller på møteplasser)? ¹⁶	☐ Ingen ☐ 1-2 grupper/nettverk ☐ 3 eller flere grupper/nettverk										
Rutes til t-personer. 9. Er du for tiden med i ett eller flere vennettverk eller vennegrupper med t-personer (på nettet eller på møteplasser)? ¹⁷	☐ Ingen ☐ 1-2 grupper/nettverk ☐ 3 eller flere grupper/nettverk										
Rutes til de med vennenettverk (spørsmålene over). 10. Alt i alt, hva betyr disse gruppene/nettverkene for deg (samlet sett)? ¹⁸	☐ Det er svært positivt ☐ Det er litt positivt ☐ Det er verken positivt eller negativt ☐ Det er litt negativt ☐ Det er svært negativt ☐ Foretrekker å ikke svare										
11. For hvert spørsmål under, kryss av for hvor ofte du har følt det slik i løpet av det siste året ¹⁹ .	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Aldri</td> <td>Sjelden</td> <td>Av og til</td> <td>Ofte</td> <td>Svært ofte</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte
1	2	3	4	5							
Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte							
• Hvor ofte føler du at du savner noen å være sammen med?	<table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>										

¹⁶ Nytt i 2020

¹⁷ Nytt i 2020

¹⁸ Nytt i 2020

¹⁹ Nytt i 2020, utprøvd og validert av Hughes med flere (2004).

• Hvor ofte føler du deg utenfor?					
• Hvor ofte føler du deg isolert fra andre?					

Diskriminering og vold

Vi vil nå spørre deg om ulike former for diskriminering og utsatthet for vold. Noen av spørsmålene har vi hentet fra tidligere norske undersøkelser, og noen spørsmål har vi hentet fra EU-undersøkelser. Vi ønsker å kunne sammenlikne svarene som vi får, med både norske undersøkelser og EU-undersøkelser, derfor overlapper enkelte av spørsmålene. Men vi ber deg likevel om å besvare spørsmålene slik at vi får et best mulig grunnlag for å sammenlikne.²⁰

Trakassering

Med trakassering menes handlinger, unnløtelser eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.²¹

<p>Rutes til alle som er i arbeid.</p> <p>1. Hvor ofte har du selv opplevd å bli trakassert på arbeidsplassen din av følgende personer de siste 12 månedene?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgiver • Arbeidskolleger • Klienter/ brukere/ pasienter/ kunder 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Omtrent daglig ☐ 2-5 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>Rutes til alle som er i arbeid.</p> <p>2. Har du på din arbeidsplass de siste 5 år</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hørt eller sett negative kommentarer eller oppførsel fordi en kollega blir betraktet som lesbisk/ homofil/ bifil?²² • Hørt eller sett negative kommentarer eller oppførsel fordi en kollega blir betraktet 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Omtrent daglig ☐ 2-5 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare

²⁰ Ny introduksjon i 2020.

²¹ Jamfør Likestillings- og diskrimineringsloven (2017).

²² Tatt ut «skeiv»

<p>som å ha en uvanlig kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk?²³</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opplevd en generell negativ holdning på arbeidsplassen mot personer fordi de er lesbiske/ homofile/ bifile?²⁴ • Opplevd en generell negativ holdning på arbeid mot personer på grunn av deres kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk?²⁵ 	
<p>Rutes lhb-personer og som er i arbeid.</p> <p>3. Har du på din arbeidsplass de siste 5 år opplevd negative kommentarer eller oppførsel fordi du er lesbisk/ homofil/ bifil?²⁶</p>	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Uaktuelt ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>Rutes til transpersoner som er i arbeid.</p> <p>4. Har du på din arbeidsplass de siste 5 år opplevd negative kommentarer eller oppførsel på grunn av din kjønnsidentitet eller ditt kjønnsuttrykk?²⁷</p>	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Uaktuelt ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>Rutes til lhb-personer som er eller har vært i arbeid.</p> <p>5. Har noen på jobben støttet, forsvart, eller beskyttet deg og dine rettigheter som lhb-person på arbeidsplassen?²⁸</p>	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte ☐ Alltid ☐ Ikke relevant
<p>Rutes til transpersoner som er eller har vært i arbeid.</p>	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte

²³ Nytt i 2020

²⁴ Tatt ut «skeive».

²⁵ Nytt i 2020

²⁶ Tatt ut «skeiv»

²⁷ Nytt i 2020

²⁸ Nytt i 2020. EU, FRA2, Spørsmål C7. Dette og neste spørsmål er hos oss delt for lhb- og t-personer, mens i FRA2 var betegnelsen i spørsmålet lhbt.

6. Har noen på jobben støttet, forsvart, eller beskyttet deg og dine rettigheter som transperson på arbeidsplassen? ²⁹	☐ Alltid ☐ Ikke relevant
7. Har du hørt om eller sett noen på jobb som støtter, beskytter eller fremmer lesbisk, homofil, bifil, transpersoners eller personer med variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling sine rettigheter på arbeidsplassen? ³⁰	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte ☐ Alltid ☐ Ikke relevant
Rutes til lhb-personer som er skoleelev/student. 8. Har noen på ditt studiested støttet, forsvart, eller beskyttet deg og dine rettigheter som lhb-person og skoleelev/student? ³¹	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte ☐ Alltid ☐ Ikke relevant
Rutes til transpersoner som er skoleelev/student. 9. Har noen på ditt studiested støttet, forsvart, eller beskyttet deg og dine rettigheter som transperson og skoleelev/student? ³²	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte ☐ Alltid ☐ Ikke relevant
Rutes til alle under utdanning. 10. Har du hørt om eller sett noen som støtter, beskytter eller fremmer lesbisk, homofil, bifil, transkjønnet eller personer med variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling sine rettigheter som skoleelev/student? ³³	☐ Aldri ☐ Sjeldent ☐ Ofte ☐ Alltid ☐ Ikke relevant
Rutes til alle som går på skole eller er under utdanning. 11. Hvor ofte har du selv opplevd å bli trakassert på studiestedet ditt av følgende personer de siste 12 månedene? <ul style="list-style-type: none"> • Lærere • Medstudenter 	☐ Omtrent daglig ☐ 2-5 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare

²⁹ Nytt i 2020. EU, FRA2, Spørsmål C7.

³⁰ Nytt i 2020. EU, FRA2, spørsmål C7.

³¹ Nytt i 2020, EU FRA2, Spørsmål C10. Dette og neste spørsmål er hos oss delt for lhb- og t-personer, mens i EU FRA2 var betegnelsen i spørsmålet lhbt.

³² Nytt i 2020. EU FRA2, Spørsmål C10.

³³ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål C10.

Forskjellsbehandling og diskriminering

Med forskjellsbehandling og diskriminering mener vi at en person behandles mindre gunstig enn andre på grunn av etnisk opprinnelse, kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, seksuell orientering, kjønnskarakteristika, hudfarge, innvandrerbakgrunn eller nasjonalitet, religion eller tro, alder, funksjonshemming eller av andre grunner.³⁴

1. Har du i løpet av de siste 12 månedene personlig følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av en eller flere grunner? ³⁵ VENNLIGST SVAR PÅ HVER LINJE	Ja	Nei	Vet ikke
<ul style="list-style-type: none"> • Etnisitet opprinnelse • Kjønn • Kjønnsidentitet • Kjønnsuttrykk • Seksuell orientering • Alder • Religion eller tro • Funksjonshemming • Hudfarge • Annen grunn 			
<p>Rutes til lhb-personer.</p> <p>2. Har du de siste fem årene blitt diskriminert på en arbeidsplass på grunn av din seksuelle orientering?³⁶</p>	☐ Ja, jeg er blitt forflyttet fra en arbeidsoppgave til en annen ☐ Ja, jeg har ikke blitt ansatt ☐ Ja, jeg har blitt tvunget til å slutte på en arbeids- eller studieplass ☐ Ja, jeg har ikke blitt forfremmet ☐ Nei, jeg har ikke blitt diskriminert på en arbeidsplass de siste fem årene		
<p>Rutes til transpersoner.</p> <p>3. Har du de siste fem årene blitt diskriminert på en arbeidsplass på grunn av din kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk?³⁷</p>	☐ Ja, jeg er blitt forflyttet fra en arbeidsoppgave til en annen ☐ Ja, jeg har ikke blitt ansatt ☐ Ja, jeg har blitt tvunget til å slutte på en arbeids- eller studieplass ☐ Ja, jeg har ikke blitt forfremmet		

³⁴ Denne forklaringen er i hovedsak fra EU FRA2.

³⁵ Nytt i 2020. EU, FRA1, spørsmål C2. Vi har endret etniske opprinnelse til etnisitet som er vanligst i Norge. Vi har lagt til kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk fordi de brukes formelt i norsk lov. Vi har lagt til «hudfarge».

³⁶ Nederste svarkategori ble nå endret fra «Nei, jeg har aldri blitt diskriminert på en arbeidsplass» fordi den ikke samsvarer med spørsmålet.

³⁷ Nytt i 2020. Samme som fotnoten over vedr. nederste svarkategori

	☐ Nei, jeg har ikke blitt diskriminert på en arbeidsplass de siste fem årene				
Rutes til lhbt-personer. 4. Har du i løpet av de siste 12 månedene personlig følt deg diskriminert fordi du er [lhb-person][transperson] i noen av følgende situasjoner: ³⁸ Velg for hver situasjon om du føler deg forskjellsbehandlet eller ikke. Hvis du ikke har vært i situasjonen i løpet av de siste 12 månedene, skal du velge "har ikke vært i en slik situasjon". <ul style="list-style-type: none"> • Under jobbsøking • På jobb • Da du lette etter hus eller leilighet til leie eller kjøp (av personer som arbeider i offentlige eller private eiendomsselskap, av en utleier) • Av helsepersonell (for eksempel resepsjonist, sykepleier eller lege) • På en kafé, restaurant, bar eller nattklubb • I en butikk • Da du skulle vise ID eller annen offisiell dokumentasjon som viser ditt kjønn 	Ja	Nei	Har ikke vært i en slik situasjon	Vet ikke	
Rutes til lhbt-personer. 5. Hvor ofte har følgende hendt i ditt dagligliv fordi du blir sett på som lesbisk, homofil, bifil og/eller transperson de siste seks månedene. ³⁹ VENNLIGST SVAR PÅ HVER PÅSTAND <ul style="list-style-type: none"> • Du har blitt behandlet mindre høflig enn andre. • Du har blitt behandlet med mindre respekt enn andre. • Du har fått dårligere service enn andre (f.eks. i restauranter, butikker). 	Har ikke skjedd de siste 6 mnd.	Skjedd bare 1 gang de siste 6 mnd.	2-5 ganger de siste 6 mnd.	6 ganger eller flere de siste 6 mnd.	Vet ikke

³⁸ Nytt i 2020. EU, FRA2, spørsmål C1.

³⁹ Nytt i 2020. EU FRA1, Spørsmål G4.

<ul style="list-style-type: none"> • Folk oppført seg som om de trodde du ikke var flink. • Folk har oppført seg som om de var redd for deg. • Folk har oppført seg som om de trodde du var uærlig. • Folk har oppført seg som om de var bedre enn deg. • Du har blitt fulgt etter av andre på offentlige steder, f.eks. i en butikk. 					
--	--	--	--	--	--

Trusler

<p>1. Har det de siste 5 år vært noen som har gjort noe av det følgende mot deg, uansett grunn?⁴⁰</p> <p>Les alle mulighetene, og velg alle som passer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har krenket eller truet deg personlig, for eksempel ved å skjelle deg ut eller kalle deg for støtende ting. • Har truet deg direkte med vold. • Har brukt krenkende eller truende fakter eller stirret upassende på deg. • Stått og lurt, ventet på deg eller bevisst fulgt etter deg på en truende måte. • Har sendt deg eposter eller SMS'er som har vært krenkende eller truende. • Har skrevet krenkende eller truende kommentarer om deg på internett, for eksempel på Facebook eller Twitter. 	Har ikke vært ute for dette	Ja	Ca. hvor mange ganger de siste 12 månedene?
---	-----------------------------	----	---

⁴⁰ Nytt i 2020. EU FRA2, en kombinasjon av spørsmål F1 og F2.

Seksuelle overgrep

1. Har noen mot din vilje noen gang tvunget deg til seksuelle handlinger (samleie, oralsex, analsex, puttet fingre eller objekter inn i din vagina eller anus) ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg? ⁴¹	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
2. Har du noen gang opplevd å bli presset til seksuelle handlinger? ⁴²	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
Rutes fra spørsmålet over. 3. Var det en mann eller kvinne som utførte dette? ⁴³	☐ Mann ☐ Kvinne ☐ Begge deler ☐ Foretrekker å ikke svare
Rutes fra spørsmålet over. 4. Hvilket forhold hadde du til personen/personene som utførte dette? ⁴⁴ Her kan du sette flere kryss.	☐ Ukjent person ☐ Partner/samboer/kjæreste ☐ Venn ☐ Familienmedlem ☐ Nærstående person ☐ Andre ☐ Vet ikke
Rutes fra spørsmålet over. 5. Skjedde dette før eller etter at du var fylt 16 år? ⁴⁵	☐ Før jeg fylte 16 år ☐ Etter at jeg fylte 16 år ☐ Begge deler ☐ Foretrekker å ikke svare

Vold og mobbing

1. Hvis du tenker tilbake på din oppvekst og i dag: Har du vært, eller er du utsatt for mobbing? ⁴⁶ <ul style="list-style-type: none">• På barne- eller ungdomsskolen• På videregående skole• I dag - på jobb/under studier	☐ I stor grad ☐ I noen grad ☐ I liten grad ☐ Ikke i det hele tatt
--	--

⁴¹ Nytt i 2020. Disse spørsmålene er fra «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn» (Eggebø, Stubberud og Karlstrøm 2018) hvor spørsmålsledd fra «Vold og voldtekt i Norge» ble benyttet i noe justert form (Thoresen og Hjemdal 2014).

⁴² Nytt i 2020

⁴³ Nytt i 2020

⁴⁴ Nytt i 2020, men kan sammenliknes med tilsvarende i «Seksuell orientering og levekår» (Anderssen, Malterud og Slåtten 2013).

⁴⁵ Nytt i 2020

⁴⁶ Nytt i 2020

<p>2. Hvor mange ganger har du de siste 5 årene blitt fysisk eller seksuelt overfalt hjemme eller andre steder (på gaten, i offentlig transport, på arbeidsplassen, osv.) uansett grunn?⁴⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Aldri ☐ En gang ☐ To ganger ☐ 3-5 ☐ 6-10 ☐ Over 10 ganger ☐ Hele tiden (daglig) ☐ Ønsker ikke å svare ☐ Vet ikke
<p>Rutes til lhbt-personer.</p> <p>3. Hvor mange ganger har du de siste 5 årene blitt fysisk eller seksuelt overfalt hjemme eller andre steder (på gaten, i offentlig transport, på arbeidsplassen, osv.) fordi du er [lhb-person][transperson]?⁴⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Aldri ☐ En gang ☐ To ganger ☐ 3-5 ☐ 6-10 ☐ Over 10 ganger ☐ Hele tiden (daglig) ☐ Ønsker ikke å svare ☐ Vet ikke
<p>Rutes til de som rapporterer om voldsutsatthet og som også er [lhb] og [t]-personer.</p> <p>4. Følgende spørsmål dreier seg om den SISTE hendelsen du var utsatt for fordi du er [lhb][t]-person.⁴⁹</p> <p>5. Hva skjedde med deg ved det SISTE fysiske eller seksuelle overgrep, fordi du er [lhb][t]-person?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Fysisk overfall ☐ Seksuelt overfall ☐ Fysisk og seksuelt overfall ☐ Ønsker ikke å svare ☐ Vet ikke
<p>Rutes til de som rapporterer om voldsutsatthet og som også er [lhb] eller [t]-personer.</p> <p>6. Meldte du eller noen andre dette til en av de følgende organisasjoner/institusjoner?⁵⁰</p> <p>Les alle mulighetene og velg alle som gjelder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Politi ☐ Likestillings- og diskrimineringsombudet ☐ LHBTI-organisasjon ☐ Allmenn støtteorganisasjon for ofre ☐ Sykehus eller helsevesen ☐ Noen i den organisasjonen/institusjonen der dette fant sted (på jobb, hos den som ga tjenester) ☐ Mediene

⁴⁷ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål E1

⁴⁸ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål E2

⁴⁹ Nytt i 2020. EU FRA1, spørsmål E4

⁵⁰ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål E9

	☐ Annen organisasjon ☐ Nei, meldte det ikke ☐ Vet ikke
--	---

Helse og sykdom

1. Hvordan vurderer du din egen helse sånn i alminnelighet?	☐ Meget god ☐ Ganske god ☐ Verken god eller dårlig ☐ Ganske dårlig ☐ Meget dårlig ☐ Foretrekker å ikke svare
2. Har du noen sykdom, skade eller lidelse av fysisk eller psykisk art som nedsetter dine funksjoner i ditt daglige liv? <ul style="list-style-type: none"> • Av fysisk art • Av psykisk art 	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
3. Har du vært innlagt på sykehus i løpet av de siste 12 måneder?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
4. Har du vært sykmeldt sammenhengende mer enn en måned siste 12 måneder?	☐ Ja ☐ Nei
5. Har du i løpet av de siste 12 månedene vært hos: <ul style="list-style-type: none"> • Fastlege/allmennlege • Legevakt • Annen spesialist utenfor sykehus • Konsultasjon uten innleggelse ved psykiatrisk poliklinikk/DPS • Konsultasjon uten innleggelse ved annen poliklinikk i sykehus • Fysioterapeut/manuell terapeut/kiropraktør 	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
Rutes til kvinner i aldersgruppen 25-69 år	☐ Ja ☐ Nei
6. Har du fått utført celleprøve siste 3 år?	☐ Ikke aktuelt ☐ Foretrekker å ikke svare
Rutes til kvinner i aldersgruppen 50-69 år	☐ Ja ☐ Nei
7. Har du fått utført mammografi siste 2 år	☐ Ikke aktuelt

	☐ Foretrekker å ikke svare
8. Har du hatt redusert arbeidsevne på grunn av psykiske helseproblemer de siste 12 månedene?	☐ Ja, helt ☐ Ja, delvis ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
9. Har du i løpet av de siste 12 månedene søkt hjelp for psykiske helseproblemer?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
[Filtrert fra spørsmål 9, de som svarer ja.] 10. Hvem har du søkt hjelp hos? Flere svar er mulig.	☐ Allmennlege/fastlege ☐ Psykolog ☐ Psykiater ☐ Venner ☐ Familie ☐ Andre ☐ Foretrekker å ikke svare
11. Enkelte har forsøkt å skade seg selv (uten at det er knyttet til ønske om å ta sitt liv). ⁵¹ Har du <u>noen gang</u> prøvd å skade deg selv (uten at det er knyttet til ønske om å ta ditt liv)?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
Rutes til de som har prøvd å skade seg selv (forrige spørsmål). 12. Tenk på <u>de siste 12 månedene</u> : Har du prøvd å skade deg selv de siste 12 månedene? ⁵²	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
13. Tenk tilbake så lenge du husker: Enkelte kan i perioder oppleve livet sitt så vanskelig at de føler de ikke orker å leve lenger. ⁵³ <ul style="list-style-type: none"> • Har du selv hatt slike tanker noen gang? • Har du prøvd å ta ditt eget liv? 	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare
14. Tenk på de siste 12 månedene. ⁵⁴ <ul style="list-style-type: none"> • Har du hatt selvmordanker <u>de siste 12 månedene</u>? 	☐ Ja ☐ Nei ☐ Foretrekker å ikke svare

⁵¹ Justert fra 2013: her lagt til (uten at det er knyttet til ønske om å ta sitt liv)

⁵² Nytt i 2020.

⁵³ Justert fra 2013 med presisering av å huske tilbake så langt man husker.

⁵⁴ Nytt i 2020.

<ul style="list-style-type: none"> • Har du prøvd å ta ditt eget liv <u>de siste 12 månedene</u>? 	
<p>Rutes til dem som har prøvd å ta sitt liv (fra spørsmål 13 og spørsmål 14).</p> <p>15. Hvor gammel var du</p> <ul style="list-style-type: none"> • ... første gang du forsøkte å ta ditt eget liv • ... sist gang du forsøkte å ta ditt eget liv 	<p>..... år</p> <p>..... år</p>
<p>16. Nedenfor er det en liste over symptomer eller problemer folk av og til har. Angi hvor mye hvert enkelt problem har plaget deg eller vært til besvær i løpet av de siste 14 dager. Husk å sette av et kryss for hvert symptom.⁵⁵</p> <ul style="list-style-type: none"> • matthet eller svimmelhet • nervøsitet eller indre uro • plutselig frykt uten grunn • stadig redd eller engstelig • følelse av å være anspent eller oppjaget • lett for å klandre deg selv • søvnproblemer • følelse av håpløshet med tanke på fremtiden • nedtrykt eller tungsindig • følelse av ensomhet • mye bekymret eller urolig • følelse av at alt er et slit • følelse av å være unyttig 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ikke plaget ☐ Litt ☐ En god del ☐ Veldig mye plaget ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>17. I løpet av de siste 12 månedene, hvor ofte har du....</p> <ul style="list-style-type: none"> • ... drukket noen form for alkohol? • drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset? • drukket så mye at du har vært overstadig beruset? 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Omtrent daglig ☐ 2-5 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>18. Har du noen gang følt at du burde redusere alkoholforbruket ditt?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Ja ☐ Nei

⁵⁵ En 13-ledds versjon av Hopkins symptomsjekkliste, som er godt validert og brukt i Seksuell orientering og levekår. Vi har valgt samme løsning som SSB bruker, hvor 13 av leddene inngår (se for eksempel Skogen, Øverland, Smith og Aarø 2017).

<p>19. Har det å ta en drink noen gang vært det første du har gjort om morgenen for å roe nerverne, kurere bakrus eller som oppvikker?</p>	<p>☐ Ja ☐ Nei</p>
<p>Rutes til transpersoner.</p> <p>20. Har du fått foretatt noen form for inngrep for å endre kroppen din slik at den svarer bedre til din kjønnsidentitet?⁵⁶</p>	<p>☐ Ja ☐ Nei ☐ Ønsker ikke å svare</p>
<p>Rutes til transpersoner som har fått foretatt inngrep.</p> <p>21. I hvilken alder fant dette sted første gangen?⁵⁷</p>	<p>__ år gammel ☐ Ønsker ikke å svare</p>
<p>Rutes til t-personer som ikke har fått foretatt inngrep.</p> <p>22. Hva er årsakene til at du ikke har fått foretatt noe inngrep for å endre din kropp?⁵⁸</p> <p>Les alle mulighetene, og velg alle som passer.</p>	<p>☐ Jeg har ikke hatt behov for det ☐ Jeg vet ikke hvor jeg skal henvende meg ☐ Jeg ville ikke ha råd til det ☐ Negative reaksjoner fra min familie og/eller mitt sosiale miljø ☐ Negative reaksjoner fra leger og/eller helsepersonell ☐ Jeg har ikke tilbud om dette i Norge ☐ Det ville bety at jeg måtte gi opp min forplantningsevne/ min mulighet til å få barn ☐ Det krever en psykisk diagnose, som jeg ikke er i stand til/villig til å bli omfattet av ☐ Annet: skriv gjerne -----</p>
<p>Rutes til transpersoner.</p> <p>23. Har du reist utenlands, eller har du overveiet å gjøre det, for å få medisinsk behandling med det formål å endre ditt fysiske utseende, inklusive kjøpt hormoner via internett fra andre land?⁵⁹</p>	<p>☐ Ja ☐ Nei</p>

⁵⁶ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål TR3

⁵⁷ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål TR4

⁵⁸ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål TR5. Svaralternativet «Jeg ville ikke ha råd til det/det dekkes ikke av min forsikring» er endret og «det dekkes ikke av min forsikring» tatt ut fordi det ikke er relevant for norske forhold.

⁵⁹ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål TR6

Fritid og organisasjonsliv

<p>1. Hvor ofte i løpet av de siste 12 månedene gjorde du følgende i din fritid? Sett ett kryss for hver linje ⁶⁰</p> <ul style="list-style-type: none">• Traff venner, besøkte venner, fikk besøk av venner• Var på religiøst møte, sammenkomst, forsamling el.l.• Var på møte i homopolitisk organisasjon eller annen organisasjon for LHBT-personer• Var med i idrettslag	<p>For hvert punkt:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Omtrent daglig☐ 2-5 ganger i uken☐ Omtrent en gang i uken☐ 2-3 ganger i måneden☐ Omtrent en gang i måneden☐ Sjeldnere enn en gang i måneden☐ Aldri☐ Foretrekker å ikke svare
<p>2. Er du medlem av? Flere kryss tillatt.</p> <ul style="list-style-type: none">• Fagforening eller arbeidstakerorganisasjon• Bransje, nærings- eller yrkesorganisasjon• Politisk parti• Religiøs forening• Idrettslag eller idrettsforening• Ingen av disse	<p>For hvert punkt:</p> <ul style="list-style-type: none">☐ Ja☐ Nei
<p>3. Er du medlem av foreninger for lesbiske, homofile, bifile eller skeive, f.eks. FRI, Forbundet for transpersoner i Norge, Harry Benjamin Ressurs-senter, Åpen kirkegruppe, Skeiv verden, Salam, Skeiv ungdom?⁶¹</p>	<ul style="list-style-type: none">☐ Ja☐ Nei☐ Foretrekker å ikke svare

⁶⁰ Listen over aktiviteter er forkortet til 3 fra listen i 2013 som var på 10.

⁶¹ I 2020 har vi tatt med flere eksempler på organisasjoner er lagt inn, herunder Forbundet for transpersoner i Norge, Harry Benjamin Ressurs-senter, Skeiv verden, Salam og Skeiv ungdom.

Åpenhet og forhold til seksuell orientering og kjønnsidentitet

Rutes til lhb-personer:

Denne undersøkelsen har til nå hatt mange spørsmål om arbeidsliv, diskriminering, helse, m.m. Vi vil nå stille noen utdypende spørsmål om erfaringer knyttet til seksuell orientering. Som nevnt tidligere, mange bruker andre ord enn homofil og lesbisk (for eksempel homse og lesbe). For enkelthets skyld holder vi oss til noen få betegnelser utover i skjemaet: lesbisk, homofil og bifil, samt lhbt-person.

Rutes til transpersoner:

Denne undersøkelsen har til nå hatt mange spørsmål om arbeidsliv, diskriminering, helse, m.m. Vi vil nå stille noen utdypende spørsmål om erfaringer knyttet til kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Som nevnt tidligere, mange bruker andre ord enn transperson (for eksempel transmann, transkvinne eller ikke-bi-nær). For enkelthets skyld holder vi oss til noen få betegnelser utover i skjemaet: transperson og lhbt-person.

Rutes til lhb-personer	I stor grad	I noen grad	Ikke i det hel tatt	Foretrekker å ikke svare
1. Alt i alt, hvordan tenker du i dag om din seksuelle orientering?				
• Berikende				
• Belastende				
• Skulle gjerne hatt annen seksuell orientering				
• Jeg aksepterer meg selv fullt ut som lesbisk/homofil/bifil				
• Jeg skammer meg av og til for å være lesbisk/homofil/bifil				
Rutes til t-personer ⁶²	I stor grad	I noen grad	Ikke i det hel tatt	Foretrekker å ikke svare
2. Alt i alt, hvordan tenker du i dag om din kjønnsidentitet / ditt kjønnsuttrykk?				
• Berikende				
• Belastende				

⁶² Nytt i 2020 for transpersoner.

<ul style="list-style-type: none"> • Skulle gjerne hatt annen kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk 				
<ul style="list-style-type: none"> • Jeg aksepterer meg selv fullt ut med min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk 				
<ul style="list-style-type: none"> • Jeg skammer meg av og til for å min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk 				
<p>Rutes til lhb-personer.</p> <p>3. Gjør du noe for å legge skjul på din seksuelle orientering? f.eks. å unngå å nevne din seksuelle orientering i samtaler med andre, holder tilbake informasjon, etc.?</p>	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare			
<p>Rutes til transpersoner.</p> <p>4. Gjør du noe for å legge skjul på din kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk? f.eks. å unngå å nevne din kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk i samtaler med andre, holder tilbake informasjon, etc.?⁶³</p>	☐ Omtrent daglig ☐ 2-4 ganger i uken ☐ Omtrent en gang i uken ☐ 2-3 ganger i måneden ☐ Omtrent en gang i måneden ☐ Sjeldnere enn en gang i måneden ☐ Aldri ☐ Foretrekker å ikke svare			
<p>Rutes til lhb-personer.</p> <p>5. I hvilken grad er du fornøyd med din grad av åpenhet om din seksuelle orientering?</p>	☐ Skulle ønske jeg var åpen overfor flere, ☐ Er fornøyd med min grad av åpenhet ☐ Skulle helst vært åpen for færre ☐ Foretrekker å ikke svare			
<p>Rutes til transpersoner.</p> <p>6. I hvilken grad er du fornøyd med din grad av åpenhet om din kjønnsidentitet/ditt kjønnsuttrykk?⁶⁴</p>	☐ Skulle ønske jeg var åpen overfor flere, ☐ Er fornøyd med min grad av åpenhet ☐ Skulle helst vært åpen for færre ☐ Foretrekker å ikke svare			
<p>Rutes til lhbt-personer.</p> <p>7. Hvor unngår du å være åpen?⁶⁵</p> <p>Kryss av for alle som passer.</p>	☐ Familien ☐ På skolen ☐ På arbeid ☐ På kafé, restaurant, pub, klubb ☐ Offentlig transport ☐ Idrettsforening ☐ Fritid (lag foreninger utenom idrett)			

⁶³ Nytt i 2020, basert på tilsvarende spørsmål for lhb i Seksuell orientering og levekår.

⁶⁴ Nytt i 2020

⁶⁵ Nytt i 2020. Modifisert versjon av EU FRA2, spørsmål D3.

	☐ På gaten, plasser, parkeringsplasser eller andre offentlige steder ☐ Parker ☐ Politi ☐ Helsevesen ☐ NAV ☐ Offentlige institusjoner eller bygninger ☐ Annet ☐ Vet ikke ☐ Ikke relevant
Rutes til lhb-personer. 8. Hvor gammel var du da du første gang innså at du var lhb-person ⁶⁶	☐ år ☐ Vet ikke
Rutes til lhb-personer. 9. Hvor gammel var du første gangen du fortalte noen at du var lhb-person? ⁶⁷	☐ år ☐ Jeg har ikke fortalt det til noen ☐ Vet ikke
Rutes til transpersoner. 10. I hvilken alder ble du først klar over at dine følelser med hensyn til kjønn eller kjønnsuttrykk ikke svarte til det kjønn som du ble tildelt ved fødselen? ⁶⁸	☐ år ☐ Ønsker ikke å svare
Rutes til transpersoner. 11. Hvor gammel var du første gang du sa det til noen? ⁶⁹	☐ år ☐ Jeg har ikke fortalt det til noen ☐ Ønsker ikke å svare ☐ Vet ikke
Rutes til lhbt-personer. 12. Mange lhbt-personer har erfart viktige ting i livet som har å gjøre med det å være lhbt-person. Når du tenker tilbake på ditt liv, kan du peke på livshendelser som har hatt mye å si for deg som LHBT-person? ⁷⁰	Du kan skrive så kort og langt du vil.
Rutes til lhbt-personer med partner.	☐ Ja, helt åpen ☐ Ja, delvis åpen

⁶⁶ Nytt i 2020. EU FRA2. Spørsmål A13. Dette og de neste spørsmålene inngår i det å kartlegge livsløpsfeltet.

⁶⁷ Nytt i 2020. EU FRA2. Spørsmål A14

⁶⁸ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål TR1

⁶⁹ Nytt i 2020. EU FRA2 spørsmål TR1

⁷⁰ Nytt i 2020

<p>13. Er du åpen om at du er [lhb-person][transperson] overfor din nåværende partner?⁷¹</p>	<p>☐ Nei</p>
<p>Rutes til lhbt-personer.</p> <p>14. Overfor hvor mange personer fra disse gruppene er du åpen om at du er [lhb-person][transperson]?⁷²</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familiemedlemmer andre enn din(e) partner/partnere • Venner • Naboer • Arbeidskolleger • Skolekamerater/medstudenter på universitet/høgskole • Direkte overordnede/avdelingsleder • Kunder, klienter osv. på jobb • Helsepersonell • Ingen 	<p>☐ Ingen</p> <p>☐ Noen få</p> <p>☐ De fleste</p> <p>☐ Alle</p> <p>☐ Ikke relevant</p>

⁷¹ Nytt i 2020. EU FRA2 spørsmål H6-1

⁷² Nytt i 2020. EU FRA2 spørsmål G1. Vi foretrekker dette spørsmålet framfor tilsvarende i Seksuell orientering og levekår fordi FRAs spørsmål er mer differensiert.

Bakgrunn

<p>1. Jeg bor i⁷³</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Oslo ☐ By eller kommune med over 100 000 innbyggere (Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum) ☐ By med 20 000 – 100 000 innbyggere ☐ Spredtbygd strøk ☐ Foretrekker å ikke svare
<p>2. Hvor er du født?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Norge ☐ Europa, utenom Norge ☐ Asia ☐ Afrika ☐ Sør- og Mellom-Amerika ☐ Nord-Amerika ☐ Australia /New Zealand/ Oseania
<p>3. Hvor er din mor født?⁷⁴</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Norge ☐ Europa, utenom Norge ☐ Asia ☐ Afrika ☐ Sør- og Mellom-Amerika ☐ Nord-Amerika ☐ Australia /New Zealand/ Oseania ☐ Vet ikke ☐ Annet (skriv):
<p>4. Hvor er din far født?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Norge ☐ Europa, utenom Norge ☐ Asia ☐ Afrika ☐ Sør- og Mellom-Amerika ☐ Nord-Amerika ☐ Australia /New Zealand/ Oseania ☐ Vet ikke ☐ Annet (skriv):
<p>5. I det landet du bor i, ser du på deg selv som å være en del av noe av det følgende?⁷⁵</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ En etnisk minoritet (også migrasjonsbakgrunn)

⁷³ Tilleggskategori i 2020: By eller kommune med over 100 000 innbyggere (Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum)

⁷⁴ Tilleggskategori i 2020: Vet ikke + Annet. Dem som er utenlandsadopterte, har to foreldre av samme kjønn eller lignende har hatt anledning til å fylle ut svar i kategorien «Annet (skriv):.....»

⁷⁵ Nytt i 2020. EU FRA2, spørsmål H15.

Les alle mulighetene, og velg alle som gjelder.	☐ En religiøs minoritet ☐ En seksuell minoritet ☐ En minoritet basert på funksjonshemming ☐ Annen minoritetsgruppe ☐ Ingen av de over ☐ Vet ikke
6. Har du en hudfarge som ofte skiller seg ut i Norge? ⁷⁶	☐ Nei ☐ Ja
7. Norge har seks grupper som er definert som nasjonale minoriteter eller urfolk. Tilhører du en eller flere av disse? ⁷⁷ Kryss av for alle som passer.	☐ Samer ☐ Jøder ☐ Kvener/norskfinner ☐ Rom (sigøyner) ☐ Romani/tater ☐ Skogfinner ☐ Ingen av dem
8. Hvordan plasserer du deg selv når det gjelder religion?	1. Ikke-troende 2. 3. 4. 5. 6. 7. Troende ☐ Vil ikke svare
9. Dersom du har kommentarer til emnene i undersøkelsen eller til utformingen av den, kan du gjerne skrive dem her.	Åpent:
Trykk på "neste" for å sende in dine svar.	

Takk!

Takk for at du tok deg tid til å delta i denne undersøkelsen!

Vi minner om at du kan kontakte prosjektleder Norman Anderssen dersom undersøkelsen har medført vanskeligheter for deg. Han vil svare på spørsmål og kunne gi råd om hvor du kan henvende deg for å få hjelp dersom du ønsker dette.

Norman Anderssen

⁷⁶ Nytt i 2020

⁷⁷ Nytt i 2020.

Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen

Postboks 7807

5020 Bergen

Telefon: 97 67 95 01

Epost: norman.anderssen@uib.no

Her er også lenke til prosjektets hjemmeside der du finner mer informasjon om undersøkelsen og oss som står bak den: <https://www.uib.no/isp/130771/lhbtis-levekår-2020>

Referanser

- Anderssen, Norman, Liliana Buer, Oyeniyi Samuel Olaniyan og Kristi Malterud (2016) *Kartlegging av levekår blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Et indikatorsett for ti års oppfølging*. Bergen: Universitetet i Bergen. <https://www.buudir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00003758>, Lesedato: 04.10.2018.
- Anderssen, Norman, Kirsti Malterud og Hilde Slåtten (2013) "Levekår for lesbiske, homofile og bifile i Norge. Nasjonal spørreundersøkelse" i N. Anderssen og K. Malterud (red.) *Seksuell orientering og levekår*, Bergen: Uni Helse, side 49-119.
- Eggebø, Helga, Elisabeth Stubberud og Norman Anderssen (2019) *Skeive livsløp. En kvalitativ studie av levekår og sammensatte identiteter blant lhbtis-personer i Norge*. NF-rapport 6/2019. Bodø: Nordlandsforskning. <http://www.nordlandsforskning.no/publikasjoner/skeive-livsløp-en-kvalitativ-studie-av-levekar-og-sammensatte-identiteter-blant-lhbtis-personer-i-norge-article5856-152.html>, Lesedato: 06.05.2021.
- Eggebø, Helga, Elisabeth Stubberud og Henrik Karlstrøm (2018) *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge*. rapport nr 9/18. Bodø: Nordlandsforskning. http://www.nordlandsforskning.no/getfile.php/1324905-1543846499/Dokumenter/Rapporter/1018/NF_9_2018.pdf, Lesedato: 05.02.2019.
- FRA (2013) *EU LGBT survey - Technical report. Methodology, online survey, questionnaire and sample*. European Union Agency for Fundamental Rights. <https://fra.europa.eu/en/publication/2013/eu-lgbt-survey-technical-report>, Lesedato: 18.06.2021.
- (2020) *A long way to go for LGBTI equality - Questionnaire*. European Union Agency for Fundamental Rights. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-questionnaire-eu-lgbti-ii-survey_en.pdf, Lesedato: 29.04.2021.
- Hughes, M. E., L. J. Waite, L. C. Hawkley og J. T. Cacioppo (2004) "A Short Scale for Measuring Loneliness in Large Surveys: Results From Two Population-Based Studies", *Res Aging* 26(6): 655-672. doi: 10.1177/0164027504268574
- Likestillings- og diskrimineringsloven (2017) "Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)". Published by: Kulturdepartementet, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>,
- Pavot, William og Ed Diener (1993) "Review of the Satisfaction With Life Scale", *Psychological Assessment* 5:164-172. doi: 10.1037/1040-3590.5.2.164
- Skogen, J. C., S. Øverland, O. R. F. Smith og L. E. Aarø (2017) "The factor structure of the Hopkins Symptoms Checklist (HSCL-25) in a student population: A cautionary tale", *Scand J Public Health* 45(4): 357-365. doi: 10.1177/1403494817700287
- Thoresen, Siri og Ole K. Hjemdal (2014) *Vold og voldtekt i Norge : en nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv*, Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Vedlegg 3: Sammenlikninger mellom Norge og EU

En del av spørsmålene i foreliggende undersøkelse ble hentet fra den undersøkelsen om diskriminerings erfaringer blant lhbt-personer i EU som ble gjennomført av European Union Agency for Fundamental Rights i 2019-2020 (FRA 2020). I dette vedlegget viser vi svarfordelingene i den norske undersøkelsen og i EU-undersøkelsen for spørsmålene dette gjelder. EU-undersøkelsen representerer en stor selvrekuttert undersøkelse blant lhbtis-personer i de aller fleste EU-land. Heterofile og cispersoner inngikk ikke spesielt i undersøkelsen. I tabellene har vi slått sammen alle kategoriene som går inn under samlebegrepet transpersoner.

Utvalgets sammensetning og bakgrunn

Hva regner du som din hovedbakeftigelse?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Er i lønnet arbeid	-	73%	51%	-	57%	36%	36%	-	59%	46%	-	56%	36%	-
Er pensjonist	-	9%	13%	-	3%	2%	12%	-	2%	2%	-	2%	1%	-
Er på arbeidsmarkedstiltak (yrkesforberedende program, praksisplass, ekstraordinær sysselsetting, arbeidsmarkedskurs m.m)	-	0%	6%	-	2%	3%	5%	-	-	-	-	-	-	-
Er i fødselspermisjon/foreldrepermisjon	-	0%	1%	-	3%	1%	2%	-	-	-	-	-	-	-
Er i utdanning/skole	-	10%	14%	-	22%	38%	21%	-	19%	31%	-	24%	46%	-
Er arbeidsledig	-	3%	6%	-	2%	8%	7%	-	4%	5%	-	4%	4%	-
Er hjemmeværende	-	1%	1%	-	3%	4%	5%	-	-	-	-	-	-	-
Annet	-	4%	9%	-	9%	8%	13%	-	-	-	-	-	-	-

Sivilstatus	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Gift / samboer / registrert partner med en mann	4%	37%	4%	52%	3%	31%	16%	-	17%	4%	-	0%	10%	-
Gift / samboer / registrert partner med en kvinne	62%	1%	37%	0%	39%	4%	21%	-	0%	15%	-	25%	8%	-
Gift / samboer / registrert partner med en transperson	1%	0%	2%	0%	0%	1%	2%	-	-	-	-	-	-	-
Kjæreste med en mann, men bor ikke sammen	0%	10%	2%	11%	1%	17%	7%	-	-	-	-	-	-	-
Kjæreste med en kvinne, men bor ikke sammen	9%	1%	10%	0%	16%	1%	6%	-	-	-	-	-	-	-
Kjæreste med en transperson, men bor ikke sammen	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	-	-	-	-	-	-	-
Fraskilt/separert fra ektefelle/mann	0%	1%	1%	6%	1%	2%	3%	-	-	-	-	-	-	-
Fraskilt/separert fra ektefelle/kvinne	5%	1%	4%	0%	4%	0%	3%	-	-	-	-	-	-	-
Singel/enslig	17%	46%	37%	27%	35%	40%	37%	-	78%	73%	-	68%	76%	-

Enke/enkemann/gjenlevende	1%	0%	1%	2%	0%	1%	1%	-	0%	0%	-	0%	0%	-
Min samlivsform passer ikke inn i disse kategoriene	1%	2%	1%	1%	1%	4%	3%	-	-	-	-	-	-	-

Ser du på deg selv som å være en del av..	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Etnisk minoritet	-	6%	5%	-	5%	5%	10%	-	8%	8%	-	6%	8%	7%
Religiøs minoritet	-	5%	7%	-	3%	3%	12%	-	4%	6%	-	4%	6%	8%
Seksuell minoritet	-	58%	25%	-	64%	30%	36%	-	-	-	-	-	-	-
Minoritet basert på funksjonshemming	-	2%	4%	-	4%	5%	9%	-	3%	8%	-	4%	6%	12%
Annen minoritetsgruppe	-	3%	4%	-	3%	5%	13%	-	6%	5%	-	7%	8%	11%

Fornøydhet med livet

Hvor fornøyd er du med livet ditt på en skala fra 1 - 10?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Gjennomsnitt	7,4	7,1	6,5	7,2	7,2	6,5	6,4	-	6,7	6,4	-	6,7	6,4	5,6

Diskriminering og vold

Noen på jobben støttet/forsvart deg som LHB-pers? Eller T-person?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Aldri	-	22%	50%	-	21%	40%	23%	-	31%	48%	-	31%	39%	35%
Sjeldent	-	18%	12%	-	21%	19%	41%	-	22%	21%	-	24%	24%	27%
Ofte	-	23%	24%	-	23%	15%	26%	-	28%	20%	-	29%	25%	25%
Alltid	-	37%	14%	-	34%	27%	10%	-	18%	12%	-	16%	12%	13%

Hørt om eller sett noen på jobb som støtter, beskytter eller fremmer lesbiske, homofile, bifile, transpersoners eller personer med variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Aldri	40%	20%	30%	37%	26%	22%	29%	-	30%	32%	-	31%	27%	32%
Sjeldent	34%	29%	26%	32%	27%	24%	25%	-	31%	34%	-	32%	34%	33%
Ofte	23%	35%	38%	24%	35%	48%	35%	-	29%	27%	-	29%	31%	28%
Alltid	3%	16%	6%	7%	12%	7%	11%	-	10%	8%	-	8%	7%	8%

Har noen på ditt studiested støttet, forsvart, eller beskyttet deg og dine rettigheter som lhb-person og skoleelev/student? Også som T-person?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Aldri	-	36%	56%	-	43%	40%	21%	-	46%	44%	-	38%	31%	46%
Sjeldent	-	21%	33%	-	20%	24%	35%	-	29%	28%	-	29%	28%	29%
Ofte	-	29%	11%	-	27%	24%	41%	-	17%	18%	-	23%	28%	18%
Alltid	-	14%	0%	-	10%	13%	3%	-	7%	10%	-	10%	13%	8%

Hørt om eller sett noen som støtter eller fremmer LHBT sine rettigheter som skoleelev/student?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Aldri	19%	25%	10%	6%	16%	13%	13%	-	37%	24%	-	31%	17%	29%
Sjeldent	45%	32%	38%	28%	38%	28%	32%	-	37%	40%	-	37%	36%	39%
Ofte	29%	32%	48%	54%	43%	44%	44%	-	21%	28%	-	27%	37%	26%
Alltid	6%	11%	5%	13%	3%	15%	11%	-	5%	8%	-	6%	10%	6%

Diskriminering

Siste 12 mnd. Følt deg diskriminert pga.	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Etnisk opprinnelse	6%	6%	10%	4%	4%	8%	18%	-	5%	7%	-	3%	5%	4%
Kjønn	7%	6%	11%	15%	24%	37%	18%	-	2%	6%	-	29%	46%	20%
Kjønnsidentitet	3%	4%	8%	1%	4%	6%	24%	-	5%	10%	-	10%	10%	-
Kjønnsuttrykk	2%	3%	8%	3%	7%	8%	22%	-	5%	10%	-	10%	10%	-
Seksuell orientering	2%	15%	13%	1%	14%	16%	21%	-	-	-	-	-	-	46%
Alder	10%	13%	17%	17%	11%	26%	26%	-	3%	5%	-	4%	10%	5%
Religion eller tro	6%	3%	9%	4%	4%	7%	18%	-	4%	8%	-	4%	9%	6%
Funksjonshemming	4%	4%	8%	6%	5%	6%	18%	-	2%	3%	-	2%	4%	6%
Hudfarge	4%	2%	9%	1%	3%	4%	12%	-	2%	5%	-	1%	2%	2%
Annen grunn	8%	9%	14%	9%	10%	17%	24%	-	12%	19%	-	12%	19%	10%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Har du i løpet av de siste 12 månedene personlig følt deg diskriminert fordi du er LHB i følgende situasjoner? Eller fordi du er Transperson?														
Under jobbsøking	-	6%	17%	-	4%	5%	39%	-	8%	6%	-	8%	4%	32%
På jobb	-	10%	11%	-	4%	5%	27%	-	19%	17%	-	20%	18%	35%
Da du lette etter hus eller leilighet til leie eller kjøp (av personer som arbeider i offentlige eller private eiendomsselskap, av en utleier)	-	3%	9%	-	6%	4%	18%	-	10%	6%	-	14%	8%	21%
Av helsepersonell (for eksempel resepsjonist, sykepleier eller lege)	-	6%	12%	-	7%	6%	26%	-	11%	10%	-	16%	14%	34%
På en kafè, restaurant, bar eller nattklubb	-	9%	6%	-	10%	12%	18%	-	21%	18%	-	24%	21%	30%
I en butikk	-	5%	8%	-	5%	4%	17%	-	11%	8%	-	14%	9%	28%
Da du skulle vise ID eller annen offisiell dokumentasjon som viser ditt kjønn	-	2%	8%	-	1%	1%	20%	-	1%	1%	-	2%	1%	25%

Fysisk eller seksuelt overfall

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Hvor mange ganger har du de siste 5 årene blitt fysisk eller seksuelt overfalt hjemme eller andre steder (på gaten, i offentlig transport, arbeidsplassen, osv.) (...minst 1 gang)														
... uansett grunn?	7%	8%	15%	9%	11%	23%	28%	-	19%	19%	-	21%	31%	34%
... fordi du er LHBT	-	5%	9%	-	5%	6%	19%	-	12%	10%	-	10%	8%	17%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Hva skjedde med deg ved SISTE fysiske eller seksuelle overgrep, fordi du er LHBT?														
Fysisk overfall	-	62%	15%	-	44%	42%	19%	-	81%	71%	-	68%	53%	65%
Fysisk og seksuelt overfall	-	15%	39%	-	22%	17%	32%	-	18%	28%	-	31%	44%	34%

Meldte du eller noen andre dette til følgende organisasjoner	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Politi	-	6%	29%	-	10%	16%	24%	-	5%	4%	-	3%	2%	5%
Likestillings- og diskrimineringsombudet	-	0%	12%	-	19%	0%	14%	-	0%	0%	-	0%	0%	0%
LHBTI-organisasjon	-	13%	18%	-	10%	0%	21%	-	1%	1%	-	2%	1%	3%
Allmenn støtteorganisasjon for ofre.	-	6%	6%	-	10%	16%	24%	-	0%	0%	-	0%	0%	1%
Sykehus eller helsevesen	-	6%	35%	-	10%	11%	29%	-	0%	1%	-	0%	0%	1%
Noen I den organisasjonen/institusjonen der dette fant sted (på jobb, hos den som ga tjenester).	-	13%	18%	-	0%	1%	12%	-	3%	3%	-	3%	3%	4%
Mediene	-	0%	6%	-	10%	5%	5%	-	1%	1%	-	1%	1%	1%
Annen organisasjon	-	6%	6%	-	10%	5%	3%	-	1%	1%	-	1%	1%	2%
Nei, meldte det ikke	-	63%	35%	-	50%	58%	19%	-	89%	91%	-	92%	93%	88%
Vet ikke	-	0%	6%	-	0%	0%	0%	-	0%	0%	-	0%	0%	0%

Kjønnsbekreftende behandling

Har du fått foretatt noen form for inngrep for å endre kroppen din slik at den svarer bedre til din kjønnsidentitet?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Ja	-	-	-	-	-	-	20%	-	-	-	-	-	-	27%
Nei	-	-	-	-	-	-	80%	-	-	-	-	-	-	72%

I hvilken alder fant dette sted første gangen?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
5 år og under	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	0%
6 til 9 år	-	-	-	-	-	-	0%	-	-	-	-	-	-	0%
10 til 14 år	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	3%
15 til 17 år	-	-	-	-	-	-	12%	-	-	-	-	-	-	7%
18 til 24 år	-	-	-	-	-	-	24%	-	-	-	-	-	-	24%
25 til 34 år	-	-	-	-	-	-	27%	-	-	-	-	-	-	24%
35 til 54 år	-	-	-	-	-	-	24%	-	-	-	-	-	-	37%
55 år eller eldre	-	-	-	-	-	-	0%	-	-	-	-	-	-	5%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Hva er årsakene til at du ikke har fått foretatt noe inngrep for å endre din kropp?														
Jeg har ikke hatt behov for det	-	-	-	-	-	-	69%	-	-	-	-	-	-	50%
Jeg vet ikke hvor jeg skal henvende meg	-	-	-	-	-	-	9%	-	-	-	-	-	-	10%
Jeg ville ikke ha råd til det	-	-	-	-	-	-	22%	-	-	-	-	-	-	15%
Negative reaksjoner fra min familie og/eller mitt sosiale miljø	-	-	-	-	-	-	16%	-	-	-	-	-	-	23%
Negative reaksjoner fra leger og/eller helsepersonell	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	6%
Jeg har ikke tilbud om dette i Norge	-	-	-	-	-	-	7%	-	-	-	-	-	-	2%
Det ville bety at jeg måtte gi opp min for-plantningsevne/ min mulighet til å få barn - Helse og sykdom	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	4%
Hva er årsakene til at du ikke har fått foretatt noe inngrep for å endre din kropp? Les alle mulighetene, og velg alle som passer.														
Det krever en psykisk diagnose, som jeg ikke er i stand til/villig til å bli omfattet av	-	-	-	-	-	-	10%	-	-	-	-	-	-	10%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Har du reist utenlands, eller overveiet å gjøre det, for å få medisinsk behandling med det formål å endre ditt fysiske utseende, inklusive kjøpt hormoner via internett fra andre land?														
Ja	-	-	-	-	-	-	19%	-	-	-	-	-	-	24%
Nei	-	-	-	-	-	-	82%	-	-	-	-	-	-	76%

Å skjule sin seksuelle orientering og kjønnsidentitet

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Hvor unngår du å være åpen?														
Familien	-	20%	54%	-	16%	44%	35%	-	22%	44%	-	22%	39%	33%
På skolen	-	7%	29%	-	10%	21%	25%	-	18%	32%	-	14%	24%	23%
På arbeid	-	31%	52%	-	28%	37%	32%	-	32%	46%	-	29%	35%	37%
På kafé, restaurant, pub, klubb	-	15%	36%	-	14%	18%	21%	-	41%	46%	-	36%	33%	38%
Offentlig transport	-	25%	38%	-	20%	21%	23%	-	62%	57%	-	57%	52%	49%
Idrettsforening	-	7%	31%	-	8%	17%	15%	-	-	-	-	-	-	-
Fritid (lag foreninger utenom idrett)	-	10%	32%	-	7%	17%	17%	-	-	-	-	-	-	-

På gaten, plasser, parkeringsplasser eller andre offentlige steder	-	26%	38%	-	24%	20%	23%	-	66%	59%	-	57%	52%	49%
Parker	-	14%	32%	-	13%	15%	18%	-	-	-	-	-	-	-
Politi	-	8%	30%	-	8%	15%	15%	-	-	-	-	-	-	-
Helsevesen	-	6%	24%	-	8%	15%	16%	-	25%	31%	-	23%	25%	32%
NAV	-	9%	34%	-	8%	18%	19%	-	-	-	-	-	-	-
Offentlige institusjoner eller bygninger	-	10%	33%	-	12%	17%	21%	-	46%	50%	-	40%	39%	39%

Å komme ut

Hvor gammel var du da du første gang innså at du var LHB?	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
5 år og under	-	1 %	2 %	-	2%	1%	6%	-	3%	1%	-	2%	1%	4%
6 til 9 år	-	6 %	4 %	-	4%	4%	4%	-	9%	4%	-	5%	3%	8%
10 til 14 år	-	49 %	27 %	-	29%	34%	28%	-	50%	35%	-	33%	35%	40%
15 til 17 år	-	24 %	29 %	-	25%	29%	25%	-	22%	28%	-	26%	29%	19%
18 til 24 år	-	12 %	22 %	-	29%	24%	24%	-	11%	18%	-	22%	19%	14%
25 til 34 år	-	6 %	11 %	-	6%	7%	8%	-	3%	8%	-	8%	9 %	7%
35 til 54 år	-	1 %	5 %	-	5%	2%	4%	-	1%	4%	-	3%	3 %	1%
55 år eller eldre	-	0 %	0 %	-	0%	0%	-	-	0%	0%	-	0%	0 %	1%

Hvor gammel var du, første gangen du fortalte noen at du var LHB person? ¹	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
5 år og under	-	0%	0%	-	1%	0%	2%	-	0%	0%	-	0%	0%	1 %
6 til 9 år	-	0%	1%	-	0%	0%	1%	-	0%	0%	-	0%	0%	1 %
10 til 14 år	-	9%	6%	-	11%	19%	13%	-	10%	8%	-	12%	16%	16 %
15 til 17 år	-	28%	25%	-	27%	30%	31%	-	27%	21%	-	27%	29%	23 %
18 til 24 år	-	44%	36%	-	43%	38%	37%	-	42%	28%	-	38%	28%	25 %
25 til 34 år	-	14%	19%	-	13%	9%	14%	-	13%	12%	-	15%	12%	11 %
35 til 54 år	-	4%	12%	-	5%	4%	2%	-	4%	8%	-	5%	6%	11 %
55 år eller eldre	-	0%	2%	-	0%	0%	0%	-	0%	0%	-	0%	0%	1 %

¹ En andel i EU-tallene har svart «Jeg har ikke fortalt det til noen», disse er ikke tatt med her, og derfor går heller ikke prosentandelene nødvendigvis til 100 i tabellen.

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
I hvilken alder ble du først klar over at dine følelser med hensyn til kjønn eller kjønnsuttrykk ikke svarte til det kjønn som du ble tildelt ved fødselen?														
5 år og under	-	-	-	-	-	-	14%	-	-	-	-	-	-	16%
6 til 9 år	-	-	-	-	-	-	8%	-	-	-	-	-	-	15%
10 til 14 år	-	-	-	-	-	-	29%	-	-	-	-	-	-	26%
15 til 17 år	-	-	-	-	-	-	16%	-	-	-	-	-	-	15%
18 til 24 år	-	-	-	-	-	-	18%	-	-	-	-	-	-	12%
25 til 34 år	-	-	-	-	-	-	11%	-	-	-	-	-	-	5%
35 til 54 år	-	-	-	-	-	-	2%	-	-	-	-	-	-	5%
55 år eller eldre	-	-	-	-	-	-	2%	-	-	-	-	-	-	1%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Hvor gammel var du første gang du sa det til noen? ²														
5 år og under	-	-	-	-	-	-	2%	-	-	-	-	-	-	3%
6 til 9 år	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	2%
10 til 14 år	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	9%
15 til 17 år	-	-	-	-	-	-	24%	-	-	-	-	-	-	16%
18 til 24 år	-	-	-	-	-	-	38%	-	-	-	-	-	-	22%
25 til 34 år	-	-	-	-	-	-	18%	-	-	-	-	-	-	13%
35 til 54 år	-	-	-	-	-	-	6%	-	-	-	-	-	-	14%
55 år eller eldre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1%

Åpen overfor hvem?

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Overfor hvor mange personer fra disse gruppene er du åpen om at du er LHB? Eller transperson?														
Familiemedlemmer														
Ingen	-	11%	59%	-	7%	35%	43%	-	17%	51%	-	11%	33%	33%
Noen få	-	12%	21%	-	12%	26%	27%	-	25%	28%	-	24%	37%	28%
De fleste	-	14%	10%	-	16%	22%	9%	-	21%	11%	-	22%	15%	14%
Alle	-	63%	11%	-	65%	17%	21%	-	38%	10%	-	42%	15%	25%

² En andel i EU-tallene har svart «Jeg har ikke fortalt det til noen», disse er ikke tatt med her, og derfor går heller ikke prosentandelene nødvendigvis til 100 i tabellen.

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Venner														
Ingen	-	5%	31%	-	4%	9%	28%	-	3%	19%	-	1%	4%	10%
Noen få	-	11%	40%	-	8%	28%	36%	-	18%	42%	-	12%	28%	33%
De fleste	-	14%	15%	-	10%	28%	15%	-	23%	21%	-	21%	31%	24%
Alle	-	70%	14%	-	78%	36%	21%	-	56%	18%	-	66%	37%	34%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Naboer														
Ingen	-	28%	81%	-	27%	73%	63%	-	48%	83%	-	47%	77%	71%
Noen få	-	13%	4%	-	9%	9%	12%	-	18%	10%	-	18%	11%	12%
De fleste	-	16%	9%	-	17%	7%	12%	-	13%	4%	-	14%	5%	6%
Alle	-	44%	7%	-	47%	12%	13%	-	21%	4%	-	21%	7%	11%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Skolekamerater/medstudenter på Universitet/høyskole														
Ingen	-	20%	62%	-	10%	37%	50%	-	24%	48%	-	16%	23%	43%
Noen få	-	9%	18%	-	17%	25%	20%	-	31%	33%	-	34%	44%	32%
De fleste	-	17%	9%	-	16%	19%	15%	-	19%	12%	-	23%	20%	11%
Alle	-	54%	10%	-	57%	19%	16%	-	26%	8%	-	28%	13%	13%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Direkte overordnet/avdelingsleder														
Ingen	-	21%	75%	-	23%	71%	56%	-	44%	82%	-	41%	72%	63%
Noen få	-	8%	5%	-	10%	5%	14%	-	12%	7%	-	15%	10%	10%
De fleste	-	7%	4%	-	10%	9%	8%	-	10%	4%	-	11%	6%	6%
Alle	-	65%	16%	-	58%	15%	23%	-	33%	7%	-	34%	12%	21%

	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Kunder, klienter osv. På jobb														
Ingen	-	38%	77%	-	41%	83%	62%	-	58%	84%	-	61%	81%	74%
Noen få	-	14%	7%	-	22%	5%	14%	-	20%	10%	-	20%	12%	11%
De fleste	-	20%	6%	-	13%	4%	14%	-	10%	3%	-	10%	4%	5%
Alle	-	29%	9%	-	25%	9%	11%	-	12%	3%	-	10%	3%	10%

Helsepersonell	Bufdir							EU (FRA)						
	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans	HeM	HoM	BiM	HeK	LeK	BiK	Trans
Ingen	-	11%	46%	-	16%	42%	41%	-	34%	62%	-	36%	62%	46%
Noen få	-	12%	26%	-	11%	17%	24%	-	24%	22%	-	27%	22%	23%
De fleste	-	19%	10%	-	16%	14%	18%	-	15%	7%	-	14%	7%	12%
Alle	-	59%	18%	-	57%	27%	18%	-	26%	9%	-	22%	9%	19%

Referanse

FRA (2020) *A long way to go for LGBTI equality - Questionnaire*. European Union Agency for Fundamental Rights.
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-questionnaire-eu-lgbti-ii-survey_en.pdf,
 Lesedato: 29.04.2021.

Vedlegg 4: Resultat av statistiske tester

Tester:

- Chi-kvadrat
- T-test
- F-test
- Kontroll for bakgrunnsfaktorer

Forkortelser:

HeM = heterofile menn

HoM = homofile menn

BiM = bifile menn

HeK = heterofile kvinner

LeK = lesbiske kvinner

BiK = bifile kvinner

Cis = cispersoner

TrB = binære transpersoner (transbinær)

TrIB = ikkebinære transpersoner (trans-ikkebinær)

X² = χ^2

Fg = frihetsgrader

Kapittel 3. Beskrivelse av utvalget

Figur 3.1 Gjennomsnittlig alder

	F(5, 2029) = 76.57, p=.000
HeM vs. HoM	p= .000
HeM vs. BiM	p= .000
HoM vs. BiM	p= .000
HeK vs. LeK	p= .000
HeK vs. BiK	p= .000
LeK vs. BiK	p= .000
	F(2, 2058) = 5.63, p=.004
Cis vs. TrB	p= .002
Cis vs. TrIB	p= .145
TrB vs. TrIB	p= .307

Tabell 3.6. Aldersgrupper

HeM vs. HoM	$\chi^2(7, 812) = 40.87, p = .000$
HeM vs. BiM	$\chi^2(7, 681) = 40.64, p = .000$
HoM vs. BiM	$\chi^2(7, 503) = 15.28, p = .033$
HeK vs. LeK	$\chi^2(7, 686) = 28.96, p = .000$
HeK vs. BiK	$\chi^2(7, 836) = 129.27, p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(6, 542) = 42.79, p = .000$
Cis vs. TrB	$\chi^2(7, 1956) = 10.06, p = .185$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(7, 1172) = 191.35, p = .000$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(7, 232) = 5.90, p = .552$

Tabell 3.7. Samlet bruttoinntekt i 2019 (før skatt)

HeM vs. HoM	$\chi^2(5, 727) = 8.94, p = .112$
HeM vs. BiM	$\chi^2(5, 606) = 20.72, p = .001$
HoM vs. BiM	$\chi^2(5, 451) = 10.46, p = .063$
HeK vs. LeK	$\chi^2(5, 572) = 5.34, p = .376$
HeK vs. BiK	$\chi^2(5, 674) = 64.93, p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(5, 444) = 48.46, p = .000$
Cis vs. TrB	$\chi^2(5, 1677) = 8.41, p = .135$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(5, 1650) = 31.92, p = .000$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(5, 191) = 10.73, p = .057$

Figur 3.2. Årsinntekt under 300 000 kroner

HeM vs. HoM	$\chi^2(1, 727) = 1.03, p = .309$
HeM vs. BiM	$\chi^2(1, 606) = 13.93, p = .000$
HoM vs. BiM	$\chi^2(1, 451) = 6.71, p = .010$
HeK vs. LeK	$\chi^2(1, 572) = 0.09, p = .771$
HeK vs. BiK	$\chi^2(1, 674) = 57.59, p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1, 444) = 33.83, p = .000$
Cis vs. TrB	$\chi^2(1, 1677) = 6.20, p = .013$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(1, 1650) = 24.53, p = .000$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(1, 191) = 39.60, p = .047$

Figur 3.3. Utdanningslengde

HeM vs. HoM	$\chi^2(5, 812) = 6.14, p = .293$
HeM vs. BiM	$\chi^2(5, 681) = 7.29, p = .200$
HoM vs. BiM	$\chi^2(5, 503) = 16.33, p = .006$
HeK vs. LeK	$\chi^2(4, 686) = 3.70, p = .448$
HeK vs. BiK	$\chi^2(5, 836) = 12.47, p = .029$
LeK vs. BiK	$\chi^2(5, 542) = 14.87, p = .011$

Cis vs. TrB	$\chi^2(4, 1946) = 5.18, p = .269$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(4, 1920) = 10.22, p = .000$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(4, 226) = 1.52, p = .823$

Figur 3.4 Hovedbeskjeftigelse

		*
HeM vs. HoM	$\chi^2(7, 812) = 26.81, p = .000$	p= .294
HeM vs. BiM	$\chi^2(7, 681) = 32.57, p = .000$	p=.245
HoM vs. BiM	$\chi^2(7, 503) = 36.87, p = .000$	p=.051
HeK vs. LeK	$\chi^2(7, 686) = 23.98, p = .001$	p=.191
HeK vs. BiK	$\chi^2(7, 836) = 83.87, p = .000$	p=.148
LeK vs. BiK	$\chi^2(7, 542) = 39.37, p = .000$	p=.863
Cis vs. TrB	$\chi^2(6, 1916) = 19.86, p = .003$	p= .044
Cis vs. TrIB	$\chi^2(6, 1892) = 43.13, p = .000$	p= .000
TrB vs. TrIB	$\chi^2(6, 220) = 12.98, p = .043$	p= .025

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 3.5 Bosted, by-land

		*
HeM vs. HoM	$\chi^2(3, 808) = 88.22, p = .000$	p=.000
HeM vs. BiM	$\chi^2(3, 678) = 1.69, p = .629$	p=.722
HoM vs. BiM	$\chi^2(3, 500) = 51.26, p = .000$	p=.000
HeK vs. LeK	$\chi^2(3, 678) = 15.55, p = .001$	p=.000
HeK vs. BiK	$\chi^2(3, 823) = 9.70, p = .021$	p=.001
LeK vs. BiK	$\chi^2(3, 531) = 5.26, p = .153$	p=.323
Cis vs. TrB	$\chi^2(3, 1934) = 2.34, p = .505$	p=.086
Cis vs. TrIB	$\chi^2(3, 1912) = 2.50, p = .476$	p=.848
TrB vs. TrIB	$\chi^2(3, 228) = 2.22, p = .528$	p=.055

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 3.6. Har barn

		*
HeM vs. HoM	$\chi^2(1, 812) = 264.38, p = .000$	p=.000
HeM vs. BiM	$\chi^2(1, 681) = 32.32, p = .000$	p=.010
HoM vs. BiM	$\chi^2(1, 503) = 83.58, p = .000$	p=.000
HeK vs. LeK	$\chi^2(1, 686) = 26.57, p = .000$	p=.001
HeK vs. BiK	$\chi^2(1, 836) = 70.00, p = .000$	p=.283
LeK vs. BiK	$\chi^2(1, 542) = 3.31, p = .069$	p=.233
Cis vs. TrB	$\chi^2(1, 1956) = 0.10$	p= .109
Cis vs. TrIB	$\chi^2(1, 1930) = 0.02$	p= .187
TrB vs. TrIB	$\chi^2(1, 232) = 0.01$	p= .708

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 3.7 Religiøst troende

		*
HeM vs. HoM	$\chi^2(2, 801) = 3.56, p = .169$	p=.526
HeM vs. BiM	$\chi^2(2, 672) = 10.05, p = .007$	p=.249
HoM vs. BiM	$\chi^2(2, 499) = 6.95, p = .031$	p=.604
HeK vs. LeK	$\chi^2(2, 678) = 15.09, p = .001$	p=.012
HeK vs. BiK	$\chi^2(2, 830) = 41.18, p = .000$	p=.000
LeK vs. BiK	$\chi^2(2, 538) = 2.86, p = .240$	p=.392
Cis vs. TrB	$\chi^2(2, 1938) = 10.86, p = .004$	p=.007
Cis vs. TrIB	$\chi^2(2, 1914) = 1.48, p = .478$	p=.984
TrB vs. TrIB	$\chi^2(2, 224) = 2.17, p = .338$	p=.196

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Fig.3.8 Tilhøre minoritetsgruppe basert på etnisitet, religion eller funksjonsnedsettelse

.... etnisk minoritet

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 7.07, p = .401	p=.221
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 1.27, p = .260	p=.024
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.18, p = .670	p=.397
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 0.35, p = .557	p=.292
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.10, p = .749	p=.035
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 0.10, p = .754	p=.776
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 5.66 p= .017	p=.049
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 2.83 p= .093	p=.100
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 0.08 p= .776	p=.802

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... religiøs minoritet

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.11, p = .741	p=.105
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 0.37, p = .544	p=.724
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.68, p = .409	p=.249
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 0.16, p = .693	p=.614
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.75, p = .388	p=.183
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 0.10, p = .754	p=.266
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 37.37 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 4.94 p= .026	p=.015
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 2.70 p= .100	p=.072

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.....minoritet basert på funksjonsnedsettelse

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.10, p = .749	p=.492
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 1.25, p = .264	p=.689
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 1.63, p = .202	p=.450
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 0.96, p = .326	p=.453
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 3.00, p = .084	p=.126
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 0.20, p = .657	p=.458
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 14.38 p= .000	p=.005
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 21.33 p= .000	p=.000
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 0.31 p= .578	p=.235

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Fig.3.9 Tilhører nasjonal minoritet i Norge

.... samer

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 1.34, p = .248	p=.238
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 2.44, p = .118	p=.048
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.46, p = .500	p=.425
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 0.54, p = .462	p=.416
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.95, p = .329	p=.614
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 1.95, p = .163	p=.284
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 20.21 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 3.13 p= .077	p=.020
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 1.38 p= .241	p=.452

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... jøder

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.21, p = .647	p=.649
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 2.73, p = .098	p=.127

HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 3.46, p = .063	p=.036
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 1.36, p = .243	p=.141
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.72, p = .395	p=.432
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 0.14, p = .711	p=.419
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 67.17 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 0.62 p= .431	p=.724
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 7.08 p= .008	p=.009

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... kvener/norskfinner

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.10, p = .749	p=.904
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 2.22, p = .137	p=.132
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 1.57, p = .210	p=.250
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 2.08, p = .149	p=.507
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.63, p = .429	p=.128
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 3.56, p = .059	p=.054
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 32.78 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 11.59 p= .001	p=.000
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 0.62 p= .433	p=.878

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... rom (sigøyner)

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.77, p = .381	p=.464
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 0.14, p = .713	p=.550
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.15, p = .702	p=.853
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 2.14, p = .143	p=.058
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.06, p = .804	p=.044
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 1.22, p = .270	p=.689
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 21.57 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 0.45 p= .501	p=.661
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 4.08 p= .043	p=.049

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... romani/tater

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.13, p = .724	p=.787
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 0.17, p = .683	p=.623
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.44, p = .506	p=.001
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 12.59, p = .000	-
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 1.42, p = .234	-
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 5.85, p = .016	p=.003
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 45.31 p= .000	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 0.68 p= .409	p=.449
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 7.48 p= .006	p=.022

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... skogfinner

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 812) = 0.66, p = .418	p=.570
HeM vs. BiM	X2(1, 681) = 1.87, p = .171	p=.270
HoM vs. BiM	X2(1, 503) = 0.63, p = .429	p=.402
HeK vs. LeK	X2(1, 686) = 2.02, p = .156	p=.280
HeK vs. BiK	X2(1, 836) = 0.31, p = .578	p=.331
LeK vs. BiK	X2(1, 542) = 2.86, p = .091	p=.097
Cis vs. TrB	X2(1,1956) = 8.00 p= .005	p=.000
Cis vs. TrIB	X2(1,1930) = 0.10 p= .946	p=.779
TrB vs. TrIB	X2(1,232) = 1.92 p= .166	p=.312

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Fig.3.10. Født utenfor Norge/Hudfarge som skiller seg ut i Norge

.... født utenfor Norge

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1, 812) = 1.58, p = .208$	$p = .240$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 2.75, p = .098$	$p = .080$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.26, p = .607$	$p = .335$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 4.67, p = .031$	$p = .160$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 1.42, p = .233$	$p = .087$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 1.07, p = .300$	$p = .751$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 18.57, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 17.03, p = .000$	$p = .006$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.02, p = .903$	$p = .789$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... hudfarge som skiller seg ut i Norge

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1, 812) = 0.11, p = .741$	$p = .280$
HeM vs. BiM	$X^2(1, 681) = 2.62, p = .105$	$p = .739$
HoM vs. BiM	$X^2(1, 503) = 3.04, p = .081$	$p = .270$
HeK vs. LeK	$X^2(1, 686) = 5.15, p = .023$	$p = .609$
HeK vs. BiK	$X^2(1, 836) = 3.37, p = .066$	$p = .075$
LeK vs. BiK	$X^2(1, 542) = 0.37, p = .545$	$p = .318$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 39.77, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 1.48, p = .224$	$p = .266$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 5.66, p = .017$	$p = .022$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Kapittel 4. Trivsel og nettverk

Figur 4.1: Fornøyd med livet i sin alminnelighet?

Fisher LSD Post-Hoc

	$F(5, 2019) = 13.02, p = .000$	*
HeM vs. HoM	$SE = .14, p = .032$	$p = .274$
HeM vs. BiM	$SE = .17, p = .000$	$p = .000$
HoM vs. BiM	$SE = .18, p = .001$	$p = .002$
HeK vs. LeK	$SE = .17, p = .969$	$p = .843$
HeK vs. BiK	$SE = .14, p = .000$	$p = .001$
LeK vs. BiK	$SE = .18, p = .000$	$p = .007$
	For Cis/TB/TrIB: $F(2, 2048) = 11.51, p = .000$	
Cis vs. TrB	$SE = .18, p = .000$	$p = .001$
Cis vs. TrIB	$SE = .21, p = .006$	$p = .053$
TrB vs. TrIB	$SE = .27, p = .500$	$p = .612$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 4.2: Livstilfredshet

Fisher LSD Post-Hoc

	$F(5, 1974) = 17.60, p = .000$	*
HeM vs. HoM	$SE = .07, p = .001$	$p = .049$
HeM vs. BiM	$SE = .08, p = .000$	$p = .000$
HoM vs. BiM	$SE = .08, p = .001$	$p = .004$
HeK vs. LeK	$SE = .08, p = .605$	$p = .582$
HeK vs. BiK	$SE = .06, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$SE = .08, p = .000$	$p = .006$
	$F(2, 2002) = 9.76, p = .000$	
Cis vs. TrB	$SE = .09, p = .002$	$p = .025$
Cis vs. TrIB	$SE = .09, p = .001$	$p = .056$

TrB vs. TrIB	$SE = .12, p = .773$	$p = .899$
--------------	----------------------	------------

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 4.1 Hvordan vil du i alt vurdere ditt forhold til foreldre og søsken?

		*
HeM vs. HoM	$X^2(3,790) = 2.19, p = .535$	$p = .452$
HeM vs. BiM	$X^2(3,662) = 14.35, p = .002$	$p = .000$
HoM vs. BiM	$X^2(3,492) = 11.18, p = .011$	$p = .001$
HeK vs. LeK	$X^2(3,663) = 1.47, p = .690$	$p = .690$
HeK vs. BiK	$X^2(3,814) = 14.83, p = .002$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(3,539) = 8.37, p = .039$	$p = .003$
Cis vs. TrB	$X^2(3,1910) = 31.89, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(3,1881) = 16.97, p = .001$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(3,227) = 1.56, p = .670$	$p = .323$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 4.3: Har du noen å snakke fortrolig med?

		*
HeM vs. HoM	$X^2(3,797) = 21.41, p = .000$	$p = .367$
HeM vs. BiM	$X^2(3,669) = 4.00, p = .262$	$p = .207$
HoM vs. BiM	$X^2(3,500) = 20.34, p = .000$	$p = .045$
HeK vs. LeK	$X^2(3,672) = 3.63, p = .304$	$p = .208$
HeK vs. BiK	$X^2(3,822) = 2.40, p = .494$	$p = .152$
LeK vs. BiK	$X^2(3,540) = 4.75, p = .191$	$p = .109$
Cis vs. TrB	$X^2(3,1928) = 12.04, p = .007$	$p = .954$
Cis vs. TrIB	$X^2(3,1903) = 9.93, p = .019$	$p = .016$
TrB vs. TrIB	$X^2(3,227) = 4.24, p = .236$	$p = .063$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 4.4: Lhbt-vennenettverk

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,502) = 0.31, p = .857$	$p = .773$
LeK vs. BiK	$X^2(2,542) = 2.66, p = .264$	$p = .026$
TrB vs. TrIB	$X^2(2,232) = 6.28, p = .043$	$p = .779$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 4.5: Ensomhet

Fisher LSD Post-Hoc

	$F(5, 2029) = 26.98, p = .000$	*
HeM vs. HoM	$SE = .06, p = .000$	$p = .014$
HeM vs. BiM	$SE = .08, p = .000$	$p = .000$
HoM vs. BiM	$SE = .08, p = .006$	$p = .005$
HeK vs. LeK	$SE = .08, p = .261$	$p = .863$
HeK vs. BiK	$SE = .06, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$SE = .08, p = .000$	$p = .010$
	$F(2, 2058) = 19.02, p = .000$	
Cis vs. TrB	$SE = .08, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$SE = .09, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$SE = .12, p = .449$	$p = .797$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Kapittel 5. Diskriminering og vold

Figur 5.1: Trakassering på arbeidsplassen

... arbeidsgiver

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,530) = 11.88, p = .001$	$p = .001$
HeM vs. BiM	$X^2(1,394) = 2.51, p = .113$	$p = .180$
HoM vs. BiM	$X^2(1,324) = 0.96, p = .326$	$p = .117$
HeK vs. LeK	$X^2(1,352) = 4.40, p = .036$	$p = .070$
HeK vs. BiK	$X^2(1,365) = 0.07, p = .791$	$p = .780$
LeK vs. BiK	$X^2(1,233) = 2.90, p = .089$	$p = .113$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1075) = 22.02, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1047) = 8.34, p = .004$	$p = .006$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.11, p = .746$	$p = .594$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... arbeidskollegaer

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,534) = 2.64, p = .104$	$p = .057$
HeM vs. BiM	$X^2(1,398) = 0.14, p = .705$	$p = .832$
HoM vs. BiM	$X^2(1,324) = 0.68, p = .411$	$p = .217$
HeK vs. LeK	$X^2(1,352) = 0.34, p = .558$	$p = .529$
HeK vs. BiK	$X^2(1,362) = 0.42, p = .517$	$p = .763$
LeK vs. BiK	$X^2(1,232) = 1.12, p = .291$	$p = .604$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1077) = 22.18, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1049) = 15.41, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.10, p = .753$	$p = .909$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... klienter/brukere/pasienter/kunder

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,531) = 1.07, p = .302$	$p = .036$
HeM vs. BiM	$X^2(1,396) = 0.02, p = .904$	$p = .838$
HoM vs. BiM	$X^2(1,323) = 0.40, p = .528$	$p = .254$
HeK vs. LeK	$X^2(1,354) = 4.23, p = .040$	$p = .035$
HeK vs. BiK	$X^2(1,364) = 4.38, p = .036$	$p = .366$
LeK vs. BiK	$X^2(1,234) = 12.57, p = .000$	$p = .041$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1077) = 10.51, p = .001$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1049) = 12.84, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.86, p = .355$	$p = .383$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 5.2: Trakassering på studiested

.... lærere

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,64) = 0.10, p = .756$	$p = .419$
HeM vs. BiM	$X^2(1,58) = 0.06, p = .805$	$p = .328$
HoM vs. BiM	$X^2(1,58) = 0.00, p = .963$	$p = .909$
HeK vs. LeK	$X^2(1,136) = 0.01, p = .931$	$p = .849$
HeK vs. BiK	$X^2(1,223) = 0.69, p = .405$	$p = .315$
LeK vs. BiK	$X^2(1,175) = 0.59, p = .444$	$p = .787$
Cis vs. TrB	$X^2(1,347) = 24.79, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,345) = 1.28, p = .259$	$p = .428$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,48) = 3.95, p = .047$	$p = .051$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... medstudenter

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,64) = 0.41, p = .522$	$p = .437$
HeM vs. BiM	$X^2(1,58) = 2.83, p = .093$	$p = .088$
HoM vs. BiM	$X^2(1,58) = 1.17, p = .280$	$p = .301$
HeK vs. LeK	$X^2(1,135) = 0.16, p = .693$	$p = .636$
HeK vs. BiK	$X^2(1,223) = 0.00, p = .961$	$p = .779$
LeK vs. BiK	$X^2(1,223) = 0.20, p = .652$	$p = .627$
Cis vs. TrB	$X^2(1,347) = 19.03, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,345) = 13.98, p = .000$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,48) = 0.08, p = .773$	$p = .852$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.2: Negative kommentarer, oppførsel og holdninger på arbeidsplassen

.... hørt eller sett negative kommentarer eller oppførsel fordi en kollega blir betraktet som LHB

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,534) = 5.53, p = .019$	$p = .020$
HeM vs. BiM	$X^2(1,397) = 1.57, p = .211$	$p = .344$
HoM vs. BiM	$X^2(1,323) = 0.23, p = .630$	$p = .470$
HeK vs. LeK	$X^2(1,353) = 6.82, p = .009$	$p = .005$
HeK vs. BiK	$X^2(1,366) = 10.76, p = .001$	$p = .002$
LeK vs. BiK	$X^2(1,235) = 0.23, p = .634$	$p = .955$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1080) = 20.65, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1052) = 4.76, p = .029$	$p = .020$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.60, p = .438$	$p = .557$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... hørt eller sett negative kommentarer eller oppførsel fordi en kollega blir betraktet som å ha en uvanlig kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,534) = 21.90, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,396) = 2.90, p = .088$	$p = .222$
HoM vs. BiM	$X^2(1,322) = 2.84, p = .092$	$p = .067$
HeK vs. LeK	$X^2(1,353) = 6.87, p = .009$	$p = .003$
HeK vs. BiK	$X^2(1,364) = 12.26, p = .000$	$p = .002$
LeK vs. BiK	$X^2(1,235) = 0.44, p = .509$	$p = .895$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1078) = 23.90, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1050) = 16.27, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.10, p = .756$	$p = .918$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... opplevd en generell negativ holdning på arbeidsplassen mot personer fordi de er LHB

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,532) = 1.26, p = .262$	$p = .667$
HeM vs. BiM	$X^2(1,396) = 0.40, p = .530$	$p = .814$
HoM vs. BiM	$X^2(1,322) = 0.04, p = .845$	$p = .777$
HeK vs. LeK	$X^2(1,354) = 1.68, p = .195$	$p = .102$
HeK vs. BiK	$X^2(1,366) = 8.23, p = .004$	$p = .003$
LeK vs. BiK	$X^2(1,236) = 1.58, p = .209$	$p = .599$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1079) = 16.58, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1051) = 9.96, p = .002$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,84) = 0.02, p = .877$	$p = .972$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... opplevd en generell negativ holdning på arbeidsplassen mot personer på grunn av deres kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,532) = 1.75, p = .186$	$p = .428$
HeM vs. BiM	$X^2(1,396) = 0.91, p = .341$	$p = .752$
HoM vs. BiM	$X^2(1,322) = 0.00, p = .972$	$p = .877$
HeK vs. LeK	$X^2(1,353) = 5.28, p = .022$	$p = .008$
HeK vs. BiK	$X^2(1,365) = 12.19, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,234) = 0.84, p = .359$	$p = .525$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1077) = 16.09, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1050) = 23.01, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,83) = 1.73, p = .189$	$p = .374$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.3: Negative kommentarer eller oppførsel på arbeidsplassen fordi du er lhb/t-person

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,299) = 0.60, p = .437$	$p = .299$
LeK vs. BiK	$X^2(1,211) = 1.69, p = .211$	$p = .034$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,77) = 0.18, p = .672$	$p = .501$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 5.3: Har du de siste 5 årene blitt diskriminert på en arbeidsplass på grunn av din seksuelle orientering/på grunn av din kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk?

.... ja, jeg har blitt forflyttet fra en arbeidsoppgave til en annen

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 0.11, p = .740$	$p = .546$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.14, p = .711$	$p = .814$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 8.76, p = .003$	$p = .011$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... ja, jeg har ikke blitt ansatt

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 7.13, p = .008$	$p = .003$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.58, p = .448$	$p = .454$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 4.72, p = .030$	$p = .178$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... ja, jeg har blitt tvunget til å slutte på en arbeids- eller studie-plass

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 3.50, p = .062$	$p = .009$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.57, p = .450$	$p = .319$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.96, p = .328$	$p = .683$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... ja, jeg har ikke blitt forfremmet

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 0.23, p = .628$	$p = .246$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.14, p = .711$	$p = .662$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.88, p = .946$	$p = .946$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

nei, jeg har ikke blitt diskriminert på en arbeidsplass de siste fem årene

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 5.25, p = .022$	$p = .003$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.70, p = .404$	$p = .599$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 10.31, p = .001$	$p = .063$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.4: Støtte på arbeidsplassen

.... til deg som LHB/T-person?

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,172) = 12.62, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,104) = 4.07, p = .044$	$p = .320$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,39) = 0.00, p = 1.00$	$p = .413$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... til LHBT-personer eller personer med variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling sine rettigheter på arbeidsplassen?

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,430) = 18.63, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,314) = 2.05, p = .152$	$p = .005$
HoM vs. BiM	$X^2(1,248) = 2.72, p = .099$	$p = .715$
HeK vs. LeK	$X^2(1,277) = 2.97, p = .086$	$p = .045$
HeK vs. BiK	$X^2(1,295) = 7.16, p = .007$	$p = .154$
LeK vs. BiK	$X^2(1,186) = 0.55, p = .460$	$p = .770$
Cis vs. TrB	$X^2(1,854) = 0.23, p = .632$	$p = .249$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,832) = 0.01, p = .913$	$p = .596$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,72) = 0.15, p = .700$	$p = .400$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.5: Støtte på studiested

.... til deg som LHB/T-person og skoleelev/student?

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,23) = 0.88, p = .349$	$p = .019$
LeK vs. BiK	$X^2(1,98) = 0.11, p = .736$	$p = .884$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,29) = 0.47, p = .494$	$p = .736$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... til LHBT-personer eller personer med variasjoner i kroppslig kjønnsutvikling sine rettigheter som skoleelev/student?

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,59) = 0.27, p = .601$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,52) = 0.93, p = .335$	$p = .005$
HoM vs. BiM	$X^2(1,49) = 1.92, p = .166$	$p = .965$
HeK vs. LeK	$X^2(1,124) = 3.52, p = .061$	$p = .008$
HeK vs. BiK	$X^2(1,204) = 2.82, p = .093$	$p = .477$
LeK vs. BiK	$X^2(1,154) = 0.28, p = .600$	$p = .061$
Cis vs. TrB	$X^2(1,311) = 0.04, p = .948$	$p = .274$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,311) = 1.38, p = .240$	$p = .416$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,44) = 1.10, p = .294$	$p = .721$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.6: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av etnisk opprinnelse

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,804) = 0.02, p = .884$	p=. 233
HeM vs. BiM	$X^2(1,671) = 3.01, p = .078$	p=.252
HoM vs. BiM	$X^2(1,499) = 2.97, p = .085$	p=.016
HeK vs. LeK	$X^2(1,677) = 0.19, p = .662$	p=.863
HeK vs. BiK	$X^2(1,822) = 4.74, p = .029$	p=.362
LeK vs. BiK	$X^2(1,533) = 3.92, p = .048$	p=.267
Cis vs. TrB	$X^2(1,1932)=85.88, p=.000$	p=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1906)=2.50, p=.114$	p=.185
TrB vs. TriB	$X^2(1,222)=10.72, p=.001$	p=.001

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.7: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønn

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,806) = 0.35, p = .556$	p=. 230
HeM vs. BiM	$X^2(1,674) = 2.66, p = .103$	p=.225
HoM vs. BiM	$X^2(1,496) = 3.88, p = .049$	p=.014
HeK vs. LeK	$X^2(1,667) = 6.55, p = .010$	p=. 340
HeK vs. BiK	$X^2(1,816) = 52.59, p = .000$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(1,529) = 10.54, p = .001$	p=.022
Cis vs. TrB	$X^2(1,1924)=18.19, p=.000$	p=.009
Cis vs. TriB	$X^2(1,1893)=18.44, p=.000$	p=.002
TrB vs. TriB	$X^2(1,217)=0.12, p=.732$	p=.542

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.8: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønnsidentitet

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,797) = 1.39, p = .238$	p=. 877
HeM vs. BiM	$X^2(1,668) = 8.73, p = .003$	p=.008
HoM vs. BiM	$X^2(1,491) = 2.76, p = .097$	p=.011
HeK vs. LeK	$X^2(1,676) = 8.55, p = .003$	p=. 016
HeK vs. BiK	$X^2(1,821) = 20.48, p = .000$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(1,531) = 1.34, p = .248$	p=.419
Cis vs. TrB	$X^2(1,1924)=237.13, p=.000$	p=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1897)=123.76, p=.000$	p=.000
TrB vs. TriB	$X^2(1,217)=1.46, p=.227$	p=.737

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.9: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av kjønnsuttrykk

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1, 794) = 0.512, p = .473$	p=.965
HeM vs. BiM	$X^2(1, 667) = 13.88, p = .000$	p=.017
HoM vs. BiM	$X^2(1,487) = 7.04, p = .008$	p=.008
HeK vs. LeK	$X^2(1,672) = 7.59, p = .006$	p=.007
HeK vs. BiK	$X^2(1,816) = 12.16, p = .000$	p=.006
LeK vs. BiK	$X^2(1,526) = 0.09, p = .764$	p=.675
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 40.82, p = .000$	p=. 002
Cis vs. TriB	$X^2(1,1930) = 23.18, p = .000$	p=.019
TrB vs. TriB	$X^2(1,232) = 1.11, p = .575$	p=.715

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.10: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av seksuell orientering

		*
HeM vs. HoM	$X^2(2,812)=49.26, p=.000$	p=.000
HeM vs. BiM	$X^2(1,662) = 30.63, p = .000$	p=.017
HoM vs. BiM	$X^2(1,483) = 0.57, p = .450$	p=.008
HeK vs. LeK	$X^2(1,671) = 47.63, p = .000$	p=. 000
HeK vs. BiK	$X^2(1,817) = 63.42, p = .000$	p=.006
LeK vs. BiK	$X^2(1,520) = 0.38, p = .540$	p=.675
Cis vs. TrB	$X^2(1,1903)=32.61, p=.000$	p=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1882)=22.61, p=.000$	p=.000
TrB vs. TriB	$X^2(1,219)=0.07, p=.791$	p=.957

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.11: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av alder

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,789) = 2.01, p = .117$	p=. 000
HeM vs. BiM	$X^2(1,658) = 6.76, p = .009$	p=.000
HoM vs. BiM	$X^2(1,487) = 1.54, p = .214$	p=.625
HeK vs. LeK	$X^2(1,664) = 2.95, p = .086$	p=. 000
HeK vs. BiK	$X^2(1,808) = 11.33, p = .001$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(1,528) = 16.62, p = .000$	p=.421
Cis vs. TrB	$X^2(1,1903)=16.18, p=.000$	P=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1874)=4.81, p=.028$	p=.061
TrB vs. TriB	$X^2(1,213)=0.76, p=.384$	p=.421

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.12: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av religion eller tro

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,800) = 2.49, p = .115$	p=. 192
HeM vs. BiM	$X^2(1,667) = 1.66, p = .197$	p=.001
HoM vs. BiM	$X^2(1,497) = 6.31, p = .012$	p=.042
HeK vs. LeK	$X^2(1,683) = 0.01, p = .937$	p=. 186
HeK vs. BiK	$X^2(1,830) = 4.57, p = .033$	p=.002
LeK vs. BiK	$X^2(1,539) = 2.70, p = .100$	p=.001
Cis vs. TrB	$X^2(1,1936)=82.23, p=.000$	p=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1909)=16.36, p=.000$	p=.061
TrB vs. TriB	$X^2(1,225)=3.87, p=.49$	p=.421

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.13: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av funksjonsnedsettelse

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,803) = 0.00, p = .952$	p=. 522
HeM vs. BiM	$X^2(1,669) = 4.20, p = .042$	p=.061
HoM vs. BiM	$X^2(1,496) = 3.57, p = .059$	p=.048
HeK vs. LeK	$X^2(1,679) = 0.18, p = .674$	p=. 967
HeK vs. BiK	$X^2(1,826) = 0.05, p = .832$	p=.578
LeK vs. BiK	$X^2(1,534) = 0.06, p = .815$	p=.524
Cis vs. TrB	$X^2(1,1935)=49.60, p=.000$	p=.000
Cis vs. TriB	$X^2(1,1909)=44.56, p=.000$	p=.000
TrB vs. TriB	$X^2(1,222)=0.01, p=.910$	p=.092

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.14: Følt deg diskriminert eller trakassert på grunn av hudfarge

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,803) = 3.08, p = .079$	p=. 004
HeM vs. BiM	$X^2(1,648) = 4.49, p = .034$	p=.177
HoM vs. BiM	$X^2(1,485) = 2.29, p = .130$	p=.000
HeK vs. LeK	$X^2(1,679) = 2.70, p = .100$	p=. 145
HeK vs. BiK	$X^2(1,484) = 5.92, p = .015$	p=.171
LeK vs. BiK	$X^2(1,535) = 0.20, p = .653$	p=.823
Cis vs. TrB	$X^2(1,1934)=97.24, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1907)=0.31, p=.000$	p=.905
TrB vs. TrIB	$X^2(1,223)=12.55, p=.000$	p=.006

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.15: Følt deg diskriminert eller trakassert av annen grunn

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,785) = 0.29, p = .593$	p=. 577
HeM vs. BiM	$X^2(1,670) = 8.41, p = .004$	p=.197
HoM vs. BiM	$X^2(1,499) = 16.34, p = .000$	p=.106
HeK vs. LeK	$X^2(1,647) = 0.08, p = .778$	p=. 749
HeK vs. BiK	$X^2(1,775) = 11.65, p = .001$	p=.020
LeK vs. BiK	$X^2(1,496) = 5.28, p = .022$	p=.056
Cis vs. TrB	$X^2(1,1852)=22.58, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1827)=26.81, p=.000$	p=.000
TrB vs. TrIB	$X^2(1,209)=0.25, p=.615$	p=.434

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 5.4: Har du i løpet av de siste 12 måneder personlig følt deg diskriminert fordi du er lhbt, i noen av følgende situasjoner?

.... under jobbsøking

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,249) = 8.00, p = .005$	p=.001
LeK vs. BiK	$X^2(1,256) = 0.12, p = .734$	p=.815
TrB vs. TrIB	$X^2(1,100)=3.13, p=.077$	p=.117

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... på jobb

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,383) = 0.17, p = .680$	p=.679
LeK vs. BiK	$X^2(1,372) = 0.28, p = .598$	p=.876
TrB vs. TrIB	$X^2(1,128)=3.27, p=.071$	p=.121

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... da du lette etter hus eller leilighet til leie eller kjøp (av personer som arbeider i offentlige eller private eiendomsselskap, av en utleier)

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,254) = 4.38, p = .036$	p=.027
LeK vs. BiK	$X^2(1,267) = 0.48, p = .490$	p=.576
TrB vs. TrIB	$X^2(1,98)=11.35, p=.001$	p=.004

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... av helsepersonell (for eksempel resepsjonist, sykepleier eller lege)

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,378) = 3.68, p = .055$	p=.056

LeK vs. BiK	$X^2(1,381) = 0.19, p = .665$	p=.329
TrB vs. TrIB	$X^2(1,136)=5.77, p=.016$	p=.019

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... på en kafé, restaurant, bar eller nattklubb

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,401) = 1.62, p = .204$	p=.482
LeK vs. BiK	$X^2(1,419) = 0.43, p = .512$	p=.798
TrB vs. TrIB	$X^2(1,128)=4.18, p=.041$	p=.035

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... i en butikk

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,417) = 2.11, p = .147$	p=.047
LeK vs. BiK	$X^2(1,434) = 0.07, p = .789$	p=.627
TrB vs. TrIB	$X^2(1,145)=3.50, p=.063$	p=.100

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... da du skulle vise ID eller annen offisiell dokumentasjon som viser ditt kjønn

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,340) = 5.77, p = .016$	p=.004
LeK vs. BiK	$X^2(1,356) = 0.88, p = .347$	p=.180
TrB vs. TrIB	$X^2(1,128)=6.67, p=.010$	p=.056

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 5.5: Hvor ofte har følgende hendt i ditt dagligliv fordi du blir sett på som lhbt, minst 1 gang de siste 6 måneder?

.... du har blitt behandlet mindre høflig enn andre

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,462) = 1.99, p = .158$	p=.079
LeK vs. BiK	$X^2(1,490) = 0.11, p = .916$	p=.674
TrB vs. TrIB	$X^2(1,197)=0.51, p=.477$	p=.199

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... du har blitt behandlet med mindre respekt enn andre.

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,467) = 1.69, p = .193$	p=.097
LeK vs. BiK	$X^2(1,495) = 0.07, p = .788$	p=.281
TrB vs. TrIB	$X^2(1,198)=0.11, p=.735$	p=.418

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... du har fått dårligere service enn andre.

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,472)=7.67, p=.006$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(1,503)=0.56, p=.455$	p=.131
TrB vs. TrIB	$X^2(1,205)=4.70, p=.031$	p=.279

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... folk oppført seg som om de trodde du ikke var flink.

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,476) = 4.47, p = .035$	p=.022
LeK vs. BiK	$X^2(1,501) = 2.72, p = .099$	p=.372
TrB vs. TrIB	$X^2(1,203)=0.39, p=.532$	p=.794

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... folk har oppført seg som om de var redd for deg

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,471) = 1.00, p = .318$	$p = .070$
LeK vs. BiK	$X^2(1,502) = 0.25, p = .617$	$p = .072$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,196) = 0.02, p = .878$	$p = .653$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... folk har oppført seg som om de trudde du var uærlig

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,475) = 4.60, p = .032$	$p = .002$
LeK vs. BiK	$X^2(1,507) = 4.21, p = .040$	$p = .956$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,203) = 0.00, p = 1.00$	$p = .453$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... folk har oppført seg som om de var bedre enn deg.

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,473) = 0.20, p = .657$	$p = .124$
LeK vs. BiK	$X^2(1,504) = 0.54, p = .462$	$p = .922$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,203) = 0.61, p = .436$	$p = .437$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... du har blitt fulgt etter

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,473) = 4.40, p = .036$	$p = .002$
LeK vs. BiK	$X^2(1,499) = 1.32, p = .251$	$p = .068$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,197) = 7.12, p = .008$	$p = .083$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.17: Mobbing på grunnskole, videregående og i dag

.... barne- og ungdomsskolen

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 33.16, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 33.29, p = .000$	$p = .000$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.84, p = .360$	$p = .808$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.07, p = .788$	$p = .586$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 38.28, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 26.47, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 19.18, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 12.56, p = .000$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.11, p = .745$	$p = .863$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... videregående skole

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 12.38, p = .000$	$p = .006$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 15.13, p = .000$	$p = .001$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.55, p = .458$	$p = .278$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.87, p = .352$	$p = .439$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 22.11, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 7.28, p = .007$	$p = .047$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 51.86, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 21.93, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 1.21, p = .272$	$p = .242$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... i dag på jobb/studier

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 3.46, p = .063$	$p = .012$

HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.01, p = .906$	$p = .567$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 2.01, p = .157$	$p = .083$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.010, p = .919$	$p = .752$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 0.35, p = .552$	$p = .177$
LeK vs. BiK	$X^2(1,543) = 0.13, p = .715$	$p = .271$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 64.79, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 39.22, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.28, p = .600$	$p = .686$

Tabell 5.6: Har det de siste 5 år vært noen som minst én gang har gjort noe av det følgende mot deg, uansett grunn?

.... har krenket eller truet deg personlig, f.eks ved å skjelle deg ut eller kalle deg for støtende ting.

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.06, p = .936$	$p = .159$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.42, p = .516$	$p = .905$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.44, p = .506$	$p = .292$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.88, p = .348$	$p = .134$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 8.19, p = .004$	$p = .050$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 9.54, p = .002$	$p = .006$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 1.45, p = .229$	$p = .529$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 2.41, p = .121$	$p = .541$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.12, p = .729$	$p = .673$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... har truet deg direkte med vold

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.61, p = .435$	$p = .027$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 1.05, p = .306$	$p = .789$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 2.47, p = .116$	$p = .085$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.53, p = .465$	$p = .580$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 8.95, p = .003$	$p = .042$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 8.33, p = .004$	$p = .036$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 10.63, p = .001$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 4.83, p = .028$	$p = .034$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.23, p = .630$	$p = .930$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... har brukt krenkende eller truende fakter eller stirret upassende på deg

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 1.49, p = .222$	$p = .905$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.77, p = .380$	$p = .630$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.02, p = .891$	$p = .722$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.22, p = .639$	$p = .439$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 7.84, p = .005$	$p = .510$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 3.02, p = .082$	$p = .318$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 7.36, p = .007$	$p = .004$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 2.25, p = .134$	$p = .539$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.47, p = .495$	$p = .120$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... stått og lurte, ventet på deg eller bevisst fulgt etter deg på en truende måte

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.01, p = .937$	p=. 318
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 3.07, p = .080$	p=.585
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 2.33, p = .127$	p=.096
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.57, p = .451$	p=.825
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 8.89, p = .003$	p=.035
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 2.49, p = .115$	p=.342
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956)=26.66, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930)=11.24, p=.001$	p=.003
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232)=0.57, p=.451$	p=.943

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... har sendt deg eposter eller SMS'er som har vært krenkende eller truende

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.36, p = .550$	p=. 195
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 1.10, p = .295$	p=.609
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 2.10, p = .148$	p=.116
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 3.97, p = .046$	p=.032
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 4.50, p = .034$	p=.387
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 11.71, p = .001$	p=.014
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956)=31.02, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930)=5.43, p=.020$	p=.040
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232)=2.65, p=.103$	p=.306

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... har skrevet krenkende eller truende kommentarer om deg på internett, f.eks Facebook eller Twitter

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 3.53, p = .060$	p=. 004
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 8.36, p = .004$	p=.022
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 17.53, p = .000$	p=.000
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.77, p = .381$	p=.227
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 13.50, p = .000$	p=.006
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 11.45, p = .001$	p=.003
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956)=64.02, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930)=23.47, p=.000$	p=.000
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232)=1.62, p=.203$	p=.251

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.18: Fysisk eller seksuelt overfall

.... uansett grunn:

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,779) = 0.10, p = .758$	p=. 723
HeM vs. BiM	$X^2(1,645) = 8.62, p = .003$	p=.021
HoM vs. BiM	$X^2(1,492) = 5.87, p = .015$	p=.014
HeK vs. LeK	$X^2(1,647) = 0.60, p = .439$	p=.725
HeK vs. BiK	$X^2(1,785) = 31.24, p = .000$	p=.001
LeK vs. BiK	$X^2(1,520) = 12.29, p = .000$	p=.050
Cis vs. TrB	$X^2(1,1863)=51.61, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1836)=27.52, p=.000$	p=.000
TrB vs. TrIB	$X^2(1,221)=0.45, p=.504$	p=.684

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... fordi du er lhb:

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,492) = 3.30, p = .069$	p=.053

LeK vs. BiK	$X^2(1,520) = 0.05, p = .830$	p=.997
TrB vs. TrIB	$X^2(1,220)=5.66, p=.017$	p=.282

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 5.19: Tvinget eller presset til seksuelle handlinger

.... tvinget til seksuelle handlinger

		*
HeM vs. HoM	$X^2(2,812) = 16.28, p = .000$	p=. 002
HeM vs. BiM	$X^2(2,681) = 32.30, p = .000$	p=.000
HoM vs. BiM	$X^2(2,503) = 3.27, p = .195$	p=.082
HeK vs. LeK	$X^2(2,686) = 3.48, p = .175$	p=.067
HeK vs. BiK	$X^2(2,836) = 32.19, p = .000$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(2,542) = 34.52, p = .000$	p=.000
Cis vs. TrB	$X^2(2,1956)=44.00, p=.000$	p=.000
Cis vs. TrIB	$X^2(2,1939)=37.57, p=.000$	p=.000
TrB vs. TrIB	$X^2(2,232)=1.04, p=.595$	p=.727

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... presset til seksuelle handlinger

		*
HeM vs. HoM	$X^2(2,812) = 12.07, p = .002$	p=. 009
HeM vs. BiM	$X^2(2,681) = 39.30, p = .000$	p=.000
HoM vs. BiM	$X^2(2,503) = 9.02, p = .011$	p=.004
HeK vs. LeK	$X^2(2,686) = 2.32, p = .313$	p=.167
HeK vs. BiK	$X^2(2,836) = 42.28, p = .000$	p=.000
LeK vs. BiK	$X^2(2,542) = 40.26, p = .000$	p=.000
Cis vs. TrB	$X^2(2,1956)=27.58, p=.000$	p=.007
Cis vs. TrIB	$X^2(2,1939)=21.30, p=.000$	p=.001
TrB vs. TrIB	$X^2(2,232)=0.98, p=.614$	p=.425

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 5.8: Skjedde overgrepet før eller etter fylte 16 år?

		*
HeM vs. HoM	$X^2(2,105) = 0.07, p = .965$	p=. 926
HeM vs. BiM	$X^2(2,103) = 1.10, p = .586$	p=.639
HoM vs. BiM	$X^2(2,112) = 1.75, p = .416$	p=.674
HeK vs. LeK	$X^2(2,220) = 0.89, p = .641$	p=.804
HeK vs. BiK	$X^2(2,352) = 0.67, p = .717$	p=.568
LeK vs. BiK	$X^2(2,242) = 0.89, p = .640$	p=.751
Cis vs. TrB	$X^2(2,534)=4.60, p=.100$	p=.712
Cis vs. TrIB	$X^2(2,526)=1.99, p=.370$	p=.536
TrB vs. TrIB	$X^2(2,102)=5.61, p=.061$	p=.254

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Kapittel 6. Helse

Figur 6.1: Selvvurdert helse

		*
HeM vs. HoM	X2(4.809) = 5.06. p = .281.	p = .077
HeM vs. BiM	X2(4.678) = 15.10. p = .005	p = .000
HoM vs. BiM	X2(4.503) = 8.52. p = .074	p = .036
HeK vs. LeK	X2(4.683) = 6.76. p = .149	p = .238
HeK vs. BiK	X2(4.832) = 26.65. p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(4.539) = 12.88. p = .012	p = .028
Cis vs. TrB	X2(4.1949) = 12.30. p = .015	p = .179
Cis vs. TriB	X2(4.1924) = 13.92. p = .008	p = .018
TrB vs. TriB	X2(4.227) = 3.26. p = .516	p = .115

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

**Figur nr 6.2: Nedsatt funksjonsevne og arbeids-
evne**

.... nedsatt funksjonsevne -- av fysisk art

		*
HeM vs. HoM	X2(1.807) = 3.27. p = .017	p = .703
HeM vs. BiM	X2(1.676) = 1.32. p = .251	p = .033
HoM vs. BiM	X2(1.501) = 5.28. p = .012	p = .047
HeK vs. LeK	X2(1.675) = 2.84. p = .092	p = .386
HeK vs. BiK	X2(1.817) = 0.06. p = .803	p = .469
LeK vs. BiK	X2(1.528) = 3.20. p = .074	p = .308
Cis vs. TrB	X2(1.1931) = 5.74. p = .017	p = .002
Cis vs. TriB	X2(1.1906) = 2.66. p = .103	p = .137
TrB vs. TriB	X2(1.223) = 0.15. p = .701	p = .882

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... nedsatt funksjonsevne -- av psykisk art

		*
HeM vs. HoM	X2(1.798) = 6.27. p = .012	p = .288
HeM vs. BiM	X2(1.670) = 30.40. p = .000	p = .000
HoM vs. BiM	X2(1.496) = 8.95. p = .003	p = .015
HeK vs. LeK	X2(1.667) = 6.36. p = .012	p = .039
HeK vs. BiK	X2(1.810) = 71.96. p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(1.521) = 18.18. p = .000	p = .001
Cis vs. TrB	X2(1.1909) = 27.54. p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	X2(1.1886) = 56.30. p = .000	p = .000
TrB vs. TriB	X2(1.223) = 3.43. p = .279	p = .064

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... redusert arbeidsevne pga. psykiske helseproblemer de siste 12 mnd.

		*
HeM vs. HoM	X2(1.805) = 0.35. p = .584	p = .932
HeM vs. BiM	X2(1.673) = 20.29. p = .000	p = .002
HoM vs. BiM	X2(1.502) = 13.39. p = .000	p = .004
HeK vs. LeK	X2(1.683) = 3.88. p = .049	p = .115
HeK vs. BiK	X2(1.827) = 63.72. p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(1.536) = 19.11. p = .000	p = .001
Cis vs. TrB	X2(1.1939) = 51.17. p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	X2(1.1915) = 42.69. p = .000	p = .000
TrB vs. TriB	X2(1.230) = 0.00. p = .989	p = .682

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

**Figur 6.3 sykmeldt mer enn 1 måned sammenheng-
ende siste 12 måneder**

		*
HeM vs. HoM	X2(1.812) = 2.56. p = .113	p = .281
HeM vs. BiM	X2(1.681) = 1.84. p = .175	p = .503
HoM vs. BiM	X2(1.503) = 6.50. p = .011	p = .103
HeK vs. LeK	X2(1.686) = 0.23. p = .633	p = .833
HeK vs. BiK	X2(1.836) = 3.88. p = .049	p = .002
LeK vs. BiK	X2(1.542) = 3.83. p = .050	p = .007
Cis vs. TrB	X2(1.1948) = 15.37. p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	X2(1.1924) = 1.60. p = .206	p = .081
TrB vs. TriB	X2(1.226) = 2.27. p = .132	p = .362

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

**Tabell nr 6.1: Har du fått utført celleprøve siste 3
år?**

		*
HeK vs. LeK	X2(2.526) = 3.28. p = .194	p = .648
HeK vs. BiK	X2(2.582) = 2.94. p = .229	p = .964
LeK vs. BiK	X2(2.362) = 0.20. p = .904	p = .915
Cis vs. TrB	X2(2.701) = 4.90. p = .086	p = .162
Cis vs. TriB	X2(2.706) = 7.19. p = .028	p = .121
TrB vs. TriB	X2(2.63) = 3.27. p = .195	p = .837

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

**Tabell 6.2: Har du fått utført mammografi siste 2
år?**

		*
HeK vs. LeK	X2(2.150) = 6.85. p = .033	p = .397
HeK vs. BiK	X2(1.142) = 2.16. p = .141	p = .389
LeK vs. BiK	X2(2.40) = 0.77. p = .681	p = .733
Cis vs. TrB	Uaktuelt pga. lavt antall	-
Cis vs. TriB	Uaktuelt pga. lavt antall	-
TrB vs. TriB	Uaktuelt pga. lavt antall	-

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 6.4: Selvmordsatferd – i løpet av hele livet

.... selvmordstanker (i løpet av hele livet)

		*
HeM vs. HoM	X2(1.805) = 23.72. p = .000	p = .000
HeM vs. BiM	X2(1.673) = 34.71. p = .000	p = .000
HoM vs. BiM	X2(1.500) = 3.09. p = .079	p = .217
HeK vs. LeK	X2(1.680) = 1.24. p = .265	p = .631
HeK vs. BiK	X2(1.826) = 76.30. p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(1.532) = 38.25. p = .000	p = .000
Cis vs. TrB	X2(1.1935) = 7.46. p = .006	p = .127
Cis vs. TriB	X2(1.1909) = 15.87. p = .000	p = .003
TrB vs. TriB	X2(1.228) = 1.67. p = .197	p = .147
HeM vs. HoM	X2(1.806) = 4.31. p = .038	p = .577

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... prøvd å ta siitt liv (i løpet av hele livet)?

		*
HeM vs. HoM	X2(1.801) = 20.69, p = .000	p = .000
HeM vs. BiM	X2(1.672) = 43.32, p = .000	p = .000
HoM vs. BiM	X2(1.495) = 4.67, p = .031	p = .079
HeK vs. LeK	X2(1.676) = 1.73, p = .188	p = .072
HeK vs. BiK	X2(1.810) = 70.86, p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(1.524) = 26.18, p = .000	p = .001
Cis vs. TrB	X2(1.1921) = 44.85, p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	X2(1.1892) = 25.47, p = .000	p = .000
TrB vs. TriB	X2(1.221) = 0.29, p = .593	p = .718

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 6.5: Symptomer på angst og depresjon, Hopkinsskåre over 1,75

		*
HeM vs. HoM	X2(1, 802)=17.28, p=.000	p = .009
HeM vs. BiM	X2(1, 663)=22.92, p=.000	p = .002
HoM vs. BiM	X2(1, 493)=1.45, p=.229	p = .334
HeK vs. LeK	X2(1,679)=0.95, p=.330	p = .637
HeK vs. BiK	X2(1,825)=87.57, p=.000	p = .000
LeK vs. BiK	X2(1,534)=45.67, p=.000	p = .000
Cis vs. TrB	X2(1,1925)=13.64, p=.000	p = .004
Cis vs. TriB	X2(1,1886)=201.17, p=.000	p = .008
TrB vs. TriB	X2(1,216)=0.50, p=.478	p = .913

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 6.6: Hopkinsskåre gjennomsnitt

	F(5, 1992)=57.85, p=.000	*
HeM vs. HoM	p = .001	p = .069
HeM vs. BiM	p = .000	p = .000
HoM vs. BiM	p = .029	p = .042
HeK vs. LeK	p = .225	p = .225
HeK vs. BiK	p = .000	p = .000
LeK vs. BiK	p = .000	p = .000
	F(2, 2020)=34.27, p=.000	
Cis vs. TrB	p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	p = .000	p = .000
TrB vs. TriB	p = .091	p = .178

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 6.7: Alkoholbruk siste 12 måneder

.... ukentlig alkoholbruk

		*
HeM vs. HoM	X2(1.810) = 0.37, p = .543	p = .427
HeM vs. BiM	X2(1.679) = 0.11, p = .742	p = .426
HoM vs. BiM	X2(1.501) = 0.03, p = .868	p = .963
HeK vs. LeK	X2(1.684) = 0.02, p = .887	p = .755
HeK vs. BiK	X2(1.833) = 0.43, p = .515	p = .169
LeK vs. BiK	X2(1.541) = 0.42, p = .516	p = .029
Cis vs. TrB	X2(1.1951) = 0.03, p = .870	p = .357
Cis vs. TriB	X2(1.1926) = 1.21, p = .272	p = .889
TrB vs. TriB	X2(1.229) = 0.92, p = .337	p = .297

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... ukentlig overstadig beruset

		*
HeM vs. HoM	X2(1.807) = 2.00, p = .157	p = .036
HeM vs. BiM	X2(1.677) = 3.45, p = .063	p = .618

HoM vs. BiM	X2(1.500) = 8.25, p = .004	p = .016
HeK vs. LeK	X2(1.682) = 0.03, p = .861	p = .836
HeK vs. BiK	X2(1.833) = 6.29, p = .012	p = .057
LeK vs. BiK	X2(1.541) = 2.74, p = .098	p = .077
Cis vs. TrB	X2(1.1945) = 42.88, p = .000	p = .000
Cis vs. TriB	X2(1.1922) = 3.71, p = .054	p = .062
TrB vs. TriB	X2(1.229) = 3.86, p = .049	p = .201

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 6.3: Har du foretatt noen form for inngrep for å endre kroppen din slik at den bedre svarer til din kjønnsidentitet?

		*
TrB vs. TriB	X2(1,222) = 8.91, p = .003	p = .032

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 6.4: Hva er årsakene til at du ikke har fått foretatt noe inngrep for å endre din kropp? TrB vs. TriB for de ulike årsakene.

		*
Jeg har ikke hatt behov for det	X2(1.178) = 0.42, p = .519	p = .800
Jeg vet ikke hvor jeg skal henvende meg	X2(1.178) = 0.00, p = 1.000	p = .963
Jeg vil ikke ha råd til det	X2(1.178) = 0.03, p = .856	p = .732
Negative reaksjoner fra min familie og/eller mitt sosiale miljø	X2(1.178) = 0.00	p = .834
Negative reaksjoner fra leger og/eller helsepersonell	X2(1.178) = 0.87	p = .171
Jeg har ikke tilbud om dette i Norge	X2(1.178) = 0.83	
Det vil bety at jeg måtte gi opp min forplantnings-evne/min mulighet til å få barn	X2(1.178) = 1.70, p = .193	p = .773
Det krever en psykisk diagnose, som jeg ikke er i stand til/villig til å bli omfattet av	X2(1.178) = 0.25, p = .619	p = .169

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 6.5: Har du reist utenlands eller overveiet å gjøre det for å få medisinsk behandling med det formål å endre ditt fysiske utseende, inklusive kjøpt hormoner via internett fra andre land?

		*
TrB vs. TriB	X2(1.232) = 9.56, p = .002	p = .008

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Kapittel 7. Fritid og organisasjonsliv

Figur 7.1 Fritidsaktiviteter

.... traff venner (ukentlig eller oftere)

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,811) = 12.35, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,679) = 0.56, p = .814$	$p = .603$
HoM vs. BiM	$X^2(1,502) = 8.82, p = .003$	$p = .003$
HeK vs. LeK	$X^2(1,502) = 0.41, p = .522$	$p = .493$
HeK vs. BiK	$X^2(1,835) = 0.94, p = .333$	$p = .877$
LeK vs. BiK	$X^2(1,541) = 1.87, p = .172$	$p = .575$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1952) = 0.07, p = .796$	$p = .641$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1926) = 0.01, p = .921$	$p = .469$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.01, p = .919$	$p = .769$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... var på religiøs møte, sammenkomst eller forsamling (ukentlig eller oftere)

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 3.06, p = .080$	$p = .021$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.16, p = .693$	$p = .690$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 3.35, p = .067$	$p = .066$
HeK vs. LeK	$X^2(1,680) = 1.49, p = .222$	$p = .580$
HeK vs. BiK	$X^2(1,831) = 2.62, p = .106$	$p = .497$
LeK vs. BiK	$X^2(1,537) = 0.01, p = .934$	$p = .582$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1950) = 61.01, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1922) = 0.68, p = .410$	$p = .323$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,230) = 9.56, p = .002$	$p = .003$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... var på møte i homopolitisk organisasjon eller annen organisasjon for lhbt-personer

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,811) = 0.61, p = .435$	$p = .923$
HeM vs. BiM	$X^2(1,680) = 6.38, p = .012$	$p = .094$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 2.53, p = .113$	$p = .040$
HeK vs. LeK	$X^2(1,682) = 0.33, p = .568$	$p = .492$
HeK vs. BiK	$X^2(1,831) = 3.54, p = .060$	$p = .098$
LeK vs. BiK	$X^2(1,537) = 5.33, p = .021$	$p = .072$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1949) = 77.90, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1924) = 10.36, p = .001$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,229) = 3.28, p = .070$	$p = .112$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... var med i idrettslag (ukentlig eller oftere)

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,809) = 29.01, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$X^2(1,680) = 2.82, p = .093$	$p = .018$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 9.69, p = .002$	$p = .001$
HeK vs. LeK	$X^2(1,682) = 0.39, p = .535$	$p = .944$
HeK vs. BiK	$X^2(1,834) = 1.64, p = .200$	$p = .038$
LeK vs. BiK	$X^2(1,538) = 2.64, p = .104$	$p = .140$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1951) = 2.68, p = .102$	$p = .017$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1921) = 0.35, p = .552$	$p = .722$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,228) = 0.36, p = .550$	$p = .290$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 7.2. Medlemskap i organisasjoner

.... fagforening eller arbeidstakerorganisasjon

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 1.73, p = .188$	$p = .178$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.67, p = .796$	$p = .600$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 1.61, p = .205$	$p = .871$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 3.46, p = .063$	$p = .352$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 7.14, p = .008$	$p = .783$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 14.86, p = .000$	$p = .315$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 2.21, p = .137$	$p = .949$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 5.73, p = .017$	$p = .274$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.67, p = .412$	$p = .439$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... bransje, nærings- eller yrkesorganisasjon

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.13, p = .719$	$p = .552$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 2.34, p = .126$	$p = .129$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 1.36, p = .243$	$p = .504$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.28, p = .600$	$p = .343$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 0.60, p = .439$	$p = .576$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 0.01, p = .912$	$p = .847$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 1.55, p = .213$	$p = .085$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 0.21, p = .644$	$p = .899$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 1.37, p = .242$	$p = .171$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... politisk parti

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 3.28, p = .070$	$p = .552$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 9.48, p = .002$	$p = .129$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 1.89, p = .169$	$p = .504$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.45, p = .503$	$p = .343$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 4.90, p = .027$	$p = .576$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 1.17, p = .280$	$p = .847$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 6.73, p = .010$	$p = .007$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 10.10, p = .001$	$p = .001$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 0.30, p = .584$	$p = .497$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... religiøs forening

		*
HeM vs. HoM	$X^2(1,812) = 0.76, p = .385$	$p = .048$
HeM vs. BiM	$X^2(1,681) = 0.05, p = .827$	$p = .526$
HoM vs. BiM	$X^2(1,503) = 0.81, p = .370$	$p = .340$
HeK vs. LeK	$X^2(1,686) = 0.38, p = .537$	$p = .730$
HeK vs. BiK	$X^2(1,836) = 0.58, p = .447$	$p = .636$
LeK vs. BiK	$X^2(1,542) = 1.35, p = .246$	$p = .420$
Cis vs. TrB	$X^2(1,1956) = 15.17, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$X^2(1,1930) = 0.37, p = .544$	$p = .723$
TrB vs. TrIB	$X^2(1,232) = 3.31, p = .069$	$p = .101$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... idrettslag, idrettsforening

		*
HeM vs. HoM	$\chi^2(1,812) = 44.94, p = .000$	$p = .000$
HeM vs. BiM	$\chi^2(1,681) = 6.84, p = .009$	$p = .002$
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,503) = 10.06, p = .002$	$p = .012$
HeK vs. LeK	$\chi^2(1,686) = 0.56, p = .453$	$p = .749$
HeK vs. BiK	$\chi^2(1,836) = 3.70, p = .054$	$p = .019$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,542) = 5.15, p = .023$	$p = .018$
Cis vs. TrB	$\chi^2(1,1956) = 0.81, p = .367$	$p = .191$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(1,1930) = 0.16, p = .690$	$p = .923$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(1,232) = 0.10, p = .761$	$p = .725$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... medlem i lhbt/t-organisasjon

		*
Het vs. Hom	$\chi^2(1,807) = 48.94, p = .000$	$p = .000$
Het vs. Bif	$\chi^2(1,677) = 14.78, p = .000$	$p = .034$
Hom vs. Bif	$\chi^2(1,502) = 4.10, p = .043$	$p = .052$
Het vs. Les	$\chi^2(1,683) = 84.79, p = .000$	$p = .000$
Het vs. Bif	$\chi^2(1,831) = 29.52, p = .000$	$p = .000$
Les vs. Bif	$\chi^2(1,536) = 14.90, p = .000$	$p = .002$
Cis vs. TrB	$\chi^2(1,1946) = 85.40, p = .000$	$p = .000$
Cis vs. TrIB	$\chi^2(1,1921) = 24.63, p = .000$	$p = .000$
TrB vs. TrIB	$\chi^2(1,225) = 2.89, p = .089$	$p = .078$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Kapittel 8. Åpenhet og forhold til seksuell orientering og kjønnsidentitet

Tabell 8.1: Hvor gammel var du første gang du fortalte at du var LHB/T person?

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(7,379) = 15.32, p = .032$	$p = .000$
HeK vs. BiK	$\chi^2(6,417) = 8.7, p = .275$	$p = .766$
TrM vs. TrK	$\chi^2(6,46) = 13.57, p = .035$	$p = .022$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(6,69) = 7.81, p = .252$	$p = .805$
TrM vs. Resten	$\chi^2(5,42) = 6.98, p = .222$	$p = .953$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(6,45) = 14.43, p = .025$	$p = .034$
TrK vs. Resten	$\chi^2(5,18) = 7.63, p = .178$	$p = .042$
TrB vs. TrIB**	$\chi^2(6,87) = 6.59, p = .361$	$p = .546$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

** Her er binære og ikkebinære transpersoner sammenliknet (som i de andre kapitlene i rapporten)

Figur 8.1. Jeg har ikke fortalt til noen at jeg er lhbt/t-person

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,502) = 47.21, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,542) = 11.72, p = .001$	$p = .004$
TrM vs. TrK	$\chi^2(1,116) = 0.49, p = .484$	$p = .973$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(1,180) = 0.47, p = .494$	$p = .275$
TrM vs. Resten	$\chi^2(1,90) = 0.02, p = .901$	$p = .237$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(1,142) = 1.71, p = .191$	$p = .510$
TrK vs. Resten	$\chi^2(1,52) = 0.28, p = .596$	$p = .245$

		*
TrIB vs. Resten		
TrB vs. TrIB	$\chi^2(1,232) = 1.13, p = .288$	$p = .337$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

** Her er binære og ikkebinære transpersoner sammenliknet (som i de andre kapitlene i rapporten)

Figur 8.2: Å skjule sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet månedlig eller oftere

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,488) = 14.60, p = .000$	$p = .063$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,521) = 1.15, p = .283$	$p = .768$
TrM vs. TrK	$\chi^2(1,110) = 4.96, p = .026$	$p = .092$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(1,165) = 7.29, p = .007$	$p = .002$
TrM vs. Resten	$\chi^2(1,85) = 0.02, p = .899$	$p = .766$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(1,129) = 0.02, p = .892$	$p = .692$
TrK vs. Resten	$\chi^2(1,49) = 1.55, p = .213$	$p = .514$
TrIB vs. Resten	$\chi^2(1,104) = 1.61, p = .204$	$p = .036$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 8.2: Hvor unngår du å være åpen?

.... familien

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,501) = 64.40, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,536) = 44.61, p = .000$	$p = .000$
TrM vs. TrK	$\chi^2(1,116) = 0.21, p = .644$	$p = .296$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(1,180) = 0.02, p = .880$	$p = .788$
TrM vs. Resten	$\chi^2(1,90) = 1.67, p = .196$	$p = .686$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(1,142) = 0.13, p = .717$	$p = .285$
TrK vs. Resten	$\chi^2(1,52) = 2.24, p = .135$	$p = .194$
TrIB vs. Resten	$\chi^2(1,116) = 1.97, p = .160$	$p = .039$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... på skolen

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,501) = 45.50, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,536) = 10.05, p = .002$	$p = .039$
TrM vs. TrK	$\chi^2(1,116) = 0.23, p = .633$	$p = .219$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(1,180) = 1.70, p = .192$	$p = .307$
TrM vs. Resten	$\chi^2(1,90) = 1.16, p = .281$	$p = .826$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(1,142) = 0.30, p = .586$	$p = .605$
TrK vs. Resten	$\chi^2(1,52) = 0.58, p = .447$	$p = .862$
TrIB vs. Resten	$\chi^2(1,116) = 0.25, p = .616$	$p = .638$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... på arbeid

		*
HoM vs. BiM	$\chi^2(1,501) = 22.18, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$\chi^2(1,536) = 4.54, p = .033$	$p = .073$
TrM vs. TrK	$\chi^2(1,116) = 4.52, p = .033$	$p = .071$
TrM vs. TrIB	$\chi^2(1,180) = 2.02, p = .156$	$p = .343$
TrM vs. Resten	$\chi^2(1,90) = 0.42, p = .516$	$p = .587$
TrK vs. TrIB	$\chi^2(1,142) = 1.30, p = .253$	$p = .166$
TrK vs. Resten	$\chi^2(1,52) = 0.58, p = .447$	$p = .588$
TrIB vs. Resten	$\chi^2(1,116) = 0.00, p = .960$	$p = .460$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

....på kafè, restaurant, pub, klubb

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 29.79, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 0.87, p = .033$	$p = .765$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 2.22, p = .136$	$p = .046$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 1.02, p = .311$	$p = .079$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 2.56, p = .110$	$p = .122$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.64, p = .425$	$p = .281$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 6.50, p = .011$	$p = .041$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 5.24, p = .022$	$p = .004$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... offentlig transport

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 10.10, p = .001$	$p = .003$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 0.11, p = .746$	$p = .545$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.25, p = .616$	$p = .421$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.72, p = .397$	$p = .337$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 4.61, p = .032$	$p = .023$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.02, p = .884$	$p = .606$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 5.30, p = .022$	$p = .111$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 7.66, p = .006$	$p = .001$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... idrettsforening

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 50.65, p = .001$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 8.96, p = .003$	$p = .056$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.51, p = .475$	$p = .617$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.01, p = .906$	$p = .946$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 0.92, p = .338$	$p = .339$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.43, p = .514$	$p = .727$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 0.17, p = .685$	$p = .529$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 0.83, p = .362$	$p = .174$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... fritid (lag foreninger utenom idrett)

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 37.81, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 10.60, p = .001$	$p = .016$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.04, p = .837$	$p = .668$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.06, p = .808$	$p = .794$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 3.24, p = .072$	$p = .046$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.00, p = .982$	$p = .686$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 3.11, p = .078$	$p = .160$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 4.09, p = .043$	$p = .025$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... på gaten, plasser, parkeringsplasser eller andre offentlige steder

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 8.63, p = .003$	$p = .012$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 0.92, p = .338$	$p = .151$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.93, p = .334$	$p = .126$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 1.10, p = .295$	$p = .052$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 2.21, p = .138$	$p = .200$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.04, p = .842$	$p = .668$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 4.14, p = .042$	$p = .113$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 4.75, p = .029$	$p = .003$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

... parker

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 22.35, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 0.54, p = .462$	$p = .932$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.14, p = .706$	$p = .423$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.22, p = .637$	$p = .509$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 2.75, p = .097$	$p = .123$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.00, p = .982$	$p = .597$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 3.11, p = .078$	$p = .245$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 4.09, p = .043$	$p = .030$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... politi

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 43.67, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 5.51, p = .019$	$p = .072$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.91, p = .340$	$p = .168$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.37, p = .541$	$p = .779$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 1.40, p = .237$	$p = .283$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.28, p = .594$	$p = .252$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 3.15, p = .076$	$p = .177$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 2.60, p = .107$	$p = .049$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... helsevesen

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 35.62, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 5.03, p = .025$	$p = .059$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.16, p = .691$	$p = .513$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.03, p = .868$	$p = .369$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 0.45, p = .503$	$p = .526$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.29, p = .588$	$p = .202$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 0.79, p = .375$	$p = .325$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 0.35, p = .554$	$p = .725$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... NAV

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 50.52, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 9.90, p = .002$	$p = .038$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 1.44, p = .230$	$p = .248$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.36, p = .547$	$p = .824$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 0.47, p = .493$	$p = .479$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.64, p = .425$	$p = .153$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 2.20, p = .138$	$p = .284$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 1.10, p = .294$	$p = .315$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... offentlige institusjoner eller bygninger

		*
HoM vs. BiM	$X^2(1,501) = 40.95, p = .000$	$p = .000$
LeK vs. BiK	$X^2(1,536) = 2.25, p = .138$	$p = .435$
TrM vs. TrK	$X^2(1,116) = 0.27, p = .604$	$p = .418$
TrM vs. TrIB	$X^2(1,180) = 0.19, p = .662$	$p = .622$
TrM vs. Resten	$X^2(1,90) = 1.62, p = .204$	$p = .169$
TrK vs. TrIB	$X^2(1,142) = 0.04, p = .842$	$p = .478$
TrK vs. Resten	$X^2(1,52) = 2.31, p = .128$	$p = .300$
TrIB vs. Resten	$X^2(1,116) = 2.48, p = .116$	$p = .081$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Figur 8.3: I hvilken grad er du fornøyd med din åpenhet om din seksuelle orientering/kjønnsidentitet?

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,481) = 13.06, p = .001$	$p = .026$
LeK vs. BiK	$X^2(2,522) = 9.84, p = .007$	$p = .319$
TrM vs. TrK	$X^2(2,100) = 4.80, p = .091$	$p = .574$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,158) = 1.15, p = .564$	$p = .937$
TrM vs. Resten	$X^2(2,80) = 3.23, p = .199$	$p = .295$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,120) = 2.98, p = .226$	$p = .562$
TrK vs. Resten	$X^2(2,42) = 6.64, p = .036$	$p = .279$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,100) = 3.13, p = .209$	$p = .018$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

Tabell 8.3: Alt i alt, hvordan tenker du om din seksuelle orientering/kjønnsidentitet?

.... berikende

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,493) = 8.07, p = .018$	$p = .861$
LeK vs. BiK	$X^2(2,523) = 14.06, p = .001$	$p = .829$
TrM vs. TrK	$X^2(2,106) = 4.09, p = .129$	$p = .069$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,169) = 1.68, p = .431$	$p = .306$
TrM vs. Resten	$X^2(2,85) = 2.67, p = .263$	$p = .867$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,129) = 2.10, p = .351$	$p = .302$
TrK vs. Resten	$X^2(2,45) = 3.99, p = .136$	$p = .960$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,108) = 4.65, p = .098$	$p = .592$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... belastende

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,496) = 2.36, p = .308$	$p = .178$
LeK vs. BiK	$X^2(2,529) = 5.57, p = .062$	$p = .530$
TrM vs. TrK	$X^2(2,107) = 1.89, p = .388$	$p = .748$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,167) = 1.86, p = .394$	$p = .503$
TrM vs. Resten	$X^2(2,85) = 1.62, p = .445$	$p = .273$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,130) = 2.48, p = .290$	$p = .532$
TrK vs. Resten	$X^2(2,48) = 3.75, p = .154$	$p = .542$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,108) = 1.29, p = .525$	$p = .197$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... skulle gjerne hatt en annen seksuell orientering/ kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,487) = 0.19, p = .911$	$p = .132$
LeK vs. BiK	$X^2(2,522) = 3.06, p = .216$	$p = .626$
TrM vs. TrK	$X^2(2,108) = 2.67, p = .322$	$p = .175$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,166) = 5.75, p = .056$	$p = .172$
TrM vs. Resten	$X^2(2,85) = 0.18, p = .491$	$p = .151$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,130) = 11.76, p = .003$	$p = .030$
TrK vs. Resten	$X^2(2,49) = 1.76, p = .414$	$p = .419$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,107) = 1.28, p = .528$	$p = .043$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... aksepterer meg selv fullt ut som LHB/ med min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,492) = 40.43, p = .000$	$p = .950$
LeK vs. BiK	$X^2(2,532) = 14.95, p = .001$	$p = .596$
TrM vs. TrK	$X^2(2,107) = 9.11, p = .011$	$p = .438$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,170) = 3.94, p = .140$	$p = .306$
TrM vs. Resten	$X^2(2,85) = 0.34, p = .845$	$p = .230$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,131) = 2.20, p = .333$	$p = .833$
TrK vs. Resten	$X^2(2,46) = 3.51, p = .173$	$p = .610$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,109) = 1.35, p = .509$	$p = .845$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

.... skammer meg av og til for å være LHB/ for min kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk

		*
HoM vs. BiM	$X^2(2,491) = 19.41, p = .000$	$p = .821$
LeK vs. BiK	$X^2(2,529) = 4.91, p = .086$	$p = .086$
TrM vs. TrK	$X^2(2,110) = 4.73, p = .094$	$p = .519$
TrM vs. TrIB	$X^2(2,168) = 2.79, p = .248$	$p = .037$
TrM vs. Resten	$X^2(2,87) = 0.90, p = .638$	$p = .050$
TrK vs. TrIB	$X^2(2,130) = 7.81, p = .020$	$p = .038$
TrK vs. Resten	$X^2(2,49) = 4.18, p = .105$	$p = .755$
TrIB vs. Resten	$X^2(2,107) = 3.41, p = .182$	$p = .004$

* Kontrollert for alder, utdanningslengde og inntekt

UNIVERSITETET I BERGEN

Universitetet i Bergen
Institutt for samfunnspsykologi
Postboks 7807
5020 BERGEN

ISBN:
Digital versjon: 978-82-91713-71-7
Trykka versjon: 978-82-91713-72-4

likestillingssenteret
KUN